2023/2463

10.11.2023

ΑΠΟΦΑΣΗ (ΕΕ) 2023/2463 ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 3ης Νοεμβρίου 2023

σχετικά με τη δημοσίευση του οδηγού χρήστη που περιγράφει τις αναγκαίες ενέργειες για τη συμμετοχή στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της ΕΕ (EMAS) σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2023) 720]

(Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ)

Η ΕΥΡΩΠΑΪΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ,

Έχοντας υπόψη τη Συνθήκη για τη λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης,

Έχοντας υπόψη τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ ([1]), και ιδίως το άρθρο 46 παράγραφος 5,

Εκτιμώντας τα ακόλουθα:

(1) Ο οδηγός χρήστη εκδόθηκε με την απόφαση 2013/131/ΕΕ της Επιτροπής ([2]) και στη συνέχεια τροποποιήθηκε με τις αποφάσεις (ΕΕ) 2017/2285 ([3]) και (ΕΕ) 2020/1802 ([4]) της Επιτροπής. Δεδομένου ότι πρόκειται να τροποποιηθεί περαιτέρω, απόφαση 2013/131/ΕΕ θα πρέπει, χάριν σαφήνειας, να αντικατασταθεί.

(2) Σκοπός του συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Ένωσης (EMAS) είναι να προωθήσει τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των οργανισμών με την καθιέρωση και εφαρμογή συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, την αξιολόγηση των επιδόσεων του συστήματος αυτού, την ενημέρωση ως προς τις περιβαλλοντικές επιδόσεις, τον ανοικτό διάλογο με το κοινό και άλλους ενδιαφερομένους, καθώς και με την ενεργό συμμετοχή των εργαζομένων.

(3) Οι ενδιαφερόμενοι οργανισμοί θα πρέπει να λάβουν πρόσθετες πληροφορίες και κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τις αναγκαίες ενέργειες για τη συμμετοχή στο EMAS. Οι εν λόγω πληροφορίες και κατευθυντήριες γραμμές επικαιροποιούνται διαρκώς, με βάση την πείρα που αποκτάται από τη λειτουργία του EMAS αλλά και για να ανταποκρίνονται στις επιπλέον ανάγκες καθοδήγησης που εντοπίζονται.

(4) Ο κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 τροποποιήθηκε προσφάτως όσον αφορά την τιμή αναφοράς των βασικών δεικτών και τη δομημένη ανάλυση πλαισίου του οργανισμού. Οι αλλαγές αυτές θα πρέπει να αποτυπωθούν στον οδηγό χρήστη. Επιπλέον, θα πρέπει να απλουστευθούν οι κατευθυντήριες γραμμές σχετικά με τη μέθοδο δειγματοληψίας για την επαλήθευση των οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων και να βελτιωθεί η δομή του οδηγού χρήστη. Τέλος, θα πρέπει να παρασχεθούν πρόσθετα παραδείγματα προκειμένου να καταστεί ο οδηγός χρήστη πιο φιλικός προς τον χρήστη και δυνητικά να αυξηθεί ο αριθμός των καταχωρίσεων EMAS,

([1]) ΕΕ L 342 της 22.12.2009, σ. 1.

([2]) Απόφαση 2013/131/ΕΕ της Επιτροπής, της 4ης Μαρτίου 2013, για την κατάρτιση του οδηγού για τους χρήστες που περιγράφει τα αναγκαία στάδια για τη συμμετοχή στο EMAS, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2013) 1114] (ΕΕ L 76 της 19.3.2013, σ. 1).

([3]) Απόφαση (ΕΕ) 2017/2285 της Επιτροπής, της 6ης Δεκεμβρίου 2017, για την τροποποίηση του οδηγού χρήστη που περιγράφει τα αναγκαία στάδια για τη συμμετοχή στο EMAS, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2017) 8072] (ΕΕ L 328 της 12.12.2017, σ. 38).

([4]) Απόφαση (ΕΕ) 2020/1802 της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου 2020, για την τροποποίηση του οδηγού χρήστη που περιγράφει τα αναγκαία στάδια για τη συμμετοχή στο EMAS, βάσει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) [κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό C(2020) 8151] (ΕΕ L 402 της 1.12.2020, σ. 51).

ΕΞΕΔΩΣΕ ΤΗΝ ΠΑΡΟΥΣΑ ΑΠΟΦΑΣΗ:

Άρθρο 1

Δημοσιεύεται ο οδηγός χρήστη που περιγράφει τις αναγκαίες ενέργειες για τη συμμετοχή στο σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου της Ένωσης, όπως παρατίθεται στο παράρτημα.

Άρθρο 2

Η απόφαση 2013/131/ΕΕ καταργείται.

Άρθρο 3

Η παρούσα απόφαση απευθύνεται στα κράτη μέλη.

Βρυξέλλες, 3 Νοεμβρίου 2023.

Για την Επιτροπή
Virginijus SINKEVIČIUS
Μέλος της Επιτροπής

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΟΔΗΓΟΣ ΧΡΗΣΤΗ ΤΟΥ EMAS

Περιεχόμενα

Εισαγωγή ... 8

1. Τι είναι το EMAS; ... 8

2. Κόστος και οφέλη του EMAS ... 8

3. Στήριξη του EMAS για τις ΜΜΕ ... 11

4. «Μέθοδος «EMAS Easy» ... 11

5. Συνέργειες με άλλες νομοθετικές πράξεις και εθελοντικά μέσα ... 11

6. Αναγνώριση άλλων συστημάτων διαχείρισης και προσεγγίσεων του EMAS ... 14

7. Τα οκτώ βήματα για το EMAS ... 14

8. Φορείς και θεσμικά όργανα που συμμετέχουν στην εφαρμογή και τη διατήρηση του EMAS ... 16

Βήμα 1: Σχεδιασμός και προετοιμασία ... 17

1.1. Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής της καταχώρισης EMAS εντός και εκτός της ΕΕ ... 17

1.2. Οντότητα προς καταχώριση στο EMAS ... 18

1.2.1. Οργανισμοί που δραστηριοποιούνται σε έναν μόνο χώρο ή σε μία μόνο τοποθεσία. ... 19

1.2.2. Οργανισμός που δραστηριοποιείται σε διάφορους χώρους/τοποθεσίες. ... 19

1.2.3. Οργανισμός για τον οποίο δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί ένας συγκεκριμένος χώρος δραστηριοτήτων. ... 20

1.2.4. Οργανισμοί που διαχειρίζονται διάφορους χώρους δραστηριοτήτων σε διάσπαρτη περιοχή. ... 20

1.2.5. Οργανισμοί που ελέγχουν προσωρινούς κοινόχρηστους χώρους. ... 21

1.2.6. Διαφορετικοί οργανισμοί σε μία τοποθεσία ... 22

1.2.7. Η έννοια της συσπείρωσης ... 22

1.3. Δέσμευση της διοίκησης όσον αφορά το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ... 23

1.4. Διενέργεια περιβαλλοντικής ανασκόπησης ... 24

1.4.1. Προσδιορισμός του πλαισίου λειτουργίας του οργανισμού ... 25

1.4.2. Προσδιορισμός των ενδιαφερόμενων μερών και των αναγκών και προσδοκιών τους ... 26

1.4.3. Προσδιορισμός των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων και άλλων υποχρεώσεων συμμόρφωσης που σχετίζονται με το περιβάλλον ... 27

1.4.4. Προσδιορισμός των άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών ... 28

1.4.5. Τομεακά έγγραφα αναφοράς ... 29

1.4.6. Εκτίμηση της σημασίας των περιβαλλοντικών πτυχών ... 33

1.4.7. Αξιολόγηση των πορισμάτων της διερεύνησης παρελθόντων συμβάντων ... 35

1.4.8 Προσδιορισμός και τεκμηρίωση ευκαιριών και κινδύνων ... 35

1.4.9. Εξέταση των υφιστάμενων διεργασιών, πρακτικών και διαδικασιών — Παράρτημα I αριθ. 8 του κανονισμού EMAS ... 36

Βήμα 2: Καθορισμός περιβαλλοντικής πολιτικής. ... 36

2.1. Καθορισμός της περιβαλλοντικής πολιτικής ... 36

Βήμα 3: Κατάρτιση περιβαλλοντικού προγράμματος 37
Βήμα 4: Δημιουργία και εφαρμογή συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης 39
4.1. Καθορισμός των πόρων, των καθηκόντων, των ευθυνών και των αρμοδιοτήτων 40
4.2. Θέσπιση διαδικασίας για τον προσδιορισμό των υποχρεώσεων συμμόρφωσης και την αξιολόγηση της συμμόρφωσης 40
4.3 Συμμετοχή, επαγγελματική επάρκεια, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση των εργαζομένων 42
4.4. Θέσπιση διαδικασίας για την εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία 44
4.5. Τεκμηρίωση και έλεγχος εγγράφων 45
4.6. Επιχειρησιακός σχεδιασμός και έλεγχος 47
4.7. Ετοιμότητα και ανταπόκριση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης 48
4.8. Παρακολούθηση, μέτρηση και ανάλυση των περιβαλλοντικών επιδόσεων 49
4.9. Διαδικασία αντιμετώπισης ζητημάτων μη συμμόρφωσης και λήψη διορθωτικών μέτρων 49
Βήμα 5: Εσωτερικός έλεγχος 50
5.1. Θέσπιση διαδικασίας εσωτερικού περιβαλλοντικού ελέγχου 50
5.1.1. Συχνότητα των ελέγχων 51
5.1.2. Δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εσωτερικού περιβαλλοντικού ελέγχου 51
5.1.3. Υποβολή έκθεσης σχετικά με τα συμπεράσματα του περιβαλλοντικού ελέγχου 52
5.2. Ανασκόπηση από τη διοίκηση 52
Βήμα 6: Δημιουργία της περιβαλλοντικής δήλωσης. 53
6.1 Σύνταξη της περιβαλλοντικής δήλωσης 54
6.1.1 Ελάχιστες απαιτήσεις για την περιβαλλοντική δήλωση στο πλαίσιο του EMAS 54
6.1.2. Βασικοί δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων 56
6.1.3. Άλλοι σχετικοί δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων 61
6.1.4. Λογοδοσία σε τοπικό επίπεδο 61
6.1.5. Επικαιροποίηση της περιβαλλοντικής δήλωσης 62
6.1.6. Πρόσβαση του κοινού 62
Βήμα 7: Εξωτερική επαλήθευση 62
7.1. Επαλήθευση από τρίτους 63
7.1.1. Ποιος επιτρέπεται να διενεργεί επαληθεύσεις και επικυρώσεις στο EMAS 63
7.1.2. Επαλήθευση από τον επαληθευτή περιβάλλοντος 64
7.1.3. Συχνότητα επαλήθευσης 65
7.2. Μέθοδος δειγματοληψίας 67
7.2.1. Απαιτήσεις για την εφαρμογή διαδικασίας δειγματοληψίας για την αξιολόγηση οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων 67
7.2.2. Κριτήρια επιλεξιμότητας για την εφαρμογή της μεθόδου δειγματοληψίας. 67
7.2.3. Απαιτήσεις για τον αιτούντα οργανισμό 68

7.2.4. Κριτήρια αποκλεισμού χώρων δραστηριοτήτων από τη διαδικασία δειγματοληψίας 68

7.2.5. Κατευθυντήριες γραμμές για τη χρήση διαδικασίας δειγματοληψίας για την αξιολόγηση οργανισμών με πολλαπλούς χώρους δραστηριοτήτων 69

7.2.6. Διαδικασία για την εφαρμογή της μεθόδου δειγματοληψίας για οργανισμούς με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων 69

7.2.7. Επιλογή και υπολογισμός του δείγματος 70

7.2.8. Διαδικασία σε περίπτωση αποκλίσεων 71

7.2.9. Τεκμηρίωση που πρέπει να περιλαμβάνεται στην περιβαλλοντική δήλωση με αιτιολόγηση του μεγέθους του δείγματος και της διαδικασίας δειγματοληψίας. 72

7.3. Έκθεση του επαληθευτή περιβάλλοντος 72

7.4. Επικύρωση της περιβαλλοντικής δήλωσης 73

Βήμα 8: Καταχώριση στο μητρώο EMAS 73

8.1. Η διαδικασία καταχώρισης 73

8.1.1. Απαραίτητα έγγραφα για την καταχώριση στο EMAS. 75

8.1.2. Καταχώριση 75

8.1.3. Διάρκεια της διαδικασίας καταχώρισης 75

8.1.4. Αναστολή ή διαγραφή καταχώρισης στο EMAS 76

8.1.5 Συνεχής βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων με το EMAS 76

8.2. Χρήση του λογότυπου του EMAS 77

8.2.1. Ποιος μπορεί να χρησιμοποιεί τον λογότυπο; 78

8.2.2. Ποιος χορηγεί τον λογότυπο; 78

8.2.3. Περιορισμοί στη χρήση του λογότυπου 79

Κατάλογος σχημάτων

Σχήμα 1 *Ολοκληρωμένη αλληλεπίδραση διαφόρων τυποποιημένων συστημάτων διαχείρισης* 11

Σχήμα 2 *Πλεονεκτήματα του EMAS σε σχέση με το πρότυπο EN ISO 14001* 12

Σχήμα 3 *Άλλα πλεονεκτήματα του EMAS* 13

Σχήμα 4 *Οι οκτώ φάσεις για την εισαγωγή του EMAS* 14

Σχήμα 5 *Χρονοδιάγραμμα για τη διαδικασία καταχώρισης* 15

Σχήμα 6 *Τρία παραδείγματα δραστηριοτήτων που είναι συγκεντρωμένες σε έναν ενιαίο χώρο* 19

Σχήμα 7 *Παραδείγματα οργανισμών που ελέγχουν διάφορους χώρους δραστηριοτήτων σε διάσπαρτη περιοχή* 21

Σχήμα 8 *Παράδειγμα κοινόχρηστων χώρων* 21

Σχήμα 9 *Παράδειγμα οργανισμού που βρίσκεται σε κοινόχρηστο χώρο* 22

Σχήμα 10 *Παραδείγματα εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων που καθορίζουν το πλαίσιο λειτουργίας του οργανισμού* 26

Σχήμα 11 *Παραδείγματα ενδιαφερόμενων μερών και πιθανές προσδοκίες (πηγή: UGA-GS).* 27

Σχήμα 12 *Τομείς για τους οποίους υπάρχουν διαθέσιμα τομεακά έγγραφα αναφοράς* 30

Σχήμα 13 *Παράδειγμα μεθόδου ενσωμάτωσης των SRD* 30

Σχήμα 14 *Συνήθεις περιβαλλοντικές πτυχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στον κύκλο ζωής ενός προϊόντος* 32

Σχήμα 15 *Παράδειγμα πίνακα αξιολόγησης με τη μέθοδο ανάλυσης ΑΒΓ* 35

Σχήμα 16 *Αλληλεπίδραση της περιβαλλοντικής ανασκόπησης, της περιβαλλοντικής πολιτικής, των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων, των σχεδιαζόμενων μέτρων και του περιβαλλοντικού προγράμματος* 38

Σχήμα 17 *Διάγραμμα ροής προγραμμάτων κατάρτισης στο πλαίσιο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης* 43

Σχήμα 18 *Διαδικασία για τον χειρισμό των εγγράφων στο πλαίσιο συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης* 46

Σχήμα 19 *Διαχείριση σχεδίων έκτακτης ανάγκης* 48

Σχήμα 20 *Παράδειγμα κατανομής περιοχών για τους βασικούς δείκτες «Χρήση γης όσον αφορά τη βιοποικιλότητα»* 58

Σχήμα 21 *Κύριοι παράγοντες και σύστημα διακυβέρνησης του EMAS* 76

Σχήμα 22 *Ο λογότυπος του EMAS* 77

Κατάλογος πινάκων

Πίνακας 1: *«Εγχειρίδιο του ΟΟΣΑ για την περιβαλλοντική δέουσα επιμέλεια στις αλυσίδες εφοδιασμού ορυκτών και μετάλλων»* 31

Πίνακας 2: *Παραδείγματα περιβαλλοντικών πτυχών και των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων* 33

Πίνακας 3: *Αξιολόγηση των περιβαλλοντικών πτυχών με χρήση του παραδείγματος των αποβλήτων* 34

Πίνακας 4: *Παραδείγματα αλληλεπίδρασης μεταξύ περιβαλλοντικών σκοπών, στόχων και μέτρων* 39

Πίνακας 5: *Παράδειγμα ελέγχου της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις* 41

Πίνακας 6: *Παράδειγμα ελέγχου της συμμόρφωσης με άλλες περιβαλλοντικές απαιτήσεις* 42

Πίνακας 7: *Παραδείγματα χρήσης βασικών δεικτών σε οργανισμούς δημόσιας διοίκησης ή παρόμοιους οργανισμούς* 59

Πίνακας 8: *Παράδειγμα χρήσης βασικών δεικτών επιδόσεων στον παραγωγικό τομέα* 60

Πίνακας 9: *Συχνότητα επαλήθευσης που απαιτείται βάσει του κανονισμού EMAS* 66

Πίνακας 10: *Αρμόδιοι φορείς για τις διάφορες καταχωρίσεις* 74

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι οργανισμοί που επιθυμούν να συμβάλουν σε πιο βιώσιμα μοντέλα παραγωγής και κατανάλωσης στην κοινωνία μας αντιμετωπίζουν τις προκλήσεις που αφορούν τη βελτίωση της βιωσιμότητας των προϊόντων και των υπηρεσιών που παρέχουν σε ολόκληρη την αλυσίδα εφοδιασμού, την αποδοτικότερη χρήση των πόρων, και τη μείωση των περιβαλλοντικών και κλιματικών επιπτώσεών τους.

Ο σκοπός των συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως το EMAS ([1]), είναι να βοηθήσουν τους οργανισμούς να βελτιώσουν τις περιβαλλοντικές τους επιδόσεις και παράλληλα να περιορίσουν τις δαπάνες τους. Όταν η ΕΕ θέσπισε το EMAS το 1993, στόχος της ήταν να προσφέρει στους οργανισμούς ένα εργαλείο διαχείρισης που θα μπορούσαν να χρησιμοποιούν για να αξιολογούν, να υποβάλλουν εκθέσεις και να βελτιώνουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους. Το EMAS υποστηρίζει την περιβαλλοντική συμμόρφωση, για παράδειγμα, εκπληρώνοντας τις απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων για νομικές πράξεις, όπως η οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές ([2]), η οδηγία για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες ([3]) ή για να στηρίξει τις εταιρείες στην άσκηση δέουσας περιβαλλοντικής επιμέλειας στο πλαίσιο της επικείμενης οδηγίας σχετικά με την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα ([4]).

Ο παρών οδηγός περιγράφει τα κύρια χαρακτηριστικά του συστήματος και εξηγεί τι πρέπει να κάνουν οι οργανισμοί για να συμμετάσχουν. Στόχος είναι να διευκολυνθεί η συμμετοχή των οργανισμών στο πρόγραμμα, ώστε να αυξηθεί η διάδοσή του. Γενικότερα, ο κανονισμός EMAS αποσκοπεί επίσης στην εναρμόνιση της εφαρμογής σε όλα τα κράτη μέλη και στη δημιουργία ενός κοινού νομοθετικού πλαισίου. Ο παρών οδηγός χρήστη του EMAS ([5]) πληροί τις απαιτήσεις που ορίζονται στο άρθρο 46 παράγραφος 5 του κανονισμού EMAS.

1. Τι είναι το EMAS;

Το EMAS είναι ένα εργαλείο διαθέσιμο σε κάθε οργανισμό που δραστηριοποιείται σε οποιονδήποτε οικονομικό τομέα εντός ή εκτός της ΕΕ, ο οποίος επιθυμεί:

- ✓ να αναλάβει την ευθύνη για τον περιβαλλοντικό και οικονομικό αντίκτυπό του·
- ✓ να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του·
- ✓ να ενημερώσει το κοινό και τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τις εν λόγω επιδόσεις.

Το EMAS παρέχει στους οργανισμούς τη δυνατότητα να εντοπίζουν και να καταγράφουν συστηματικά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους. Σε αυτήν τη βάση, μπορούν να αναπτύξουν μια στρατηγική για τη βελτίωση της περιβαλλοντικής βιωσιμότητάς τους. Με τη βοήθεια του EMAS, μια εταιρεία μπορεί να απαντήσει στις ακόλουθες τρεις ερωτήσεις:

1. Ποιος είναι ο περιβαλλοντικός μας αντίκτυπος σήμερα;
2. Πώς μπορούμε να βελτιώσουμε τις περιβαλλοντικές μας επιδόσεις;
3. Πώς θα επιτύχουμε αυτόν τον στόχο;

2. Κόστος και οφέλη του EMAS

Η εφαρμογή του EMAS συνεπάγεται εσωτερικές και εξωτερικές δαπάνες, όπως για συμβουλευτικές υπηρεσίες, προσωπικό για την εφαρμογή των μέτρων και την παρακολούθηση της εφαρμογής τους, επιθεωρήσεις, τέλη καταχώρισης κ.λπ. Το κόστος και τα οφέλη ποικίλλουν σε μεγάλο βαθμό, και εξαρτώνται από παράγοντες όπως το μέγεθος του οργανισμού, το είδος των δραστηριοτήτων, οι τρέχουσες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και η οικεία χώρα του. Η καταχώριση στο EMAS αποτελεί επένδυση, καθώς οδηγεί γενικά σε σημαντικές εξοικονομήσεις όπως και σε οφέλη για τη φήμη, δεδομένου ότι το κοινό είναι όλο και πιο απαιτητικό όσον αφορά τη βιωσιμότητα, με αποτέλεσμα περισσότερα κέρδη. Σύμφωνα με μελέτες, οι οργανισμοί αυξάνουν τα έσοδά τους και, ως εκ τούτου, ανακτούν το κόστος εφαρμογής σύντομα, συνήθως εντός ενός ή δύο ετών.

([1]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32009R1221.

([2]) Πρόταση της Επιτροπής για αναθεώρηση της οδηγίας για τις βιομηχανικές εκπομπές, https://environment.ec.europa.eu/publications/proposal-revision-industrial-emissions-directive_en Πρόταση ΟΔΗΓΙΑΣ ΤΟΥ ΕΥΡΩΠΑΪΚΟΥ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΥ για την τροποποίηση της οδηγίας 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) και της οδηγίας 1999/31/ΕΚ του Συμβουλίου, της 26ης Απριλίου 1999, περί υγειονομικής ταφής των αποβλήτων, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0156R%2802%29.

([3]) Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου για την τροποποίηση της οδηγίας 2013/34/ΕΕ, της οδηγίας 2004/109/ΕΚ, της οδηγίας 2006/43/ΕΚ και του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 537/2014, όσον αφορά την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52021PC0189.

([4]) Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0071.

([5]) Το περιεχόμενο του παρόντος οδηγού χρήστη, συμπεριλαμβανομένων των παραδειγμάτων που παρέχονται, αντικατοπτρίζει τις απόψεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και, ως εκ τούτου, δεν είναι νομικά δεσμευτικό. Η δεσμευτική ερμηνεία της ενωσιακής νομοθεσίας αποτελεί προνόμιο του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Συνολικά, τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως το EMAS, βοηθούν τους οργανισμούς να βελτιώσουν την αποδοτικότητα χρήσης των πόρων, να μειώσουν τους κινδύνους και να αποτελέσουν παράδειγμα με τη δημοσιοποίηση ορθών πρακτικών.

Η εξοικονόμηση που επιτυγχάνεται αντισταθμίζει το κόστος εφαρμογής του συστήματος.

✓ **Βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων**

Οι δείκτες αναμένεται να παρουσιάζουν έμπρακτη βελτίωση και, ως εκ τούτου, μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, σε βάθος χρόνου.

✓ **Περισσότερες εξοικονομήσεις σε ό,τι αφορά την αποδοτικότητα**

Αύξηση της ετήσιας εξοικονόμησης για οργανισμούς κάθε μεγέθους, η οποία υπερβαίνει το ετήσιο κόστος συντήρησης του EMAS.

✓ **Διασφάλιση περιβαλλοντικής συμμόρφωσης και βελτίωση των διαδικασιών εσωτερικού ελέγχου**

Λιγότερες παραβιάσεις της περιβαλλοντικής νομοθεσίας σημαίνουν καλύτερες σχέσεις με τις ρυθμιστικές αρχές.

✓ **Βελτίωση των σχέσεων με τα ενδιαφερόμενα μέρη**

Ενίσχυση της εμπιστοσύνης των ενδιαφερόμενων μερών, ιδίως με τη δημόσια διοίκηση και τις εταιρείες παροχής υπηρεσιών.

✓ **Περισσότερες ευκαιρίες στην αγορά**

Βελτίωση της λογοδοσίας προς τους υφιστάμενους πελάτες και περισσότερες ευκαιρίες κατάκτησης νέων αγορών. Με το EMAS, οι καταχωρισμένες εταιρείες έχουν επίσης τη δυνατότητα να αποδείξουν ότι διαθέτουν τα τεχνικά μέσα για την εκπλήρωση των συμβατικών απαιτήσεων περιβαλλοντικής διαχείρισης στο πλαίσιο δημόσιων διαγωνισμών. Οι οργανισμοί μπορούν να παροτρύνουν τους προμηθευτές τους να εφαρμόσουν σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης στο πλαίσιο της δικής τους περιβαλλοντικής πολιτικής. Η καταχώριση στο EMAS είναι δυνατόν να διευκολύνει τις εσωτερικές διεπιχειρησιακές διαδικασίες και για τις δύο πλευρές.

✓ **Κανονιστικές ελαφρύνσεις**

✓ Όφελος από κανονιστικές ελαφρύνσεις ([6]). Αρκετά κράτη μέλη προσφέρουν στους καταχωρισμένους στο EMAS οργανισμούς πλεονεκτήματα στο πλαίσιο εθνικών και περιφερειακών νόμων και κανονισμών για το περιβάλλον. Τα πλεονεκτήματα αυτά μπορεί να περιλαμβάνουν απλούστευση των υποχρεώσεων υποβολής εκθέσεων, μείωση των επιθεωρήσεων και των εισφορών για τα απόβλητα και μεγαλύτερα χρονικά διαστήματα μεταξύ των ανανεώσεων των αδειών.

([6]) Για πληρέστερο κατάλογο των περιπτώσεων κανονιστικών ελαφρύνσεων ο οποίος επικαιροποιείται τακτικά, βλ. τον ιστότοπο του EMAS https://green-business.ec.europa.eu/publications/annex-ii-compendium-regulatory-relief-measures_en.

Κανονιστικές ελαφρύνσεις — ορισμένα παραδείγματα

— Το 2022 η Ισπανία θέσπισε νέο νόμο για τα απόβλητα, ο οποίος προβλέπει κανονιστικές ελαφρύνσεις για τους οργανισμούς που είναι καταχωρισμένοι στο EMAS. Δεν είναι υποχρεωμένοι να υποβάλουν σχέδιο ελαχιστοποίησης των επικίνδυνων αποβλήτων εάν έχουν ήδη στόχους μείωσης των επικίνδυνων αποβλήτων, ενώ οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνονται στην επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση.

— Στη Βουλγαρία, το υπουργείο Περιβάλλοντος και Υδάτων μειώνει τα τέλη κατανάλωσης ύδατος κατά 30 % για τους οργανισμούς που είναι καταχωρισμένοι στο EMAS. Αυτή η κανονιστική ελάφρυνση, η οποία θεσπίστηκε το 2017, αποτελεί σημαντικό κίνητρο για τις εταιρείες διαχείρισης υδάτων και τις επιχειρήσεις που καταναλώνουν μεγάλες ποσότητες νερού να καταχωριστούν ως χρήστες του EMAS. Μέχρι στιγμής 2 από τις 24 βουλγαρικές εταιρείες ύδρευσης έχουν εφαρμόσει το EMAS.

— Στην Πορτογαλία, στο πλαίσιο του γενικού καθεστώτος διαχείρισης αποβλήτων, οι ειδικοί φορείς διαχείρισης ροής και τα μεμονωμένα συστήματα που είναι καταχωρισμένα στο EMAS απαλλάσσονται από τον έλεγχο του τεχνικού μέρους του ισοζυγίου δραστηριοτήτων.

Οικονομικά κίνητρα — ορισμένα παραδείγματα

— Στο Βέλγιο, η Service Public de Wallonie παρέχει υψηλότερες επιδοτήσεις για επενδύσεις σε εταιρείες που είναι καταχωρισμένες στο EMAS.

— Το εθνικό σχέδιο ανάκαμψης και ανθεκτικότητας της Κροατίας χρηματοδοτεί επενδύσεις σε μέτρα πράσινης μετάβασης στον τομέα του τουρισμού. Οι επιλέξιμες δραστηριότητες περιλαμβάνουν την αναβάθμιση των ξενοδοχείων σε επίπεδο οικολογικού σήματος της ΕΕ και σε επίπεδο EMAS. Το EMAS θεωρείται επίσης απόδειξη της συμμόρφωσης με την αρχή της «μη πρόκλησης σημαντικής βλάβης» (κίνητρο που ισχύει από το 2022 έως το 2023).

— Στη Χώρα των Βάσκων, οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί του κατασκευαστικού τομέα απαλλάσσονται από την υποχρέωση καταβολής εγγύησης που προβλέπεται από το νομικό πλαίσιο του 2012 για την παραγωγή και τη διαχείριση των αποβλήτων κατασκευών και κατεδαφίσεων. Ως εκ τούτου, το 10 % των καταχωρίσεων στο EMAS ανήκουν στον κατασκευαστικό τομέα, ενώ ο αριθμός τους σημειώνει σταθερή αύξηση.

— Στην Πορτογαλία, οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί επωφελούνται από μείωση κατά 5 % του τέλους απόρριψης λυμάτων

Μέτρα στήριξης της πολιτικής — ορισμένα παραδείγματα

— Το εθνικό σχέδιο δράσης της Βουλγαρίας για το 2011 για τις πράσινες δημόσιες συμβάσεις αναφέρει ότι οι φορείς του δημόσιου τομέα που διαχειρίζονται διαδικασίες σύναψης συμβάσεων θα πρέπει να περιλαμβάνουν περιβαλλοντικά κριτήρια, συμπεριλαμβανομένου του EMAS, στις προσκλήσεις υποβολής προσφορών σε ορισμένα επίπεδα. Οι βουλγαρικές δημοτικές αρχές που προκηρύσσουν προσκλήσεις υποβολής προσφορών στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων απαιτούν πλέον εφαρμογή του EMAS ή ισοδύναμου συστήματος διαχείρισης. Επί του παρόντος, ο τομέας διαχείρισης αποβλήτων αντιστοιχεί στο μεγαλύτερο ποσοστό καταχωρίσεων.

— Το διάταγμα της Σουηδίας σχετικά με τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης των κρατικών οργανισμών (2009:907), το οποίο καλύπτει σχεδόν 200 τέτοιους οργανισμούς, τους ενθαρρύνει να εφαρμόσουν το EMAS. Από το 2009 έχουν καταχωριστεί τρεις δημόσιοι οργανισμοί στο EMAS.

Υπάρχουν μελέτες που επιβεβαιώνουν τη θετική επίδραση των κινήτρων αυτών ([7]). Σε ορισμένα κράτη μέλη, το κράτος επιδοτεί τις προσπάθειες για την εισαγωγή του EMAS. Πληροφορίες σχετικά με αυτά τα μέτρα στήριξης μπορούν να ληφθούν από τον αρμόδιο φορέα κάθε χώρας. Στο διαδίκτυο υπάρχει διαθέσιμη συλλογή για την προώθηση του EMAS και τη στήριξη της σχετικής πολιτικής στα κράτη μέλη της ΕΕ ([8]). Η Επιτροπή παρέχει επίσης γενικές πληροφορίες σχετικά με την εισαγωγή και την εφαρμογή του EMAS. Για παράδειγμα, η υπηρεσία υποστήριξης «EMAS Helpdesk» παρέχει πληροφορίες και εργαλεία για την υποστήριξη της εφαρμογής.

Οι πολύ μικρές, μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις (ΜΜΕ), όπως ορίζονται στη σύσταση 2003/361 της ΕΕ, ταξινομούνται ως «μικροί οργανισμοί». Μια επιχείρηση θεωρείται ΜΜΕ εάν απασχολεί έως 249 εργαζομένους και πραγματοποιεί ετήσιες πωλήσεις που δεν υπερβαίνουν τα 50 εκατ. EUR ή έχει συνολικό ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. EUR.

Ο όρος «μικροί οργανισμοί» περιλαμβάνει επίσης τις τοπικές αρχές που εξυπηρετούν λιγότερους από 10 000 κατοίκους ή άλλες αρχές που απασχολούν λιγότερα από 250 άτομα, οι οποίες είτε έχουν ετήσιο προϋπολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 50 εκατ. EUR είτε έχουν ετήσιο ισολογισμό που δεν υπερβαίνει τα 43 εκατ. EUR.

([7]) Study on the Costs and Benefits of EMAS to Registered Organisations (Μελέτη σχετικά με το κόστος και τα οφέλη του EMAS για τους καταχωρισμένους οργανισμούς), https://green-business.ec.europa.eu/system/files/2022-12/EMAS%20-%20Study%20on%20the%20Costs%20and%20Benefits%20of%20EMAS%20to%20Registered%20Organisations.pdf.

([8]) Compendium of EMAS Promotion and Policy support in EU Member States (Συλλογή για την προώθηση του EMAS και τη στήριξη της σχετικής πολιτικής στα κράτη μέλη της ΕΕ) https://green-business.ec.europa.eu/system/files/2022-12/EMAS%20-%20promotion%20and%20policy%20support%20in%20member%20states.pdf.

3. **Στήριξη του EMAS για τις ΜΜΕ**

Οι μικροί οργανισμοί (ΜΜΕ) επωφελούνται επίσης από τα εξής:

- ✓ εύκολη πρόσβαση σε πληροφορίες και προγράμματα στήριξης προσαρμοσμένα στις ανάγκες τους ([9])·
- ✓ τέλη καταχώρισης ([10]) που αποσκοπούν στην ενθάρρυνση της συμμετοχής·
- ✓ μέτρα τεχνικής βοήθειας.

4. **Μέθοδος «EMAS Easy»**

Παρότι δεν αναφέρεται στον κανονισμό, η μέθοδος «EMAS Easy» ([11]) θα πρέπει να θεωρείται εργαλείο για χρήση από μικρούς οργανισμούς. Τους βοηθά να ανταποκριθούν γρήγορα, απλά και με μικρό κόστος στο σύνολο των απαιτήσεων του EMAS.

Η εργαλειοθήκη «EMAS Easy» ([12]), η οποία παρέχει τυποποιημένα υποδείγματα, είναι χρήσιμη για έργα σε επίπεδο συσπείρωσης οργανισμών. Επιτρέπει στους συμμετέχοντες οργανισμούς να «μοιράζονται» έναν σύμβουλο με ειδίκευση στο EMAS ή να αναθέτουν σε κοινό επαληθευτή περιβάλλοντος την τελική διαδικασία πιστοποίησης, εάν απαιτείται.

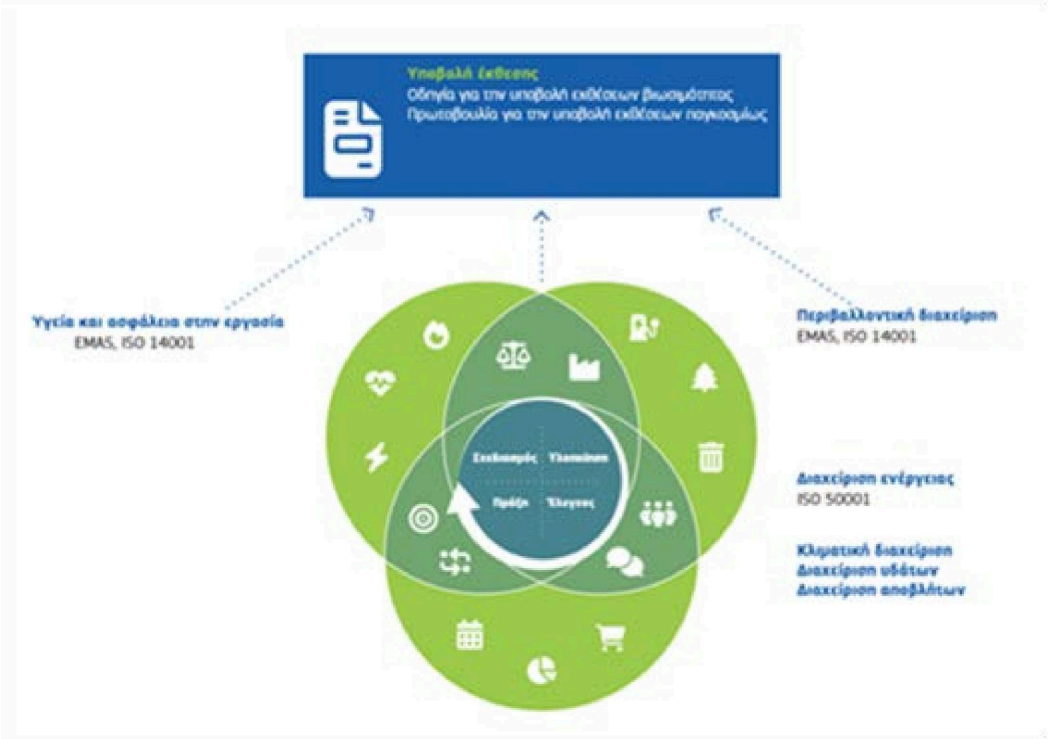
Οι προσεγγίσεις περιβαλλοντικής διαχείρισης χαμηλού ορίου και άλλα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης συχνά αλληλεπικαλύπτονται και καλύπτουν εν μέρει τις απαιτήσεις του EMAS. Ως εκ τούτου, μπορούν να χρησιμοποιηθούν στο πλαίσιο μιας σταδιακής μετάβασης προς το EMAS, μειώνοντας τις απαιτούμενες προσπάθειες και διευκολύνοντας την καταχώριση στο EMAS.

5. **Συνέργειες με άλλες νομοθετικές πράξεις και εθελοντικά μέσα**

Το EMAS συμπληρώνει τα υφιστάμενα πρότυπα και πιστοποιητικά. Εάν ένας οργανισμός χρησιμοποιεί ήδη συστήματα διαχείρισης, όπως τα πρότυπα ISO 14001 ή ISO 9001 για την ποιότητα, ISO 50001 για την ενέργεια ή ISO 45001 για συστήματα διαχείρισης της υγείας και της ασφάλειας στην εργασία, μειώνεται το έργο που απαιτείται επειδή το EMAS μπορεί να βασιστεί σε ήδη υπάρχουσες διαδικασίες διαχείρισης. Αυτό οφείλεται στο ότι το EMAS λειτουργεί με βάση την ίδια αρχή «σχεδιασμός-υλοποίηση-έλεγχος-πράξη» και περιλαμβάνει παρόμοιες διαδικασίες.

Σχήμα 1

Ολοκληρωμένη αλληλεπίδραση διαφόρων τυποποιημένων συστημάτων διαχείρισης (πηγή: The Umweltbundesamt, UBA)

([9]) Σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού EMAS, οι ΜΜΕ επωφελούνται από λιγότερο συχνές επαληθεύσεις, καθώς και από απλουστευμένη πρόσβαση μέσω της μεθόδου «EMAS Easy».

([10]) Κατάλογος του κόστους καταχώρισης στο EMAS είναι διαθέσιμος και επικαιροποιείται τακτικά στον ιστότοπο του EMAS https://green-business.ec.europa.eu/system/files/2023-07/EMAS%20registration%20costs.pdf.

([11]) Εργαλειοθήκη «EMAS easy» για μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις, https://green-business.ec.europa.eu/publications/emas-easy_en.

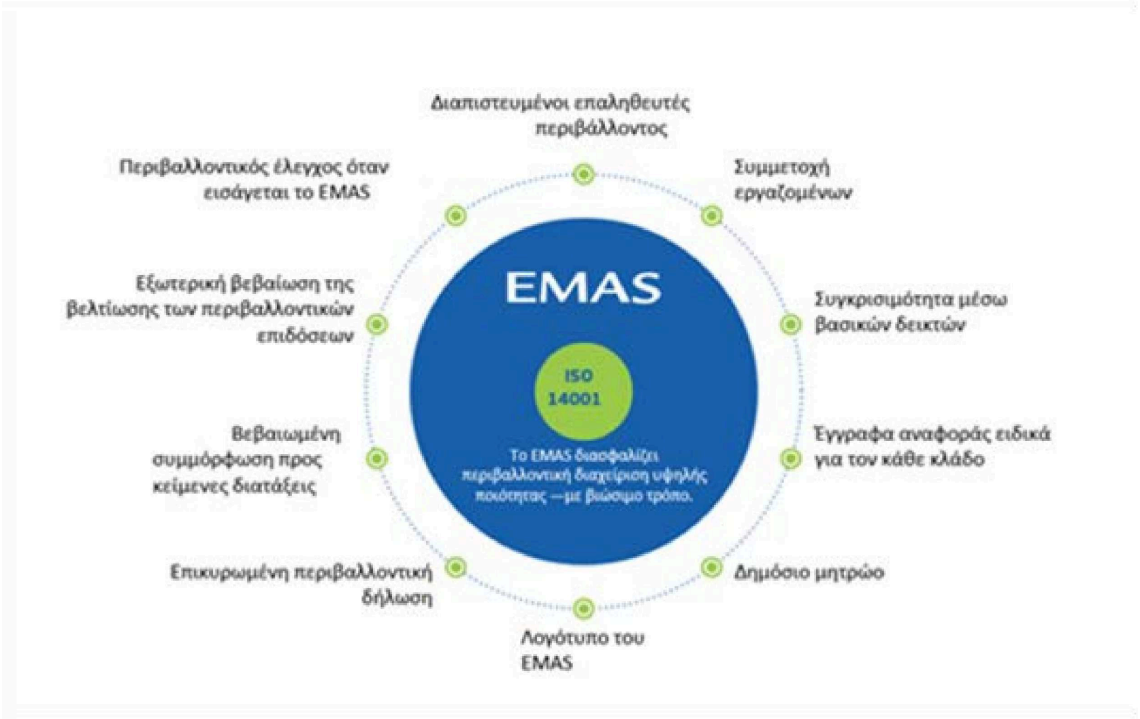
([12]) Ό.π.

Το EMAS υπερβαίνει πολλά υφιστάμενα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης όσον αφορά τις περιβαλλοντικές απαιτήσεις. Όπως δείχνουν τα ακόλουθα κύρια χαρακτηριστικά, είναι πιο απαιτητικό από άλλα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, όπως το ISO 14001:

- ✓ συνεχής βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.
- ✓ διορισμός εκπροσώπου της ανώτατης διοίκησης·
- ✓ ανάγκη περιβαλλοντικής ανασκόπησης·
- ✓ συστηματική απόδειξη της συμμόρφωσης προς τις κείμενες διατάξεις·
- ✓ καθορισμός περιβαλλοντικών στόχων όσον αφορά τις άμεσες και έμμεσες πτυχές που προσδιορίζονται ποσοτικά στους έξι υποχρεωτικούς βασικούς δείκτες·
- ✓ συμμετοχή των εργαζομένων·
- ✓ επικοινωνία, διαφάνεια και υποβολή εκθέσεων μέσω της περιβαλλοντικής δήλωσης.

Σχήμα 2

Πλεονεκτήματα του EMAS σε σχέση με το πρότυπο EN ISO 14001 (πηγή: The Umweltbundesamt)

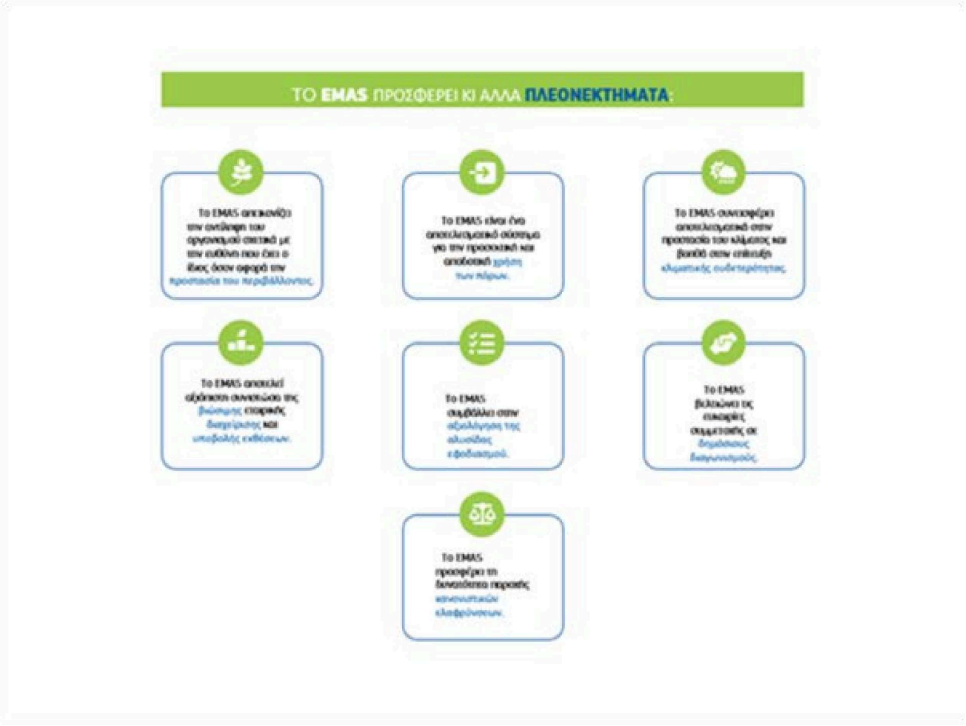

Το EMAS προσφέρει επίσης πλεονεκτήματα πολιτικής, όπως αποδοτική χρήση υλικών, μικρότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις, στήριξη για τη μείωση του κλιματικού αποτυπώματος στην πορεία προς την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας ([13]) και στήριξη στην αξιολόγηση της αλυσίδας εφοδιασμού. Μπορεί επίσης να περιλαμβάνει υποχρεωτικά στοιχεία για τη βιώσιμη υποβολή εταιρικών εκθέσεων και την προώθηση των πράσινων δημόσιων συμβάσεων.

([13]) Η «κλιματική ουδετερότητα» των μη κρατικών οντοτήτων (συμπεριλαμβανομένων των οργανισμών και των εταιρειών) δεν είναι σαφώς καθορισμένη έννοια. Επί του παρόντος, σε διάφορες νομοθετικές πράξεις της ΕΕ, καταβάλλονται προσπάθειες για ακριβέστερο καθορισμό των κανόνων για τους ισχυρισμούς σχετικά με τη δράση για το κλίμα, π.χ. όσον αφορά τον ρόλο των αντισταθμίσεων εντός και εκτός της ίδιας της αξιακής αλυσίδας έναντι των αναγκαίων μειώσεων των αερίων του θερμοκηπίου στην αλυσίδα αξίας των οντοτήτων. Έως ότου θεσπιστεί σαφής ορισμός, μπορεί να συνιστάται προσοχή όσον αφορά τους κατηγορηματικούς ισχυρισμούς περί «κλιματικής ουδετερότητας», καθώς οι ισχυρισμοί αυτοί ενδέχεται να χρειαστεί να αναθεωρηθούν στο μέλλον.

Σχήμα 3

Άλλα πλεονεκτήματα του EMAS

Σύμφωνα με την οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές, ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης θεωρείται η βέλτιστη διαθέσιμη τεχνική για τις βιομηχανικές εγκαταστάσεις. Ως εκ τούτου, οι οργανισμοί που εκμεταλλεύονται βιομηχανικές εγκαταστάσεις μπορούν να επωφεληθούν από το EMAS με δύο τρόπους. Το EMAS προωθεί τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των εν λόγω εγκαταστάσεων ή συμβάλλει στη διατήρηση υψηλού επιπέδου επιδόσεων. Υποστηρίζει επίσης τη συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις.

Υπάρχουν διάφορες συνέργειες μεταξύ του EMAS και της υφιστάμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας. Ένα παράδειγμα είναι η οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές ([14]), η οποία κατατάσσει το EMAS ως τη βέλτιστη διαθέσιμη τεχνική ([15]) και παρέχει κανονιστικές ελαφρύνσεις στους οργανισμούς που συμμετέχουν στο EMAS. Άλλοι τομείς στους οποίους το EMAS συμπληρώνει την υφιστάμενη νομοθεσία είναι η διαχείριση αποβλήτων, ο οικολογικός σχεδιασμός προϊόντων και υπηρεσιών, η ενεργειακή απόδοση και η εμπορία δικαιωμάτων εκπομπών.

Η περιβαλλοντική δήλωση του EMAS και οι πληροφορίες που παράγονται στο πλαίσιο ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης μπορούν επίσης να χρησιμεύσουν ως πρωτογενείς εισροές για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας. Το EMAS μπορεί να χρησιμοποιηθεί για την τήρηση προαιρετικών προτύπων υποβολής εκθέσεων, όπως αυτά που απορρέουν από την πρωτοβουλία για την υποβολή εκθέσεων παγκοσμίως ([16]) ή για την εκπλήρωση νομικών απαιτήσεων, όπως αυτές της ευρωπαϊκής οδηγίας για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες ([17]). Επιπλέον, η προσέγγιση διαχείρισης του EMAS είναι κοντά στα εθελοντικά μέσα και στην επικείμενη νομοθεσία που έχει σχεδιαστεί για την αποφυγή και τη μείωση των δυσμενών επιπτώσεων στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας —γνωστές ως υποχρεώσεις δέουσας επιμέλειας ([18]). Το EMAS παρέχει κατάλληλο πλαίσιο για την άσκηση δέουσας περιβαλλοντικής επιμέλειας και μπορεί να χρησιμεύσει ως βάση για ευρύτερη διαχείριση της βιωσιμότητας στην αξιακή αλυσίδα.

([14]) Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A02010L0075-20110106

([15]) Υπόδειγμα για τις βέλτιστες διαθέσιμες τεχνικές, σ. 16 https://eippcb.jrc.ec.europa.eu/sites/default/files/inline-files/Standard_text_%28AFTER_FORUM_13%29.pdf.

([16]) Η πρωτοβουλία για την υποβολή εκθέσεων παγκοσμίως (γνωστή ως GRI) είναι ένας διεθνής ανεξάρτητος οργανισμός τυποποίησης που βοηθά τις επιχειρήσεις, τις κυβερνήσεις και άλλους οργανισμούς να κατανοούν και να γνωστοποιούν τον αντίκτυπό τους σε ζητήματα όπως η κλιματική αλλαγή, τα ανθρώπινα δικαιώματα και η διαφθορά. https://www.globalreporting.org/

([17]) Οδηγία (ΕΕ) 2022/2464 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 537/2014, της οδηγίας 2004/109/ΕΚ, της οδηγίας 2006/43/ΕΚ και της οδηγίας 2013/34/ΕΕ, όσον αφορά την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32022L2464

([18]) Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0071.

6. **Αναγνώριση άλλων συστημάτων διαχείρισης και προσεγγίσεων του EMAS — άρθρο 45 του κανονισμού EMAS**

Βάσει του κανονισμού EMAS, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή μπορεί να αναγνωρίσει υφιστάμενα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή μέρη αυτών ως ισοδύναμα με τις σχετικές απαιτήσεις δυνάμει του κανονισμού EMAS. Η επίσημη αναγνώριση μερών ή του συνόλου αυτών των συστημάτων μπορεί να διευκολύνει τη μετάβαση ενός οργανισμού στο EMAS.

Η διαδικασία περιγράφεται κατωτέρω.

α) Τα κράτη μέλη υποβάλλουν στην Επιτροπή γραπτή αίτηση αναγνώρισης συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης ή μερών αυτού.

β) Η αίτηση πρέπει να αναλύει και να προσδιορίζει τα σχετικά μέρη του εν λόγω συστήματος και τα στοιχεία του που αντιστοιχούν στο EMAS. Πρέπει να προσκομίζονται αποδεικτικά στοιχεία ισοδυναμίας με το EMAS.

γ) Η Επιτροπή υποβάλλει την πρόταση στην επιτροπή για το EMAS (που έχει συσταθεί δυνάμει του άρθρου 49 του κανονισμού).

δ) Η Επίσημη Εφημερίδα της ΕΕ δημοσιεύει λεπτομέρειες σχετικά με το αναγνωρισμένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, ή μέρη αυτού, αφού προηγουμένως εγκριθούν από την Επιτροπή.

Οι οργανισμοί που έχουν εφαρμόσει αναγνωρισμένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή μέρη αυτού, δεν είναι απαραίτητο να προβούν σε εκ νέου επικύρωση συνιστωσών που έχουν ήδη αναγνωριστεί κατά τη μετάβαση στο EMAS. Οι οργανισμοί που βρίσκονται στη διαδικασία εφαρμογής του EMAS μπορούν να συμβουλεύονται δημοσίως τη σχετική απόφαση αναγνώρισης της Επιτροπής ή να επικοινωνούν με τον αρμόδιο φορέα τους για να ρωτήσουν αν μια προσέγγιση ή ένα σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης που ήδη εφαρμόζουν είναι αναγνωρισμένο σύστημα ([19]).

Μέχρι στιγμής η Επιτροπή έχει εκδώσει δύο αποφάσεις με τις οποίες αναγνωρίζει ότι μέρη άλλων συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι ισοδύναμα με το EMAS: Eco-Lighthouse στη Νορβηγία ([20]) και Eco-profit στην Αυστρία ([21]).

7. **Τα οκτώ βήματα για το EMAS**

Τα κεφάλαια που ακολουθούν περιγράφουν τις προετοιμασίες που πρέπει να πραγματοποιήσει ένας οργανισμός πριν από την εισαγωγή του EMAS, από τον σχεδιασμό έως την καταχώριση (βλ. σχήμα 4 κατωτέρω), και επεξηγούν λεπτομερέστερα τη διαδικασία.

Σχήμα 4

Τα οκτώ βήματα για το EMAS

([19]) Επισκόπηση των αρμόδιων φορέων όλων των κρατών μελών της ΕΕ: https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/helpdeskcontact_en#competent-bodies.

([20]) Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2017/2286 της Επιτροπής, της 6ης Δεκεμβρίου 2017, σχετικά με την αναγνώριση συμμόρφωσης των απαιτήσεων του συστήματος οικολογικής διαχείρισης Eco-Lighthouse με τις αντίστοιχες απαιτήσεις του συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) σύμφωνα με το άρθρο 45 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32017D2286.

([21]) Εκτελεστική απόφαση (ΕΕ) 2023/1533 της Επιτροπής, της 24ης Ιουλίου 2023, σχετικά με την αναγνώριση της συμμόρφωσης των απαιτήσεων του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης Ecoprofit με τις αντίστοιχες απαιτήσεις του συστήματος οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) σύμφωνα με το άρθρο 45 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=OJ%3AJOL_2023_186_R_0005&qid=1690264664508.

Πριν από την εισαγωγή του EMAS, ο οργανισμός πρέπει να έχει κατά νου την ανάγκη για χρόνο, γνώσεις, εμπειρογνώμονες και οικονομικούς πόρους. Οι διαδικασίες διαχείρισής του μπορούν να δοκιμάζονται, να τροποποιούνται ή να αντικαθίστανται κατά τη διάρκεια της διαδικασίας. Θα πρέπει να εκπαιδευτούν οι εργαζόμενοι, να διενεργηθούν έλεγχοι και να συνταχθούν περιβαλλοντικές δηλώσεις. Ο οργανισμός θα πρέπει επίσης να ελεγχθεί από εξωτερικό επαληθευτή περιβάλλοντος.

Θα χρειαστούν περισσότεροι πόροι, ιδίως για τις ακόλουθες δραστηριότητες:

- ✓ εξωτερικές συμβουλευτικές υπηρεσίες που συμβάλλουν στην εισαγωγή συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με το EMAS (εάν ο οργανισμός δεν διαθέτει τις δεξιότητες και τους πόρους που απαιτούνται)·
- ✓ εσωτερικό προσωπικό·
- ✓ κατάρτιση των εργαζομένων·
- ✓ περιβαλλοντική επαλήθευση (εξωτερικός έλεγχος) από επαληθευτή περιβάλλοντος·
- ✓ αποστολή των πληροφοριών που απαιτούνται στον αρμόδιο φορέα για την καταχώριση στο μητρώο EMAS·
- ✓ τέλη καταχώρισης, κατά περίπτωση·
- ✓ πιθανές επενδύσεις, μεταξύ άλλων σε φιλικές προς το περιβάλλον τεχνολογίες, προϊόντα, υπηρεσίες και δημόσιες συμβάσεις.

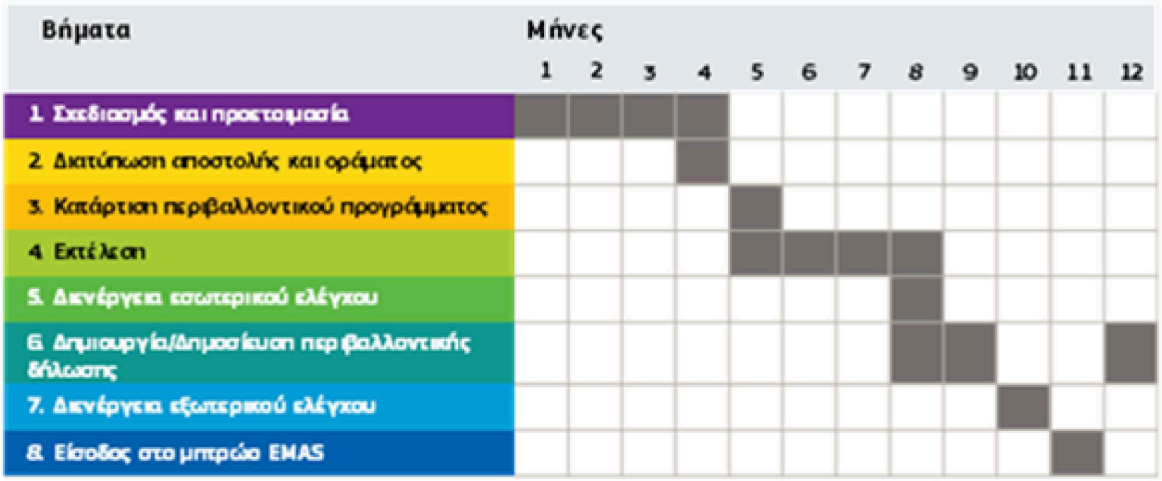
Για τη μείωση της προσπάθειας και του κόστους, οι οργανισμοί θα πρέπει να ελέγχουν πριν από την έναρξη της διαδικασίας, εάν:

- ✓ εφαρμόζονται κανονιστικές ελαφρύνσεις ([22])·
- ✓ υπάρχουν διαθέσιμα δωρεάν υποδείγματα, εργαλεία ([23]) ή κατευθυντήριες γραμμές·
- ✓ υπάρχουν δυνατότητες χρηματοδότησης σε επίπεδο κρατών μελών ή ΕΕ·
- ✓ υπάρχει δυνατότητα απλούστευσης της διαδικασίας αξιολόγησης και/ή καταχώρισης ([24]) (π.χ. με τη χρήση ομαδικής καταχώρισης ή καταχώρισης πολλαπλών χώρων δραστηριοτήτων υπό τους όρους που καθορίζονται στο κεφάλαιο 7.2.).

Κατά μέσο όρο, χρειάζεται περίπου 1 έτος από την έναρξη της διαδικασίας έως ότου ο αρμόδιος φορέας προσθέσει τον οργανισμό στο μητρώο EMAS. Η διαδικασία μπορεί να είναι συντομότερη για τους μικρότερους οργανισμούς, αλλά μπορεί να είναι χρονοβόρα για τις μεγάλες εταιρείες, δεδομένων των πολύπλοκων σταδίων συντονισμού. Στο σχέδιο έργου (σχήμα 5) παρουσιάζονται παραδείγματα του χρονικού πλαισίου που απαιτείται γενικά για τα διάφορα στάδια με σκοπό την επίτευξη της επικύρωσης/καταχώρισης όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματικά και αξιόπιστα.

Σχήμα 5

Χρονοδιάγραμμα για τη διαδικασία καταχώρισης

([22]) Η συλλογή των κανονιστικών ελαφρύνσεων που παρέχονται σε εταιρείες καταχωρισμένες στο EMAS είναι διαθέσιμη και επικαιροποιημένη στον ιστότοπο του EMAS https://green-business.ec.europa.eu/publications/annex-ii-compendium-regulatory-relief-measures_en.

([23]) Όλα τα εργαλεία, τα υποδείγματα και οι κατευθυντήριες γραμμές του EMAS διατίθενται στον ιστότοπο του EMAS https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-tools_el.

([24]) Τα στοιχεία επικοινωνίας όλων των αρμόδιων φορέων σε κάθε κράτος μέλος διατίθενται στον ιστότοπο του EMAS https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/helpdeskcontact_en#competent-bodies.

Πριν αρχίσουν να σχεδιάζουν την εισαγωγή του EMAS, οι οργανισμοί θα πρέπει πρώτα να αξιολογήσουν ποιες απαιτήσεις, προσφορές και δυνατότητες ισχύουν και ποιες είναι οι κατάλληλες για την περίπτωσή τους.

Περιπτωσιολογικές μελέτες για διάφορους τομείς διατίθενται στον ιστότοπο του EMAS Helpdesk ([25]). Ορισμένες περιφερειακές κυβερνήσεις και οργανισμοί έχουν επίσης αναπτύξει τα δικά τους εργαλεία εφαρμογής του EMAS. Για παράδειγμα, το EMAS Club στην Καταλονία ([26]) και το υπουργείο Περιβάλλοντος της Βαυαρίας (Γερμανία) ([27]) έχουν αναπτύξει δέσμες εργαλείων. Για περισσότερες πληροφορίες, θα ήταν χρήσιμο να επικοινωνήσετε με τους αρμόδιους φορείς στις χώρες όπου έχουν την έδρα τους οι εν λόγω οργανισμοί.

8. **Φορείς και θεσμικά όργανα που συμμετέχουν στην εφαρμογή και τη διατήρηση του EMAS**

— **Επαληθευτής περιβάλλοντος** ([28])

— Ο επαληθευτής περιβάλλοντος που αναφέρεται στο άρθρο 2 παράγραφος 20 του κανονισμού EMAS είναι:

— οργανισμός αξιολόγησης της συμμόρφωσης όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 765/2008 ή οιαδήποτε ένωση ή ομάδα τέτοιων οργανισμών που έχει διαπιστευθεί σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό· ή

— φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση ή ομάδα φυσικών ή νομικών προσώπων που έχει λάβει διαπίστευση από τα κράτη μέλη σύμφωνα με τις οικείες διαδικασίες και τα σχετικά θεσμικά όργανα, σύμφωνα με τον κανονισμό EMAS.

Οι επαληθευτές περιβάλλοντος ελέγχουν αν η περιβαλλοντική επισκόπηση, η περιβαλλοντική πολιτική, το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, οι διαδικασίες περιβαλλοντικού ελέγχου και η εφαρμογή τους πληρούν τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS. Πιστοποιούν επίσης την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και την ορθότητα των δεδομένων και των πληροφοριών που περιέχονται στην περιβαλλοντική δήλωση και σε τυχόν επικαιροποιήσεις της εν λόγω δήλωσης. Οι επαληθευτές περιβάλλοντος υπόκεινται σε παρακολούθηση από τους φορείς διαπίστευσης ή αδειοδότησης.

Πληροφορίες σχετικά με διαπιστευμένους/αδειοδοτημένους επαληθευτές περιβάλλοντος μπορούν να ληφθούν από τους αρμόδιους φορείς του EMAS ή από τον φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης του EMAS στη χώρα της ΕΕ στην οποία έχει την έδρα του ο οργανισμός. Πληροφορίες σχετικά με κατάλληλους επαληθευτές περιβάλλοντος από άλλα κράτη μέλη εκτός εκείνου όπου έχει την έδρα του ο οργανισμός διατίθενται μέσω του μητρώου EMAS της ΕΕ ([29]).

— **Αρμόδιοι φορείς** ([30])

Οι αρμόδιοι φορείς ορίζονται από τα κράτη μέλη. Ως ανεξάρτητοι και ουδέτεροι φορείς, είναι συνήθως υπεύθυνοι για την καταχώριση οργανισμών που εδρεύουν στο κράτος μέλος τους εντός της ΕΕ, αλλά μπορεί επίσης να είναι υπεύθυνοι και για την καταχώριση οργανισμών που εδρεύουν εκτός της ΕΕ. Παρακολουθούν επίσης την καταχώριση και την ανανέωση της καταχώρισης, συμπεριλαμβανομένης της αναστολής ή της διαγραφής καταχωρίσεων. Ο αρμόδιος φορέας για την καταχώριση συνήθως καθορίζεται με βάση την τοποθεσία της έδρας ή του κέντρου διοίκησης του οργανισμού (για περισσότερες λεπτομέρειες, βλ. Κεφάλαιο 7.1, Επαλήθευση από τρίτους).

— **Εκτελεστική αρχή**

Οι εκτελεστικές αρχές είναι φορείς που ορίζονται από τα κράτη μέλη για την παρακολούθηση της συμμόρφωσης με την ισχύουσα περιβαλλοντική νομοθεσία και, όπου απαιτείται, για τη λήψη μέτρων για την επιβολή της εν λόγω νομοθεσίας. Οι αρμοδιότητες των εν λόγω αρχών βασίζονται στους εθνικούς κανονισμούς της οικείας χώρας για την εφαρμογή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας.

Οδηγός για το EMAS βήμα προς βήμα

([25]) https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-publications/emas-publications-studies_el
([26]) https://clubemas.cat/forms/peticio_eines_viver_emas.
([27]) Bayerische EMAS - Kompass, https://www.umweltpakt.bayern.de/emaskompass/.
([28]) Κατάλογος επαληθευτών περιβάλλοντος του EMAS, https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/helpdeskcontact_en#competent-bodies
([29]) Μητρώο EMAS, https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/about-emas/statistics-and-graphs-0_en#paragraph_1123
([30]) Κατάλογος αρμόδιων φορέων του EMAS, https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/helpdeskcontact_en#competent-bodies.

Βήμα 1: Σχεδιασμός και προετοιμασία

1.1. **Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής της καταχώρισης EMAS εντός και εκτός της ΕΕ —** Παράρτημα ΙΙ Α.4.3 του κανονισμού EMAS

Κάθε οργανισμός καθορίζει και τεκμηριώνει το πεδίο εφαρμογής του οικείου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Όσον αφορά το πεδίο εφαρμογής της καταχώρισης, ο οργανισμός πρέπει να εξετάζει:

- ✓ εξωτερικά και εσωτερικά ζητήματα·
- ✓ υποχρεώσεις συμμόρφωσης·
- ✓ τις οργανωτικές μονάδες, τις λειτουργίες και τα φυσικά όριά του·
- ✓ τις δραστηριότητες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες του·
- ✓ την αρμοδιότητα και την ικανότητά του να ασκεί έλεγχο και επιρροή.

Όλες οι δραστηριότητες, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες που συνδέονται με τον προς καταχώριση χώρο δραστηριοτήτων (ή τους χώρους για καταχώριση πολλαπλών χώρων δραστηριοτήτων) πρέπει να περιλαμβάνονται στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Το EMAS εφαρμόζεται εντός και εκτός της ΕΕ (στο εξής: παγκόσμιο EMAS) σε χώρους δραστηριοτήτων διαφόρων χωρών της ΕΕ και τρίτων χωρών που μπορούν να συμπεριληφθούν στο πεδίο εφαρμογής της καταχώρισης. Οι οργανισμοί που βρίσκονται εκτός της ΕΕ, με χώρους δραστηριοτήτων αποκλειστικά εκτός της ΕΕ, μπορούν επίσης να καταχωριστούν στο EMAS.

Ένας οργανισμός με χώρους δραστηριοτήτων σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη ή σε τρίτες χώρες μπορεί να υποβάλει αίτηση για εταιρική καταχώριση του συνόλου ή μέρους αυτών των χώρων δραστηριοτήτων (άρθρο 3 παράγραφος 2 του κανονισμού EMAS). Στην περίπτωση αυτήν, ο οργανισμός πρέπει να επικοινωνήσει με τον επαληθευτή (ή τους επαληθευτές) περιβάλλοντος και τον σχετικό αρμόδιο φορέα εγκαίρως για να αποσαφηνίσει τυχόν γλωσσικά ζητήματα που σχετίζονται με τα έγγραφα που απαιτούνται για την καταχώριση.

Για ειδικότερα θέματα που άπτονται του παγκόσμιου EMAS, μπορείτε να ανατρέξετε στην απόφαση 2011/832/ΕΕ της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με οδηγό για την εταιρική καταχώριση ΕΕ, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 ([31]).

Κατευθυντήριες ερωτήσεις για την προετοιμασία και τον σχεδιασμό της καταχώρισης στο EMAS.

- ✓ Είναι ο οργανισμός μικρός οργανισμός, όπως ορίζεται στην εισαγωγή του παρόντος οδηγού χρήστη;
- ✓ Πόσοι χώροι δραστηριοτήτων ανήκουν στον οργανισμό όπου πρόκειται να εισαχθεί το EMAS;
- ✓ Σε ποιον οικονομικό τομέα ανήκει ο οργανισμός;
- ✓ Υπάρχουν προγράμματα στήριξης ή άλλες μορφές στήριξης που διατίθενται στο οικείο κράτος μέλος ή στην περιφέρεια, ή ακόμα και σε τοπικό επίπεδο;
- ✓ Υπάρχει ειδικό έγγραφο αναφοράς για τον συγκεκριμένο τομέα στον οποίο ανήκει ο οργανισμός; (Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. κεφάλαιο 1.4.5.)
- ✓ Ποια άλλα συστήματα διαχείρισης ή προσεγγίσεις περιβαλλοντικής διαχείρισης εφαρμόζονται ήδη εντός του οργανισμού;
- ✓ Έχουν ήδη αναγνωριστεί αυτές οι προσεγγίσεις ή τα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης ως επιμέρους βήμα στην πορεία προς την εισαγωγή του EMAS;
- ✓ Υπάρχουν άλλες απαιτήσεις υποβολής εκθέσεων με τις οποίες ο οργανισμός συμμορφώνεται ή επιθυμεί να συμμορφωθεί οικειοθελώς, ή στις οποίες υπόκειται βάσει νομικών απαιτήσεων που θα μπορούσαν να συνδυαστούν με την υποβολή εκθέσεων στο πλαίσιο του EMAS;
- ✓ Διαθέτει ο οργανισμός πολλούς συγκρίσιμους χώρους δραστηριοτήτων στους οποίους πρόκειται να εφαρμοστεί το EMAS;
- ✓ Εάν ο οργανισμός διαθέτει διάφορους χώρους δραστηριοτήτων σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη ή σε τρίτες χώρες, επιθυμεί να εφαρμόσει το EMAS στους χώρους αυτούς και να τους καταχωρίσει με ενιαίο αριθμό καταχώρισης;
- ✓ Ποιος επαληθευτής περιβάλλοντος είναι επιλέξιμος να αξιολογήσει τη δραστηριότητά του;
- ✓ Ποιος αρμόδιος φορέας είναι υπεύθυνος για τον οργανισμό;

([31]) ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ, της 7ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με οδηγό για την εταιρική καταχώριση ΕΕ, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) https://eurlex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2011:330:0025:0038:EL:PDF

- ✓ Υπάρχει συσπείρωση εφαρμογής του EMAS στο τοπικό ή περιφερειακό περιβάλλον του οργανισμού στην οποία αυτός θα μπορούσε να συμμετάσχει;
- ✓ Ποιος —από την ανώτερη διοίκηση του οργανισμού— θα πρέπει να είναι υπεύθυνος για την εφαρμογή του EMAS;
- ✓ Εάν ο οργανισμός είναι μικρός, αποτελεί επιλογή η εφαρμογή της μεθόδου «EMAS Easy»;
- ✓ Ποιο μέλος του προσωπικού θα πρέπει να συμμετέχει ως εκπρόσωπος περιβαλλοντικής διαχείρισης; Υπάρχουν άλλοι εκπρόσωποι για συγκεκριμένους τομείς (απόβλητα, έλεγχος εκπομπών, ασφάλεια κ.λπ.) στον οργανισμό στους οποίους θα μπορούσε να ανατεθεί αυτό το καθήκον;
- ✓ Θα πρέπει να υπάρχει περιβαλλοντική ομάδα για την υποστήριξη του εκπροσώπου περιβαλλοντικής διαχείρισης; Εάν ναι, ποια μέλη του προσωπικού θα πρέπει να συμμετέχουν στην ομάδα; Μπορούν για τον σκοπό αυτόν να χρησιμοποιηθούν και άλλες υφιστάμενες δομές του οργανισμού;
- ✓ Ποιοι πόροι (οικονομικοί, τεχνικοί) είναι διαθέσιμοι ή πρέπει να διατεθούν για την επιτυχή εφαρμογή και διατήρηση του EMAS;

1.2. **Οντότητα προς καταχώριση στο EMAS** — Άρθρο 2 παράγραφοι 21 και 22 του κανονισμού EMAS

Σύμφωνα με τον κανονισμό EMAS:

«Οργανισμός»: εταιρεία, ένωση, εκμετάλλευση, επιχείρηση, αρχή ή ίδρυμα, εντός ή εκτός της ΕΕ, ή τμήματα ή συνδυασμός αυτών, με ή χωρίς νομική προσωπικότητα, του δημόσιου ή του ιδιωτικού τομέα, με ιδία λειτουργία και διοίκηση.

«Χώρος δραστηριοτήτων»: συγκεκριμένη γεωγραφική θέση που υπάγεται στον διοικητικό έλεγχο ενός οργανισμού και όπου τελούνται δραστηριότητες, παράγονται προϊόντα και παρέχονται υπηρεσίες, συμπεριλαμβανομένου του συνόλου των υποδομών, του εξοπλισμού και των υλικών· ο χώρος δραστηριοτήτων είναι η μικρότερη οντότητα που λαμβάνεται υπόψη για την καταχώριση.

«Εταιρική καταχώριση»: ενιαία καταχώριση όλων ή ορισμένων χώρων οργανισμού με χώρους που βρίσκονται σε ένα ή περισσότερα κράτη μέλη ή τρίτες χώρες.

Οι οργανισμοί πρέπει να ορίζουν ορθά την προς καταχώριση οντότητα, η οποία θα εφαρμόσει το EMAS. Είναι πολύ σημαντικό να ενισχύσει τις σχέσεις με τα ενδιαφερόμενα μέρη μέσω της αύξησης της διαφάνειας και της λογοδοσίας. Σε αντίθεση με άλλα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης, το EMAS μπορεί να εφαρμοστεί μόνο σε ολόκληρους χώρους δραστηριοτήτων και όχι σε τμήματα ενός χώρου. Ως εκ τούτου, ο χώρος δραστηριοτήτων είναι η μικρότερη οντότητα την οποία μπορεί να καταχωρίσει ένας οργανισμός στο EMAS.

Από την αρχή, οι συμμετέχοντες στο EMAS θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη ότι οι επαληθευτές περιβάλλοντος και, κατά περίπτωση, οι αρμόδιοι φορείς έχουν λόγο σχετικά με το ποιες οντότητες πρέπει να καταχωρίζονται [βλ. άρθρο 25 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009]. Ομοίως, όλοι οι συμμετέχοντες υποχρεούνται να υποβάλουν περιβαλλοντική δήλωση, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει κατανοητή και σαφή περιγραφή του οργανισμού ή του χώρου δραστηριοτήτων που καταχωρίζεται στο EMAS και σύνοψη των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του, καθώς και των σχέσεών του με τυχόν μητρικό οργανισμό [βλ. παράρτημα IV σημείο Β στοιχείο α) του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009].

Οι απαιτήσεις αυτές διασφαλίζουν ότι οι οργανισμοί κατανοούν επαρκώς τους περιβαλλοντικούς παράγοντες που έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις σε καθέναν από τους χώρους δραστηριοτήτων τους. Ως εκ τούτου, συνιστάται στους συμμετέχοντες να έχουν σαφή και τεκμηριωμένη αιτιολόγηση για κάθε χώρο που έχουν επιλέξει για καταχώριση. Με τον τρόπο αυτόν θα προετοιμαστούν επίσης για τις απαιτήσεις της περιβαλλοντικής δήλωσης και για τυχόν ερωτήσεις, ιδίως από τους επαληθευτές και τους αρμόδιους φορείς, αλλά και από άλλα ενδιαφερόμενα μέρη. Ο αρμόδιος φορέας μπορεί να αρνηθεί την καταχώριση, εάν η οντότητα που έχει επιλεγεί για καταχώριση δεν ανταποκρίνεται στους ορισμούς που προβλέπονται στο άρθρο 2 παράγραφος 22 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009. Ως εκ τούτου, οι οργανισμοί θα πρέπει να συμβουλεύονται τους αρμόδιους φορείς από την αρχή της διαδικασίας εφαρμογής του EMAS.

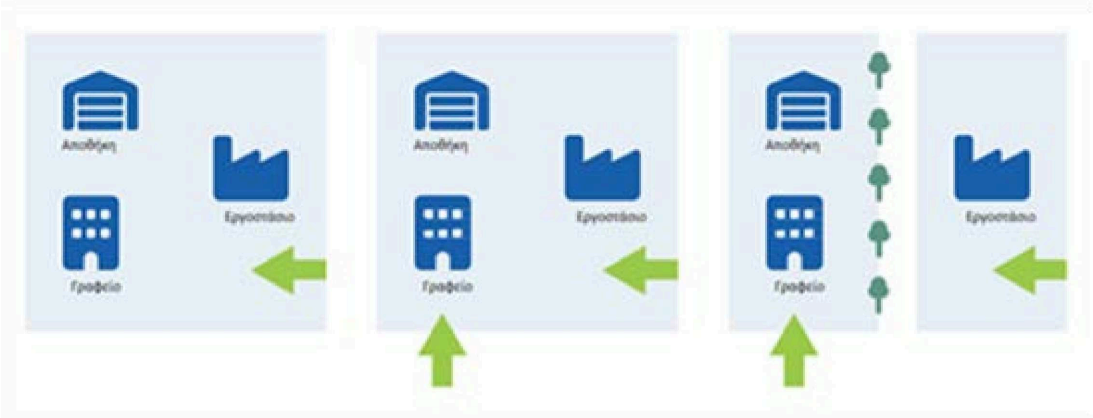
Εάν ένας οργανισμός εξετάζει το ενδεχόμενο καταχώρισης μόνο ενός ή περισσότερων χώρων δραστηριοτήτων χωριστά, η απόφασή του θα πρέπει να βασίζεται στις ακόλουθες αρχές. Πρώτον, θα πρέπει να εξετάζεται προσεκτικά το ενδεχόμενο χωριστής καταχώρισης. Ο οργανισμός πρέπει να είναι σε θέση να αποδείξει την ικανότητά του να παρακολουθεί και να διενεργεί ελέγχους σχετικά με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές του χώρου δραστηριοτήτων και να αποδείξει ότι η οντότητα που προτίθεται να καταχωρίσει δεν έχει διαχωριστεί σκόπιμα από άλλους χώρους δραστηριοτήτων με χαμηλές επιδόσεις. Δεύτερον, η επικοινωνία με το κοινό αποτελεί βασικό στοιχείο του EMAS. Ως βέλτιστη πρακτική, ο οργανισμός θα πρέπει να ενημερώνει το κοινό με σαφή και κατανοητό τρόπο στην περιβαλλοντική του δήλωση σχετικά με τους λόγους για τους οποίους επέλεξε να διαχωρίσει ορισμένους χώρους δραστηριοτήτων από την καταχώριση.

1.2.1. ***Οργανισμοί που δραστηριοποιούνται σε έναν μόνο χώρο ή σε μία μόνο τοποθεσία.***

Η απλούστερη περίπτωση καταχώρισης στο EMAS είναι όταν οι δραστηριότητες του οργανισμού λαμβάνουν χώρα σε έναν ενιαίο χώρο δραστηριοτήτων. Ο ενιαίος χώρος δραστηριοτήτων αναφέρεται συνήθως σε μια κατάσταση κατά την οποία ορισμένα κτίρια και περιοχές που ανήκουν στον οργανισμό που αξιολογείται και καταχωρίζεται θα μπορούσαν να περιβάλλονται από περίφραξη.

Σχήμα 6

Τρία παραδείγματα δραστηριοτήτων που είναι συγκεντρωμένες σε έναν ενιαίο χώρο δραστηριοτήτων

Στις περισσότερες περιπτώσεις, είναι απλή υπόθεση ο προσδιορισμός του τι συνιστά χώρο δραστηριοτήτων και ποια είναι τα όριά του. Για παράδειγμα:

— εργοστάσιο με όλες τις απαραίτητες εγκαταστάσεις για την άσκηση των δραστηριοτήτων του (αποθήκη, γραφεία, παρακείμενοι χώροι αποθήκευσης πρώτων υλών και αποβλήτων, μονάδα επεξεργασίας λυμάτων, χώρος στάθμευσης κ.λπ.) που βρίσκονται στην ίδια θέση (σχήμα 6, παράδειγμα 1)· και

— τουριστικό θέρετρο που περιλαμβάνει ξενοδοχειακό κτίριο, κήπους, κολυμβητήρια, εστιατόριο, τεχνικές εγκαταστάσεις κ.λπ.

Ένας οργανισμός που δραστηριοποιείται σε έναν ενιαίο χώρο είναι η απλούστερη περίπτωση, διότι η διαχείριση και η γεωγραφική θέση αλληλοσυνδέονται. Δεν έχει σημασία αν τα επιμέρους κτίρια έχουν διαφορετική ταχυδρομική διεύθυνση, καθώς ένας χώρος θα μπορούσε να έχει δύο εισόδους, για παράδειγμα, μία για την πρόσβαση στα γραφεία και μία για την είσοδο φορτηγών από άλλον δρόμο (σχήμα 6, παράδειγμα 2). Ενίοτε, υπάρχουν δημόσιοι οδικοί άξονες που διέρχονται μεταξύ των κτιρίων και των χώρων δραστηριοτήτων ή άλλων κτιρίων που ανήκουν σε άλλους οργανισμούς που βρίσκονται μεταξύ τους. Αυτό σημαίνει ότι ο χώρος δεν θα μπορούσε να περικλείεται από μία μόνο περίφραξη, αλλά όχι ότι ο οργανισμός δεν μπορεί να θεωρηθεί χώρος δραστηριοτήτων. Ένας οργανισμός με δραστηριότητες παραγωγής και αποθήκη κοντά σε περιοχή που δεν συνορεύει θεωρούνται επίσης ότι αποτελούν ενιαίο χώρο (σχήμα 6, παράδειγμα 3).

1.2.2. ***Οργανισμός που δραστηριοποιείται σε διάφορους χώρους/τοποθεσίες.***

Σύμφωνα με τον κανονισμό EMAS, οι συμμετέχοντες που δραστηριοποιούνται σε περισσότερους του ενός χώρους δραστηριοτήτων μπορούν να επιλέξουν να καταχωρίσουν μεμονωμένα χώρους δραστηριοτήτων ή να καταχωριστούν ως «οργανισμοί» (όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφοι 21 και 22). Σε κάθε περίπτωση, ο οργανισμός ή ο χώρος δραστηριοτήτων θα πρέπει να επιδεικνύει συνεχή βελτίωση των επιδόσεών του όσον αφορά σημαντικές πτυχές και επιπτώσεις σύμφωνα με την περιβαλλοντική δήλωση, το πρόγραμμα και τους στόχους του οργανισμού. Ο οργανισμός θα πρέπει επίσης να διευκρινίσει και να αιτιολογήσει την επιλογή χώρου ή συνδυασμού χώρων δραστηριοτήτων. Ως ορθή πρακτική, οι οργανισμοί που επιθυμούν καταχώριση στο EMAS, είτε στον ιδιωτικό είτε στον δημόσιο τομέα, θα πρέπει επίσης να είναι έτοιμοι να διευκρινίσουν και να αιτιολογήσουν στα ενδιαφερόμενα μέρη τις προθέσεις τους όσον αφορά τους χώρους δραστηριοτήτων που δεν έχουν ακόμη καταχωριστεί.

Παραδείγματα τομέων:

— *τράπεζες*
— *γραφεία ταξιδίων*
— *αλυσίδες λιανικής πώλησης*
— *εταιρείες συμβούλων*

α. *Με τα ίδια ή παρόμοια προϊόντα ή υπηρεσίες*

Οι οργανισμοί συχνά δραστηριοποιούνται σε διάφορους γεωγραφικούς χώρους/τοποθεσίες, αλλά με τα ίδια ή παρόμοια προϊόντα ή υπηρεσίες και κοινές διαδικασίες διαχείρισης. Παραδείγματα αποτελούν οι τράπεζες, τα γραφεία ταξιδίων, οι αλυσίδες λιανικής πώλησης και οι εταιρείες συμβούλων. Στις περιπτώσεις αυτές, οι δραστηριότητες στους διάφορους χώρους έχουν παρόμοιες περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις, υπόκεινται σε παρόμοιο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και λειτουργούν εντός των ίδιων δομών. Κάποια παραδείγματα είναι τα υποκαταστήματα, τα γραφεία επιχειρήσεων και οι λειτουργικές και εργαστηριακές εγκαταστάσεις.

Ο οργανισμός μπορεί να επιθυμεί την από κοινού επικύρωση αυτών των χώρων δραστηριοτήτων, είτε μέσω εταιρικής καταχώρισης είτε ως ενιαίου χώρου δραστηριοτήτων. Για να έχει εταιρική καταχώριση, ο οργανισμός θα πρέπει να μπορεί να αποδείξει στον επαληθευτή ότι εφαρμόζει τις διαδικασίες και την πολιτική περιβαλλοντικής διαχείρισης με συνέπεια σε όλες τις τοποθεσίες. Οι εν λόγω οργανισμοί συχνά χρησιμοποιούν τις ίδιες διαδικασίες διαχείρισης, όπως εγχειρίδιο κοινής περιβαλλοντικής διαχείρισης, σε όλες τις τοποθεσίες ή τους χώρους δραστηριοτήτων. Εάν ο οργανισμός μπορεί να αποδείξει ότι έχει πλήρη έλεγχο διαχείρισης σε όλους τους χώρους δραστηριοτήτων που επιθυμεί να καταχωρίσει και ότι αυτοί τηρούν τις ίδιες διαδικασίες, η επαλήθευση μπορεί να είναι πιο εύκολη υπόθεση και να μη χρειάζεται να διενεργηθεί σε όλους τους χώρους δραστηριοτήτων. Η διαδικασία αυτή αναφέρεται ως «τεχνική δειγματοληψίας» και περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στο βήμα 7.2. Μέθοδος δειγματοληψίας.

β. *Με διαφορετικά προϊόντα ή υπηρεσίες*

Εάν ο οργανισμός δραστηριοποιείται σε διάφορες τοποθεσίες, με διαφορετικά συστήματα διαχείρισης και ελέγχου, σε συνδυασμό με διαφορετικές περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις, τότε δεν μπορεί να εφαρμοστεί η τεχνική δειγματοληψίας για την επαλήθευση, καθώς κάθε χώρος έχει διαφορετικές διαδικασίες λειτουργίας και επιπτώσεις. Ο οργανισμός επιλέγει αν θα καταχωρίσει κάθε χώρο χωριστά ή με ενιαίο αριθμό καταχώρισης.

Σε κάθε περίπτωση, όλοι οι χώροι πρέπει να επαληθεύονται μεμονωμένα και τα περιβαλλοντικά δεδομένα να συλλέγονται χωριστά στην περιβαλλοντική δήλωση. Ο οργανισμός μπορεί να ξεκινήσει με την καταχώριση ορισμένων μεμονωμένων χώρων δραστηριοτήτων και, στη συνέχεια, να τους ενοποιήσει με έναν αριθμό καταχώρισης ως ενιαίο οργανισμό.

1.2.3. ***Οργανισμός για τον οποίο δεν είναι δυνατόν να καθοριστεί ένας συγκεκριμένος χώρος δραστηριοτήτων.***

Ορισμένοι οργανισμοί, όπως εκείνοι στους τομείς της διανομής υπηρεσιών, των υπηρεσιών παράδοσης, των τηλεπικοινωνιών, των μεταφορών και της αποκομιδής απορριμμάτων, ενδεχομένως να δυσκολευτούν να καθορίσουν συγκεκριμένο χώρο ή τοποθεσία για τις δραστηριότητές τους. Πράγματι, αυτά τα είδη δραστηριοτήτων μπορεί να έχουν ή να μην έχουν γραφεία και αποθήκες, ενώ και οι υποδομές τους μπορεί να είναι διάσπαρτες. Αυτό ισχύει για τις εταιρείες θέρμανσης, ύδρευσης, αερίου, ηλεκτρικής ενέργειας ή τηλεπικοινωνιών, ή για μέσα (οχήματα, κάδους απορριμμάτων, κεραίες, ταμειακές μηχανές κ.λπ.), όπως στην περίπτωση των μεταφορών, των τηλεπικοινωνιών ή της αποκομιδής απορριμμάτων.

Παραδείγματα τομέων:

— *διανομή υπηρεσιών (θέρμανση, νερό, αέριο, ηλεκτρισμός κ.λπ.)*
— *τηλεπικοινωνίες*
— *μεταφορές*
— *αποκομιδή απορριμμάτων*

Για τους οργανισμούς για τους οποίους δεν είναι εύκολος ο καθορισμός χώρου δραστηριοτήτων, είναι ιδιαίτερα σημαντικό, σε περίπτωση αμφιβολίας, τόσο οι οργανισμοί όσο και οι επαληθευτές να συμβουλεύονται τον σχετικό αρμόδιο φορέα για να διαπιστώσουν αν η οντότητα που επιλέγεται είναι κατάλληλη για καταχώριση σύμφωνα με τις αρχές του EMAS. Οι οργανισμοί αυτοί πρέπει να καθορίζουν με σαφήνεια τη λειτουργία και την υποδομή τους, να τα ενσωματώνουν πλήρως στο σύστημα διαχείρισής τους και να τα περιγράφουν με ακρίβεια στην περιβαλλοντική τους δήλωση. Στους εν λόγω οργανισμούς, είναι σημαντικό να καθορίζονται με σαφήνεια οι αρμοδιότητες για σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές και ο επαληθευτής να διαθέτει στοιχεία που αποδεικνύουν ότι ο οργανισμός εφαρμόζει κατάλληλη διαδικασία για τον έλεγχο των εν λόγω πτυχών.

1.2.4. ***Οργανισμοί που διαχειρίζονται διάφορους χώρους δραστηριοτήτων σε διάσπαρτη περιοχή.***

Υπάρχουν περιπτώσεις στις οποίες ο οργανισμός, παρότι έχει υπό τον έλεγχό του διάφορες εγκαταστάσεις σε καθορισμένη περιοχή, δεν μπορεί να διαχειριστεί χωριστά τον κάθε χώρο οπότε, σε αυτές τις περιπτώσεις, οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις των εγκαταστάσεων αυτών συνδέονται μεταξύ τους. Για παράδειγμα, ένας οργανισμός που παράγει ηλεκτρική ενέργεια μέσω ανεμογεννητριών που βρίσκονται στην ίδια περιοχή (ανεξάρτητα από το μέγεθος της περιοχής αυτής). Ένας οργανισμός που παράγει ηλεκτρική ενέργεια από ηλιακούς συλλέκτες θα αντιμετωπίσει παρόμοια κατάσταση (σχήμα 7).

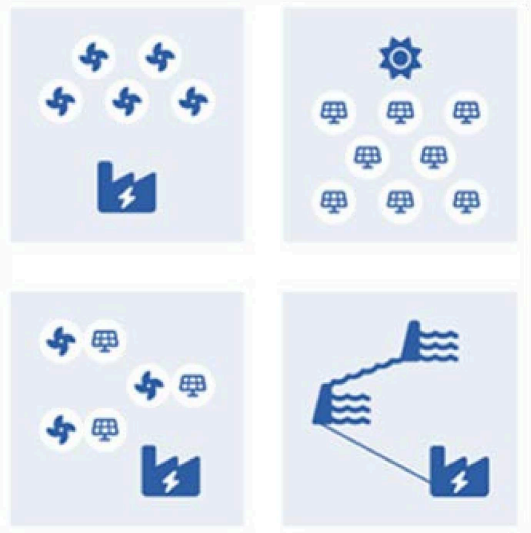
Ένας άλλος πιθανός συνδυασμός θα μπορούσε να είναι η περίπτωση που ο ίδιος οργανισμός παράγει ηλεκτρική ενέργεια τόσο μέσω ανεμογεννητριών όσο και μέσω ηλιακών συλλεκτών που βρίσκονται σε διαφορετικά σημεία (διαφορετικές δραστηριότητες παραγωγής και χώροι δραστηριοτήτων). Τέλος, οι ηλιακοί συλλέκτες και οι ανεμογεννήτριες θα μπορούσαν να βρίσκονται μαζί στην ίδια περιοχή.

Ομοίως, ένας υδροηλεκτρικός σταθμός που διαθέτει διάφορες δομές και υποδομές κατά μήκος του ρεύματος ενός ποταμού, οι οποίες είναι όμως λειτουργικές για τον πρωταρχικό σκοπό, θα μπορούσε να θεωρηθεί ενιαίος χώρος.

Στην περίπτωση αυτήν, οι χωριστές εγκαταστάσεις θα μπορούσαν να θεωρηθούν ως ενιαίος οργανισμός για την καταχώριση στο EMAS ή μπορούν να καταχωριστούν μαζί στο πλαίσιο εταιρικής καταχώρισης.

Σχήμα 7

Παραδείγματα οργανισμών που ελέγχουν διάφορους χώρους δραστηριοτήτων σε διάσπαρτη περιοχή

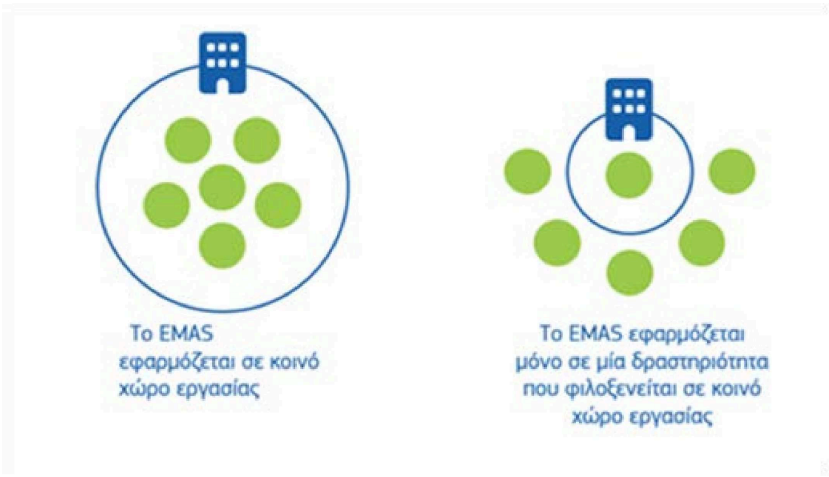

1.2.5. ***Οργανισμοί που ελέγχουν προσωρινούς κοινόχρηστους χώρους.***

Υπάρχουν νέοι τρόποι χρήσης των χώρων, και πλέον είναι σύνηθες για διάφορους οργανισμούς να μοιράζονται κοινό χώρο εργασίας ή «εικονική» κουζίνα (ghost kitchen), για παράδειγμα. Σε αυτές τις περιπτώσεις, πρέπει να είναι σαφές αν το EMAS θα εφαρμοστεί σε επίπεδο κοινού χώρου εργασίας (σε ολόκληρο τον χώρο δραστηριοτήτων), ώστε να καταχωριστεί ο χώρος, ή αν θα το εφαρμόσουν ορισμένες μόνο από τις δραστηριότητες που φιλοξενούνται σε αυτούς τους χώρους.

Σχήμα 8

Παραδείγματα κοινόχρηστων χώρων

Οι εικονικές κουζίνες είναι κουζίνες που μισθώνονται για διάφορες δραστηριότητες εστίασης, είτε ταυτόχρονα είτε σε διαφορετικές χρονικές στιγμές. Στην περίπτωση αυτήν, ο χώρος δραστηριοτήτων είναι η κουζίνα, ανεξάρτητα από τους χρήστες που μπορεί να έρχονται και να φεύγουν.

Εάν οι οργανισμοί εκτελούν εργασίες σε τοποθεσίες που δεν τους ανήκουν για καθορισμένες χρονικές περιόδους, ο επαληθευτής ελέγχει το σύστημα διαχείρισης του οργανισμού και τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του σε επιλεγμένους προσωρινούς χώρους που θεωρούνται αντιπροσωπευτικοί της ικανότητας περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού.

Ο ελεγκτής εφαρμόζει ελεγκτικές τεχνικές δειγματοληψίας που πληρούν τα πρότυπα ορθής πρακτικής κατά τον έλεγχο της αποτελεσματικότητας των διαδικασιών σε επιλεγμένη εγκατάσταση. Ο οργανισμός πρέπει να αποδείξει ότι έχει υιοθετήσει διαδικασίες και τεχνολογίες οι οποίες είναι κατάλληλες για τους συγκεκριμένους χώρους όπου πρέπει να λειτουργεί προσωρινά.

Παραδείγματα τομέων:

— *κατασκευαστικές εταιρείες*
— *εταιρείες καθαρισμού*
— *φορείς παροχής υπηρεσιών*
— *τσίρκα*

Ως εκ τούτου, οι προσωρινοί χώροι ελέγχονται δειγματοληπτικά στο πλαίσιο της διαδικασίας επαλήθευσης. Καταχωρίζονται οι δραστηριότητές τους, όχι μόνο η θέση τους.

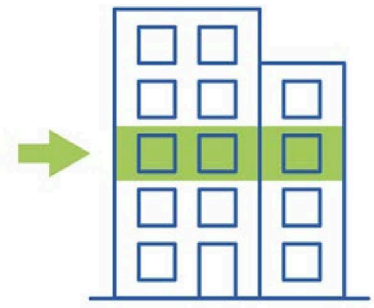
1.2.6. ***Διαφορετικοί οργανισμοί σε μία τοποθεσία***

Ο οργανισμός, ή μέρος του οργανισμού, μπορεί να καταλαμβάνει τμήμα κτιρίου ή εγκατάστασης, όπως φαίνεται στο σχήμα 9. Στην περίπτωση αυτήν, ο χώρος δραστηριοτήτων είναι το δάπεδο ή ο χώρος που καταλαμβάνει ο οργανισμός, παρότι μπορεί επίσης να μοιράζεται χώρους με άλλους οργανισμούς, όπως οι χώροι στάθμευσης αυτοκινήτων. Αυτό μπορεί να ισχύει τόσο για μη συναφείς δραστηριότητες που βρίσκονται στο ίδιο κτίριο όσο και για δραστηριότητες που μπορεί να συνδέονται μεταξύ τους.

Στην περίπτωση αυτή, κάθε οργανισμός, μαζί με το σύστημα διαχείρισης και ελέγχου του, πρέπει να καταχωρίζεται χωριστά.

Σχήμα 9

Παράδειγμα οργανισμού που βρίσκεται σε κοινόχρηστο χώρο

1.2.7. ***Η έννοια της συσπείρωσης — Άρθρο 37 του κανονισμού EMAS***

Η «συσπείρωση» είναι ένας τρόπος συλλογικής εφαρμογής του EMAS, για οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα ή βρίσκονται στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Συσπειρώσεις μπορούν επίσης να συγκροτήσουν οργανισμοί από διαφορετικούς τομείς (επιχειρήσεις, διοίκηση κ.λπ.). Στη συνέχεια, οι οργανισμοί αυτοί μπορούν να συνεργαστούν για τη διαδικασία εφαρμογής και να προβούν στην καταχώριση μεμονωμένα.

Για να ελαχιστοποιηθούν οι φραγμοί εισόδου για τους μικρούς οργανισμούς που επιθυμούν να εφαρμόσουν το EMAS, οι τοπικές ή περιφερειακές διοικήσεις σε ορισμένα κράτη μέλη μπορούν να οργανώνουν συμβουλευτικές και υποστηρικτικές υπηρεσίες σε μορφή «συσπειρώσεων». Μπορούν να το πράξουν μεμονωμένα ή σε συνεργασία με βιομηχανικά και εμπορικά επιμελητήρια, επαγγελματικές ενώσεις και άλλους φορείς.

Η δημιουργία συσπειρώσεων είναι μια οικονομικά αποδοτική προσέγγιση που επικεντρώνεται στην αμοιβαία μάθηση. Οι συμμετέχοντες μαθαίνουν τις βασικές έννοιες του EMAS σε εργαστήρια, καθένα από τα οποία καλύπτει συγκεκριμένα θέματα του EMAS, με πρακτικά παραδείγματα. Οι συμμετέχοντες επωφελούνται επίσης από την ανταλλαγή βέλτιστων πρακτικών και εμπειριών, ώστε να ενθαρρύνει ο ένας τον άλλον. Οι ομιλητές σε ειδικά θέματα διοργανώνουν εργαστήρια ως πλατφόρμα γνώσης.

Κάθε οργανισμός της συσπείρωσης καταχωρίζεται χωριστά.

Η «συσπείρωση» είναι ένας τρόπος συλλογικής εφαρμογής του EMAS, για οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα ή βρίσκονται στην ίδια γεωγραφική περιοχή. Συσπειρώσεις μπορούν επίσης να συγκροτήσουν οργανισμοί από διαφορετικούς τομείς (επιχειρήσεις, διοίκηση κ.λπ.). Στη συνέχεια, οι οργανισμοί αυτοί μπορούν να συνεργαστούν για τη διαδικασία εφαρμογής και να προβούν στην καταχώριση μεμονωμένα.

1.3. **Δέσμευση της διοίκησης όσον αφορά το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης** — Παράρτημα II A.5.1, 5.3, B.2 ([32])

Με την καταχώριση στο EMAS, το ανώτατο επίπεδο της διοίκησης δεσμεύεται να αναλάβει ηγετικό ρόλο και ευθύνη στον τομέα της περιβαλλοντικής διαχείρισης και να προωθήσει τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Πώς μπορεί να επιτευχθεί αυτό με τον καλύτερο δυνατό τρόπο από τα ανώτατα διοικητικά στελέχη; Θα πρέπει να εξετάζονται θεμελιώδη στρατηγικά ζητήματα, όπως:

- ✓ Πώς σχετίζεται το επιχειρηματικό μοντέλο με ζητήματα προστασίας του περιβάλλοντος;
- ✓ Πώς μπορούν να ενσωματωθούν ουσιαστικά τα ζητήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης στις επιχειρηματικές δραστηριότητες και πώς μπορούν να δημιουργηθούν συνέργειες;
- ✓ Ποιοι τομείς περιβαλλοντικής διαχείρισης πρέπει να εφαρμόζονται σε επίπεδο διοίκησης;
- ✓ Πότε είναι αναγκαία και χρήσιμη η ανάθεση αρμοδιοτήτων σε τρίτους;

Ο κανονισμός EMAS χρησιμοποιεί τον όρο «ανώτατη διοίκηση» για να αναφερθεί στο ανώτερο διοικητικό όργανο εντός των οργανισμών, το οποίο είναι υπεύθυνο για τον καθορισμό των στόχων της εταιρείας και τη λήψη των αναγκαίων αποφάσεων.

Είναι σημαντικό να καθοριστεί με σαφήνεια ποιος είναι αρμόδιος για κάθε καθήκον.

Η ανώτατη διοίκηση πρέπει να διορίσει έναν ή περισσότερους ειδικούς εκπροσώπους της, οι οποίοι έχουν σαφώς καθορισμένους ρόλους και αρμοδιότητες, καθώς και την εξουσία τους, ανεξάρτητα από τις άλλες αρμοδιότητές τους. Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται ότι το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης που πρόκειται να εισαχθεί ή να εφαρμοστεί πληροί πλήρως τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS και λειτουργεί ανά πάσα στιγμή. Ο εκπρόσωπος περιβαλλοντικής διαχείρισης μπορεί επίσης να είναι μέλος της ίδιας της ανώτατης διοίκησης και ενδεχομένως να έχει κάποια προηγούμενη πείρα στην περιβαλλοντική διαχείριση.

Σε οργανισμούς με ενιαίο, κεντρικά ελεγχόμενο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και χωρίς σημαντικές διαφορές μεταξύ των χώρων δραστηριοτήτων, πρέπει να ορίζεται μόνο ένα πρόσωπο για όλους τους χώρους.

Σε οργανισμούς όπου οι χώροι δραστηριοτήτων διαφέρουν σημαντικά, λειτουργούν ανεξάρτητα σε μεγάλο βαθμό ή βρίσκονται σε διαφορετικές χώρες, θα πρέπει να ορίζονται περισσότερα από ένα πρόσωπα.

Τα ανωτέρω αποτελούν απλώς κατευθυντήριες γραμμές για τους οργανισμούς, δεδομένου ότι κάθε περίπτωση θα πρέπει να εξετάζεται με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της. Σε περίπτωση αμφιβολίας, συνιστάται ο διορισμός επιπλέον ατόμων και ο σαφής καθορισμός των διαφόρων αρμοδιοτήτων τους.

Η διοίκηση και το προσωπικό πρέπει να ενημερώνονται για τον ρόλο, τις ευθύνες και τις ικανότητες του εν λόγω εκπροσώπου της ανώτατης διοίκησης. Ο εκπρόσωπος της ανώτατης διοίκησης θα έχει σαφώς καθορισμένους ρόλους, αρμοδιότητες και εξουσίες για να:

- ✓ διασφαλίζει τη θέσπιση, την εφαρμογή και τη διατήρηση συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS·
- ✓ υποβάλλει εκθέσεις στην ανώτατη διοίκηση σχετικά με τις επιδόσεις του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, ώστε να την ενημερώνει για τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες του και για τυχόν βελτιώσεις που απαιτούνται·

([32]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A02009R1221-20190109).

✓ διασφαλίζει ότι η συμμόρφωση με άλλες απαιτήσεις, όπως η νομοθεσία για τα απόβλητα, για τις οποίες ενδέχεται να μη διαθέτει τις απαραίτητες γνώσεις, ελέγχεται από άλλα εσωτερικά ή εξωτερικά πρόσωπα.

Οι μικροί οργανισμοί, ιδίως, συνήθως συνδυάζουν αυτούς τους ρόλους. Για να λειτουργεί αποτελεσματικά το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, οι εκπρόσωποι της διοίκησης πρέπει να διαθέτουν επαρκή εξουσία. Ιδανικά, θα πρέπει να αποτελούν μέρος της διοίκησης της εταιρείας (ή τουλάχιστον να συνεργάζονται στενά με αυτή), να είναι ανεξάρτητοι και να έχουν την εμπιστοσύνη των προϊσταμένων και του προσωπικού. Συντονίζουν τη διαδικασία περιβαλλοντικής διαχείρισης και είναι αρμόδιοι για να δέχονται ερωτήσεις τόσο από τους εργαζομένους όσο και από την ανώτατη διοίκηση, καθώς και από τρίτους. Μπορούν να υποστηριχθούν από μια «ομάδα EMAS». Εάν είναι δυνατόν, τα μέλη της ομάδας αυτής θα πρέπει να προέρχονται από όλους τους σχετικούς τομείς του οργανισμού, όπως παραγωγή, διαχείριση εγκαταστάσεων, πωλήσεις ή προμήθειες, και θα πρέπει να διαθέτουν την ευρύτερη δυνατή περιβαλλοντική εμπειρογνωσία (π.χ. υπεύθυνος ελέγχου εκπομπών ή διαχείρισης αποβλήτων).

Αξίζει επίσης να αξιοποιηθούν οι υφιστάμενες δομές. Για παράδειγμα, η επιτροπή εργασιακής ασφάλειας ή το σύστημα διαχείρισης ποιότητας της εταιρείας μπορούν να επεκταθούν ώστε να συμπεριλάβουν ή να ενσωματώσουν και θέματα EMAS. Η ομάδα EMAS θα μπορούσε να διενεργεί τον περιβαλλοντικό έλεγχο του οργανισμού, αλλά και να προσφέρει γνώσεις, πείρα και τις σχετικές προτάσεις για τον σχεδιασμό και τη βελτίωση σε όλα τα μεταγενέστερα στάδια.

Ο κανονισμός EMAS ορίζει την «περιβαλλοντική ανασκόπηση» ως την «αρχική γενική ανάλυση των περιβαλλοντικών πτυχών, των περιβαλλοντικών επιπτώσεων και των περιβαλλοντικών επιδόσεων που σχετίζονται με τις δραστηριότητες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες ενός οργανισμού.»

1.4. **Διενέργεια περιβαλλοντικής ανασκόπησης** — Άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο α), παράρτημα I, παράρτημα II Β.3 του κανονισμού EMAS ([33])

Το πρώτο στάδιο της εφαρμογής του EMAS είναι η διενέργεια ενδελεχούς αξιολόγησης της εσωτερικής δομής και των δραστηριοτήτων του οργανισμού. Σκοπός είναι να προσδιοριστούν οι περιβαλλοντικές πτυχές (οι οποίες ορίζονται ως «στοιχείο των δραστηριοτήτων, προϊόντων ή υπηρεσιών ενός οργανισμού, το οποίο έχει ή ενδέχεται να έχει επιπτώσεις στο περιβάλλον») ([34]) που συνδέονται με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις του οργανισμού. Η αξιολόγηση αυτή θα χρησιμεύσει ως αφετηρία για τη δημιουργία ενός επίσημου συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Η περιβαλλοντική ανασκόπηση καλύπτει τους ακόλουθους τομείς, οι οποίοι περιγράφονται διεξοδικά κατωτέρω:

α. καθορισμός του πλαισίου λειτουργίας του οργανισμού·

β. προσδιορισμός των ενδιαφερόμενων μερών και των αναγκών και προσδοκιών τους·

γ. προσδιορισμός των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων σχετικά με το περιβάλλον·

δ. προσδιορισμός όλων των άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών·

ε. εκτίμηση της σημασίας των περιβαλλοντικών πτυχών·

στ. αξιολόγηση παρελθόντων συμβάντων·

ζ. προσδιορισμός ευκαιριών και κινδύνων·

η. εξέταση των υφιστάμενων διεργασιών, πρακτικών και διαδικασιών.

Ο οργανισμός θα πρέπει να θυμάται ότι θα πρέπει να γνωστοποιεί σε εξωτερικούς ενδιαφερόμενους τις περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίζει, μαζί με τα αποτελέσματα της αξιολόγησής τους, και η διαδικασία αυτή αποτελεί την πρώτη συστηματική και τεκμηριωμένη καταγραφή αυτών των στοιχείων.

([33]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A02009R1221-20190109).

([34]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A02009R1221-20190109).

Η αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση που περιγράφεται στο παράρτημα Ι δεν θα πρέπει να συγχέεται με την ανασκόπηση από τη διοίκηση που περιγράφεται στο παράρτημα ΙΙ αριθ. 9.3 ή με τον εσωτερικό έλεγχο που περιγράφεται στο παράρτημα ΙΙ αριθ. 9.2, σε συνδυασμό με το παράρτημα ΙΙΙ. Τα παραρτήματα ΙΙ και ΙΙΙ αφορούν τα μέτρα που πρέπει να εφαρμόζονται τακτικά μόλις τεθεί σε εφαρμογή το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Η περιβαλλοντική ανασκόπηση αποτελεί σημαντικό μέρος της εφαρμογής του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, ενώ και οι οργανισμοί πρέπει να θεσπίσουν διαδικασίες που να διασφαλίζουν ότι δίνεται η δέουσα συνέχεια στις περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίζονται στην αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση. Οι περιβαλλοντικές πτυχές και οι σχετικές περιβαλλοντικές πιέσεις ενδέχεται να αλλάξουν, όπως και οι δραστηριότητες του ίδιου του οργανισμού. Εάν επέλθουν ουσιαστικές αλλαγές στον οργανισμό, η περιβαλλοντική ανασκόπηση θα πρέπει να επικαιροποιηθεί/ολοκληρωθεί σύμφωνα με το άρθρο 8 ([35]), το αργότερο κατά τη διάρκεια των εσωτερικών ελέγχων. Ο οργανισμός θα πρέπει επίσης να παρακολουθεί τις νέες εξελίξεις και πρακτικές ή τα ερευνητικά πορίσματα που μπορούν να συμβάλουν στην επαναξιολόγηση της σημασίας των περιβαλλοντικών πτυχών και της ανάγκης για νέα περιβαλλοντική ανασκόπηση σε περίπτωση σημαντικής αλλαγής των δραστηριοτήτων του.

Η αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση που περιγράφεται στο παράρτημα Ι δεν θα πρέπει να συγχέεται με την ανασκόπηση από τη διοίκηση που περιγράφεται στο παράρτημα ΙΙ αριθ. 9.3 ή με τον εσωτερικό έλεγχο που περιγράφεται στο παράρτημα ΙΙ αριθ. 9.2, σε συνδυασμό με το παράρτημα ΙΙΙ. Τα παραρτήματα ΙΙ και ΙΙΙ αφορούν τα μέτρα που πρέπει να εφαρμόζονται τακτικά μόλις θεσπιστεί το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

1.4.1. **Προσδιορισμός του πλαισίου λειτουργίας του οργανισμού** — Παράρτημα Ι αριθ. 1, παράρτημα ΙΙ Α.4.1 του κανονισμού EMAS

Ο οργανισμός πρέπει να προσδιορίζει τους εσωτερικούς και εξωτερικούς παράγοντες που ενδέχεται να επηρεάσουν την εισαγωγή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, είτε θετικά είτε αρνητικά.

Βασικά ερωτήματα

- ✓ Ποια ζητήματα έχουν στρατηγική σημασία και πώς επηρεάζουν τη διαμόρφωση και την επιτυχία της περιβαλλοντικής διαχείρισης; Πόσο σημαντικοί είναι οι εξωτερικοί και εσωτερικοί παράγοντες, ιδίως όσον αφορά τις θετικές ή αρνητικές επιπτώσεις τους;

- ✓ Ποιοι παράγοντες, ιδίως οι περιβαλλοντικές συνθήκες, θα μπορούσαν να επηρεάσουν τον οργανισμό ή να επηρεαστούν από αυτόν;

Ο προσδιορισμός του πλαισίου λειτουργίας ενός οργανισμού παρέχει το σχετικό με το περιεχόμενο σημείο εκκίνησης για την περιβαλλοντική διαχείριση και την ενσωμάτωσή της στον στρατηγικό επιχειρηματικό σχεδιασμό. Μπορεί επίσης να είναι χρήσιμος για θέματα βιωσιμότητας πέραν του περιβάλλοντος. Πρέπει να λαμβάνονται υπόψη οι σχετικές περιβαλλοντικές συνθήκες, όπως το κλίμα, η ποιότητα του αέρα ή του νερού, η χρήση των πόρων και η βιοποικιλότητα. Μπορούν να εξετάζονται και άλλες εξωτερικές συνθήκες (πολιτιστικές, κοινωνικές, πολιτικές, νομικές, κανονιστικές, χρηματοοικονομικές, τεχνολογικές, σχετικές με τον ανταγωνισμό συνθήκες κ.λπ.). Θα πρέπει επίσης να ελέγχονται και εσωτερικές συνθήκες, όπως οι δραστηριότητες, τα προϊόντα και οι υπηρεσίες, η στρατηγική κατεύθυνση, η νοοτροπία και οι δυνατότητές του, όπως παρουσιάζονται στο σχήμα 10 κατωτέρω.

Κατά τον προσδιορισμό του πλαισίου, ο περιβαλλοντικός εκπρόσωπος της ανώτατης διοίκησης θα πρέπει να αξιοποιεί την εμπειρογνωσία της ομάδας EMAS, εάν υπάρχει ήδη, και άλλων σχετικών τμημάτων, για τον εντοπισμό αυτών των παραγόντων.

([35]) Κανονισμός (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ (https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A02009R1221-20190109).

Σχήμα 10

Παραδείγματα εσωτερικών και εξωτερικών παραγόντων που καθορίζουν το πλαίσιο λειτουργίας του οργανισμού

1.4.2. **Προσδιορισμός των ενδιαφερόμενων μερών και των αναγκών και προσδοκιών τους** — Παράρτημα I αριθ. 2, παράρτημα II Α. 4.2 του κανονισμού EMAS

Στο παράρτημα I του κανονισμού EMAS επισημαίνεται ότι, στο πλαίσιο της αρχικής περιβαλλοντικής ανασκόπησης, οι οργανισμοί θα πρέπει να προσδιορίζουν τα ενδιαφερόμενα μέρη και να επιβεβαιώνουν τις ανάγκες και τις προσδοκίες τους. Τα ενδιαφερόμενα μέρη είναι εμπλεκόμενα μέρη τόσο εντός του οργανισμού, όπως εργαζόμενοι ή πάροχοι υπηρεσιών στις εγκαταστάσεις του, όσο και εκτός του οργανισμού, όπως δημόσιες αρχές, πελάτες, επενδυτές, προμηθευτές, γείτονες ή άλλες ομάδες που επηρεάζονται ή ενδέχεται να επηρεαστούν από τις δραστηριότητες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες του οργανισμού.

Αυτό είναι σημαντικό διότι τα ενδιαφερόμενα μέρη μπορεί να έχουν ορισμένες προσδοκίες από τον οργανισμό ή από τις περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις του, κάτι που θα μπορούσε να ενέχει κινδύνους ή ευκαιρίες όσον αφορά τον οργανισμό και το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισής του.

Θα ήταν χρήσιμο να τεθούν τα κατωτέρω ερωτήματα στα ενδιαφερόμενα μέρη, με σκοπό την ανάλυση του πλαισίου.

- ✓ Ποιες είναι οι απαιτήσεις ή οι προσδοκίες τους όσον αφορά τον τρόπο με τον οποίο ο οργανισμός αντιμετωπίζει το περιβάλλον;
- ✓ Συνεπάγεται αυτό υποχρεώσεις συμμόρφωσης; Ποιες από αυτές τις απαιτήσεις και προσδοκίες πρέπει να τηρηθούν ή τηρούνται προαιρετικά;

Ο προσδιορισμός των ενδιαφερόμενων μερών και των προσδοκιών τους μπορεί να προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες σχετικά με τον αντίκτυπο ορισμένων περιβαλλοντικών πτυχών, καθώς και σχετικά με τα κριτήρια που χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της σημασίας τους (σχήμα 11). Οι οργανισμοί θα πρέπει να ενσωματώνουν τα ζητήματα που εντοπίζονται στην περιβαλλοντική τους διαχείριση.

Το κυριότερο, όταν ένας οργανισμός αποφασίζει να ανταποκρίνεται οικειοθελώς σε ανάγκες ή προσδοκίες που δεν υπόκεινται σε νομικές υποχρεώσεις και τις συμπεριλαμβάνει στην περιβαλλοντική του δήλωση, οι εν λόγω ανάγκες ή προσδοκίες καθίστανται μέρος των δεσμευτικών υποχρεώσεών του. Οι εν λόγω εθελοντικές δεσμεύσεις αποτελούν συνήθως μέρος δηλώσεων αποστολής, οργανωτικών σχεδίων ή στρατηγικών ή μνημονίων συνεννόησης (επιστολή προθέσεων), ενώ αντικατοπτρίζονται και σε συμβατικές συμφωνίες.

Σχήμα 11
Παραδείγματα ενδιαφερόμενων μερών και πιθανές προσδοκίες (πηγή: the Umweltbundesamt).

1.4.3. **Προσδιορισμός των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων και άλλων υποχρεώσεων συμμόρφωσης που σχετίζονται με το περιβάλλον** — Παράρτημα I αριθ. 3, παράρτημα II A. 6.1.3 και B. 4 του κανονισμού EMAS

Η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων περιλαμβάνει τον προσδιορισμό των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων για περιβαλλοντικά θέματα. Είναι επίσης χρήσιμο να γίνει συστηματική και πλήρης απογραφή ενός τέτοιου περιβαλλοντικού νομικού μητρώου και να γίνει σύγκριση με τις ισχύουσες άδειες, συμπεριλαμβανομένων των οριακών τιμών και άλλων απαιτήσεων ή διατάξεων, και με άλλα επίσημα πορίσματα, όπως διοικητικές πράξεις.

Η καταγραφή των περιβαλλοντικών νομικών απαιτήσεων που αφορούν τον οργανισμό τον βοηθά να προσδιορίζει τις απαιτήσεις που δεν πληρούνται ακόμη και να παρακολουθεί την εξέλιξη της σχετικής νομοθεσίας. Πριν από την επαλήθευση και την επικύρωση, θα πρέπει να ληφθούν διορθωτικά μέτρα για να καλυφθούν τα κενά αυτά στη συμμόρφωση με τη σχετική νομοθεσία.

Κατά την καταγραφή της περιβαλλοντικής νομοθεσίας που αφορά τον οργανισμό, επισημαίνεται ότι η εν λόγω νομοθεσία μπορεί να εφαρμόζεται σε επίπεδο ΕΕ, σε επίπεδο κρατών μελών ή μόνο σε περιφερειακό ή τοπικό επίπεδο.

Εάν οργανισμοί που είναι εγκατεστημένοι εκτός της ΕΕ επιθυμούν να εφαρμόσουν το EMAS, πρέπει, κατά την καταγραφή των νομικών υποχρεώσεων στον τομέα του περιβάλλοντος, να λαμβάνουν υπόψη τόσο τους κανονισμούς που ισχύουν για αυτούς στη χώρα τους όσο και εκείνους που καλύπτουν παρόμοιους οργανισμούς στα κράτη μέλη στα οποία επιθυμούν να υποβάλουν αίτηση καταχώρισης ([36]).

Θα ήταν ίσως χρήσιμο να επισημανθούν οι κανονισμοί που καθορίζουν τον τρόπο με τον οποίο οι αρχές πρέπει να ασκούν τις δραστηριότητές τους σύμφωνα με τις νομικές διατάξεις για τις περιβαλλοντικές πτυχές, κάτι που έχει έμμεσες επιπτώσεις στους οργανισμούς. Για παράδειγμα, ένας οργανισμός που προετοιμάζει αίτηση χορήγησης άδειας θα ήταν χρήσιμο να εξετάσει τους εν λόγω κανονισμούς, ακόμα και αν αυτοί δεν επιβάλλουν άμεσες υποχρεώσεις στον ίδιο τον οργανισμό, για να τον βοηθήσουν να λάβει υπόψη τις αναμενόμενες συμπληρωματικές διατάξεις. Ωστόσο, δεδομένου ότι οι κανονισμοί αυτοί εφαρμόζονται μόνο υπό όρους στον εν λόγω οργανισμό, δεν είναι υποχρεωμένος να τους καταγράψει.

Το ίδιο ισχύει και για την τήρηση δεσμευτικών υποχρεώσεων. Δεδομένου ότι δεν απορρέει καμία άμεση υποχρέωση από διοικητική πράξη, δεν είναι υποχρεωτικό να ληφθεί υπόψη. Ωστόσο, εκτός από τις νομικές απαιτήσεις που ισχύουν από περιβαλλοντική άποψη, οι οργανισμοί έχουν πάντα άλλες νομικές απαιτήσεις τις οποίες πρέπει να λαμβάνουν υπόψη, αλλά οι οποίες δεν συνδέονται άμεσα με το περιβάλλον. Για παράδειγμα, οι κανονισμοί για την κατασκευή κτιρίων συχνά περιλαμβάνουν απαιτήσεις πυροπροστασίας. Είναι χρήσιμο οι εν λόγω προδιαγραφές, οι οποίες σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές πτυχές και τη συμμόρφωση, να περιλαμβάνονται στη νομική ανασκόπηση και να παρακολουθούνται.

([36]) Απόφαση της Επιτροπής, της 7ης Δεκεμβρίου 2011, σχετικά με οδηγό για την εταιρική καταχώριση ΕΕ, την καταχώριση οργανισμών τρίτων χωρών και την καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας σύμφωνα με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS), https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:32011D0832.

Η νομική ανασκόπηση θα μπορούσε επίσης να περιλαμβάνει και άλλα μη νομικά έγγραφα, όπως συμβατικές συμφωνίες και εθελοντικές δεσμεύσεις που έχει αναλάβει ο οργανισμός από κοινού με τα ενδιαφερόμενα μέρη (βλ. επίσης το προηγούμενο κεφάλαιο, 1.4.2.).

1.4.4. **Προσδιορισμός των άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών** — Παράρτημα I αριθ. 4, παράρτημα II A.6.1.2 του κανονισμού EMAS

Η περιβαλλοντική πτυχή αποτελεί στοιχείο των δραστηριοτήτων, προϊόντων ή υπηρεσιών ενός οργανισμού που αλληλεπιδρά ή μπορεί να αλληλεπιδρά με το περιβάλλον και το οποίο, ως εκ τούτου, μπορεί να έχει επιπτώσεις ή διάφορα είδη επιπτώσεων σε αυτό. Το EMAS απαιτεί από τους οργανισμούς να εξετάζουν τις περιβαλλοντικές πτυχές των δραστηριοτήτων τους και τις ενδεχόμενες περιβαλλοντικές επιπτώσεις αυτών. Οι οργανισμοί πρέπει επίσης να εξετάζουν αν μπορούν να τις ελέγχουν άμεσα μέσω των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών τους, ή αν μπορούν να τις επηρεάσουν μόνο έμμεσα. Αυτό είναι ιδιαίτερα σημαντικό όσον αφορά τις περιβαλλοντικές πτυχές της κύριας δραστηριότητας ενός οργανισμού. Όλες οι περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίζονται, είτε είναι θετικές είτε αρνητικές, πρέπει να περιλαμβάνονται σε κατάλογο απογραφής.

«Άμεση περιβαλλοντική πτυχή»: περιβαλλοντική πτυχή η οποία σχετίζεται με τις δραστηριότητες, προϊόντα ή υπηρεσίες του οργανισμού που υπάγονται στον άμεσο διοικητικό του έλεγχο.

«Έμμεση περιβαλλοντική πτυχή»: περιβαλλοντική πτυχή η οποία είναι δυνατόν να προκύψει από την αλληλεπίδραση οργανισμού με τρίτα μέρη και την οποία δύναται να επηρεάσει, ως έναν εύλογο βαθμό, ο οργανισμός.

Οι οργανισμοί πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τόσο τις άμεσες όσο και τις έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές.

Όσον αφορά τις άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές, ο οργανισμός έχει συνήθως τον έλεγχο δραστηριοτήτων όπως:

- ✓ σχεδιασμός προϊόντων·
- ✓ χρήση πόρων (π.χ. ενέργεια και πρώτες ύλες, πρόσθετα και βοηθητικές ύλες και ημικατεργασμένα προϊόντα, συμπεριλαμβανομένων των υδάτων, της πανίδας και της χλωρίδας)·
- ✓ εκπομπές από εγκαταστάσεις επί του χώρου δραστηριοτήτων (π.χ. επιβλαβείς για το κλίμα και άλλοι ατμοσφαιρικοί ρύποι, θόρυβος, κραδασμοί, θερμότητα, φως, οσμές, σκόνη)·
- ✓ απορρίψεις προς και από υδατικά συστήματα, συμπεριλαμβανομένης της διείσδυσης στα υπόγεια ύδατα (π.χ. ρύποι, θερμότητα, μικροοργανισμοί)·
- ✓ παραγωγή, ανακύκλωση, επαναχρησιμοποίηση, μεταφορά και διάθεση στερεών και άλλων αποβλήτων, ιδίως επικίνδυνων·
- ✓ χρήση και μόλυνση του εδάφους·
- ✓ τοπικής εμβέλειας ζητήματα (θόρυβος, κραδασμοί, οσμές, σκόνη, οπτική εμφάνιση κ.λπ.)·
- ✓ πτυχές της μεταφοράς προϊόντων και ειδών που απαιτούνται για την παροχή υπηρεσιών·
- ✓ μεταφορά προσωπικού για επαγγελματικά ταξίδια (θα μπορούσε να συνεπάγεται έμμεσο έλεγχο)·
- ✓ κίνδυνος περιβαλλοντικών ατυχημάτων·
- ✓ άλλες καταστάσεις έκτακτης ανάγκης·
- ✓ και, ενδεχομένως, ακούσια συμβάντα.

Οι άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές των δραστηριοτήτων των οργανισμών μπορεί να αφορούν τις απαιτήσεις της σχετικής νομοθεσίας, τις δεσμευτικές περιβαλλοντικές υποχρεώσεις και τις απαιτήσεις και τους όρους που καθορίζονται στις άδειες (π.χ. όρια). Αυτό σημαίνει ότι εάν έχουν καθοριστεί όρια ή άλλες απαιτήσεις για ορισμένους ρύπους, οι αντίστοιχες εκπομπές θα πρέπει να ταξινομούνται ως άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές.

Αυτό ισχύει ιδίως για:

- ✓ εγκαταστάσεις για τις οποίες απαιτείται επίσημη άδεια λειτουργίας·
- ✓ εγκαταστάσεις που καλύπτονται από την οδηγία 2010/75/ΕΕ (οδηγία για τις βιομηχανικές εκπομπές)·
- ✓ εγκαταστάσεις που καλύπτονται από την οδηγία 2012/18/ΕΕ (οδηγία Seveso III)·
- ✓ ενεργοβόρους σταθμούς ηλεκτροπαραγωγής, θέρμανσης ή ψύξης και εγκαταστάσεις που υπόκεινται σε περιβαλλοντικούς ελέγχους και επιθεωρήσεις.

Παραδείγματα άμεσων περιβαλλοντικών πτυχών:

— *ατμοσφαιρικές εκπομπές·*
— *εκπομπές υδάτων·*
— *απόβλητα·*
— *χρήση φυσικών πόρων και πρώτων υλών·*
— *τοπικά ζητήματα (θόρυβος, κραδασμοί, οσμές)·*
— *χρήση γης·*
— *ατμοσφαιρικές εκπομπές που προκύπτουν από τις μεταφορές· και*
— *κίνδυνοι περιβαλλοντικών ατυχημάτων και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.*

Παραδείγματα άμεσων περιβαλλοντικών πτυχών:

— *ατμοσφαιρικές εκπομπές·*
— *εκπομπές υδάτων·*
— *απόβλητα·*
— *χρήση φυσικών πόρων και πρώτων υλών·*
— *τοπικά ζητήματα (θόρυβος, κραδασμοί, οσμές)·*
— *χρήση γης·*
— *ατμοσφαιρικές εκπομπές που προκύπτουν από τις μεταφορές· και*
— *κίνδυνοι περιβαλλοντικών ατυχημάτων και καταστάσεων έκτακτης ανάγκης.*

Οι άμεσες περιβαλλοντικές πτυχές μπορεί επίσης να σχετίζονται με ζητήματα που δεν υπάγονται σε κανονιστικές ρυθμίσεις (π.χ. εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου από εγκαταστάσεις που δεν καλύπτονται από το ΣΕΔΕ, χρήση γης, θόρυβος κ.λπ.).

Ένας οργανισμός μπορεί να επηρεάσει τις έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές σε κάποιον βαθμό μέσω της αλληλεπίδρασής του με τρίτους, αλλά η επιρροή αυτή δεν είναι εγγυημένη. Μπορεί, για παράδειγμα, να επηρεάσει έμμεσα τις περιβαλλοντικές πτυχές και τις επιπτώσεις που προκύπτουν από τις δραστηριότητες τρίτων, όπως προμηθευτών, υποπρομηθευτών ή πελατών ή εργαζομένων.

1.4.5. ***Τομεακά έγγραφα αναφοράς*** — *Άρθρο 46 παράγραφος 1 του κανονισμού EMAS*

Η Επιτροπή παρέχει ειδικά ανά κλάδο έγγραφα αναφοράς για ορισμένους τομείς, γνωστά ως τομεακά έγγραφα αναφοράς (SRD) ([37]). Σε αυτά απαριθμούνται οι βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης και οι ειδικοί ανά τομέα δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων. Περιλαμβάνουν επίσης δείκτες αναφοράς επιδόσεων και μεθόδους για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των οργανισμών, οι οποίες μπορούν να είναι χρήσιμες για τη διενέργεια περιβαλλοντικού ελέγχου.

Εάν για συγκεκριμένο τομέα υπάρχουν διαθέσιμα SRD, ο ενδιαφερόμενος οργανισμός θα πρέπει να ανατρέχει σε αυτά όταν προσδιορίζει και αξιολογεί τις περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις που είναι γνωστές στον εν λόγω τομέα.

Τα SRD έχουν δύο στόχους: να βοηθήσουν τους οργανισμούς να προσδιορίσουν τις σημαντικότερες περιβαλλοντικές πτυχές και να διασφαλίσουν την ομοιόμορφη εφαρμογή του κανονισμού EMAS. Εάν για κάποιον τομέα υπάρχει SRD, ο οργανισμός πρέπει να το λαμβάνει υπόψη κατά την εφαρμογή του EMAS, ενώ οι επαληθευτές περιβάλλοντος πρέπει να ελέγχουν ότι αυτό έχει γίνει, ιδίως όσον αφορά το άρθρο 4 του κανονισμού EMAS, το οποίο απαιτεί από τους οργανισμούς να ανατρέχουν στα SRD στην περιβαλλοντική τους δήλωση.

Έχουν καταρτιστεί έγγραφα αναφοράς για τους ακόλουθους τομείς ([38]):

([37]) Τα τομεακά έγγραφα αναφοράς διατίθενται στην ιστοσελίδα εκδόσεων του EMAS https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-publications_el.
([38]) Ό.π.

Σχήμα 12

Τομείς για τους οποίους υπάρχουν διαθέσιμα τομεακά έγγραφα αναφοράς

Οι οργανισμοί μπορούν να λαμβάνουν υπόψη τα SRD εξετάζοντας τις ορθές πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης που παρατίθενται σε αυτά, οι οποίες κατατάσσονται σε τρεις ομάδες:

✓ πρακτικές που δεν αφορούν τον οργανισμό·

✓ πρακτικές που εφαρμόζονται ήδη από τον οργανισμό· και

πρακτικές που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη για μελλοντικούς στόχους και δράσεις.

Ακολουθεί παράδειγμα του τρόπου με τον οποίο ένας οργανισμός θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει τα τομεακά έγγραφα αναφοράς:

Σχήμα 13

Ένας πιθανός τρόπος ενσωμάτωσης των SRD

ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ

ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΑ ΓΡΑΦΕΙΑ	ΓΡΑΦΕΙΑ	ΕΧΕΙ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΘΕΙ	ΣΕ ΕΞΕΛΙΞΗ	ΠΡΟΣ ΑΠΟΦΑΣΗ	ΜΗ ΒΙΩΣΙΜΟ	Κ.Λ.	ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Διαχείριση και ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης ενέργειας							
Διαχείριση και ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης νερού							
Διαχείριση και ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης αποβλήτων							
Ελαχιστοποίηση της κατανάλωσης χαρτιού και αναλωσίμων							
Ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των μετακινήσεων μεταξύ κατοικίας και εργασίας και των επαγγελματικών ταξιδιών							
Ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων κυλικείων και καφετεριών							
Ελαχιστοποίηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων της διοργάνωσης συνεδριάσεων και εκδηλώσεων							

ΒΕΛΤΙΣΤΕΣ ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΓΙΑ ΒΙΩΣΙΜΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΚΑΙ ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΑΛΛΑΓΗ	ΔΗΜΟΣ						ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
Κατάρτιση καταλόγου κατανάλωσης ενέργειας και εκπομπών στην επικράτεια ενός δήμου							
Κατάρτιση και εφαρμογή δημοτικού ακεδίου δράσης για την ενέργεια και το κλίμα							
Κατάρτιση και εφαρμογή στρατηγικής για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή εντός της επικράτειας του δήμου							
Εφαρμογή ενεργειακά αποδοτικού φωτισμού στους δρόμους							
Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των δημόσιων κτιρίων							
Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης των κτιρίων κοινωνικής στέγασης							
Επίτευξη υψηλής ενεργειακής απόδοσης σε δημόσια κτίρια μέσω υιοθέτησης ενεργειακών επιδόσεων							
Βελτίωση των ενεργειακών επιδόσεων των υφιστάμενων δημόσιων κτιρίων μέσω παρακολούθησης, ενεργειακής διαχείρισης και προώθησης αλλαγών συμπεριφοράς							
Εγκατάσταση δικτύων τηλεθέρμανσης και/ή τηλεψύξης							

Η χρήση τομεακών εγγράφων αναφοράς στην αρχική περιβαλλοντική ανάλυση μπορεί να συμβάλει στην απεικόνιση της θέσης του οργανισμού, από περιβαλλοντική άποψη, και κατ' επέκταση να συμβάλει στον καθορισμό προτεραιοτήτων. Η χρήση των SRD συμβάλλει επίσης στην εξοικονόμηση χρόνου, καθώς παρέχουν έναν γρήγορο τρόπο μάθησης σχετικά με τις ορθές πρακτικές και τις τεχνολογίες που αφορούν συγκεκριμένο τομέα. Παρέχουν επίσης χρήσιμες πληροφορίες και στοιχεία για την εφαρμογή αυτών των πρακτικών και τεχνολογιών, συμπεριλαμβανομένων των πλεονεκτημάτων και του κόστους τους.

Επιπλέον, ο οργανισμός θα πρέπει να εξετάζει ποιοι από τους δείκτες που αναφέρονται στα εφαρμοστέα τομεακά έγγραφα αναφοράς μετρώνται ήδη και, εάν αναφέρεται δείκτης αναφοράς επιδόσεων, τον βαθμό στον οποίο ο οργανισμός επιτυγχάνει ήδη τον εν λόγω δείκτη αναφοράς. Οι πληροφορίες αυτές μπορούν να περιλαμβάνονται στο εργαλείο που χρησιμοποιεί ο οργανισμός για τη μέτρηση και την παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιδόσεών του (για παράδειγμα, υπολογιστικό φύλλο με τα σχετικά δεδομένα και δείκτες), ενώ αναφέρονται επίσης στην περιβαλλοντική του δήλωση όταν παρέχει πληροφορίες σχετικά με τις επιδόσεις του. Καταρχήν, οι οργανισμοί θα πρέπει να προσπαθούν να λαμβάνουν υπόψη ολόκληρο τον κύκλο ζωής των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών τους κατά την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών πτυχών τους. Θα πρέπει να εξετάζουν όλα τα στάδια του κύκλου ζωής. Παρότι αυτά μπορεί να ποικίλλουν, ανάλογα με τη φύση των δραστηριοτήτων του οργανισμού, συνήθως περιλαμβάνουν την απόκτηση πρώτων υλών, προμήθειες και αγορές, την ανάπτυξη και τον σχεδιασμό, την παραγωγή, τη μεταφορά, τη διανομή, τη χρήση, την επεξεργασία στο τέλος του κύκλου ζωής και την τελική διάθεση. Ωστόσο, οι οργανισμοί δεν υποχρεούνται να διενεργούν πλήρη αξιολόγηση του κύκλου ζωής.

Οι οργανισμοί αναμένεται να προσδιορίζουν και να εξετάζουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις όχι μόνο στις δικές τους δραστηριότητες, αλλά και στην αξιακή αλυσίδα τους. Σε διεθνές επίπεδο, οι προσδοκίες αυτές κωδικοποιούνται στις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τις πολυεθνικές επιχειρήσεις και περιλαμβάνουν την εφαρμογή διαδικασίας δέουσας επιμέλειας. Στην ΕΕ, η Επιτροπή έχει προτείνει υποχρεωτικούς κανόνες δέουσας επιμέλειας για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το περιβάλλον, οι οποίοι καλύπτουν τις δραστηριότητες της ίδιας της εταιρείας, τις θυγατρικές της, καθώς και τις ανάντη και κατάντη αξιακές αλυσίδες ([39]).

Με το EMAS, οι οργανισμοί εξετάζουν επίσης τις περιβαλλοντικές πτυχές του κύκλου ζωής των προϊόντων και των υπηρεσιών τους, καθώς και τις επακόλουθες επιπτώσεις, και λαμβάνουν μέτρα για την αντιμετώπισή τους. Δεδομένων των πολλών ομοιοτήτων μεταξύ της προσέγγισης της δέουσας επιμέλειας και της περιβαλλοντικής διαχείρισης, το EMAS μπορεί να χρησιμοποιηθεί ως πλαίσιο για τη θέσπιση και την εφαρμογή διαδικασιών δέουσας επιμέλειας. Ο πίνακας που ακολουθεί συγκρίνει τα στάδια μιας διαδικασίας δέουσας επιμέλειας, όπως περιγράφονται στις κατευθυντήριες γραμμές του ΟΟΣΑ για τη δέουσα επιμέλεια ([40]) όσον αφορά την υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά, και τα αντίστοιχα στοιχεία ενός συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης όπως το EMAS.

Πίνακας 1

«Εγχειρίδιο του ΟΟΣΑ για την περιβαλλοντική δέουσα επιμέλεια στις αλυσίδες εφοδιασμού ορυκτών και μετάλλων»

Σχετικό βήμα του πλαισίου δέουσας επιμέλειας του ΟΟΣΑ	**Γενικά στοιχεία του EMAS**
Αποτελεί μέρος των βημάτων 1 και 2 της διαδικασίας δέουσας επιμέλειας του ΟΟΣΑ για την υπεύθυνη επιχειρηματική συμπεριφορά	Κατανόηση του πλαισίου εντός του οποίου λειτουργεί μια επιχείρηση, συμπεριλαμβανομένων των αναγκών και των προσδοκιών των ενδιαφερόμενων μερών της και των νομικών της απαιτήσεων
Βήμα 1: Ενσωμάτωση της υπεύθυνης επιχειρηματικής συμπεριφοράς σε πολιτικές και συστήματα διαχείρισης	Διασφάλιση του ηγετικού ρόλου και της δέσμευσης της ανώτατης διοίκησης μιας επιχείρησης, με τον καθορισμό περιβαλλοντικής πολιτικής, οργανωτικών δομών και διαδικασιών περιβαλλοντικής διαχείρισης Διασφάλιση των αναγκαίων πόρων και ικανοτήτων και επαρκούς εσωτερικής επικοινωνίας
Βήμα 2: Προσδιορισμός και αξιολόγηση των δυσμενών επιπτώσεων στις δραστηριότητες, τις αλυσίδες εφοδιασμού και τις επιχειρηματικές σχέσεις	Προσδιορισμός, αξιολόγηση και εσωτερική κοινοποίηση των περιβαλλοντικών πτυχών και επιπτώσεων, καθώς και των συναφών κινδύνων και ευκαιριών
Βήμα 3: Εξάλειψη, πρόληψη ή μετριασμός των δυσμενών επιπτώσεων	Καθορισμός περιβαλλοντικών στόχων Σχεδιασμός και ανάληψη δράσης
Βήμα 4: Παρακολούθηση της εφαρμογής και των αποτελεσμάτων	Παρακολούθηση της εφαρμογής μέσω αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιδόσεων και της συμμόρφωσης Επίτευξη συνεχούς βελτίωσης

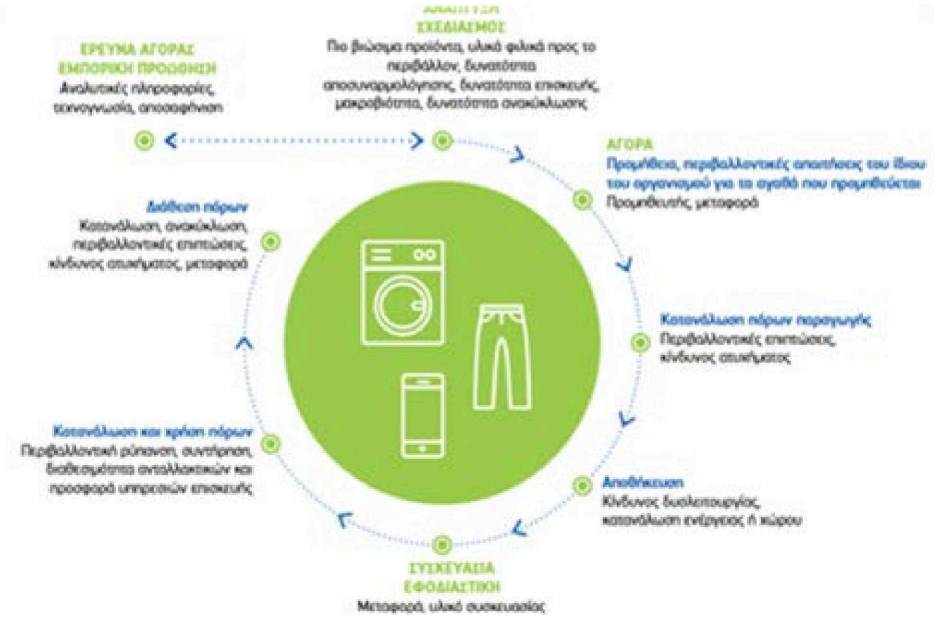
([39]) Πρόταση οδηγίας του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με την εταιρική δέουσα επιμέλεια όσον αφορά τη βιωσιμότητα και για την τροποποίηση της οδηγίας (ΕΕ) 2019/1937, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A52022PC0071.

([40]) Εγχειρίδιο του ΟΟΣΑ για την περιβαλλοντική δέουσα επιμέλεια στις αλυσίδες εφοδιασμού ορυκτών και μετάλλων, https://www.oecd-ilibrary.org/finance-and-investment/handbook-on-environmental-due-diligence-in-mineral-supply-chains_cef843bf-en .

Βήμα 5: Γνωστοποίηση του τρόπου αντιμετώπισης των επιπτώσεων	Διασφάλιση επαρκούς εξωτερικής επικοινωνίας σχετικά με το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και τα αποτελέσματά του
Βήμα 6: Πρόβλεψη διαδικασίας αποκατάστασης ή συνεργασία για την αποκατάσταση, κατά περίπτωση, και βήμα 3: Εξάλειψη, πρόληψη ή μετριασμός των δυσμενών επιπτώσεων	Αντιμετώπιση της μη συμμόρφωσης και λήψη διορθωτικών μέτρων

Όλες οι περιβαλλοντικές πτυχές θα πρέπει να ποσοτικοποιούνται στο μέτρο του δυνατού με τη χρήση δεικτών που επιλέγει ο ίδιος ο οργανισμός. Εναλλακτικά, θα πρέπει τουλάχιστον να ταξινομούνται ποιοτικά. Δεδομένου ότι οι σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές πρέπει να δημοσιεύονται στην περιβαλλοντική δήλωση ως βασικοί δείκτες του EMAS, συνιστάται να συμπεριλαμβάνονται αυτοί οι βασικοί δείκτες ως παράμετροι κατά τον καθορισμό των περιβαλλοντικών πτυχών (λεπτομερέστερες εξηγήσεις και επισκόπηση των βασικών δεικτών στο Βήμα 6, Περιβαλλοντική δήλωση).

Σχήμα 14
Συνήθεις περιβαλλοντικές πτυχές που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη στον κύκλο ζωής ενός προϊόντος (Πηγή: Κατευθυντήριες γραμμές του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS για την επιχειρησιακή πρακτική, Βιομηχανικό και Εμπορικό Επιμελητήριο της Βαυαρίας)

Ο οργανισμός μπορεί να αναπτύξει διαδικασία για τον προσδιορισμό όλων των περιβαλλοντικών πτυχών. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί με τους εξής τρόπους:

- ✓ επανεξέταση όλων των πηγών πληροφοριών που μπορούν να παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις εισροές και τις εκροές (τιμολόγια αγοράς, μετρητές, δεδομένα εξοπλισμού κ.λπ.)·
- ✓ έλεγχος των πρώτων υλών, προμηθειών, ημικατεργασμένων προϊόντων ή άλλων προϊόντων και εμπορευμάτων που χρησιμοποιούνται, ή των προϊόντων, αποβλήτων, λυμάτων, εκπομπών κ.λπ. που απορρίπτονται ή εκλύονται (συχνά είναι χρήσιμο να αρχίζει η διαδικασία από τα τμήματα προμηθειών και πωλήσεων)·
- ✓ προσδιορισμός των περιβαλλοντικών πτυχών που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη ως αποτέλεσμα της ισχύουσας περιβαλλοντικής νομοθεσίας και/ή σε περιβαλλοντικές και λοιπές άδειες και παρόμοια έγγραφα που επηρεάζουν τον χώρο ή τους χώρους δραστηριοτήτων·
- ✓ επισκέψεις στους χώρους δραστηριοτήτων για την επαλήθευση των εισροών και εκροών (συνοδευόμενες από σημειώσεις και σχεδιαγράμματα, ανάλογα με τις ανάγκες)·
- ✓ δημιουργία ή απόκτηση σχεδίων των χώρων και σχεδίων καταστάσεων·
- ✓ προσδιορισμός του προσωπικού που κατέχει καίριες θέσεις (διοίκηση και εργαζόμενοι)· θα μπορούσαν να ζητούνται πληροφορίες από τους εργαζομένους που απασχολούνται σε όλα τα εσωτερικά συστήματα·
- ✓ αναζήτηση πληροφοριών από τους υπεργολάβους που ενδέχεται να επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού·

- ✓ συνεκτίμηση των ατυχημάτων του παρελθόντος, των πορισμάτων της παρακολούθησης και των επιθεωρήσεων·
- ✓ καταγραφή των συνθηκών κατά την έναρξη ή την ολοκλήρωση των δραστηριοτήτων ή κατά την έναρξη και τη διακοπή των διαδικασιών, και των κινδύνων που εντοπίζονται κατά τη διαδικασία.

Η οικολογική χαρτογράφηση στη μεθοδολογία EMAS Easy ([41]) είναι ένας καλός τρόπος για τη σαφή καταγραφή των περιβαλλοντικών πτυχών, ιδίως όσον αφορά τους μικρούς οργανισμούς.

Σε κάθε περιβαλλοντική πτυχή που προσδιορίζεται αντιστοιχούν περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπως φαίνεται στον πίνακα 2 κατωτέρω.

Πίνακας 2

Παραδείγματα περιβαλλοντικών πτυχών και των περιβαλλοντικών τους επιπτώσεων

Δραστηριότητα	Περιβαλλοντική πτυχή	Περιβαλλοντικές επιπτώσεις
Κυκλοφορία	— κατανάλωση μηχανελαίων, κατανάλωση καυσίμου — εκπομπές οχημάτων — φθορά ελαστικών (λεπτή σκόνη)	— ρύπανση του εδάφους, των υδάτων, της ατμόσφαιρας — φαινόμενο του θερμοκηπίου, θόρυβος
Κατασκευαστικός τομέας	— κατανάλωση πρωτογενών πρώτων υλών (πόρων) — ατμοσφαιρικές εκπομπές, θόρυβος, κραδασμοί κ.λπ. από μηχανήματα εργοταξίου — εκμετάλλευση της γης	— διαθεσιμότητα πρώτων υλών — ηχορύπανση και ρύπανση του εδάφους, των υδάτων και της ατμόσφαιρας — καταστροφή της εδαφοκάλυψης — απώλεια βιοποικιλότητας
Υπηρεσίες γραφείου	— κατανάλωση υλικών, π.χ. χαρτί, μελάνες εκτυπωτών — κατανάλωση ηλεκτρικής ενέργειας (οδηγεί σε έμμεσες εκπομπές CO_2)	— περιβαλλοντική ρύπανση από μεικτά αστικά απόβλητα — φαινόμενο του θερμοκηπίου
Χημική βιομηχανία	— κατανάλωση πρωτογενών πρώτων υλών (πόρων) — λύματα — εκπομπές πτητικών οργανικών ενώσεων — εκπομπές ουσιών που καταστρέφουν τη στιβάδα του όζοντος	— διαθεσιμότητα πρώτων υλών — ρύπανση των υδάτων — φωτοχημικός σχηματισμός όζοντος — καταστροφή της στιβάδας του όζοντος

1.4.6. **Εκτίμηση της σημασίας των περιβαλλοντικών πτυχών** — Παράρτημα I αριθ. 5, παράρτημα II αριθ. 6.1.2 του κανονισμού EMAS

Μόλις προσδιοριστούν οι πτυχές και οι επιπτώσεις τους, το επόμενο βήμα είναι η διενέργεια λεπτομερούς αξιολόγησης καθεμιάς για να προσδιοριστεί η σημασία των περιβαλλοντικών πτυχών.

Όλες οι περιβαλλοντικές πτυχές που καταγράφονται πρέπει να αξιολογούνται ποιοτικά ή ποσοτικά με τη χρήση κριτηρίων που επιλέγει ο ίδιος ο οργανισμός. Τα κριτήρια θα πρέπει να είναι ολοκληρωμένα και να λαμβάνουν υπόψη τη νομοθεσία. Θα πρέπει επίσης να είναι δυνατή η ανεξάρτητη επαλήθευσή τους.

Ο οργανισμός θα πρέπει να προσδιορίζει τις περιβαλλοντικές πτυχές των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών του που έχουν σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις, λαμβάνοντας υπόψη τον κύκλο ζωής στο πλαίσιο της αξιολόγησης.

Κατά την εκτίμηση της σημασίας των περιβαλλοντικών επιπτώσεων των δραστηριοτήτων του οργανισμού, θα πρέπει να λαμβάνονται υπόψη τα ακόλουθα:

- ✓ πιθανές βλάβες ή πιθανά οφέλη για το περιβάλλον, συμπεριλαμβανομένης της βιοποικιλότητας και των ανθρώπων, μέσω της χρήσης υλικών και ενέργειας, των απορρίψεων, των αποβλήτων και εκπομπών κ.λπ.·
- ✓ η κατάσταση του τοπικού, περιφερειακού ή παγκόσμιου περιβάλλοντος και η ευπάθειά του ως αποτέλεσμα των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του οργανισμού·
- ✓ η έκταση, το πλήθος, η συχνότητα και η αναστρεψιμότητα των πτυχών ή των επιπτώσεων·
- ✓ η ύπαρξη σχετικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας και οι απαιτήσεις της·

([41]) Βλ. σελίδα εργαλείων στον ιστότοπο του EMAS https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-tools_el.

- ✓ οι δραστηριότητες του οργανισμού που έχουν σημαντικό περιβαλλοντικό κόστος και οφέλη·
- ✓ πόσο σημαντικές είναι οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις του οργανισμού για τα ενδιαφερόμενα μέρη και τους εργαζομένους του, όσον αφορά τις προσδοκίες και τις ανάγκες τους.

Η αξιολόγηση θα πρέπει να εξετάζει σε τι βαθμό ο οργανισμός μπορεί να επηρεάσει αυτές τις περιβαλλοντικές πτυχές και αν μπορεί να μειώσει τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις που συνδέονται με κάθε πτυχή. Η αξιολόγηση θα πρέπει να καλύπτει τις συνήθεις λειτουργίες, καθώς και τα συμβάντα και τις καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, για παρελθούσες, τρέχουσες και μελλοντικές δραστηριότητες.

Με βάση τα κριτήρια αυτά, ο οργανισμός μπορεί να θεσπίσει εσωτερική διαδικασία για την εκτίμηση της σημασίας των περιβαλλοντικών πτυχών ή να χρησιμοποιήσει άλλα εργαλεία για τον σκοπό αυτόν. Οι μικροί οργανισμοί μπορούν να χρησιμοποιούν τα εργαλεία εφαρμογής του EMAS ([42]), τα οποία περιέχουν πολύ χρήσιμες πληροφορίες και διαδικασίες, ή το EMAS easy ([43]), ή εργαλεία που παρέχονται από επιμέρους κράτη μέλη, κατά περίπτωση.

Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις κάθε περιβαλλοντικής πτυχής θα πρέπει να ταξινομούνται με βάση τα εξής:

- ✓ έκταση — επίπεδο εκπομπών, κατανάλωση ενέργειας και νερού κ.λπ.
- ✓ σοβαρότητα — κίνδυνοι, τοξικότητα κ.λπ.
- ✓ συχνότητα/πιθανότητα
- ✓ ανησυχίες των ενδιαφερόμενων μερών
- ✓ νομικές απαιτήσεις.

Πίνακας 3

Αξιολόγηση των περιβαλλοντικών πτυχών με χρήση του παραδείγματος των αποβλήτων

Κριτήρια αξιολόγησης	**Παράδειγμα**
Ποια παραγωγή ή ποιες δραστηριότητες του οργανισμού ενδέχεται να έχουν αρνητική επίδραση στο περιβάλλον;	Απόβλητα: μεικτά αστικά απόβλητα, απορρίμματα συσκευασίας, επικίνδυνα απόβλητα
Μέγεθος των πτυχών που ενδέχεται να επηρεάσουν το περιβάλλον	Ποσότητα αποβλήτων: υψηλή, μέτρια, χαμηλή
Σοβαρότητα των πτυχών που ενδέχεται να επηρεάσουν το περιβάλλον	Επικινδυνότητα των αποβλήτων, τοξικότητα των υλικών: υψηλή, μέτρια, χαμηλή
Συχνότητα των πτυχών που ενδέχεται να επηρεάσουν το περιβάλλον	Μεγάλη, μέτρια, μικρή
Ευαισθητοποίηση του κοινού και των εργαζομένων σχετικά με τις πτυχές που αφορούν τον οργανισμό	Σοβαρές καταγγελίες, κάποιες καταγγελίες, καμία καταγγελία
Οι δραστηριότητες του Οργανισμού οι οποίες αποτελούν αντικείμενο ρύθμισης από την περιβαλλοντική νομοθεσία	Άδεια βάσει της νομοθεσίας περί αποβλήτων, υποχρεώσεις παρακολούθησης

Σημείωση: Είναι χρήσιμο να εκφράζονται ποσοτικά τα κριτήρια και η συνολική σημασία των συγκεκριμένων πτυχών.

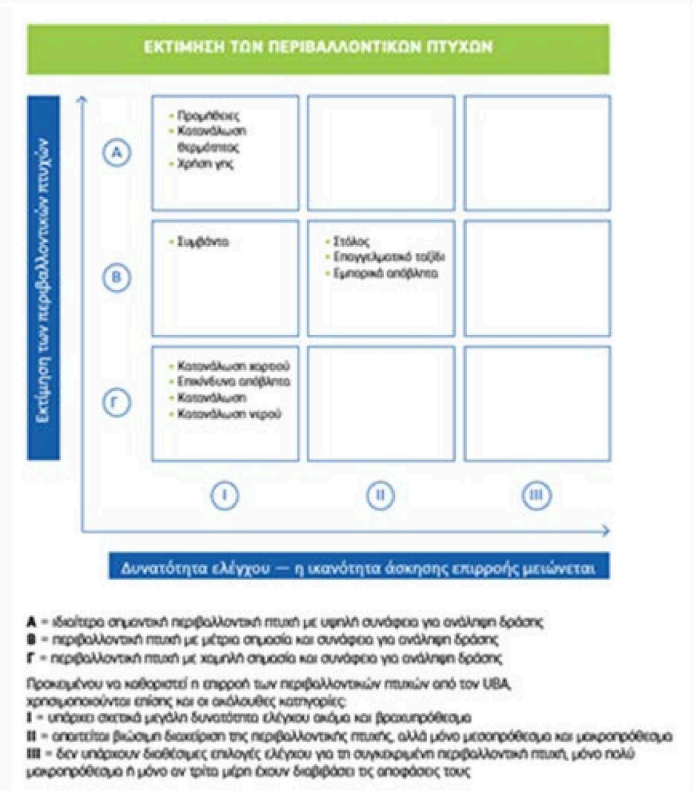
Το σύστημα αξιολόγησης που ανέπτυξε ο Ομοσπονδιακός Οργανισμός Περιβάλλοντος της Γερμανίας με τη χρήση της ανάλυσης ΑΒΓ (βλ. σχήμα 15) αποτελεί παράδειγμα του τρόπου αξιολόγησης της σημασίας των περιβαλλοντικών πτυχών των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών ενός οργανισμού. Με βάση τις δραστηριότητες του οργανισμού και τις συνθήκες του χώρου δραστηριοτήτων, οι περιβαλλοντικές πτυχές ταξινομούνται στις κατηγορίες Α έως Γ, κατά φθίνουσα σειρά σπουδαιότητας. Η δυνατότητα επαλήθευσης της αντίστοιχης περιβαλλοντικής πτυχής υποδιαιρείται επίσης σε τρεις κατηγορίες, από το I έως το III, κατά φθίνουσα σειρά συνάφειας.

([42]) Βλ. σελίδα εργαλείων στον ιστότοπο του EMAS https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-tools_el.

([43]) Βλ. σελίδα εργαλείων στον ιστότοπο του EMAS https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-tools_en.

Σχήμα 15

Παράδειγμα πίνακα αξιολόγησης με τη μέθοδο ανάλυσης ΑΒΓ (Πηγή: περιβαλλοντική δήλωση του Ομοσπονδιακού Οργανισμού Περιβάλλοντος της Γερμανίας, 2020)

Μόλις προσδιοριστούν οι σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές, συνιστάται, σε δεύτερο στάδιο, ο οργανισμός να προσδιορίσει τις αντίστοιχες εγκαταστάσεις που είναι σημαντικές από περιβαλλοντική άποψη και τις σχετικές διαδικασίες. Με τον τρόπο αυτόν, διευκολύνεται ο προσδιορισμός των πτυχών που είναι σημαντικές από περιβαλλοντική άποψη. Ειδικότερα, καθίσταται ευκολότερος ο καθορισμός στόχων και μέτρων για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Οι περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίζονται θα πρέπει επίσης να συνδέονται με την υποβολή στοιχείων σχετικά με τους δείκτες που περιλαμβάνονται αργότερα στην περιβαλλοντική δήλωση του οργανισμού. Τα αποτελέσματα του προσδιορισμού των περιβαλλοντικών πτυχών θα πρέπει να ενσωματώνονται συστηματικά στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ειδικότερα, θα πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη στις στρατηγικές αποφάσεις ([44]).

1.4.7. **Αξιολόγηση των πορισμάτων της διερεύνησης παρελθόντων συμβάντων** — Παράρτημα Ι, αριθ. 6 του κανονισμού EMAS

Τα πορίσματα της διερεύνησης παρελθόντων συμβάντων αξιολογούνται και ενσωματώνονται στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης κάθε κύκλου ως μέτρο για την πρόληψη της επανάληψης του κινδύνου (προληπτικό μέτρο).

Η αξιολόγηση αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί μέσω έρευνας με ασφαλιστικές εταιρείες κ.λπ. για να διαπιστωθεί αν υπήρξαν συμβάντα στο παρελθόν. Αξιολόγηση των ανωτέρω και καθορισμός κατάλληλων μέτρων.

1.4.8 **Προσδιορισμός και τεκμηρίωση ευκαιριών και κινδύνων** — Παράρτημα Ι αριθ. 7, παράρτημα ΙΙ Α. 6.1 του κανονισμού EMAS

Ο οργανισμός προσδιορίζει και τεκμηριώνει τους κινδύνους και τις ευκαιρίες που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές πτυχές, τις υποχρεώσεις συμμόρφωσής του και τα άλλα θέματα και τις απαιτήσεις που προαναφέρθηκαν. Οι ευκαιρίες και οι κίνδυνοι πρέπει να προσδιορίζονται και να τεκμηριώνονται για τα ακόλουθα θέματα:

- ✓ οργανωτικό πλαίσιο (εσωτερικά και εξωτερικά θέματα)
- ✓ ενδιαφερόμενα μέρη

([44]) Περαιτέρω καθοδήγηση σχετικά με την ανάπτυξη περιβαλλοντικών και κλιματικών κριτηρίων διατίθεται στη σύσταση της Επιτροπής, της 7ης Σεπτεμβρίου 2001, παράρτημα ΙΙΙ — Κατευθύνσεις σχετικά με τον προσδιορισμό περιβαλλοντικών πτυχών και την αξιολόγηση της σημασίας τους https://op.europa.eu/el/publication-detail/-/publication/c58095f7-fc2e-4864-b8bf-cb7f7e5d7e17/language-el/format-RDF.

- ✓ δεσμευτικές υποχρεώσεις
- ✓ περιβαλλοντικές πτυχές.

Με αυτόν τον τρόπο, καθίσταται δυνατός ο έγκαιρος προσδιορισμός παραγόντων που έχουν θετικό αντίκτυπο (ευκαιρίες) ή αρνητικό αντίκτυπο (κίνδυνοι) στις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού. Κατά συνέπεια, οι ευκαιρίες μπορεί να είναι στοχευμένες και οι κίνδυνοι να μειωθούν. Οι ευκαιρίες περιλαμβάνουν εξοικονόμηση κόστους μέσω της χρήσης νέων τεχνολογιών ή της βελτίωσης της συνεργασίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Στους κινδύνους μπορεί να περιλαμβάνονται περιβαλλοντικές ζημίες που συμβαίνουν σε προηγούμενα στάδια της αλυσίδας εφοδιασμού, δυνητικές επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής στους χώρους του οργανισμού, αύξηση των περιβαλλοντικών προσδοκιών των ενδιαφερόμενων μερών ή αλλαγές στη νομοθεσία τις οποίες ο οργανισμός δεν έχει ακόμη εξετάσει επαρκώς. Ο οργανισμός επικεντρώνεται στις ευκαιρίες και στους κινδύνους που τον βοηθούν να επιτυγχάνει συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων και να αποφεύγει ανεπιθύμητες επιπτώσεις ή ατυχήματα.

Για τους μικρούς και μεσαίους οργανισμούς που επιθυμούν να επωφεληθούν από τις απλουστευμένες απαιτήσεις βάσει του άρθρου 7 του κανονισμού EMAS, είναι σημαντικό να αποδειχθεί, στο πλαίσιο της εκτίμησης κινδύνου, ότι δεν υπάρχουν σημαντικοί περιβαλλοντικοί κίνδυνοι.

Η συστηματική καταγραφή και τεκμηρίωση των ευκαιριών και των κινδύνων είναι σημαντική για τον μετέπειτα προγραμματισμό της δράσης.

Τα πλεονεκτήματα της αξιολόγησης ευκαιριών/κινδύνων είναι ότι:

- ✓ αναγνωρίζει τις μακροπρόθεσμες τάσεις, εντοπίζει περιθώρια ελιγμών και αποτρέπει ανεπιθύμητες εξελίξεις·
- ✓ υποστηρίζει τη μελλοντική βιωσιμότητα του οργανισμού μέσω μελλοντοστρεφούς διαχείρισης·
- ✓ αυξάνει την ικανότητα ανταπόκρισης και την ανοχή σε πιθανά περιβαλλοντικά συμβάντα, μεταβαλλόμενες περιβαλλοντικές συνθήκες και συναφείς αρνητικές επιπτώσεις·
- ✓ αυξάνει την ασφάλεια δικαίου.

Υπάρχουν πολλές μέθοδοι για την αξιολόγηση των ευκαιριών και των κινδύνων, π.χ. ανάλυση τρόπων περιβαλλοντικής αστοχίας και επιπτώσεων, ανάλυση ΑΒΓ (βλ. σχήμα 15) ή ανάλυση SWOT.

1.4.9. **Εξέταση των υφιστάμενων διεργασιών, πρακτικών και διαδικασιών** — Παράρτημα I αριθ. 8 του κανονισμού EMAS

Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει την επανεξέταση των υφιστάμενων διεργασιών, πρακτικών και διαδικασιών του οργανισμού και τον προσδιορισμό εκείνων που είναι σημαντικές για την περιβαλλοντική διαχείριση. Σχεδόν κανένας δεν ξεκινά από το μηδέν. Συχνά υπάρχουν ήδη εσωτερικές κατευθυντήριες γραμμές για τον διαχωρισμό των αποβλήτων ή την εξοικονόμηση ενέργειας ή υπάρχουν υπεύθυνοι για τα απόβλητα, τα επικίνδυνα υλικά, τις επικίνδυνες ουσίες, την ενέργεια, την υγιεινή κ.λπ., οι οποίοι μπορούν να συμπεριληφθούν στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Εδώ μπορούν επίσης να χρησιμοποιηθούν υφιστάμενες προσεγγίσεις περιβαλλοντικής διαχείρισης (βλ. ενότητα «Αναγνώριση άλλων συστημάτων διαχείρισης και προσεγγίσεων του EMAS») ή συστήματα διαχείρισης, όπως διαχείριση της ποιότητας.

> «Περιβαλλοντική πολιτική»: οι γενικές επιδιώξεις και κατευθύνσεις ενός οργανισμού όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του, όπως εκφράζονται επίσημα από τα ανώτατα διοικητικά όργανά του (...). Η πολιτική αυτή παρέχει ένα πλαίσιο δράσης και καθορισμού περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων.

Βήμα 2: Καθορισμός περιβαλλοντικής πολιτικής.

2.1. **Καθορισμός της περιβαλλοντικής πολιτικής** — Παράρτημα II Α.5.2 του κανονισμού EMAS

Η περιβαλλοντική πολιτική πρέπει να περιλαμβάνει δέσμευση για:

- ✓ συμμόρφωση με τις νομικές και άλλες απαιτήσεις που σχετίζονται με τις περιβαλλοντικές πτυχές·
- ✓ πρόληψη της ρύπανσης·
- ✓ συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Η περιβαλλοντική πολιτική αποτελεί πλαίσιο δράσης και καθορισμού στρατηγικών περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων (βλέπε κατωτέρω). Πρέπει να είναι σαφής και να καλύπτει τις κορυφαίες προτεραιότητες στο πλαίσιο των οποίων μπορούν να προσδιοριστούν περαιτέρω οι ειδικοί σκοποί και στόχοι.

Στην περιβαλλοντική πολιτική, η ανώτατη διοίκηση παρουσιάζει ένα όραμα για τον τρόπο με τον οποίο χειρίζεται το ζήτημα της προστασίας του περιβάλλοντος. Αυτό θα πρέπει να γίνει σε πρώιμο στάδιο της διαδικασίας εφαρμογής, αλλά όχι πριν από την ολοκλήρωση της περιβαλλοντικής ανασκόπησης, η οποία αποτελεί τη βάση της πολιτικής. Η ανώτατη διοίκηση πρέπει να διασφαλίζει ότι η εν λόγω περιβαλλοντική πολιτική υλοποιείται και εφαρμόζεται και στον οργανισμό.

Οι κατωτέρω ερωτήσεις θα μπορούσαν να συμβάλουν στη διαμόρφωση των θεμάτων που θα καλύπτει η περιβαλλοντική πολιτική.

— *Ποιος είναι ο αντίκτυπος των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών του οργανισμού στο περιβάλλον; Αυτό θα πρέπει να προσδιοριστεί στην αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση.*

— *Πόσο σημαντική είναι η προστασία του περιβάλλοντος για τον οργανισμό και τα ενδιαφερόμενα μέρη;*

— *Τι προτίθεται να κάνει ο οργανισμός για να προστατεύσει το περιβάλλον και να ανταποκριθεί σε άλλες ειδικές δεσμεύσεις που σχετίζονται με το πλαίσιο εντός του οποίου λειτουργεί;*

— *Πώς συνάδει η περιβαλλοντική πολιτική με τη φιλοσοφία του οργανισμού και τα ευρύτερα ζητήματα ηθικής;*

Η περιβαλλοντική πολιτική αποτελεί την κεντρική κατευθυντήρια γραμμή για την περαιτέρω ανάπτυξη του EMAS και δημοσιεύεται στην περιβαλλοντική δήλωση. Αποτελεί το πλαίσιο για τον καθορισμό των περιβαλλοντικών σκοπών, στόχων (επιμέρους σκοπών) και μέτρων και θα πρέπει να συμβαδίζει με την εταιρική νοοτροπία.

Η περιβαλλοντική πολιτική θα μπορούσε να ενσωματωθεί στις υφιστάμενες εταιρικές κατευθυντήριες γραμμές ή στην εταιρική πολιτική του οργανισμού. Επιπλέον, θα πρέπει να κοινοποιείται σε όλους όσοι εργάζονται για τον οργανισμό ή για λογαριασμό του και να είναι διαθέσιμη στα ενδιαφερόμενα μέρη (απευθείας διανομή, μέσω διαδικτύου, ενδοδικτύου, πίνακα ανακοινώσεων, ενημερωτικής συνεδρίας κ.λπ.).

Σε περίπτωση σημαντικών αλλαγών, η περιβαλλοντική πολιτική θα πρέπει να προσαρμοστεί. Είναι σημαντικό η πλήρης περιβαλλοντική δήλωση, συμπεριλαμβανομένων τυχόν επικαιροποιήσεων, να παραμένει πλήρως προσβάσιμη και να επικαιροποιείται από τον οργανισμό που εφαρμόζει το EMAS.

«Περιβαλλοντικό πρόγραμμα»: η περιγραφή των μέτρων που λαμβάνονται, των αρμοδιοτήτων που αναλαμβάνονται και των μέσων που έχουν χρησιμοποιηθεί ή μελετώνται για την επίτευξη των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων, καθώς και οι προθεσμίες για την επίτευξή τους.

«Περιβαλλοντικός σκοπός»: ο συνολικός περιβαλλοντικός σκοπός, που απορρέει από

περιβαλλοντική πολιτική, τον οποίο έχει αποφασίσει να επιτύχει ένας οργανισμός. Όπου είναι εφικτό, εκφράζεται ποσοτικά.

«Περιβαλλοντικός στόχος»: λεπτομερής απαίτηση επιδόσεων, η οποία προκύπτει από

τους περιβαλλοντικούς σκοπούς, εφαρμόζεται σ' έναν οργανισμό ή σε τμήματα αυτού και πρέπει να καθορίζεται και να τηρείται προκειμένου να υλοποιηθούν οι σκοποί αυτοί.

Βήμα 3: Κατάρτιση περιβαλλοντικού προγράμματος — Παράρτημα ΙΙ Α.6.2.1, Β.5 του κανονισμού EMAS

Στο στάδιο αυτό, καθορίζονται ειδικοί σκοποί και στόχοι και σχεδιάζονται μέτρα για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Αυτά αναφέρονται στον κανονισμό EMAS ως περιβαλλοντικό πρόγραμμα. Οι στόχοι πρέπει να συνδέονται σαφώς και αδιαμφισβήτητα με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές, να συμβάλλουν στην περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού και να οδηγούν σε πραγματική βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων των άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών. Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα μετουσιώνει την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού καθημερινά στην πράξη και προωθεί τη συνεχή βελτίωση. Στο σχήμα 16 κατωτέρω παρουσιάζεται ένα παράδειγμα αλληλεπίδρασης μεταξύ της περιβαλλοντικής πολιτικής, της ανασκόπησης, των στόχων και των μέτρων.

Σχήμα 16

Αλληλεπίδραση της περιβαλλοντικής ανασκόπησης, της περιβαλλοντικής πολιτικής, των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων, των σχεδιαζόμενων μέτρων και του περιβαλλοντικού προγράμματος (Πηγή: Κατευθυντήριες γραμμές του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης EMAS για την επιχειρησιακή πρακτική, Βιομηχανικό και Εμπορικό Επιμελητήριο της Βαυαρίας)

Εάν τα σχετικά μέρη των τομεακών εγγράφων αναφοράς που αναφέρονται στο άρθρο 46 του κανονισμού EMAS είναι διαθέσιμα για τον οικείο τομέα, οι οργανισμοί θα πρέπει να τα χρησιμοποιούν. Τα στοιχεία αυτά θα πρέπει να χρησιμοποιούνται για τον καθορισμό και την επανεξέταση των περιβαλλοντικών στόχων και σκοπών του οργανισμού, σύμφωνα με τις σχετικές περιβαλλοντικές πτυχές που προσδιορίστηκαν στην περιβαλλοντική ανασκόπηση. Ωστόσο, η επίτευξη των δεικτών αναφοράς της αριστείας που έχουν προσδιοριστεί δεν είναι υποχρεωτική, διότι το EMAS παρέχει στους ίδιους τους οργανισμούς τη δυνατότητα να αξιολογήσουν τη σκοπιμότητά τους και τον τρόπο εφαρμογής των βέλτιστων πρακτικών, όσον αφορά το κόστος και τα οφέλη.

Το περιβαλλοντικό πρόγραμμα περιλαμβάνει αρμοδιότητες, ένα ρεαλιστικό χρονοδιάγραμμα και τους πόρους που απαιτούνται για την επίτευξη των στόχων. Αποτελεί εργαλείο που βοηθά τους οργανισμούς στον προγραμματισμό και στην υλοποίηση των βελτιώσεων σε καθημερινή βάση. Το πρόγραμμα θα πρέπει να επικαιροποιείται συνεχώς και να είναι αρκετά λεπτομερές ώστε να παρέχει επισκόπηση της προόδου προς την επίτευξη των στόχων. Τα αποτελέσματα του εσωτερικού περιβαλλοντικού ελέγχου χρησιμεύουν ως βάση για τον καθορισμό των σκοπών και των στόχων και για τη διασφάλιση της συνεχούς βελτίωσης.

Πρώτον, καθορίζονται γενικοί περιβαλλοντικοί στόχοι, όπως «μείωση των εκπομπών που είναι επιβλαβείς για το κλίμα» ή «βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης». Οι οικονομικοί, τεχνικοί ή ανθρώπινοι πόροι που απαιτούνται για την υλοποίηση δεν αποτελούν οι ίδιοι περιβαλλοντικούς στόχους· χρησιμεύουν απλώς για την επίτευξή τους. Στη συνέχεια, οι περιβαλλοντικοί στόχοι προσδιορίζονται λεπτομερώς και ορίζεται προθεσμία, π.χ. «Μείωση των εκπομπών CO_2 στην παραγωγή κατά 20 % εντός 3 ετών από την ημερομηνία X» ή «Μείωση της κατανάλωσης καυσίμου του στόλου οχημάτων κατά 10 % έως την ημερομηνία Y». Οι στόχοι θα πρέπει να προσδιορίζονται όσο το δυνατόν σαφέστερα.

Οι στόχοι θα πρέπει να ακολουθούν την αρχή «SMART», δηλαδή να είναι:

- ✓ **S**pecific (συγκεκριμένοι) — κάθε στόχος πρέπει να αφορά ένα και μόνο ζήτημα.
- ✓ **M**easurable (μετρήσιμοι) — κάθε στόχος πρέπει να εκφράζεται ποσοτικά.
- ✓ **A**chievable (εφικτοί) — πρέπει να είναι δυνατή η επίτευξη των στόχων.
- ✓ **R**ealistic (ρεαλιστικοί) — οι στόχοι θα πρέπει να είναι απαιτητικοί και να προωθούν τη συνεχή βελτίωση, ωστόσο, δεν θα πρέπει να είναι υπερβολικά φιλόδοξοι. Μετά την επίτευξή τους, υπάρχει πάντα δυνατότητα αναθεώρησής τους,
- ✓ **T**ime-bound (χρονικά προσδιορισμένοι) —πρέπει να υπάρχει προθεσμία επίτευξης για κάθε στόχο.

Οι στόχοι θα πρέπει να καθορίζονται με βάση τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές του οργανισμού και τις συναφείς υποχρεώσεις συμμόρφωσης, λαμβανομένων υπόψη των κινδύνων και των ευκαιριών του, όπως προσδιορίζονται στην περιβαλλοντική ανασκόπηση. Θα πρέπει να δίνεται προτεραιότητα σε αυτές τις περιβαλλοντικές πτυχές.

Το επόμενο βήμα είναι η κατάρτιση συγκεκριμένων μέτρων που είναι αναγκαία για την επίτευξη των στόχων. Τα μέτρα δεν πρέπει να συγχέονται με τους περιβαλλοντικούς στόχους.

Πίνακας 4

Παραδείγματα αλληλεπίδρασης μεταξύ περιβαλλοντικών σκοπών, στόχων και μέτρων

Περιβαλλοντικός σκοπός (συνολικός σκοπός)	➡ **Στόχος (επιμέρους στόχος)**	➡ **Μέτρο**
Ελαχιστοποίηση της παραγωγής επικίνδυνων αποβλήτων	Μείωση της χρήσης οργανικών διαλυτών στη διεργασία κατά 20 % εντός 3 ετών	Επαναχρησιμοποίηση των διαλυτών στο μέτρο του δυνατού Ανακύκλωση οργανικών διαλυτών
Μείωση των εκπομπών που είναι επιβλαβείς για το κλίμα	Μείωση των εκπομπών CO_2 στην παραγωγή κατά 20 % εντός 3 ετών από την ημερομηνία αναφοράς X	Μετατροπή της προθέρμανσης χυτευμένων μερών με καύση αερίου για χρήση απορριπτόμενης θερμότητας από άλλες ζώνες παραγωγής
Βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης	Μείωση των καυσίμων που χρησιμοποιούνται από τον στόλο οχημάτων κατά 10 % έως την προθεσμία Y	Αντικατάσταση οχήματος με κινητήρα εσωτερικής καύσης στον στόλο με ηλεκτροκίνητο όχημα, και χρήση πράσινης ηλεκτρικής ενέργειας

Θα πρέπει να προσδιορίζεται το πρόσωπο ή η ομάδα που είναι αρμόδια για την εφαρμογή κάθε μέτρου, καθώς και ο χρόνος και ο τρόπος χρηματοδότησής του, εάν απαιτείται. Με τον τρόπο αυτόν, μπορεί να καθοριστεί η προτεραιότητα όλων των πιθανών μέτρων βελτίωσης μέσω της εκτίμησης της προσπάθειας (επενδύσεις, δαπάνες προσωπικού) έναντι του κόστους που εξοικονομείται. Τα μέτρα υψηλής προτεραιότητας θα πρέπει να συμπεριληφθούν πρώτα στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα ([45]).

Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες που καλύπτονται από το περιβαλλοντικό πρόγραμμα και οι αρμόδιες αρχές τεκμηριώνονται και κοινοποιούνται επίσης εσωτερικά. Όλοι οι εργαζόμενοι θα πρέπει να ενημερώνονται σχετικά με τα προγραμματισμένα μέτρα και να ενημερώνονται τακτικά για την πρόοδο των εργασιών.

Αργότερα, το περιβαλλοντικό πρόγραμμα ενσωματώνεται στην περιβαλλοντική δήλωση —συχνά σε μορφή πίνακα— και δημοσιεύεται. Εάν δεν πρόκειται να δημοσιευθούν ονόματα ή έξοδα, μπορεί να δημοσιευθεί έκδοση με λιγότερο περιεχόμενο. Ωστόσο, ο επαληθευτής περιβάλλοντος θα δει και το λεπτομερές περιβαλλοντικό πρόγραμμα.

Είναι σημαντικό να συνδέονται με συνέπεια οι στόχοι που καθορίζονται με τα άλλα στοιχεία, όπως δείκτες, δεσμευτικές υποχρεώσεις, ευκαιρίες/κίνδυνοι και ενδιαφερόμενα μέρη.

Σε περίπτωση σημαντικών αλλαγών, το περιβαλλοντικό πρόγραμμα προσαρμόζεται.

Βήμα 4: Δημιουργία και εφαρμογή συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης — *Άρθρο 4 παράγραφος 1 στοιχείο β), παράρτημα II του κανονισμού EMAS*

Το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ([46]) είναι το τμήμα του συνολικού συστήματος διοίκησης το οποίο περιλαμβάνει την οργανωτική διάρθρωση, δραστηριότητες προγραμματισμού, αρμοδιότητες, διαδικασίες, διεργασίες και μέσα για τη χάραξη, την εφαρμογή, την επίτευξη, την επισκόπηση και τη διατήρηση της περιβαλλοντικής πολιτικής και τη διαχείριση των περιβαλλοντικών πτυχών.

Κατά τη διάρκεια της περιβαλλοντικής ανασκόπησης (βήμα 1), ιδίως όσον αφορά την ανάλυση του περιβάλλοντος και τον προσδιορισμό των σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών, δημιουργήθηκε ήδη βάση δεδομένων και δίκτυο μεταξύ των εργαζομένων και της διοίκησης —των δύο ακρογωνιαίων λίθων της επιτυχούς περιβαλλοντικής διαχείρισης. Σκοπός τώρα είναι η δημιουργία ενός λειτουργικού συστήματος διαχείρισης με συγκεκριμένες δομές και διεργασίες. Ο στόχος είναι η ενσωμάτωση της περιβαλλοντικής διαχείρισης στις σχετικές επιχειρηματικές διαδικασίες. Οι απαιτήσεις περιγράφονται στο παράρτημα II του κανονισμού EMAS. Οι οργανισμοί που πληρούν το πρότυπο ISO 14001 θα πρέπει ήδη να συμμορφώνονται με το παράρτημα II μέρος Α του κανονισμού EMAS, το οποίο αποτελεί επίσης μέρος του προτύπου ISO 14001.

([45]) Βλ. βήμα 11 στον οδηγό για το EMAS ‘easy’ https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/emas-resources/emas-tools_el.

([46]) Ο όρος της περιβαλλοντικής διαχείρισης απορρέει από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ, http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A32009R1221.

4.1. **Καθορισμός των πόρων, των καθηκόντων, των ευθυνών και των αρμοδιοτήτων** — Παράρτημα II, A.5.1, A.5.3, A.7.1 του κανονισμού EMAS

Ο κανονισμός EMAS ορίζει ότι η διοίκηση του οργανισμού ασκεί ηγετικό ρόλο, και καταδεικνύει τη δέσμευσή της σε σχέση με το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ως εκ τούτου, απαιτείται ενεργός συνεργασία και υποστήριξη από τα διάφορα επίπεδα διοίκησης του οργανισμού. Αυτός είναι ο μόνος τρόπος για να εξασφαλιστεί ότι διατίθενται οι αναγκαίοι οικονομικοί, ανθρώπινοι και τεχνικοί πόροι. Οι απαιτήσεις του EMAS πρέπει να ενσωματώνονται στις επιχειρηματικές διαδικασίες και στους περιβαλλοντικούς στόχους που συνδέονται με τη στρατηγική κατεύθυνση που επιδιώκει ο οργανισμός.

Οι πόροι, οι ρόλοι, τα καθήκοντα, οι ευθύνες και οι αρμοδιότητες πρέπει να καθορίζονται, να τεκμηριώνονται και να κοινοποιούνται. Περιγράφονται όλα τα σχετικά καθήκοντα που εκτελούνται από όλους όσοι συμμετέχουν στην περιβαλλοντική διαχείριση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί μέσω οργανογραμμάτων, περιγραφών θέσεων εργασίας ή χώρων εργασίας, ανάθεσης συγκεκριμένων καθηκόντων κ.λπ.

Ο καθορισμός καθηκόντων, ευθυνών και αρμοδιοτήτων είναι ιδιαίτερα σημαντικός για τις ακόλουθες θέσεις:

- ✓ εταιρική και οργανωτική διαχείριση
- ✓ διαχείριση επιχειρήσεων ή χώρων δραστηριοτήτων
- ✓ διαχείριση τμημάτων
- ✓ εκπρόσωποι περιβαλλοντικής διαχείρισης
- ✓ ομάδα EMAS και εσωτερικοί ελεγκτές ή επαληθευτές περιβάλλοντος
- ✓ εργαζόμενοι που επηρεάζουν την περιβαλλοντική διαχείριση σε τομείς όπως η παραγωγή, η διαχείριση εγκαταστάσεων, η ανάπτυξη προϊόντων, οι αγορές, η διαχείριση ποιότητας, η ασφάλεια στην εργασία, η ΤΠ και η παρακολούθηση
- ✓ εξωτερικοί προμηθευτές, πάροχοι υπηρεσιών και επιχειρηματικοί εταίροι.

Η ανώτατη διοίκηση του οργανισμού οφείλει να ορίσει εκπρόσωπο της διοίκησης, δηλαδή το άτομο που φέρει την τελική ευθύνη για το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ο ρόλος του ως εκπροσώπου της διοίκησης είναι να διασφαλίζει ότι όλες οι απαιτήσεις του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης έχουν θεσπιστεί, λειτουργούν και επικαιροποιούνται, καθώς και να τηρεί ενήμερη την ομάδα γενικής διοίκησης σχετικά με τον τρόπο λειτουργίας του συστήματος. Ο εκπρόσωπος θα πρέπει να υποβάλει έκθεση σχετικά με τα δυνατά και τα αδύναμα σημεία του συστήματος, καθώς και σχετικά με τυχόν βελτιώσεις που απαιτούνται, ενώ θα πρέπει να διαθέτει προσόντα και πείρα σε περιβαλλοντικά ζητήματα, νομικές απαιτήσεις και διαχείριση σε σχέση με το περιβάλλον. Θα πρέπει να είναι σε θέση να συντονίζει και να διευθύνει ομάδες εργασίας. Στο μέτρο του δυνατού και ανάλογα με το μέγεθος του οργανισμού, οι ικανότητες αυτές θα πρέπει να είναι διαθέσιμες «εσωτερικά».

4.2. **Θέσπιση διαδικασίας για τον προσδιορισμό των υποχρεώσεων συμμόρφωσης και την αξιολόγηση της συμμόρφωσης** — Παράρτημα II, A.6.1.3, B.4 και A.9.1.2 του κανονισμού EMAS

Η συμμόρφωση αποτελεί βασική απαίτηση στο πλαίσιο του κανονισμού EMAS. Ο όρος «υποχρεώσεις συμμόρφωσης» μπορεί να καλύπτει:

περιβαλλοντικές απαιτήσεις που ισχύουν για έναν οργανισμό βάσει της ενωσιακής, εθνικής, περιφερειακής ή τοπικής νομοθεσίας, καθώς και ειδική συγκατάθεση, όπως περιβαλλοντικές άδειες·

περιβαλλοντικές απαιτήσεις που προέρχονται από άλλες πηγές, όπως εθελοντικές δεσμεύσεις και επιχειρηματικές συμφωνίες, καθώς και από τις ανάγκες και προσδοκίες των ενδιαφερόμενων μερών με τις οποίες ο οργανισμός έχει αποφασίσει να συμμορφωθεί.

Οι οργανισμοί που δεν εκπληρώνουν τις υποχρεώσεις συμμόρφωσής τους δεν μπορούν να καταχωριστούν στο EMAS. Το EMAS ορίζει ότι οι οργανισμοί πρέπει να θεσπίσουν διαδικασίες για:

- ✓ τον καθορισμό νομικών και άλλων απαιτήσεων σε συνεχή και επικαιροποιημένη βάση·
- ✓ τη διενέργεια ελέγχων συμμόρφωσης και τη διατήρηση σχετικής τεκμηρίωσης.

Οι διαδικασίες αυτές είναι στενά αλληλένδετες, καθώς οι έλεγχοι συμμόρφωσης δεν μπορούν να είναι αποτελεσματικοί χωρίς σωστή κατανόηση των υποχρεώσεων συμμόρφωσης. Η διαδικασία για τον καθορισμό των υποχρεώσεων συμμόρφωσης πρέπει να διασφαλίζει ότι οι πληροφορίες σχετικά με τις υποχρεώσεις συμμόρφωσης είναι τεκμηριωμένες, πλήρεις, επικαιροποιημένες, κατανοητές και διαθέσιμες στα σχετικά μέλη του προσωπικού.

Πρέπει να περιλαμβάνονται τα ακόλουθα στοιχεία:

- ✓ καθορισμός ευθυνών και αρμοδιοτήτων·
- ✓ εξασφάλιση πόρων·
- ✓ προσδιορισμός της συχνότητας δράσης και της ροής πληροφοριών.

Η αξιολόγηση της συμμόρφωσης αφορά όλες τις καθορισμένες υποχρεώσεις συμμόρφωσης, λαμβανομένων υπόψη των ειδικών συνθηκών του οργανισμού. Στον πίνακα 5 κατωτέρω παρουσιάζεται σχετικό παράδειγμα.

Η αξιολόγηση της συμμόρφωσης των οργανισμών με το σύνολο της σχετικής περιβαλλοντικής νομοθεσίας δεν είναι πάντα εύκολη υπόθεση. Οι νομικές βάσεις δεδομένων με δωρεάν πρόσβαση, οι υπηρεσίες επί πληρωμή που παρέχουν πληροφορίες σχετικά με νομικές αλλαγές ή η συνεργασία με εξωτερικούς παρόχους υπηρεσιών είναι χρήσιμα εργαλεία.

Υπάρχουν ειδικές λύσεις ΤΠ που μπορούν να προσαρμοστούν στις ανάγκες του οργανισμού, ώστε να μπορεί πάντα να διατηρείται μια επισκόπηση των σχετικών εξελίξεων όσον αφορά τις νομικές απαιτήσεις. Ορισμένες από αυτές τις λύσεις προσφέρουν πιο προηγμένο περιεχόμενο που μπορεί να χρησιμοποιηθεί για τον προσδιορισμό, την ανάθεση και τον έλεγχο των συναφών καθηκόντων, πέραν της απλής διαχείρισης των κανονιστικών ρυθμίσεων.

Πίνακας 5

Παράδειγμα ελέγχου της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις

Ισχύον περιβαλλοντικό δίκαιο	**Ειδικές απαιτήσεις για τον οργανισμό**	**Κατάσταση συμμόρφωσης / αποδεικτικά στοιχεία**	**Απαιτούμενες ενέργειες**
Νομοθεσία περί αποβλήτων (εθνικό δίκαιο)	Απαιτείται άδεια αποθήκευσης αποβλήτων	**Μη συμμόρφωση** Η άδεια έληξε	Υποβολή αίτησης για νέα άδεια Εφαρμογή διαδικασίας που διασφαλίζει την έγκαιρη υποβολή αίτησης για χορήγηση άδειας πριν από τη λήξη της
Νομοθεσία περί αποβλήτων (εθνικό δίκαιο)	Πρέπει να πραγματοποιείται διαχωρισμός αποβλήτων για τουλάχιστον το 50 % των αποβλήτων	**Συμμόρφωση** Ο διαχωρισμός αποβλήτων ανέρχεται σε 60 % των αποβλήτων	Ά.Α.
Νομοθεσία περί ατμοσφαιρικών εκπομπών (εθνικό δίκαιο)	Όρια εκπομπών (NO_x, SO_x, σωματίδια κ.λπ.)	**Συμμόρφωση** Αποτελέσματα μετρήσεων κάτω των ορίων	Ά.Α.
Νομοθεσία περί ατμοσφαιρικών εκπομπών (εθνικό δίκαιο)	Έγκριση λέβητα	**Συμμόρφωση** Άδεια με ισχύ έως τις 31/12/2023	Ά.Α.
Νομοθεσία για την προστασία από τον θόρυβο (εθνικό δίκαιο)	Όριο θορύβου στα βόρεια σύνορα (κατοικημένη περιοχή): 55 dB κατά τη διάρκεια της ημέρας 45 dB κατά τη διάρκεια της νύχτας	**Συμμόρφωση** Αποτελέσματα μετρήσεων κάτω του επιτρεπτού ορίου	Ά.Α.
Νομοθεσία περί υδάτων (εθνικό δίκαιο)	Άδεια άντλησης υπόγειων υδάτων	**Συμμόρφωση** Άδεια με ισχύ για 3 επιπλέον έτη	Ά.Α.
Νομοθεσία για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου (κανονισμός της ΕΕ)	Κατανεμημένα όρια αερίων του θερμοκηπίου	**Συμμόρφωση** Ετήσιες εκπομπές κάτω από το όριο	Ευκαιρία: είναι δυνατή η πώληση ορισμένων δικαιωμάτων εκπομπών
Νομοθεσία για τα φθοριούχα αέρια (κανονισμός της ΕΕ)	Πρόληψη της διαφυγής φθοριούχων αερίων στην ατμόσφαιρα	**Μη συμμόρφωση** Η δοκιμή διαρροής απέτυχε	Εφαρμογή προγράμματος δοκιμών διαρροής
Νομοθεσία περί ευθύνης του παραγωγού (εθνικό δίκαιο)	Πρέπει να πραγματοποιείται ανακύκλωση των απορριμμάτων χάρτινων συσκευασιών για τουλάχιστον το 85 % των συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά	**Συμμόρφωση** Η ανακύκλωση των χάρτινων συσκευασιών που διατίθενται στην αγορά ανήλθε σε 86 % το 2022	Ά.Α.

Εκτός από τις νομικές απαιτήσεις, οι οργανισμοί μπορούν να λαμβάνουν υπόψη και άλλες περιβαλλοντικές απαιτήσεις.

Στον πίνακα 6 κατωτέρω παρουσιάζονται σχετικά παραδείγματα.

Πίνακας 6

Παράδειγμα ελέγχου της συμμόρφωσης με άλλες περιβαλλοντικές απαιτήσεις

Ισχύουσες απαιτήσεις	Ειδικές απαιτήσεις	Κατάσταση συμμόρφωσης / αποδεικτικά στοιχεία	Απαιτούμενες ενέργειες
Δέσμευση για τη βελτίωση της ποιότητας του αέρα στην αστική περιοχή, υπογεγραμμένη από εταιρεία	Μετάβαση της χρήσης καυσίμων από τον άνθρακα στο φυσικό αέριο έως το τέλος του 2023	**Μη συμμόρφωση** Η εργασία δεν ολοκληρώθηκε, αλλά καταρτίστηκε τεχνική τεκμηρίωση και εξασφαλίστηκε χρηματοδότηση	Ενημέρωση των ενδιαφερόμενων μερών σχετικά με την καθυστέρηση Συνέχιση σύμφωνα με το σχέδιο
Σύμβαση με τον ανάδοχο στον τομέα των αποβλήτων (ανακυκλωτής)	Υπολείμματα κατεργασίας ξύλου — μέγιστη επιτρεπόμενη περιεκτικότητα σε μη ξύλινα στοιχεία 5 kg/Mg	**Συμμόρφωση** — Καμία απαίτηση από τον ανάδοχο	— Βελτίωση της επεξεργασίας των αποβλήτων σε διαχωρισμό της τάξης του 100 %
	Χαρτί/χαρτόνι — μέγιστη υγρασία 15 %	**Συμμόρφωση** Καμία απαίτηση από τον ανάδοχο	— Ά.Α.
	Πλαστικά — διαχωρισμός των αποβλήτων πολυουρεθάνης από άλλες πλαστικές ύλες	**Συμμόρφωση** — Καμία απαίτηση από τον ανάδοχο	— Ά.Α.
Περιβαλλοντικό πρόγραμμα που καθορίζεται από τον οργανισμό μετά από καταγγελίες γειτόνων σχετικά με τον θόρυβο και τις οπτικές επιπτώσεις	Τα βαρέα οχήματα (φορτηγά) δεν επιτρέπεται να κυκλοφορούν τις νυχτερινές ώρες (22:00-06:00)	**Μη συμμόρφωση** λόγω της προσωρινής υψηλότερης ζήτησης στην αγορά, επιτρέπεται η κυκλοφορία βαρέων οχημάτων όταν είναι αναγκαίο	— Να ερωτηθούν οι γείτονες εάν είναι αποδεκτός ο θόρυβος — Έλεγχος για αντισταθμιστικά μέτρα
	Φύτευση δέντρων για τη δημιουργία πράσινου φράγματος στο βόρειο σύνορο του χώρου δραστηριοτήτων	**Συμμόρφωση** Ολοκλήρωση της δενδροφύτευσης	Παροχή κατάλληλης συντήρησης

Η συχνότητα του ελέγχου της συμμόρφωσης πρέπει να διασφαλίζει ότι ο οργανισμός μπορεί να επικαιροποιεί τακτικά τον έλεγχο της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις και άλλες περιβαλλοντικές απαιτήσεις, συμπεριλαμβανομένων εκείνων για τις οποίες έχει δεσμευτεί ο οργανισμός.

4.3 **Συμμετοχή, επαγγελματική επάρκεια, κατάρτιση και ευαισθητοποίηση των εργαζομένων** — Παράρτημα II Α7.2, Β.6 του κανονισμού EMAS

Η ενεργός συμμετοχή των εργαζομένων αποτελεί τη βάση για ένα επιτυχημένο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Η εφαρμογή του θα λειτουργήσει μακροπρόθεσμα μόνο εάν το σύστημα και τα σχετικά μέτρα σχεδιαστούν από κοινού με τους εργαζομένους και γίνουν κατανοητά και αποδεκτά από αυτούς. Για τον λόγο αυτόν, είναι χρήσιμο να καθιερωθεί ένα σύστημα συμμετοχής των εργαζομένων σε πρώιμο στάδιο και σε όλα τα επίπεδα, με τη συμμετοχή των εκπροσώπων των εργαζομένων. Η πρόοδος όσον αφορά την εφαρμογή του EMAS θα πρέπει να τονίζεται ως κοινή επιτυχία.

Είναι σημαντικό να εκπαιδεύονται όλα τα πρόσωπα που ασκούν δραστηριότητες με σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις στον οργανισμό. Για τον σκοπό αυτόν, πρέπει πρώτα να προσδιοριστούν οι ανάγκες σε δεξιότητες και κατάρτιση και, στη συνέχεια, να καλυφθούν αναλόγως. Τα μέτρα που λαμβάνονται θα πρέπει να τεκμηριώνονται. Η κατάρτιση και η συνεχής μάθηση συνιστώνται ιδιαίτερα ή ακόμα και απαιτούνται σε περίπτωση αλλαγών στις εσωτερικές διαδικασίες παρακολούθησης ατυχημάτων ή συμβάντων, αλλαγών στις νομικές απαιτήσεις ή όταν προσλαμβάνονται νέοι εργαζόμενοι.

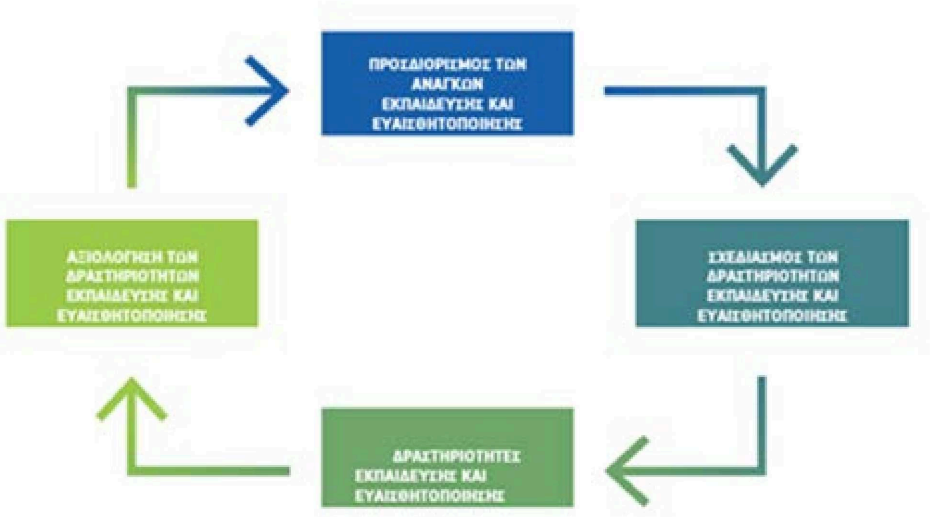
Ο οργανισμός πρέπει να καταρτίζει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασία για τον προσδιορισμό των αναγκών κατάρτισης και να κάνει ό,τι είναι αναγκαίο για να εξασφαλίσει ότι το προσωπικό που συμμετέχει στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης διαθέτει κατάλληλες γνώσεις σχετικά με:

- ✓ την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού
- ✓ τις νομικές απαιτήσεις και άλλες περιβαλλοντικές απαιτήσεις που ισχύουν για τον οργανισμό
- ✓ τους σκοπούς και τους στόχους που έχουν τεθεί για τον οργανισμό στο σύνολό του και για τους συγκεκριμένους τομείς εργασίας του
- ✓ τις περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις, καθώς και τη μεθοδολογία για την παρακολούθησή τους
- ✓ τον ρόλο και τις αρμοδιότητές του στο πλαίσιο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Όλοι όσοι εργάζονται για τον οργανισμό ή για δικό τους λογαριασμό θα πρέπει να γνωρίζουν τον ρόλο τους στο EMAS και τα περιβαλλοντικά οφέλη του συστήματος. Πρέπει να εκπαιδεύονται, ή τουλάχιστον να έχουν πρόσβαση σε εκπαίδευση, στα θέματα περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης και στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού.

Σχήμα 17

Διάγραμμα ροής προγραμμάτων κατάρτισης στο πλαίσιο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης

Σε ορισμένα έργα EMAS στο πλαίσιο συσπειρώσεων στη Γερμανία, το εξατομικευμένο «δελτίο περιβαλλοντικής ταυτότητας» που διατίθεται στην εργαλειοθήκη «EMAS easy» έχει αποδείξει την αξία του στην πράξη σε πολλές, κυρίως μικρότερες, εταιρείες. Με τον τρόπο αυτόν επιτυγχάνεται υψηλό επίπεδο δέσμευσης και ευαισθητοποίησης κάθε μεμονωμένου εργαζομένου στο EMAS.

Οι εργαζόμενοι, οι προμηθευτές, οι ανάδοχοι κ.λπ. του οργανισμού θα πρέπει να έχουν επίγνωση των σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών και επιπτώσεων που συνδέονται με τις δραστηριότητές τους και του τρόπου με τον οποίο μπορούν να συμβάλουν στη βελτίωσή τους μέσω των προσωπικών τους επιδόσεων. Για τον λόγο αυτόν, απαιτείται σαφής κοινοποίηση των ρόλων και των αρμοδιοτήτων κάθε ατόμου και των συνεπειών της απόκλισης από τις καθορισμένες διαδικασίες.

Οι εργαζόμενοι που συμμετέχουν ενεργά στις διαδικασίες αποτελούν κινητήρια δύναμη για συνεχείς και επιτυχείς περιβαλλοντικές βελτιώσεις και συμβάλλουν στην επιτυχή εδραίωση του EMAS στον οργανισμό. Ως εκ τούτου, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να ενθαρρύνονται ιδίως από την ανώτατη διοίκηση, για παράδειγμα μέσω εκστρατειών επικοινωνίας ή ερευνών, να συμμετέχουν ενεργά και να συνεισφέρουν, ή με την τακτική ενσωμάτωση περιβαλλοντικών θεμάτων στην ημερήσια διάταξη της διοίκησης και του προσωπικού. Στο πλαίσιο αυτό, είναι σημαντικό τόσο η ανώτατη διοίκηση όσο και οι εργαζόμενοι να ανταλλάσσουν συνεχή ανατροφοδότηση σχετικά με τις προσδοκίες και τις ανάγκες τους ή να ασκούν θετική ή αρνητική κριτική.

Η συμμετοχή των εργαζομένων στο EMAS μπορεί να βασίζεται, για παράδειγμα, σε ένα σύστημα υποδείξεων των εργαζομένων, σε προγράμματα παροχής κινήτρων, σε ομαδική εργασία που σχετίζεται με το έργο, σε περιβαλλοντικές επιτροπές ή στη μόνιμα διορισμένη ομάδα EMAS. Καταρχήν, είναι λογικό να συμμετέχουν ενεργά οι εργαζόμενοι σε όλα τα στάδια.

Για παράδειγμα, μπορούν να συμμετέχουν στις ακόλουθες δραστηριότητες ([47]):

- ✓ προσδιορισμός και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών πτυχών·
- ✓ κατάρτιση και αναθεώρηση διαδικασιών και/ή οδηγιών·
- ✓ πρόταση περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων·
- ✓ συμμετοχή σε εσωτερικό περιβαλλοντικό έλεγχο·
- ✓ κατάρτιση ή επικαιροποίηση της περιβαλλοντικής δήλωσης EMAS.

Η Επιτροπή καθιέρωσε τους πρέσβεις EMAS, οι οποίοι προέρχονται μεταξύ άλλων από τη διοίκηση και διαβιβάζουν στο προσωπικό σύντομα προσωπικά μηνύματα όπου αναδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο μειώνουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις τους. Η ευαισθητοποίηση του προσωπικού ενισχύεται περαιτέρω μέσω ενός δικτύου ανταποκριτών EMAS σε όλες τις υπηρεσίες που συμμετέχουν σε κεντρικά οργανωμένες εκστρατείες ευαισθητοποίησης και λειτουργούν ως σημείο επαφής για περιβαλλοντικές πληροφορίες και για εθελοντική δράση σε επίπεδο υπηρεσιών. Η συμμετοχή του προσωπικού αποτελεί επίσης βασική διάσταση της ανακοίνωσης της Επιτροπής για τον οικολογικό προσανατολισμό (https://commission.europa.eu/about-european-commission/organisational-structure/people-first-modernising-european-commission/people-first-greening-european-commission_el), η οποία καθορίζει, ως κύριο στόχο της, τον τρόπο με τον οποίο επιδιώκει την επίτευξη κλιματικής ουδετερότητας στις καθημερινές εργασίες της έως το 2030.

Μια ολοκληρωμένη έρευνα μεταξύ των εργαζομένων αποτελεί πολύ χρήσιμο εργαλείο στην αρχική φάση της εισαγωγής του EMAS. Έχει αποδείξει συχνά ότι μπορεί να προσφέρει χρήσιμες πληροφορίες για τη μείωση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων, οι οποίες μπορούν να αποτελέσουν μέρος του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και της εταιρικής ταυτότητας.

4.4. **Θέσπιση διαδικασίας για την εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία** — Παράρτημα II Α 7.4 του κανονισμού EMAS

Ο ανοικτός χαρακτήρας, η διαφάνεια και η παροχή περιβαλλοντικών πληροφοριών αποτελούν βασικά χαρακτηριστικά του EMAS που το διαφοροποιούν από άλλα υφιστάμενα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Αυτός είναι ο λόγος για τον οποίο πρέπει να θεσπιστεί μια διαδικασία εσωτερικής και εξωτερικής επικοινωνίας, η οποία θα παρακολουθείται και θα διορθώνεται, εάν απαιτείται. Πρέπει να συμπεριληφθούν δεσμευτικές υποχρεώσεις και να καθοριστούν συγκεκριμένοι δίαυλοι επικοινωνίας, χρονικά διαστήματα και θέματα.

Η καλή εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία από τους εργαζομένους στη διοίκηση (από τη βάση προς την κορυφή) και αντιστρόφως (από την κορυφή προς τη βάση) είναι στοιχείο ουσιαστικής σημασίας. Οι πιθανοί δίαυλοι περιλαμβάνουν το ενδοδίκτυο, φυλλάδια, εσωτερικές δημοσιεύσεις, ενημερωτικά δελτία, το σύστημα υποδείξεων της εταιρείας, συνεδριάσεις και πίνακες ανακοινώσεων.

Ο οργανισμός αναγνωρίζει την ανάγκη και την αξία της επικοινωνίας με τα ενδιαφερόμενα μέρη. Ως εκ τούτου, οι οργανισμοί που εφαρμόζουν το EMAS δεσμεύονται να διεξάγουν διάλογο με το κοινό και να ενημερώνουν τα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών τους. Η διαδικασία αυτή περιλαμβάνει τη δημοσίευση και τη διάδοση της περιβαλλοντικής δήλωσης EMAS. Άλλα παραδείγματα ευκαιριών εξωτερικής επικοινωνίας είναι το διαδίκτυο, ένας ιστότοπος, τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης, οι ημέρες εκστρατείας, τα δελτία Τύπου, τα φυλλάδια και η χρήση του λογότυπου του EMAS, όπου αυτό επιτρέπεται και είναι εφικτό ([48]). Είναι σημαντικό να λαμβάνονται σοβαρά υπόψη οι εξωτερικές έρευνες και καταγγελίες και να δίνεται απάντηση σε αυτές με τη δημιουργία σταθερών διαδικασιών για τον χειρισμό των καταγγελιών. Ειδικότερα, στον ταχέως εξελισσόμενο τομέα των μέσων κοινωνικής δικτύωσης, η ανάληψη ικανοποιητικής, ταχείας και επαγγελματικής δράσης είναι ζωτικής σημασίας για την προστασία της εικόνας του οργανισμού.

([47]) Οι πλήρεις απαιτήσεις συμμετοχής των εργαζομένων για το EMAS είναι διαθέσιμες στο παράρτημα II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ.

([48]) Βλ. άρθρο 10 και παράρτημα V του κανονισμού EMAS.

4.5. **Τεκμηρίωση και έλεγχος εγγράφων** — Παράρτημα II, Α.7.5 του κανονισμού EMAS

Η κατάλληλη τεκμηρίωση διασφαλίζει την ομαλή λειτουργία του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης στις καθημερινές λειτουργίες του και την εσωτερική ροή πληροφοριών. Υπόκειται επίσης σε έλεγχο από τον επαληθευτή περιβάλλοντος. Αφενός, η τεκμηρίωση πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS. Αφετέρου, ανταποκρίνεται στις ανάγκες και τις συνθήκες του οργανισμού όσον αφορά την αξιόπιστη παρακολούθηση των επιχειρηματικών διαδικασιών και τη διασφάλιση της επιχειρησιακής συνέχειας.

Ο οργανισμός θα πρέπει να διατηρεί επαρκώς τεκμηριωμένες πληροφορίες, ώστε να διασφαλίζεται η βεβαιότητα ότι οι διαδικασίες εκτελούνται όπως προβλέπεται ([49]).

- ✓ Η τεκμηρίωση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης θα πρέπει να καλύπτει τα ακόλουθα:
- ✓ το πεδίο εφαρμογής του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης
- ✓ περιβαλλοντική ανασκόπηση
- ✓ τα αποτελέσματα της ανασκόπησης από τη διοίκηση
- ✓ νομικές υποχρεώσεις
- ✓ σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις
- ✓ ευκαιρίες και κινδύνους
- ✓ περιβαλλοντική πολιτική
- ✓ περιβαλλοντικούς σκοπούς, στόχους (ειδικούς σκοπούς) και μέτρα
- ✓ δεξιότητες και αρμοδιότητες
- ✓ επικοινωνία
- ✓ προγράμματα κατάρτισης
- ✓ παρακολούθηση (περιβαλλοντικά) συναφών διαδικασιών ή δραστηριοτήτων, ιδίως των λειτουργιών, ευθυνών και αρμοδιοτήτων που απαιτούνται για το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, της διαδικασίας ελέγχου αλληλουχιών, των επιχειρησιακών διαδικασιών και των οδηγιών εργασίας
- ✓ ετοιμότητα και αντιμετώπιση έκτακτων περιστατικών
- ✓ παρακολούθηση, μέτρηση, ανάλυση και αξιολόγηση
- ✓ μη συμμόρφωση και διορθωτικά μέτρα
- ✓ εσωτερικοί έλεγχοι
- ✓ άλλες ενέργειες τις οποίες ο οργανισμός κρίνει αναγκαίες για τη διασφάλιση της αποτελεσματικότητας του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Τα έγγραφα χρησιμοποιούνται για τη ρύθμιση των διαδικασιών. Έχουν καθοδηγητικό χαρακτήρα και, ως εκ τούτου, ο χειρισμός, η κυκλοφορία και η διαχείρισή τους πρέπει να ακολουθούν ορισμένες διαδικασίες.

Τα αρχεία χρησιμοποιούνται για τη διατήρηση των αποδεικτικών στοιχείων. Πρόκειται για συλλογές δεδομένων με περιβαλλοντική συνάφεια, αρχεία καταγραφής (ημερολόγια λειτουργίας), περιβαλλοντικές εκθέσεις κ.λπ. Λειτουργούν ως ιχνηλάσιμη τεκμηρίωση για τις σχετικές δραστηριότητες και παρέχουν δεδομένα για τη συνεχή βελτίωση της εταιρείας.

Ο οργανισμός θα πρέπει να δημιουργεί, να διατηρεί και να παρακολουθεί τεκμηριωμένες πληροφορίες κατά τρόπο που να εξασφαλίζει κατάλληλο, επαρκές και αποτελεσματικό σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Πρέπει να δίνεται ιδιαίτερη προσοχή στην τήρηση αρχείων.

([49]) Σημείο 8.1 του παραρτήματος II του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 25ης Νοεμβρίου 2009, περί της εκούσιας συμμετοχής οργανισμών σε κοινοτικό σύστημα οικολογικής διαχείρισης και οικολογικού ελέγχου (EMAS) και για την κατάργηση του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 761/2001 και των αποφάσεων της Επιτροπής 2001/681/ΕΚ και 2006/193/ΕΚ.

Είναι διάφορα τα είδη των πληροφοριών που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την τεκμηρίωση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να θεσπιστεί σαφής επισήμανση (π.χ. τίτλος, ημερομηνία, συντάκτης ή αριθμός αναφοράς) και κατάλληλη μορφή (π.χ. όσον αφορά τη γλώσσα, την έκδοση λογισμικού, τα γραφικά, την ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή), καθώς και να διασφαλιστεί ότι το περιεχόμενο παρουσιάζεται με ενημερωμένο και φιλικό προς τον χρήστη τρόπο και σε μορφή με δυνατότητα επανεξέτασης.

Για να διασφαλιστεί ότι τα έγγραφα είναι διαθέσιμα όποτε χρειάζεται και προστατεύονται από αθέμιτη χρήση ή απώλεια, οι απαντήσεις στις κατωτέρω ερωτήσεις πρέπει να είναι γνωστές.

- ✓ Ποιοι είναι οι αποδέκτες; Ποια δικαιώματα πρόσβασης θα πρέπει να έχουν (ανάγνωση, επεξεργασία);
- ✓ Ποιος είναι ο κατάλληλος χώρος αποθήκευσης;
- ✓ Πώς χρησιμοποιείται το έγγραφο;
- ✓ Πώς διαφυλάσσεται μακροπρόθεσμα η αποθήκευση (π.χ. τακτική δημιουργία εφεδρικών αντιγράφων);
- ✓ Πώς προσδιορίζονται οι επικαιροποιήσεις και οι αλλαγές;
- ✓ Πώς γίνεται η αρχειοθέτηση μετά τη λήξη των εγγράφων;
- ✓ Έγγραφα σχετικά με τις διαδικασίες που περιγράφουν ΠΩΣ, ΠΟΤΕ και ΠΟΙΟΣ τα χειρίζεται.

Θα πρέπει επίσης να γίνεται προσεκτική διαχείριση του χειρισμού των εξωτερικών εγγράφων και της διανομής τους. Τα έγγραφα περιλαμβάνουν νομοθεσία και πρότυπα, πληροφορίες από τις τοπικές αρχές και τις δημόσιες διοικήσεις, εγχειρίδια χρήσης εξοπλισμού, συλλογές δελτίων για την ασφάλεια και την προστασία της υγείας, καθώς και προδιαγραφές για τους πελάτες.

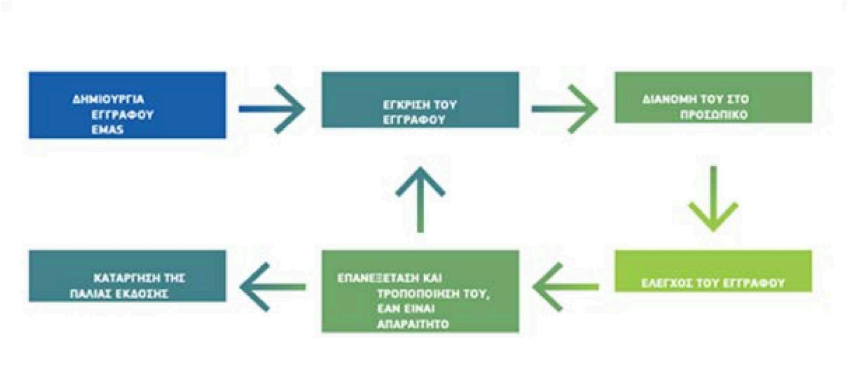
Παραδείγματα αρχείων είναι τα έγγραφα που περιέχουν ή περιγράφουν:

— *κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος, νερού και πρώτων υλών*
— *παραγωγή αποβλήτων (επικίνδυνων και μη)*
— *εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου*
— *συμβάντα, ατυχήματα και καταγγελίες*
— *νομικές απαιτήσεις*
— *εκθέσεις περιβαλλοντικών ελέγχων και αξιολογήσεων διαχείρισης*
— *εκθέσεις επιθεωρήσεων*
— *σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές*
— *μη συμμόρφωση, διορθωτικές και προληπτικές ενέργειες*
— *επικοινωνία και κατάρτιση*
— *προτάσεις του προσωπικού*
— *ημερίδες και σεμινάρια.*

Η διαδικασία χειρισμού των εγγράφων πρέπει να ακολουθεί τη ροή που παρουσιάζεται στο σχήμα 18 κατωτέρω.

Σχήμα 18

Διαδικασία για τον χειρισμό των εγγράφων στο πλαίσιο συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης

Το σύστημα θα πρέπει να εξασφαλίζει ότι οι διάφορες εκδόσεις των εγγράφων είναι πάντα διαθέσιμες και ότι τα έγγραφα παραμένουν ευανάγνωστα και εντοπίζονται εύκολα.

Παραδείγματα διαδικασιών:

— *προσδιορισμός και αξιολόγηση των σημαντικών πτυχών·*
— *διαχείριση της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις·*
— *διαχείριση των σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών που έχουν προσδιοριστεί·*
— *διαχείριση της παρακολούθησης και των μετρήσεων·*
— *διαχείριση της ετοιμότητας για την αντιμετώπιση έκτακτων αναγκών·*
— *διαχείριση της μη συμμόρφωσης, προληπτική και διορθωτική δράση·*
— *προσδιορισμός και διαχείριση των δεξιοτήτων, της κατάρτισης και της ευαισθητοποίησης·*
— *διαχείριση της επικοινωνίας·*
— *διαχείριση των εγγράφων·*
— *διαχείριση των αρχείων·*
— *διαχείριση των εσωτερικών ελέγχων.*

Οι οδηγίες εργασίας ορίζουν ειδικές επιχειρησιακές διαδικασίες. Θα πρέπει να εξηγούν τη σημασία της δραστηριότητας, τον περιβαλλοντικό κίνδυνο που σχετίζεται με αυτήν, την ειδική κατάρτιση του προσωπικού που είναι αρμόδιο για τη διεξαγωγή της και την κατάλληλη επίβλεψη. Οι οδηγίες εργασίας πρέπει να είναι σαφείς και κατανοητές, π.χ. με τη χρήση εικόνων, εικονογραμμάτων ή παρόμοιων στοιχείων.

Πολλοί οργανισμοί συνοψίζουν τις γραπτές πληροφορίες που απαιτούνται για το EMAS σε ένα κεντρικά προσβάσιμο περιβαλλοντικό εγχειρίδιο ή εγχειρίδιο περιβαλλοντικής διαχείρισης. Περιέχει τις πληροφορίες που πρέπει να τεκμηριώνονται για όλα τα στοιχεία που αναφέρονται στην αρχή του παρόντος κεφαλαίου. Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται η άμεση διαθεσιμότητα όλων των σημαντικών εγγράφων με σαφή τρόπο, καθώς και η διαθεσιμότητα όλων των τεκμηριωμένων πληροφοριών που απαιτούνται από το EMAS. Μπορεί να ενσωματωθεί στο ετήσιο σχέδιο διαχείρισης του οργανισμού. Το εγχειρίδιο δεν χρειάζεται να είναι εκτενές ή περίπλοκο. Θα πρέπει να ενημερώνει το προσωπικό σχετικά με τον τρόπο με τον οποίο ο οργανισμός έχει θεσπίσει και διαρθρώσει το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισής του, τη σχέση μεταξύ των διαφόρων μερών του και τον ρόλο κάθε ενδιαφερόμενου μέρους στο σύστημα. Ένα τέτοιο εγχειρίδιο δεν είναι υποχρεωτικό, αλλά αποτελεί ορθή πρακτική. Με την ψηφιοποίηση, τα ηλεκτρονικά συστήματα αρχειοθέτησης καθίστανται ολοένα και πιο συνηθισμένα.

Σύμφωνα με το άρθρο 26 του κανονισμού EMAS, οι μικροί οργανισμοί επωφελούνται από απλουστευμένες απαιτήσεις τεκμηρίωσης: ως εκ τούτου, η επαλήθευση ή η επικύρωση προσαρμόζονται έτσι ώστε οι μικροί οργανισμοί να πρέπει να τεκμηριώνουν τις διαδικασίες τους μόνο σε περιορισμένο βαθμό.
Η βαυαρική πυξίδα για το EMAS παρέχει υλικό εργασίας, στα γερμανικά, το οποίο θα συμβάλει στην εκπόνηση περιβαλλοντικού εγχειριδίου.

Εάν υπάρχει ήδη σύστημα τεκμηρίωσης, π.χ. για τη διαχείριση της ποιότητας ή της ασφάλειας στην εργασία, είναι λογικό να ενσωματωθούν σε αυτό τα έγγραφα του EMAS ή να βελτιστοποιηθεί, ώστε να αποφευχθεί η αλληλεπικάλυψη των εργασιών και να μειωθεί η γραφειοκρατία.

4.6. **Επιχειρησιακός σχεδιασμός και έλεγχος** — Παράρτημα II A.8.1 του κανονισμού EMAS

Ο επιχειρησιακός σχεδιασμός και ο έλεγχος περιλαμβάνουν όλες τις δραστηριότητες έρευνας, σχεδιασμού και υλοποίησης που απαιτούνται για την αποφυγή ή την ελαχιστοποίηση σημαντικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων ή για την αντιμετώπιση κινδύνων και την αξιοποίηση ευκαιριών. Θα μπορούσε επίσης να καλύπτει δραστηριότητες όπως η συντήρηση του εξοπλισμού, η έναρξη και η παύση λειτουργίας, η διαχείριση αναδόχων επί τόπου και οι υπηρεσίες που παρέχονται από προμηθευτές ή πωλητές.

Απαιτούνται διαδικασίες για την αντιμετώπιση των κινδύνων που εντοπίζονται, τον καθορισμό στόχων και τη μέτρηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων (κατά προτίμηση μέσω σαφών περιβαλλοντικών δεικτών). Οι διαδικασίες πρέπει να ορίζουν τις κανονικές συνθήκες λειτουργίας. Πρέπει επίσης να καθορίζονται και να περιγράφονται οι μη κανονικές συνθήκες και οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης. Οι διαδικασίες επιχειρησιακού ελέγχου θα πρέπει να είναι καλά τεκμηριωμένες και να υπόκεινται σε εσωτερικούς ελέγχους

Οι επιχειρησιακοί έλεγχοι μπορούν να λάβουν διάφορες μορφές. Οι πιο αποτελεσματικοί είναι εκείνοι που αντιμετωπίζουν τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις στην πηγή τους, για παράδειγμα με την εξάλειψη επιβλαβών προϊόντων ή λειτουργιών ή με την αντικατάσταση επικίνδυνων ουσιών με λιγότερο επικίνδυνες. Οι τεχνικοί έλεγχοι γενικά περιλαμβάνουν τη χρήση εξοπλισμού ή τεχνολογίας για τον έλεγχο του τρόπου εκτέλεσης μιας λειτουργίας. Για παράδειγμα, αυτό μπορεί να επιτευχθεί με την αυτοματοποίηση των διεργασιών, η οποία βελτιώνει την ενεργειακή απόδοση μιας εγκατάστασης, ή με την εγκατάσταση λεκανών περιορισμού, οι οποίες αποτρέπουν τη ρύπανση των υδάτων και του εδάφους σε περίπτωση συμβάντος. Οι διοικητικοί έλεγχοι περιλαμβάνουν σχέδια, κανόνες, διαδικασίες, οδηγίες, κατάρτιση και επιθεωρήσεις που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να κατευθύνουν τον τρόπο με τον οποίο οι άνθρωποι εργάζονται ή εκτελούν τις δραστηριότητές τους. Μπορεί να περιλαμβάνονται διαδικασίες εργασίας για τον εξοπλισμό λειτουργίας και τις εγκαταστάσεις, καθώς και κανόνες για φιλικές προς το περιβάλλον διαδικασίες προμήθειας ή οικολογικό σχεδιασμό.

Το σύστημα διαδικασιών EMAS «σχεδιασμός–υλοποίηση–έλεγχος–πράξη» στηρίζει επίσης τη δημιουργία βιώσιμης διαχείρισης της αξιακής αλυσίδας εφοδιασμού και κατάλληλων διαδικασιών δέουσας επιμέλειας. Πρώτον, οι εταιρείες θα πρέπει να έχουν σαφή εικόνα των αξιακών αλυσίδων εφοδιασμού τους, ορισμένες από τις οποίες είναι πολύπλοκες και παγκόσμιες. Στη συνέχεια, θα πρέπει να προσδιοριστούν και να ιεραρχηθούν οι τρέχουσες και οι δυνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Σε αυτή τη βάση, θα πρέπει να καθοριστούν στόχοι, και να καθοριστούν, να εφαρμοστούν και να επανεξεταστούν μέτρα, ώστε το αποτέλεσμα να είναι η συνεχής βελτίωση της αξιακής αλυσίδας εφοδιασμού. Κεντρικό στοιχείο που απαιτείται από το EMAS είναι ο καθορισμός περιβαλλοντικών απαιτήσεων για τις προμήθειες και την ανάπτυξη προϊόντων και υπηρεσιών. Οι περιβαλλοντικές απαιτήσεις για τις προμήθειες μπορούν, για παράδειγμα, να συμφωνούνται στο πλαίσιο συμβάσεων μέσω κώδικα δεοντολογίας και να επαληθεύονται μέσω ελέγχων.

Οι επιχειρησιακοί έλεγχοι μπορούν να εφαρμόζονται μεμονωμένα ή συνδυαστικά. Για παράδειγμα, οι διοικητικοί έλεγχοι μπορούν να χρησιμοποιηθούν για να διασφαλίσουν ότι οι τεχνικοί έλεγχοι εφαρμόζονται με συνέπεια και λειτουργούν σωστά. Ο αριθμός και τα είδη των απαιτούμενων επιχειρησιακών ελέγχων εξαρτώνται από την πολυπλοκότητα των δραστηριοτήτων ενός οργανισμού και από σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές.

Εάν προγραμματίζονται αλλαγές στις διαδικασίες εργασίας, αυτές πρέπει να παρακολουθούνται, και οι συνέπειες να αξιολογούνται, ώστε να μπορούν να ληφθούν κατάλληλα αντίμετρα, εάν χρειαστεί.

Πρέπει επίσης να λαμβάνονται υπόψη οι περιβαλλοντικές συνέπειες των ακούσιων αλλαγών.

Με το EMAS γίνεται διαχείριση των έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών ενός οργανισμού, πέραν των άμεσων περιβαλλοντικών πτυχών και των επιπτώσεων στους χώρους δραστηριοτήτων. Η περιβαλλοντική ανασκόπηση που διενεργείται κατά την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών πτυχών (βλ. βήμα 1, Σχεδιασμός και προετοιμασία) δείχνει πού προκύπτουν περιβαλλοντικές επιπτώσεις στις ανάντη και κατάντη αξιακές αλυσίδες. Σκοπός τώρα είναι η αναγνώριση των υφιστάμενων διαδικασιών και η δημιουργία νέων αποτελεσματικών διαδικασιών για την πρόληψη των δυνητικών επιπτώσεων στο περιβάλλον και την ελαχιστοποίηση ή εξάλειψη των υφιστάμενων περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Για τον σκοπό αυτόν, πρέπει να καθορίζονται περιβαλλοντικές απαιτήσεις σε κάθε στάδιο του κύκλου ζωής ενός προϊόντος ή μιας υπηρεσίας (π.χ. για την ανάπτυξη προϊόντων ή υπηρεσιών, τις προμήθειες ή τις διαδικασίες που ανατίθενται σε εξωτερικούς συνεργάτες), οι οποίες θα κατοχυρώνονται στις σχετικές οδηγίες διαδικασιών και εργασιών. Οι βασικές περιβαλλοντικές απαιτήσεις θα πρέπει να κοινοποιούνται στους συμβατικούς εταίρους του οργανισμού. Εάν είναι αναγκαίο, στους πελάτες και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη πρέπει να παρέχονται περιβαλλοντικές πληροφορίες σχετικά με τη μεταφορά και την παράδοση, τη χρήση, την επεξεργασία στο τέλος του κύκλου ζωής και την τελική διάθεση προϊόντων και υπηρεσιών. Οι διαδικασίες που ανατίθενται σε εξωτερικούς συνεργάτες και οι περιβαλλοντικές πτυχές, οι κίνδυνοι και οι ευκαιρίες πρέπει να παρακολουθούνται.

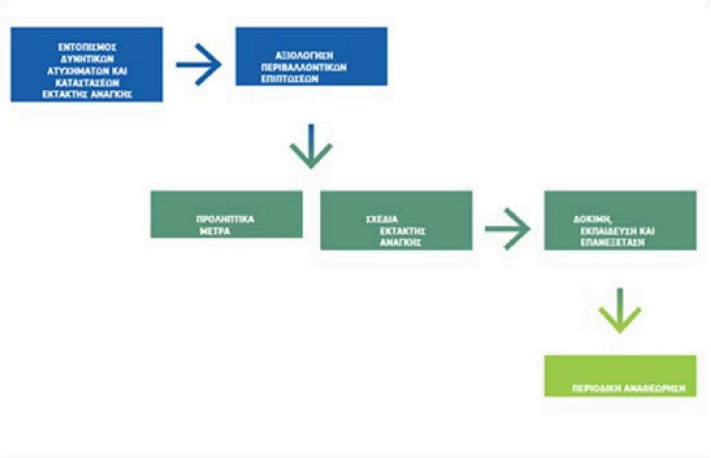
4.7. ***Ετοιμότητα και ανταπόκριση σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης — Παράρτημα II Α.8.2 του κανονισμού EMAS***

Θα πρέπει να εντοπίζονται πιθανές καταστάσεις έκτακτης ανάγκης που ενδέχεται να έχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον. Πρέπει να θεσπίζονται διαδικασίες οι οποίες, ιδανικά, αποτρέπουν αυτές τις καταστάσεις ή περιορίζουν τον αντίκτυπό τους, μέσω προγραμματισμένης ανταπόκρισης (βλ. σχήμα 19). Ως εκ τούτου, οι αρνητικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις (προγραμματισμένες/μη προγραμματισμένες) θα προλαμβάνονται ή θα μετριάζονται.

Τα μέτρα ετοιμότητας και ανταπόκρισης σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης θα πρέπει να επανεξετάζονται τακτικά με σκοπό την πρόληψη καταστάσεων έκτακτης ανάγκης. Οι διεργασίες και τα σχέδια έκτακτης ανάγκης θα πρέπει να δοκιμάζονται τακτικά, εάν αυτό είναι εφικτό. Συνιστάται να καταγράφονται τα συμβάντα ή οι καταστάσεις έκτακτης ανάγκης, και όχι μόνο εκείνα που έχουν συμβεί, αλλά και τα αποσοβηθέντα. Με αυτόν τον τρόπο, είναι δυνατός ο έγκαιρος εντοπισμός και η αποκλιμάκωση του δυνητικού κινδύνου.

Σχήμα 19

Διαχείριση σχεδίων έκτακτης ανάγκης

Οι εργαζόμενοι και άλλα ενδιαφερόμενα μέρη θα πρέπει να ενημερώνονται και να εκπαιδεύονται σχετικά με την ετοιμότητα σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης και τα μέτρα πρόληψης κινδύνων. Ο τομέας της ετοιμότητας σε καταστάσεις έκτακτης ανάγκης είναι ο συνδετικός κρίκος μεταξύ του EMAS και της υγείας και ασφάλειας στην εργασία. Η τεχνογνωσία των εμπειρογνωμόνων του οργανισμού μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε αυτό το σημείο, διότι τα περιβαλλοντικά ατυχήματα συχνά ενέχουν κινδύνους για τους εργαζομένους. Οι εκτιμήσεις επικινδυνότητας ή οι ενημερώσεις για την ασφάλεια, οι οποίες αποτελούν νομικές υποχρεώσεις για τον οργανισμό σε κάθε περίπτωση, μπορούν εύκολα να επεκταθούν ώστε να συμπεριλάβουν και περιβαλλοντικές πτυχές. Στην ανάπτυξη προσέγγισης για καταστάσεις έκτακτης ανάγκης μπορούν επίσης να συμμετέχουν εξωτερικοί οργανισμοί, όπως περιβαλλοντικές αρχές, ασφαλιστικοί φορείς για την αστική ευθύνη των εργοδοτών ή η τοπική πυροσβεστική υπηρεσία.

4.8. **Παρακολούθηση, μέτρηση και ανάλυση των περιβαλλοντικών επιδόσεων —** Παράρτημα II Α.9.1 του κανονισμού EMAS

Για την παρακολούθηση της αποτελεσματικότητας του EMAS, ο οργανισμός θα πρέπει να παρακολουθεί και να μετρά τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του. Στη συνέχεια, θα πρέπει να αναλύει και να αξιολογεί τα αποτελέσματα, ώστε να αναπροσαρμόζονται τακτικά τα ακόλουθα:

- ✓ οι σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές του, όπως οι εκπομπές στην ατμόσφαιρα, τα λύματα, ο θόρυβος και η κατανάλωση πρώτων υλών και ενέργειας·
- ✓ η περιβαλλοντική πολιτική και το πρόγραμμά του·
- ✓ η περιβαλλοντική ευαισθητοποίηση των εργαζομένων·
- ✓ Ο οργανισμός θα πρέπει να συνάγει πολύτιμα συμπεράσματα από τα αποτελέσματα προκειμένου να βελτιώσει τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του.

Οι νομικές απαιτήσεις σχετικά με την παρακολούθηση πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και τα κριτήρια παρακολούθησης, όπως η συχνότητα των επιθεωρήσεων, και η χρησιμοποιούμενη μεθοδολογία πρέπει να συμμορφώνονται με αυτές.

Οι πληροφορίες σχετικά με τα ανωτέρω χρησιμεύουν για:

- ✓ τη συμμόρφωση με τις νομικές απαιτήσεις και τους κανονισμούς·
- ✓ την επακριβή αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων·
- ✓ τη σύνταξη άρτιας περιβαλλοντικής δήλωσης με διαφάνεια.

Ανάλογα με τις ανάγκες του οργανισμού, μπορούν επίσης να μετρώνται και να παρακολουθούνται και άλλοι παράγοντες, όπως οι εξής:

- ✓ σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές
- ✓ περιβαλλοντική πολιτική και περιβαλλοντικοί σκοποί·
- ✓ βαθμός ευαισθητοποίησης των εργαζομένων κ.λπ.

Για τις μετρήσεις μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο βαθμονομημένος ή δοκιμασμένος εξοπλισμός μέτρησης, ανάλογα με την περίπτωση. Ο εξοπλισμός αυτός πρέπει να ελέγχεται τακτικά και, εάν είναι αναγκαίο, να αντικαθίσταται ή να συντηρείται, ενώ πρέπει και να τηρείται αρχείο.

4.9. **Διαδικασία αντιμετώπισης ζητημάτων μη συμμόρφωσης και λήψη διορθωτικών μέτρων —** Παράρτημα II, Α.10.2 του κανονισμού EMAS

Ως μη συμμόρφωση νοείται οποιαδήποτε μη εκπλήρωση των απαιτήσεων που καθορίζονται στον κανονισμό EMAS. Οι απαιτήσεις αυτές περιλαμβάνουν κάθε δεσμευτική νομική απαίτηση, άδειες και προαιρετικές δεσμευτικές απαιτήσεις. Όταν διαπιστώνεται η ύπαρξη μη συμμόρφωσης, ο αρμόδιος φορέας μπορεί επίσης να αναβάλει την καταχώριση στο EMAS στις περιπτώσεις αυτές.

Παρά τον καλό σχεδιασμό, τα ζητήματα μη συμμόρφωσης που οφείλονται σε ανθρώπινο σφάλμα ή σε σφάλματα εκτέλεσης δεν μπορούν πάντα να προλαμβάνονται, ακόμα και σε οργανισμούς που έχουν καταχωριστεί στο EMAS. Είναι σημαντικό να αντιμετωπίζεται αυτό το ζήτημα και να αναπτυχθεί μια εποικοδομητική νοοτροπία με σκοπό την αναγνώριση των αποκλίσεων και τη λήψη διορθωτικών μέτρων. Ανάλογα με τη σοβαρότητα, η καταχώριση στο EMAS μπορεί να ανασταλεί έως ότου ληφθούν διορθωτικά μέτρα, ή ο οργανισμός μπορεί ακόμα και να αφαιρεθεί από το EMAS.

Το ζήτημα μη συμμόρφωσης μπορεί να διαπιστωθεί στο πλαίσιο του ελέγχου της ροής, του περιβαλλοντικού ελέγχου, της αξιολόγησης της διαχείρισης, των επιθεωρήσεων ή των καθημερινών εργασιών.

Ο οργανισμός ενδεχομένως επιθυμεί να καταρτίσει, να εφαρμόζει και να διατηρεί διαδικασία για την αντιμετώπιση υφιστάμενων ή δυνητικών ζητημάτων μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του EMAS. Η διαδικασία θα μπορούσε να προσδιορίζει τρόπους για:

- ✓ τον εντοπισμό και τη διόρθωση του ζητήματος μη συμμόρφωσης·
- ✓ τη διερεύνηση των αιτίων και των επιδράσεων της μη συμμόρφωσης·
- ✓ την αξιολόγηση της ανάγκης ανάληψης ενεργειών προκειμένου να μην επαναληφθεί το ζήτημα·

- ✓ την καταγραφή των αποτελεσμάτων των αναλαμβανόμενων διορθωτικών ενεργειών·
- ✓ την αξιολόγηση της ανάγκης λήψης μέτρων για την πρόληψη των ζητημάτων μη συμμόρφωσης·
- ✓ την ανάληψη των ενδεδειγμένων προληπτικών ενεργειών για την αποφυγή του ζητήματος μη συμμόρφωσης·
- ✓ την επανεξέταση της αποτελεσματικότητας των διορθωτικών και προληπτικών ενεργειών·
- ✓ την ενημέρωση των ενδιαφερόμενων μερών.

Παράδειγμα πιθανής μη συμμόρφωσης

Μολονότι ο οργανισμός διαθέτει διαδικαστική οδηγία που απαιτεί την απενεργοποίηση του φωτισμού, αυτό δεν συμβαίνει, με αποτέλεσμα την περιττή κατανάλωση ενέργειας. Αυτό συνιστά μη συμμόρφωση. Η ανάλυση των βαθύτερων αιτίων (αμέλεια των εργαζομένων) και ένα ειδικό προληπτικό μέτρο, όπως η εγκατάσταση ανιχνευτών κίνησης, βοηθούν στην ελαχιστοποίηση της μη συμμόρφωσης και οδηγούν σε βελτίωση (με την εξοικονόμηση ενέργειας).

Άλλα παραδείγματα θα μπορούσαν να είναι τα εξής:

- □ εσφαλμένες εγγραφές·
- □ σφάλμα στη σήμανση του χώρου απόθεσης αποβλήτων·
- □ ελλιπείς πληροφορίες σχετικά με επικίνδυνες περιοχές ή επικίνδυνες ουσίες·
- □ εσωτερικές διαδικασίες στις οποίες δεν έχουν πρόσβαση οι εργαζόμενοι·
- □ οι πυροσβεστήρες χρησιμοποιούνται προσωρινά για να κρατήσουν ανοιχτές τις πόρτες, και στη συνέχεια μένουν εκεί αντί να επιστραφούν στη σωστή θέση αποθήκευσής τους.

Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης, ο οργανισμός πρέπει:

- ✓ να διενεργήσει ανάλυση βαθύτερων αιτίων ([50])
- ✓ να ανταποκριθεί στο ζήτημα μη συμμόρφωσης και, εάν απαιτείται, να λάβει τα κατάλληλα μέτρα για τον έλεγχο και τη διόρθωσή του και να αντιμετωπίσει τις συνέπειές του, ιδίως για τον μετριασμό των δυσμενών περιβαλλοντικών επιπτώσεων·
- ✓ να αξιολογήσει την ανάγκη ανάληψης ενεργειών για την εξάλειψη της αιτίας·
- ✓ να λάβει κάθε αναγκαίο μέτρο και να ελέγξει την αποτελεσματικότητά του·
- ✓ εάν χρειάζεται, να τροποποιήσει το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης.

Η φύση της μη συμμόρφωσης και των ενδεχόμενων επακόλουθων ενεργειών, καθώς και τα αποτελέσματα των διορθωτικών μέτρων που λαμβάνονται, πρέπει να καταγράφονται και να περιλαμβάνονται στις τεκμηριωμένες πληροφορίες (βλ. προηγούμενο κεφάλαιο 4.5.).

Ο διορισμένος περιβαλλοντικός εκπρόσωπος της ανώτατης διοίκησης είναι υπεύθυνος για τον εντοπισμό της μη συμμόρφωσης και τη λήψη διορθωτικών μέτρων, και συνήθως υποστηρίζεται από άλλο διορισμένο αρμόδιο προσωπικό. Εξάλλου, οποιοσδήποτε υπάλληλος θα μπορούσε να αναλάβει αυτό το καθήκον. Ειδικότερα, οι εργαζόμενοι θα πρέπει να έχουν επίγνωση της ανάγκης να εξασφαλιστεί ο ταχύτερος δυνατός χρόνος ανταπόκρισης.

Βήμα 5: Εσωτερικός έλεγχος — *Άρθρο 9, παράρτημα III του κανονισμού EMAS*

5.1. ***Θέσπιση διαδικασίας εσωτερικού περιβαλλοντικού ελέγχου***

Ο εσωτερικός περιβαλλοντικός έλεγχος είναι η συστηματική, τεκμηριωμένη, περιοδική και αντικειμενική αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων ενός οργανισμού, του συστήματος διαχείρισης και των διεργασιών για την προστασία του περιβάλλοντος. Δεν θα πρέπει να συγχέεται με την αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση (βλ. επίσης κεφάλαιο 1.4.).

Ο οργανισμός πρέπει να θεσπίσει διαδικασία εσωτερικού ελέγχου στο πλαίσιο του συστήματος διαχείρισης. Η διαδικασία αυτή πρέπει να καλύπτει τις αρμοδιότητες και τις απαιτήσεις για τον σχεδιασμό και τη διεξαγωγή ελέγχων, την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τα αποτελέσματα και την τήρηση αρχείων, καθώς και τον καθορισμό των κριτηρίων, του πεδίου εφαρμογής, της συχνότητας και των μεθόδων ελέγχου.

Ο περιβαλλοντικός έλεγχος αποσκοπεί στα εξής:

- ✓ να διαπιστωθεί αν το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης πληροί τις απαιτήσεις του κανονισμού για το EMAS·
- ✓ να διαπιστωθεί αν το εν λόγω σύστημα έχει εφαρμοστεί και διατηρηθεί ορθά·

([50]) Μία πιθανή μέθοδος για την ανάλυση των βαθύτερων αιτίων θα μπορούσε να είναι η μέθοδος των «Πέντε γιατί», η οποία είναι μια επαναληπτική τεχνική ανάκρισης που χρησιμοποιείται για τη διερεύνηση των σχέσεων αιτίου-αποτελέσματος στις οποίες οφείλεται ένα συγκεκριμένο πρόβλημα.

- ✓ να διαπιστωθεί αν η διοίκηση του οργανισμού λαμβάνει τις αναγκαίες πληροφορίες για την αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεών του·
- ✓ να διαπιστωθεί η συμμόρφωση με την πολιτική και το πρόγραμμα του οργανισμού, η οποία πρέπει να περιλαμβάνει τη συμμόρφωση με τις νομικές απαιτήσεις και άλλες απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον·
- ✓ να διαπιστωθεί πόσο αποτελεσματικά λειτουργεί το EMAS.

Ο εσωτερικός περιβαλλοντικός έλεγχος διαφέρει από τον εξωτερικό έλεγχο, δεδομένου ότι πρόκειται κυρίως για έλεγχο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης από τον ίδιο τον οργανισμό για εσωτερικούς σκοπούς και τα αποτελέσματά του παραμένουν εντός του οργανισμού. Ως εκ τούτου, οι «ελλείψεις» που εντοπίζονται δεν επηρεάζουν την κατάσταση της καταχώρισης στο EMAS, αλλά θα πρέπει να χρησιμοποιούνται ως κίνητρο για την προσαρμογή και τη βελτίωση του συστήματος. Ο εξωτερικός έλεγχος από τους επαληθευτές περιβάλλοντος συνήθως πραγματοποιείται μετά την κατάρτιση της περιβαλλοντικής δήλωσης. Ο εσωτερικός έλεγχος αποτελεί τη βάση για τον εξωτερικό έλεγχο.

Ο οργανισμός πρέπει να εκτελεί τις κατωτέρω δραστηριότητες.

- ✓ Κατάρτιση προγράμματος ελέγχου.
- ✓ Καθορισμός του πεδίου εφαρμογής του ελέγχου. Αυτό θα εξαρτηθεί από το μέγεθος και το είδος του οργανισμού. Το πεδίο εφαρμογής πρέπει να προσδιορίζει τους καλυπτόμενους θεματικούς τομείς, τις δραστηριότητες που πρέπει να ελέγχονται, τα περιβαλλοντικά κριτήρια που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και την περίοδο που πρέπει να καλύπτεται.
- ✓ Προσδιορισμός των πόρων που απαιτούνται για τη διενέργεια του ελέγχου, για παράδειγμα, καλά εκπαιδευμένο προσωπικό με καλή γνώση της δραστηριότητας, των τεχνικών πτυχών, των περιβαλλοντικών πτυχών και των νομικών απαιτήσεων.
- ✓ Διασφάλιση ότι όλες οι δραστηριότητες του οργανισμού εκτελούνται σύμφωνα με προκαθορισμένες διαδικασίες.
- ✓ Εντοπισμός δυνητικών νέων προβλημάτων και εφαρμογή μέτρων για την αποφυγή της εμφάνισής τους.

Το προσωπικό που συμμετέχει στον έλεγχο πρέπει να προσπαθεί να παραμένει αντικειμενικό και ανεξάρτητο και να έχει σαφή κατανόηση των περιβαλλοντικών στόχων που έχουν τεθεί, καθώς και του ειδικού ρόλου κάθε ενδιαφερόμενου μέρους (διευθυντές, μεσαία διοικητικά στελέχη, υπάλληλοι, περιβαλλοντικοί ελεγκτές κ.λπ.). Συχνά ενδείκνυται να χρησιμοποιηθεί ομάδα ελεγκτών που περιλαμβάνει άτομα από διάφορους τομείς. Ο έλεγχος μπορεί να διενεργηθεί από εσωτερικό προσωπικό ή από εξωτερικούς φορείς, όπως συμβούλους, υπεύθυνους περιβαλλοντικής διαχείρισης από άλλους οργανισμούς και περιβαλλοντικούς ελεγκτές.

Το αποτέλεσμα του περιβαλλοντικού ελέγχου είναι να διασφαλιστεί ότι όλες οι δραστηριότητες του οργανισμού διεξάγονται σύμφωνα με τις προκαθορισμένες διαδικασίες. Μπορεί επίσης να εντοπιστούν πιθανά προβλήματα, καθώς και διορθωτικά και προληπτικά μέτρα.

5.1.1. *Συχνότητα των ελέγχων*

Ο οργανισμός πρέπει να διενεργεί εσωτερικούς περιβαλλοντικούς ελέγχους ανά τακτά διαστήματα για να έχει σαφή εικόνα σχετικά με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές του. Ο κύκλος ελέγχου, ο οποίος καλύπτει όλες τις δραστηριότητες του οργανισμού, πρέπει να ολοκληρωθεί εντός 3 ετών. ([51]). Αυτό σημαίνει ότι όλοι οι τομείς του οργανισμού πρέπει να έχουν ελεγχθεί τουλάχιστον μία φορά κατά τη διάρκεια της εν λόγω περιόδου. Οι μικροί οργανισμοί μπορούν να παρατείνουν αυτήν την περίοδο μέχρι τα 4 έτη ([52]).

Η συχνότητα ελέγχου κάθε συγκεκριμένης δραστηριότητας διαφέρει ανάλογα με:

- ✓ τη φύση, την κλίμακα και την πολυπλοκότητα των σχετικών δραστηριοτήτων·
- ✓ τη σημασία των σχετικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων·
- ✓ τη σημασία και τον επείγοντα χαρακτήρα των προβλημάτων που εντοπίστηκαν από προηγούμενους ελέγχους·
- ✓ το ιστορικό των περιβαλλοντικών προβλημάτων.

Οι πολύπλοκες δραστηριότητες με σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις πρέπει να ελέγχονται συχνότερα.

5.1.2. *Δραστηριότητες που εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του εσωτερικού περιβαλλοντικού ελέγχου*

Για την οργάνωση και τη διαχείριση του περιβαλλοντικού ελέγχου μπορεί να διοριστεί υπεύθυνος ελέγχου. Για την εφαρμογή του προγράμματος ελέγχου, τα καθήκοντα θα πρέπει να κατανέμονται στην ομάδα ελέγχου. Ο περιβαλλοντικός έλεγχος μπορεί επίσης να υποστηριχθεί με καταλόγους σημείων ελέγχου. Το πρόγραμμα ελέγχου θα πρέπει να κοινοποιείται σε όλους τους συμμετέχοντες προκειμένου να διασφαλίζεται η ομαλή διεξαγωγή της διαδικασίας.

([51]) Σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού EMAS, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R1221-20190109.

([52]) Σύμφωνα με το άρθρο 7 παράγραφος 1 του κανονισμού EMAS, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:02009R1221-20190109.

Ο έλεγχος συνήθως περιλαμβάνει επιτόπιες επιθεωρήσεις, συνεντεύξεις με υπαλλήλους και εξέταση εγγράφων. Περιλαμβάνει, για παράδειγμα, τη σύγκριση των δεικτών περιβαλλοντικών επιδόσεων με τους στόχους και τα μέτρα που έχουν καθοριστεί, την εξέταση των συνθηκών λειτουργίας και του εξοπλισμού, των αρχείων, των γραπτών διαδικασιών και άλλων σχετικών εγγράφων. Στόχος είναι να αξιολογηθεί σε τι βαθμό ο οργανισμός κατανοεί το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Ένα ακόμα καθήκον είναι η αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων της συγκεκριμένης ελεγχόμενης δραστηριότητας. Με τον τρόπο αυτόν καθορίζεται αν τηρούνται οι ισχύοντες κανονισμοί και οι ισχύουσες υποχρεώσεις και αν επιτυγχάνονται οι περιβαλλοντικοί σκοποί και στόχοι που διατυπώνονται στο περιβαλλοντικό πρόγραμμα. Αυτό συμβάλλει στην αξιολόγηση των δυνατών και αδύναμων σημείων του συστήματος διαχείρισης. Ο περιβαλλοντικός έλεγχος πρέπει επίσης να καθορίζει αν το σύστημα που εφαρμόζεται είναι επαρκές για την αποτελεσματική και κατάλληλη διαχείριση των περιβαλλοντικών ευθυνών και επιδόσεων. Η συμμόρφωση με όλα αυτά τα κριτήρια ελέγχεται δειγματοληπτικά.

Οι εργαζόμενοι θα πρέπει να αντιμετωπίζουν την κατάσταση αυτήν ως ευκαιρία να δηλώσουν ανοιχτά πού θεωρούν ότι υπάρχει περιθώριο για πιθανές βελτιώσεις. Στόχος του περιβαλλοντικού ελέγχου είναι να εντοπιστούν πιθανά αδύναμα σημεία του συστήματος. Από κοινού με τους εργαζομένους, οι ελεγκτές μπορούν να εντοπίσουν και να δημιουργήσουν ευκαιρίες για αλλαγή και βελτίωση.

Εάν ο περιβαλλοντικός έλεγχος διενεργείται από εργαζομένους της εταιρείας, συνιστάται η συμμετοχή εργαζομένων από άλλους τομείς ή χώρους εργασίας, ώστε να αποφεύγεται το φαινόμενο της «τύφλωσης απροσεξίας» και να διασφαλίζεται η απαραίτητη αντικειμενικότητα.

Τέλος, αξιολογούνται τα αποτελέσματα του περιβαλλοντικού ελέγχου και συνάγονται συμπεράσματα, τα οποία θα συνοψίζονται σε έκθεση. Τα αποτελέσματα αποτελούν σημαντική βάση για την περαιτέρω ανάπτυξη του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

5.1.3. ***Υποβολή έκθεσης σχετικά με τα συμπεράσματα του περιβαλλοντικού ελέγχου***

Στόχος της έκθεσης ελέγχου είναι να παράσχει στα ανώτατα διοικητικά στελέχη:

- ✓ έγγραφες αποδείξεις σχετικά με την έκταση του ελέγχου·
- ✓ στοιχεία σχετικά με τον βαθμό επίτευξης των σκοπών·
- ✓ στοιχεία σχετικά με το κατά πόσον οι σκοποί συνάδουν με την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού·
- ✓ πληροφορίες όσον αφορά τον βαθμό συμμόρφωσης με τις νομικές απαιτήσεις και άλλες απαιτήσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον, καθώς και πληροφορίες όσον αφορά τα μέτρα που λαμβάνονται ώστε να εξασφαλίζεται η αποδεικτικότητα της συμμόρφωσης·
- ✓ στοιχεία σχετικά με την αξιοπιστία και την αποτελεσματικότητα του συστήματος παρακολούθησης·
- ✓ προτάσεις διορθωτικών μέτρων, εάν απαιτούνται.

Η έκθεση πρέπει να υποβάλλεται στον εκπρόσωπο της διοίκησης για το EMAS, ο οποίος οριστικοποιεί τα διορθωτικά μέτρα εάν έχουν εντοπιστεί περιπτώσεις μη συμμόρφωσης (ή περιπτώσεις έλλειψης συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις).

5.2. **Ανασκόπηση από τη διοίκηση —** Παράρτημα II A.9.3 του κανονισμού EMAS

Η ανώτατη διοίκηση θα πρέπει να επανεξετάζει τακτικά το σύστημα διαχείρισης (τουλάχιστον μία φορά ετησίως) προκειμένου να διασφαλίζει ότι είναι κατάλληλο για τον επιδιωκόμενο σκοπό, και να επαληθεύει την αποτελεσματικότητα, την καταλληλότητα και την επάρκειά του.

Η ανασκόπηση από τη διοίκηση πρέπει να διενεργείται ανά τακτά χρονικά διαστήματα. Το χρονοδιάγραμμα και η συχνότητα της ανασκόπησης από τη διοίκηση μπορούν να καθορίζονται από την ίδια τη διοίκηση. Ωστόσο, η ανασκόπηση από τη διοίκηση πρέπει να ολοκληρώνεται πριν από την πρώτη καταχώριση και κατά την ανανέωση της καταχώρισης ανά τριετία (κάθε 4 έτη για τους μικρούς οργανισμούς). Η ανασκόπηση από τη διοίκηση πρέπει να τεκμηριώνεται δεόντως. Η ανασκόπηση από τη διοίκηση συντάσσεται και συνοδεύεται από τον περιβαλλοντικό εκπρόσωπο της ανώτατης διοίκησης.

Ο περιβαλλοντικός εκπρόσωπος μπορεί να συγκεντρώσει τα ακόλουθα στοιχεία για την ανώτατη διοίκηση του οργανισμού:

- ✓ την πρόοδο εφαρμογής των μέτρων που αποφασίστηκαν σε προηγούμενες ανασκοπήσεις από τη διοίκηση·
- ✓ αλλαγές στις περιβαλλοντικές πτυχές, στην ανάλυση πλαισίου, στις δεσμευτικές υποχρεώσεις και σε κινδύνους και ευκαιρίες·
- ✓ τον βαθμό επίτευξης των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων·
- ✓ πληροφορίες σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού, συμπεριλαμβανομένων ζητημάτων μη συμμόρφωσης και διορθωτικών μέτρων, της παρακολούθησης και της μέτρησης των αποτελεσμάτων, της συμμόρφωσης με την ισχύουσα νομοθεσία και άλλες δεσμευτικές υποχρεώσεις, και των αποτελεσμάτων του εσωτερικού ελέγχου·
- ✓ την επάρκεια των πόρων·
- ✓ σχετικές παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων μερών, συμπεριλαμβανομένων καταγγελιών, και μέτρα εξωτερικής επικοινωνίας·
- ✓ ευκαιρίες για συνεχή βελτίωση.

Ως αποτέλεσμα της ανασκόπησης από τη διοίκηση, η ανώτατη διοίκηση θα πρέπει, κατ' ελάχιστον:

- ✓ να εξάγει συμπεράσματα σχετικά με τη συνεχιζόμενη καταλληλότητα, επάρκεια και αποτελεσματικότητα του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης·
- ✓ να αποφασίζει σχετικά με τις ευκαιρίες για συνεχή βελτίωση·
- ✓ να αποφασίζει σχετικά με ανάγκες για αλλαγές στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, συμπεριλαμβανομένων των πόρων που απαιτούνται·
- ✓ να καθορίζει τυχόν απαιτούμενα μέτρα σε περίπτωση μη επίτευξης των περιβαλλοντικών στόχων·
- ✓ να συζητά τρόπους για τη βελτίωση της ενσωμάτωσης του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης σε άλλες επιχειρηματικές διεργασίες·
- ✓ να εντοπίζει τυχόν επιπτώσεις στη στρατηγική κατεύθυνση του οργανισμού.

Ειδικότερα, ο κανονισμός EMAS τονίζει τη σημασία της ενσωμάτωσης του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης στη στρατηγική του οργανισμού. Ως εκ τούτου, η ανώτατη διοίκηση αναλαμβάνει ηγετικό ρόλο στην περιβαλλοντική διαχείριση και προωθεί τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Η παροχή κατάλληλων πόρων και υποδομών είναι σημαντική. Επιπλέον, τα διευθυντικά στελέχη σε όλα τα επίπεδα και σε όλους τους τομείς του οργανισμού θα πρέπει να συμμετέχουν σε αυτήν τη διαδικασία και μάλιστα ήδη από τα αρχικά στάδια της καταγραφής και αξιολόγησης των περιβαλλοντικών πτυχών. Η δέσμευση αυτή αυξάνει την προβολή της περιβαλλοντικής διαχείρισης, και μάλιστα αναμένεται να ενισχύσει την αφοσίωση όλων των εργαζομένων για την επίτευξη των περιβαλλοντικών στόχων.

Παραδείγματα ερωτήσεων για την ανώτατη διοίκηση

Ο περιβαλλοντικός εκπρόσωπος μπορεί να συμμετέχει στη διαδικασία ανασκόπησης από τη διοίκηση και να είναι διαθέσιμος για την παροχή διευκρινίσεων στην ανώτατη διοίκηση σχετικά με τα κατωτέρω ζητήματα.

— *Τι είδους δράσεις προκύπτουν από τα αποτελέσματα του εσωτερικού περιβαλλοντικού ελέγχου;*

— *Επιτεύχθηκαν οι περιβαλλοντικοί στόχοι που είχαν τεθεί; Αν όχι: γιατί όχι;*

— *Τηρούμε όλες τις δεσμευτικές υποχρεώσεις; Υπάρχει ανάγκη ανάληψης δράσης για νέες;*

— *Υπάρχουν νέες εξελίξεις σε σχέση με τις νομικές και άλλες απαιτήσεις όσον αφορά τις περιβαλλοντικές πτυχές;*

— *Πρέπει να επικαιροποιήσουμε την περιβαλλοντική μας πολιτική;*

— *Πώς αξιολογούμε τις περιβαλλοντικές μας επιδόσεις;*

— *Τα καθήκοντα και οι αρμοδιότητες που έχουν καθοριστεί εξακολουθούν να είναι επαρκή και κατάλληλα;*

— *Χρησιμοποιήσαμε σωστά και αποδοτικά τους πόρους μας;*

— *Ποιες είναι οι προτάσεις για πιθανή βελτίωση;*

— *Συμμετέχουν οι εργαζόμενοι;*

— *Πόσο αποτελεσματική είναι η εσωτερική και εξωτερική επικοινωνία μας;*

— *Υπάρχουν καταγγελίες ή παρατηρήσεις από εξωτερικά ενδιαφερόμενα μέρη και ποια απάντηση έχουν λάβει;*

— *Χρειάστηκε να ληφθούν διορθωτικά μέτρα και ποια είναι η πορεία τους;*

— *Έχουν εφαρμοστεί μέτρα από προηγούμενες ανασκοπήσεις της διοίκησης;*

— *Υπήρξαν σημαντικές αλλαγές; Εάν ναι, προσαρμόστηκε η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων;*

Βήμα 6: Δημιουργία της περιβαλλοντικής δήλωσης.

«Περιβαλλοντική δήλωση»: οι πλήρεις πληροφορίες που παρέχονται στο κοινό και σε άλλα ενδιαφερόμενα μέρη σχετικά με: τη διάρθρωση και τις δραστηριότητες του οργανισμού· την περιβαλλοντική πολιτική και το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης· τις περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις· το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους· και τις περιβαλλοντικές επιδόσεις και τη συμμόρφωση με τις ισχύουσες νομικές υποχρεώσεις σχετικά με το περιβάλλον.

6.1 **Σύνταξη της περιβαλλοντικής δήλωσης** — Παράρτημα IV του κανονισμού EMAS

Το ιδιαίτερο χαρακτηριστικό του EMAS είναι η **διαφάνεια μέσω της υποβολής δημόσιων περιβαλλοντικών εκθέσεων**. Πρόκειται για ένα από τα αποκλειστικά χαρακτηριστικά του EMAS που το διακρίνει από άλλα συστήματα περιβαλλοντικής διαχείρισης. Βοηθά το κοινό να κατανοήσει τη δέσμευση του οργανισμού να αναλάβει περιβαλλοντικές δράσεις που συμβάλλουν στη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεών του.

Ο περιβαλλοντικός εκπρόσωπος της ανώτατης διοίκησης εποπτεύει την κατάρτιση και τη σύνταξη της περιβαλλοντικής δήλωσης. Συνιστάται στην ανώτατη διοίκηση να συντάξει έναν πρόλογο στον οποίο θα τονίζει τη σημασία της προστασίας του περιβάλλοντος και τους λόγους συμμετοχής στο σύστημα EMAS.

Για παράδειγμα, η περιβαλλοντική δήλωση μπορεί να δημοσιευθεί στον ιστότοπο του οργανισμού, προκειμένου να παρουσιάσει στα ενδιαφερόμενα μέρη του τι κάνει για την προστασία του περιβάλλοντος. Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. περιπτωσιολογική μελέτη Σύνταξη και διάδοση της περιβαλλοντικής δήλωσης.

Το περιεχόμενο της περιβαλλοντικής δήλωσης πρέπει να επαληθεύεται από αδειοδοτημένο/διαπιστευμένο επαληθευτή περιβάλλοντος και να δημοσιοποιείται ([53]).

Θα πρέπει επίσης να παρέχεται ηλεκτρονική έκδοση στους αρμόδιους φορείς που είναι υπεύθυνοι για την αναφόρτωσή της στο μητρώο EMAS της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ([54]).

Οι συλλογές περιβαλλοντικών δηλώσεων τηρούνται επίσης σε κεντρική θέση στα εθνικά μητρώα EMAS των περισσότερων κρατών μελών.

6.1.1 **Ελάχιστες απαιτήσεις για την περιβαλλοντική δήλωση στο πλαίσιο του EMAS** — Παράρτημα IV Β του κανονισμού EMAS

Ο οργανισμός μπορεί να αποφασίσει σχετικά με τις λεπτομέρειες, τη δομή και τον σχεδιασμό της δήλωσης, υπό την προϋπόθεση ότι το περιεχόμενό της είναι σαφές, έγκυρο, αξιόπιστο και ορθό.

Το καθορισμένο ελάχιστο περιεχόμενο μπορεί να συμπληρωθεί με όσες πληροφορίες, μηνύματα και εικόνες κρίνει κατάλληλο ο οργανισμός.

Η περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να συντάσσεται στην επίσημη γλώσσα της χώρας στην οποία βρίσκεται ο χώρος δραστηριοτήτων ή ο οργανισμός. Όταν ο χώρος δραστηριοτήτων βρίσκεται εκτός του κράτους μέλους στο οποίο είναι καταχωρισμένος ο οργανισμός, η περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να είναι διαθέσιμη σε μία από τις επίσημες γλώσσες της εν λόγω χώρας. Κατά τη δημοσίευση συνολικής περιβαλλοντικής δήλωσης σε περισσότερους από έναν χώρους δραστηριοτήτων και χώρες, αυτή πρέπει να δημοσιεύεται είτε σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο είναι καταχωρισμένος ο οργανισμός είτε σε γλώσσα που έχει συμφωνηθεί με τον αρμόδιο φορέα.

Ο οργανισμός είναι ελεύθερος να συμπεριλάβει την περιβαλλοντική του δήλωση στην ετήσια έκθεσή του ή σε άλλες εκθέσεις, όπως έκθεση βιωσιμότητας. Κατά την ενσωμάτωσή της στις εκθέσεις αυτού του είδους, πρέπει να γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ επικυρωμένων και μη επικυρωμένων πληροφοριών. Η περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμη (για παράδειγμα με τη χρήση του λογότυπου EMAS) και το έγγραφο πρέπει να περιλαμβάνει σύντομη επεξήγηση της διαδικασίας επικύρωσης στο πλαίσιο του EMAS.

Η σύνταξη της περιβαλλοντικής δήλωσης περιλαμβάνει τουλάχιστον το ακόλουθο περιεχόμενο:

α) σύνοψη των δραστηριοτήτων, προϊόντων και υπηρεσιών του οργανισμού, της σχέσης του οργανισμού με τυχόν μητρικούς οργανισμούς, κατά περίπτωση, και σαφή περιγραφή του πεδίου εφαρμογής της καταχώρισης στο EMAS, συμπεριλαμβανομένου καταλόγου των χώρων δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην εν λόγω καταχώριση.

Για την απεικόνιση της περιβαλλοντικής δήλωσης μπορούν να χρησιμοποιηθούν διαγράμματα, χάρτες, διαγράμματα ροής, αεροφωτογραφίες κ.λπ. Επιπλέον, θα πρέπει να προστεθούν κωδικοί NACE για την περιγραφή της δραστηριότητας.

β) Την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού (δήλωση αποστολής), περιγραφή της δομής διακυβέρνησής του και το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισής του.

Η περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού πρέπει να περιλαμβάνεται πλήρως στην περιβαλλοντική δήλωση. Η περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, των εργασιών και της οργανωτικής δομής μπορεί να χαρτογραφηθεί με σαφήνεια.

([53]) Περιπτωσιολογική μελέτη, *Σύνταξη και διάδοση της περιβαλλοντικής δήλωσης,* https://green-business.ec.europa.eu/publications/emas-case-study-writing-and-disseminating-environmental-statement-sscs_en.

([54]) Μητρώο EMAS https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/about-emas/statistics-and-graphs-0_en#paragraph_1123

γ) Περιγραφή όλων των σημαντικών άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών που έχουν ως αποτέλεσμα σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του οργανισμού, σύντομη περιγραφή της προσέγγισης που χρησιμοποιείται για τον προσδιορισμό της σημασίας τους και επεξήγηση της φύσης των επιπτώσεων που σχετίζονται με αυτές τις πτυχές.

Θα πρέπει να υπάρχει σύντομη περιγραφή της διαδικασίας για τον προσδιορισμό της σημασίας των εν λόγω πτυχών. Οι άμεσες και οι έμμεσες περιβαλλοντικές πτυχές πρέπει να παρουσιάζονται χωριστά. Οι περιβαλλοντικές επιπτώσεις που πρέπει να περιγραφούν μπορούν να απεικονιστούν με πίνακες ή διαγράμματα.

δ) Περιγραφή των περιβαλλοντικών σκοπών και στόχων σε σχέση με ττις σημαντικές περιβαλλοντικές πρτυχές και επιπτώσεις.

Με βάση το περιβαλλοντικό πρόγραμμα, με τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και ειδικούς στόχους του, οι δείκτες μπορούν να χρησιμοποιηθούν για την αξιολόγηση της αντίστοιχης προόδου στη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων όσον αφορά τις βασικές περιβαλλοντικές πτυχές του οργανισμού, και για την ένταξη και επεξήγησή του στο πλαίσιο των ειδικών μέτρων που λαμβάνονται ή σχεδιάζονται για τον σκοπό αυτόν.

Εάν οι περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού πρόκειται να συνδεθούν με τον κλάδο του, το τομεακό έγγραφο αναφοράς, εφόσον υπάρχει, μπορεί να βοηθήσει σχετικά. Θα πρέπει να γίνεται αναφορά στις σχετικές βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης που περιγράφονται στο τομεακό έγγραφο αναφοράς για τον προσδιορισμό και ενδεχομένως την ιεράρχηση μέτρων και δράσεων για την (περαιτέρω) βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων. Η συνάφεια και η εφαρμοσιμότητα των βέλτιστων πρακτικών περιβαλλοντικής διαχείρισης και των δεικτών αναφοράς επιδόσεων θα πρέπει να αξιολογούνται από τον οργανισμό σύμφωνα με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχουν προσδιοριστεί, καθώς και σύμφωνα με τεχνικές και οικονομικές πτυχές.

ε) Περιγραφή των δράσεων που σχεδιάζονται και υλοποιούνται για τη βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων, την επίτευξη των σκοπών και στόχων και τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις νομικές απαιτήσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον.

Εφόσον είναι δυνατόν, θα πρέπει να γίνεται αναφορά στις σχετικές βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης που περιγράφονται στα τομεακά έγγραφα αναφοράς, όπως αναφέρεται στο άρθρο 46 .

στ) Συνοπτική παρουσίαση των διαθέσιμων δεδομένων σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού όσον αφορά τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές του.

Τα δεδομένα που παρουσιάζονται πρέπει να περιλαμβάνουν πληροφορίες σχετικά με τις πραγματικές εισροές και εκροές. Πρέπει επίσης:

- ✓ να παρουσιάζουν τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού με αμερόληπτο τρόπο·
- ✓ να είναι κατανοητά και αδιαμφισβήτητα·
- ✓ να επιτρέπουν τη σύγκριση ανά έτος για να αξιολογείται αν οι περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού έχουν βελτιωθεί (συμπεριλαμβανομένης της προόδου προς την επίτευξη των στόχων)· για τον σκοπό αυτόν, η έκθεση πρέπει να καλύπτει τουλάχιστον 3 έτη δραστηριότητας, εάν υπάρχουν διαθέσιμα δεδομένα.
- ✓ να επιτρέπουν, κατά περίπτωση, τη σύγκριση μεταξύ διαφορετικών τομεακών, εθνικών ή περιφερειακών τιμών αναφοράς (δείκτες αναφοράς)· και
- ✓ εάν είναι αναγκαίο, να επιτρέπουν τη σύγκριση με τις προδιαγραφές των νομικών διατάξεων.

Για την υποστήριξη αυτού του στόχου, ο οργανισμός καθορίζει εν συντομία το πεδίο εφαρμογής κάθε δείκτη, λαμβάνοντας υπόψη τους οργανωτικούς και υλικούς περιορισμούς, την καταλληλότητα για τον επιδιωκόμενο σκοπό και τη διαδικασία υπολογισμού.

Με βάση τους περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους του περιβαλλοντικού προγράμματος, τα αντίστοιχα δεδομένα θα πρέπει να συγκεντρώνονται και να χαρτογραφούνται για τις βασικές περιβαλλοντικές πτυχές με βάση τους βασικούς δείκτες και άλλους σχετικούς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων που είναι ήδη διαθέσιμοι. Οι μορφότυποι γραφικών για τη χαρτογράφηση των εξελίξεων σε βάθος χρόνου είναι ιδιαίτερα κατάλληλοι για τον σκοπό αυτόν.

Δεν είναι πάντα εφικτή η έκφραση των περιβαλλοντικών επιδόσεων με αριθμητικά στοιχεία. Εξίσου σημαντικοί είναι και οι μη υλικοί παράγοντες, όπως οι αλλαγές στη συμπεριφορά, οι βελτιώσεις στις διεργασίες κ.λπ. Εάν δεν υπάρχουν διαθέσιμα αριθμητικά στοιχεία, ο οργανισμός υποβάλλει εκθέσεις σχετικά με τις σχετικές πτυχές των επιδόσεών του χρησιμοποιώντας ποιοτικούς δείκτες.

Όταν επιλέγουν τους δείκτες που θα χρησιμοποιήσουν για την υποβολή εκθέσεων σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιδόσεις τους, οι οργανισμοί θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους σχετικούς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων ανά κλάδο στο τομεακό έγγραφο αναφοράς, εάν υπάρχουν τέτοια έγγραφα για τον συγκεκριμένο κλάδο. Ως εκ τούτου, η περιβαλλοντική δήλωση θα πρέπει επίσης να εξηγεί τον βαθμό στον οποίο έχουν χρησιμοποιηθεί οι σχετικοί δείκτες αναφοράς επιδόσεων σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές. Πρέπει επίσης να εξηγεί αν οι βασικοί δείκτες έχουν προσαρμοστεί βάσει του εγγράφου αναφοράς ή γιατί δεν έχουν χρησιμοποιηθεί.

Οι βασικοί δείκτες επικεντρώνονται σε έξι βασικούς τομείς: ενεργειακή απόδοση, εκπομπές, νερό, αποδοτική χρήση υλικών, απόβλητα και βιοποικιλότητα.

ζ) Αναφορά στις κύριες νομικές διατάξεις που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη από τον οργανισμό για τη διασφάλιση της συμμόρφωσης με τις νομικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον και δήλωση σχετικά με τη συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις.

Η συμμετοχή στο EMAS απαιτεί συμμόρφωση με τη νομοθεσία. Η περιβαλλοντική δήλωση επιτρέπει στον οργανισμό να αποδείξει τον τρόπο με τον οποίο πληροί τη συγκεκριμένη απαίτηση. Αυτό μπορεί να επιτευχθεί, για παράδειγμα, με τη χρήση πινάκων και/ή γραφημάτων για τη σύγκριση των ορίων που καθορίζονται στη σχετική νομοθεσία με τις τιμές που μετρήθηκαν ή υπολογίστηκαν από τον οργανισμό.

Η περιβαλλοντική δήλωση δεν είναι απαραίτητο να παρουσιάζει όλες τις σχετικές νομικές διατάξεις. Στο πλαίσιο αυτό, αρκεί σύντομη περιγραφή του τρόπου αντιμετώπισης της απαίτησης συμμόρφωσης με τη νομοθεσία και αναφορά στους σημαντικότερους κανονισμούς και στις σημαντικότερες υποχρεώσεις.

η) Όνομα και αριθμός διαπίστευσης του επαληθευτή περιβάλλοντος και ημερομηνία επικύρωσης.

Επιπλέον, σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 8, για την περιβαλλοντική δήλωση απαιτείται βεβαίωση της συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις. Εναλλακτικά, μπορεί επίσης να χρησιμοποιηθεί η δήλωση υπογεγραμμένη από τον επαληθευτή περιβάλλοντος σύμφωνα με το παράρτημα VII.

Στοιχεία των τομεακών εγγράφων αναφοράς (δείκτες, βέλτιστες πρακτικές περιβαλλοντικής διαχείρισης ή δείκτες αναφοράς επιδόσεων) που δεν κρίθηκαν συναφή με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που έχουν προσδιοριστεί από τον οργανισμό στην περιβαλλοντική ανασκόπησή του δεν θα πρέπει να προσδιορίζονται ή να περιγράφονται στην περιβαλλοντική δήλωση.

Οι οργανισμοί μπορούν να περιλαμβάνουν πρόσθετες τεκμηριωμένες πληροφορίες στην περιβαλλοντική τους δήλωση σχετικά με τις δραστηριότητες, τα προϊόντα και τις υπηρεσίες τους ή σχετικά με τη συμμόρφωσή τους με ειδικές απαιτήσεις.

Η περιβαλλοντική δήλωση μπορεί να είναι ενσωματωμένη σε άλλες εκθέσεις του οργανισμού (π.χ. εκθέσεις για τη διαχείριση, τη βιωσιμότητα ή την εταιρική κοινωνική ευθύνη). Σε αυτήν την περίπτωση, πρέπει να γίνεται σαφής διάκριση μεταξύ επικυρωμένων και μη επικυρωμένων πληροφοριών. Η περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να είναι σαφώς αναγνωρίσιμη (για παράδειγμα με τη χρήση του λογότυπου EMAS) και το έγγραφο θα πρέπει να περιλαμβάνει σύντομη επεξήγηση της διαδικασίας επικύρωσης στο πλαίσιο του EMAS.

6.1.2. **Βασικοί δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων** — Παράρτημα IV Γ του κανονισμού EMAS

Η υποβολή εκθέσεων σχετικά με τους βασικούς δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων (που αναφέρονται και ως δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων) είναι υποχρεωτική για όλους τους οργανισμούς. Οι εν λόγω εκθέσεις πρέπει να παρέχουν δεδομένα σχετικά τις πραγματικές εισροές/επιπτώσεις. Εάν η κοινοποίηση θα απέβαινε εις βάρος του εμπιστευτικού χαρακτήρα εμπορικών ή βιομηχανικών πληροφοριών του οργανισμού στις περιπτώσεις κατά τις οποίες το δίκαιο κράτους μέλους ή της Ένωσης προβλέπει αυτόν τον εμπιστευτικό χαρακτήρα για να προστατεύσει νόμιμο οικονομικό συμφέρον, μπορεί να επιτρέπεται στον οργανισμό να παρουσιάσει αυτή την πληροφορία μέσω δείκτη στην υποβαλλόμενη έκθεση, π.χ. θεσπίζοντας έτος βάσεως (με τιμή δείκτη 100) από τον οποίο θα καθίσταται εμφανής η εξέλιξη της πραγματικής εισροής/επίπτωσης.

Ωστόσο, κατά την αξιολόγηση της συνάφειας των εν λόγω δεικτών στο πλαίσιο των σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών και επιπτώσεών του, ο οργανισμός μπορεί να θεωρήσει ότι ένας ή περισσότεροι βασικοί δείκτες δεν είναι συναφείς με τις εν λόγω πτυχές και επιπτώσεις. Στην περίπτωση αυτή, δεν χρειάζεται να παρουσιάσει πληροφορίες σχετικά με τους εν λόγω βασικούς δείκτες, αλλά πρέπει να παρέχει σαφή και αιτιολογημένη εξήγηση για το γεγονός αυτό στην περιβαλλοντική δήλωση.

Κάθε βασικός δείκτης αποτελείται από έναν αριθμό A (που δηλώνει τις συνολικές ετήσιες εισροές/εκροές στον σχετικό τομέα) και έναν αριθμό B (που δηλώνει μια τιμή αναφοράς για τη δραστηριότητα του οργανισμού). Ο αριθμός R, η σχέση μεταξύ των δύο αυτών αριθμών, παράγει τους βασικούς δείκτες (αριθμός A / αριθμός B = αριθμός R, βασικός δείκτης). Για όλους τους βασικούς τομείς απαιτούνται πληροφορίες και για τα τρία στοιχεία κάθε δείκτη.

Οι βασικοί δείκτες χρησιμοποιούνται για τη μέτρηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων στους βασικούς τομείς που ακολουθούν, και αναφέρονται για τις εισροές/εκροές ως ετήσια σύνολα για τον **αριθμό A** ως εξής:

✓ **Ενέργεια**

α) συνολική άμεση κατανάλωση ενέργειας ως συνολική κατανάλωση ενέργειας·

β) συνολική κατανάλωση ανανεώσιμης ενέργειας ως συνολική κατανάλωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές·

Ο δείκτης (β) αποτυπώνει το ποσοστό της ετήσιας κατανάλωσης ενέργειας το οποίο παράγει στην πραγματικότητα ο οργανισμός από ανανεώσιμες πηγές. Η ενέργεια που αγοράζεται από πάροχο ενέργειας δεν περιλαμβάνεται στον παρόντα δείκτη και μπορεί να θεωρηθεί μέρος των μέτρων για τις «πράσινες δημόσιες συμβάσεις».

γ) συνολική παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας ως συνολική παραγωγή ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές.

Η ενέργεια θα πρέπει κατά προτίμηση να δηλώνεται σε kWh, MWh, GJ ή άλλες μετρικές μονάδες που χρησιμοποιούνται συνήθως για την αναφορά της ενέργειας που καταναλώνεται ή παράγεται.

Αν καταναλώνονται διάφορα είδη ενέργειας ή, στην περίπτωση ενέργειας από ανανεώσιμες πηγές, αν παράγονται διάφορα είδη ενέργειας (π.χ. ηλεκτρική ενέργεια, θέρμανση, καύσιμα ή άλλα), η ετήσια κατανάλωση ή παραγωγή πρέπει να αναφέρονται χωριστά ανάλογα με την περίπτωση.

Η συνολική παραγωγή ανανεώσιμης ενέργειας θα πρέπει να αναφέρεται μόνο εάν η ανανεώσιμη ενέργεια που παράγεται από τον οργανισμό υπερβαίνει σημαντικά τη συνολική ανανεώσιμη ενέργεια που καταναλώνει ο οργανισμός ή εάν η ανανεώσιμη ενέργεια που παράγεται από τον οργανισμό δεν καταναλώθηκε από αυτόν.

✓ **Εκπομπές:**

α) συνολικές εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου, τουλάχιστον των CO_2, CH_4, N_2O, HFC, PFC, NF_3 και SF_6, εκφραζόμενες σε μετρικούς τόνους ισοδυνάμου CO_2·

β) συνολικές εκπομπές στην ατμόσφαιρα, τουλάχιστον εκπομπές SO_2, NO_X και PM, εκφρασμένες σε χιλιόγραμμα ή τόνους.

Ο οργανισμός θα πρέπει να εξετάσει το ενδεχόμενο να υποβάλει έκθεση για τις εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου σύμφωνα με καθιερωμένη διαδικασία, όπως το πρωτόκολλο για τα αέρια του θερμοκηπίου.

Σημείωση: Λόγω των διαφορετικών περιβαλλοντικών επιπτώσεων αυτών των εκπομπών, τα διάφορα αριθμητικά στοιχεία δεν θα πρέπει απλώς να αθροίζονται. Απαιτείται ισχυρή και αποδεκτή βάση για την προσέγγιση του ποσοτικού προσδιορισμού των εκπομπών, ιδίως των εκπομπών αερίων του θερμοκηπίου και των ατμοσφαιρικών ρύπων. Καταρχάς, οι οργανισμοί πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τις υφιστάμενες νομικές απαιτήσεις. Αυτό ισχύει πρωτίστως για τους οργανισμούς των οποίων οι εγκαταστάσεις εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του συστήματος εμπορίας δικαιωμάτων εκπομπών της ΕΕ ή του ευρωπαϊκού μητρώου έκλυσης και μεταφοράς ρύπων. Σε άλλες περιπτώσεις, μπορούν να εφαρμοστούν ευρωπαϊκές ή εθνικές/περιφερειακές κοινές μέθοδοι, π.χ. ο υπολογιστής CO_2 του Ομοσπονδιακού Οργανισμού Περιβάλλοντος της Αυστρίας ή άλλων εθνικών φορέων, εφόσον υπάρχουν.

✓ **Νερό**

συνολική κατανάλωση νερού εκφραζόμενη σε μονάδες όγκου, όπως λίτρα ή m^3.

Είναι χρήσιμη η διευκρίνιση των διαφόρων μορφών κατανάλωσης νερού και η ανάλυση των δεδομένων κατανάλωσης με βάση την υδάτινη πηγή, π.χ. επιφανειακά ύδατα ή υπόγεια ύδατα.

Άλλες χρήσιμες πληροφορίες μπορεί να περιλαμβάνουν δεδομένα σχετικά με τον όγκο των λυμάτων, τα επεξεργασμένα και επαναχρησιμοποιημένα λύματα, τα όμβρια ύδατα και την επεξεργασία των απόνερων.

✓ **Αποδοτική χρήση υλικών**

Ροή μάζας των σχετικών υλικών που χρησιμοποιούνται, όπως πρώτες ύλες, βοηθητικές ύλες, υλικά εισροής, ημικατεργασμένα προϊόντα ή άλλα (με εξαίρεση τις πηγές ενέργειας και το νερό), εκφρασμένη κατά προτίμηση σε μονάδες βάρους (π.χ. χιλιόγραμμα ή τόνους), όγκο (π.χ. m^3) ή άλλες μετρικές μονάδες που χρησιμοποιούνται συνήθως στον τομέα.

Εάν χρησιμοποιούνται διάφορα είδη υλικών, η ετήσια ροή μάζας τους θα πρέπει να αναφέρεται χωριστά με τον κατάλληλο τρόπο, π.χ. με ανάλυση ανάλογα με τη χρήση για την οποία προορίζονται. Ανάλογα με τη δραστηριότητα του οργανισμού, περιλαμβάνονται, για παράδειγμα, πρώτες ύλες, όπως μέταλλα, ξύλο ή χημικές ουσίες, αλλά και ενδιάμεσα προϊόντα.

✓ **Απόβλητα**

α) το σύνολο των παραγόμενων αποβλήτων, με ανάλυση ανά είδος αποβλήτων·

β) συνολικός όγκος επικίνδυνων αποβλήτων.

Οι ποσότητες των αποβλήτων θα πρέπει κατά προτίμηση να εκφράζονται σε μονάδες βάρους (π.χ. χιλιόγραμμα ή τόνους), μονάδες όγκου (π.χ. m^3) ή άλλες μετρικές μονάδες που χρησιμοποιούνται συνήθως στον τομέα.

Οι πληροφορίες σχετικά με τα απόβλητα, επικίνδυνα και μη, είναι υποχρεωτικές βάσει του κανονισμού για το EMAS. Στην πράξη, έχει αποδειχθεί χρήσιμη η ανάλυση της παραγωγής αποβλήτων των δύο ροών ανά είδος αποβλήτων. Τα αποτελέσματα της εκτίμησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συμπεριλαμβανομένων των σχετικών νομικών υποχρεώσεων όσον αφορά τις πληροφορίες για την παραγωγή αποβλήτων, θα πρέπει να αποτελούν τη βάση αυτής της ανάλυσης. Θα μπορούσαν να παρέχονται λεπτομερέστερες πληροφορίες σύμφωνα με το εθνικό σύστημα ταξινόμησης αποβλήτων, το οποίο εφαρμόζει την ευρωπαϊκή οδηγία-πλαίσιο για τα απόβλητα ([55]) ή τον ευρωπαϊκό κατάλογο αποβλήτων ([56]).

([55]) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX%3A02008L0098-20180705

([56]) Απόφαση 2000/532/ΕΚ της Επιτροπής, της 3ης Μαΐου 2000, για αντικατάσταση της απόφασης 94/3/ΕΚ για τη θέσπιση καταλόγου αποβλήτων, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?uri=CELEX:02000D0532-20150601.

Η αναφορά μακροσκελών καταλόγων μεμονωμένων ειδών αποβλήτων θα ήταν αντιπαραγωγική και ακατάλληλη για επικοινωνιακούς σκοπούς, καθώς θα δημιουργούσε σύγχυση. Ως εκ τούτου, η ομαδοποίηση των πληροφοριών σύμφωνα με τον ευρωπαϊκό κατάλογο αποβλήτων ([57]) αποτελεί κατάλληλη επιλογή. Στην περίπτωση οργανισμών με πολλά και διάφορα είδη αποβλήτων, έχει αποδειχθεί χρήσιμο, σύμφωνα με την αρχή Pareto, να απαριθμούνται χωριστά τα κλάσματα αποβλήτων με τα μεγαλύτερα μερίδια όγκου και τα υπόλοιπα να ομαδοποιούνται σε έναν αριθμό. Τα διάφορα είδη αποβλήτων, όπως μέταλλο, πλαστικό, χαρτί, ιλύς, τέφρα κ.λπ. μπορούν στη συνέχεια να αναφέρονται κατά βάρος ή όγκο. Αυτό θα πρέπει να γίνεται ιδίως εάν επισυνάπτονται ορισμένες διοικητικές απλουστεύσεις.

Θα ήταν χρήσιμες κάποιες πρόσθετες πληροφορίες για την ποσότητα των αποβλήτων που ανακτήθηκαν, ανακυκλώθηκαν ή χρησιμοποιήθηκαν για παραγωγή ενέργειας ή των αποβλήτων που κατέληξαν σε χώρους υγειονομικής ταφής.

✓ **Χρήση γης όσον αφορά τη βιοποικιλότητα**

Η βιοποικιλότητα ([58]) είναι ένας πολύπλοκος τομέας των βασικών τομέων που καλύπτονται από τους βασικούς δείκτες ([59]). Υπάρχουν ορισμένοι τομείς (κλιματική αλλαγή, εκπομπές/ρύπανση) που καλύπτονται ήδη από άλλους δείκτες (π.χ. κατανάλωση ενέργειας και νερού, εκπομπές, απόβλητα) οι οποίοι επίσης συμβάλλουν στην απώλεια βιοποικιλότητας.

Ως βασικός δείκτης, η βιοποικιλότητα πρέπει να εκπροσωπείται ισότιμα για όλους τους οργανισμούς, τουλάχιστον με βάση τη χρήση γης, και να εκφράζεται σε μονάδες έκτασης (π.χ. m^2 ή ha) στις ακόλουθες κατηγορίες:

— συνολική χρήση γης·

— συνολική σφραγισμένη έκταση·

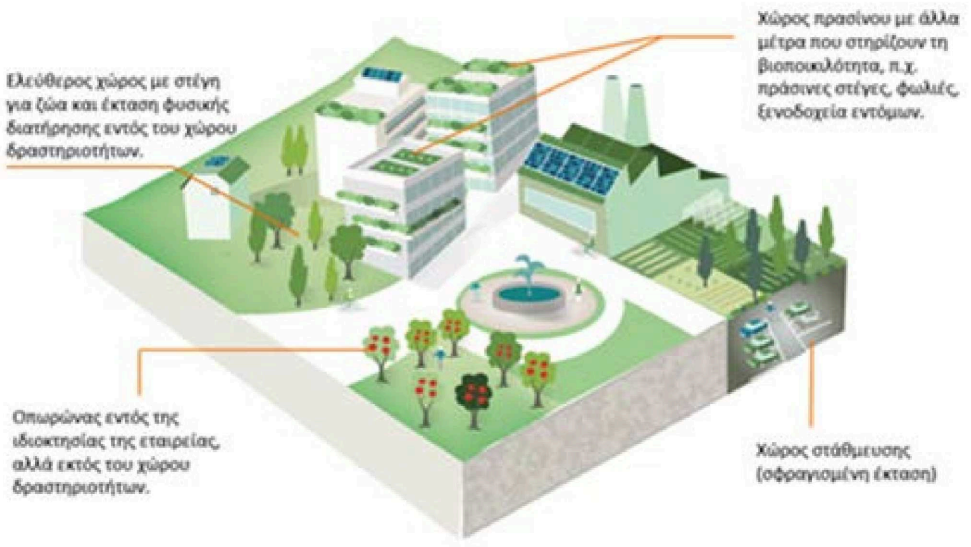
— συνολική έκταση φυσικής διατήρησης στην εγκατάσταση·

— συνολική έκταση φυσικής διατήρησης εκτός της εγκατάστασης.

Ως «σφραγισμένη έκταση» νοείται η έκταση στην οποία το αρχικό έδαφος έχει καλυφθεί (π.χ. δρόμοι, κτίρια, χώροι στάθμευσης), με αποτέλεσμα να είναι αδιαπέραστο. Αυτή η αδιαπερατότητα μπορεί να έχει επιπτώσεις στο περιβάλλον.

Οι χώροι πρασίνου ή «σχεδόν φυσικές περιοχές» είναι περιοχές που κατά κύριο λόγο διατηρούν ή αποκαθιστούν τη φύση. Οι σχεδόν φυσικές περιοχές / χώροι πρασίνου μπορεί να βρίσκονται στον χώρο δραστηριοτήτων του οργανισμού και να περιλαμβάνουν οροφές, προσόψεις, συστήματα αποστράγγισης νερού ή άλλα χαρακτηριστικά, των οποίων ο σχεδιασμός, η προσαρμογή ή η διαχείριση έχουν ως στόχο την προώθηση της βιοποικιλότητας. Οι σχεδόν φυσικές περιοχές μπορεί επίσης να βρίσκονται εκτός του χώρου δραστηριοτήτων του οργανισμού, εάν ανήκουν στον οργανισμό ή τελούν υπό τη διαχείριση του οργανισμού και εξυπηρετούν πρωτίστως την προώθηση της βιοποικιλότητας.

Σχήμα 20
Παράδειγμα κατανομής περιοχών για τους βασικούς δείκτες «Χρήση γης όσον αφορά τη βιοποικιλότητα».

([57]) Ό.π.
([58]) Για περισσότερες πληροφορίες, βλ. EMAS και Biodiversity, How to address biodiversity protection through environmental management systems (Βιοποικιλότητα, Τρόποι αντιμετώπισης του ζητήματος της προστασίας της βιοποικιλότητας μέσω συστημάτων περιβαλλοντικής διαχείρισης), https://ec.europa.eu/environment/emas/pdf/other/EMAS_Biodiversity_Guidelines_2016.pdf.
([59]) Οι δείκτες βιοποικιλότητας επεκτάθηκαν στις αναθεωρήσεις του κανονισμού EMAS το 2017 και το 2019. Βλ. επεξηγήσεις σχετικά με τις τροποποιήσεις file:///C:/Users/lupaemi/Downloads/emas%20amendment%2020172019-KH0221977ENN.pdf.

Δεν αφορούν όλοι οι δείκτες βιοποικιλότητας όλους τους οργανισμούς και δεν μπορούν να εφαρμοστούν όλοι όταν εξετάζονται πρώτα αυτές οι πτυχές στο πλαίσιο του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης. Η εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων θα πρέπει να παρέχει σωστή καθοδήγηση ως προς τους σχετικούς παράγοντες. Ο οργανισμός θα πρέπει να εξετάζει όχι μόνο τις τοπικές επιπτώσεις, αλλά και τις άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα, π.χ. μέσω της εξόρυξης πρώτων υλών, της αλυσίδας προμηθειών/εφοδιασμού, της παραγωγής και των προϊόντων, των μεταφορών και της εφοδιαστικής, της προώθησης στην αγορά και της επικοινωνίας. Δεν υπάρχει δείκτης στον συγκεκριμένο τομέα που να αφορά εξίσου όλους τους οργανισμούς.

Η ετήσια τιμή αναφοράς για τη δραστηριότητα του οργανισμού εκφράζεται με τον **αριθμό Β** και καθορίζεται με βάση τα ακόλουθα κριτήρια.

Η τιμή αναφοράς πρέπει:

- ✓ να είναι κατανοητή·
- ✓ να αντικατοπτρίζει με τον καλύτερο δυνατό τρόπο τη συνολική ετήσια δραστηριότητα του οργανισμού·
- ✓ να καθιστά δυνατή την ορθή περιγραφή των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού, λαμβανομένων υπόψη της ειδικής φύσης και των δραστηριοτήτων του οργανισμού·
- ✓ να αποτελεί κοινή τιμή αναφοράς για τον τομέα στον οποίο δραστηριοποιείται ο οργανισμός, όπως:
  - — η συνολική ετήσια παραγωγή ή η συνολική ακαθάριστη προστιθέμενη αξία στις μεταποιητικές βιομηχανίες·
  - — ο συνολικός αριθμός εργαζομένων σε μη μεταποιητικές βιομηχανίες (υπηρεσίες, διοίκηση)·
  - — ο συνολικός αριθμός διανυκτερεύσεων (στην περίπτωση του τομέα των καταλυμάτων)·
  - — ο συνολικός αριθμός των κατοίκων σε μια περιοχή (στην περίπτωση δημόσιας διοίκησης)·
  - — οι τόνοι επεξεργασμένων αποβλήτων (για οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της διαχείρισης αποβλήτων)·
  - — η συνολική ενέργεια που παράγεται (για τους οργανισμούς που δραστηριοποιούνται στον τομέα της παραγωγής ενέργειας)·
- ✓ να διασφαλίζει τη συγκρισιμότητα των δεδομένων που παρουσιάζονται στην περιβαλλοντική δήλωση σε βάθος χρόνου. Μόλις καθοριστεί αυτή η τιμή αναφοράς, πρέπει να χρησιμοποιείται και σε μελλοντικές περιβαλλοντικές δηλώσεις.

Η τιμή αναφοράς Β μπορεί να καθοριστεί από τον ίδιο τον οργανισμό, με την επιφύλαξη της συμμόρφωσης με τα ανωτέρω κριτήρια. Αυτό απαιτεί ακριβή περιγραφή των περιβαλλοντικών επιδόσεων και διατήρηση της συγκρισιμότητας για περίοδο τουλάχιστον 3 ετών.

Η τιμή αναφοράς Β δεν χρειάζεται απαραιτήτως να είναι η ίδια για κάθε βασικό δείκτη. Για παράδειγμα, η ενέργεια που χρησιμοποιείται για θέρμανση συχνά εκπροσωπείται καλύτερα σε σχέση με την έκταση. Για άλλους δείκτες, είναι καταλληλότερη η σχέση με τα προϊόντα ή τον αριθμό των εργαζομένων.

Όλοι οι βασικοί δείκτες μπορούν επίσης να παρουσιάζονται με τη χρήση άλλων πρότυπων τιμών αναφοράς του κλάδου. Η χρήση εξατομικευμένων κατάλληλων τιμών αναφοράς εξασφαλίζει καλύτερη παρουσίαση των περιβαλλοντικών επιδόσεων, λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερη φύση και τις δραστηριότητες του οργανισμού.

Η μεταβολή της τιμής αναφοράς θα πρέπει να επεξηγείται στην περιβαλλοντική δήλωση. Σε περίπτωση μεταβολής, ο οργανισμός πρέπει να διασφαλίζει ότι τα δεδομένα είναι συγκρίσιμα επί τουλάχιστον 3 έτη, υπολογίζοντας εκ νέου τα δεδομένα για τα προηγούμενα έτη με τη χρήση της νέας τιμής αναφοράς.

Πίνακας 7

Παραδείγματα χρήσης βασικών δεικτών σε οργανισμούς δημόσιας διοίκησης ή παρόμοιους οργανισμούς

Βασικός δείκτης	Ετήσιες εισροές/εκροές (Α)	Ετήσια τιμή αναφοράς του οργανισμού (Β)	Λόγος Α/Β
Ενέργεια	Ετήσια κατανάλωση ενέργειας σε MWh ή GJ	Έκταση σε m^2 Αριθμός εργαζομένων	MWh/m^2 και/ή kWh/m^2
Υλικά	Ετήσια κατανάλωση χαρτιού σε τόνους	Αριθμός εργαζομένων	Τόνοι ανά άτομο και/ή αριθμός φύλλων χαρτιού ανά άτομο ημερησίως

Νερό	Ετήσια κατανάλωση νερού (m^3)	Αριθμός εργαζομένων	m^3/άτομο και/ή l/άτομο
Απόβλητα	Ετήσιος όγκος αποβλήτων σε τόνους Ετήσια παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων, σε Kg	Αριθμός εργαζομένων	Τόνοι αποβλήτων ανά άτομο και/ή Kg αποβλήτων ανά άτομο Kg επικίνδυνων αποβλήτων ανά άτομο
Χρήση γης όσον αφορά τη βιοποικιλότητα	Εκμετάλλευση της γης σε m^2 οικοδομημένης περιοχής (συμπεριλαμβάνονται οι εκτάσεις με σφραγισμένο έδαφος)	Αριθμός εργαζομένων	m^2 οικοδομημένης περιοχής ανά άτομο και/ή m^2 έκτασης με σφραγισμένο έδαφος ανά άτομο
Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου	Ετήσιες εκπομπές αερίων του θερμοκηπίου σε μετρικούς τόνους CO_2e (CO_2e = ισοδύναμο CO_2)	Αριθμός εργαζομένων (όσον αφορά επαγγελματικά ταξίδια, χώρους εργασίας, διαδρομές εργασίας) Έκταση σε m^2	Τόνοι CO_2e/άτομο και/ή kg CO_2e/άτομο Ή m^2

Πίνακας 8

Παράδειγμα χρήσης βασικών δεικτών επιδόσεων στον παραγωγικό τομέα

Βασικός δείκτης	Ετήσιες εισροές/εκροές (A)	Ετήσια τιμή αναφοράς του οργανισμού (B)	Λόγος A/B
Ενέργεια	Ετήσια κατανάλωση ενέργειας σε MWh ή GJ	Συνολική ετήσια ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. EUR) (*) ή συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	MWh ανά εκατ. ευρώ ή MWh ανά τόνο προϊόντος
Υλικά	Ετήσια ροή μάζας των διαφόρων υλικών που χρησιμοποιούνται, σε τόνους	Συνολική ετήσια ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. EUR) (*) ή Συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	Για καθένα από τα διάφορα χρησιμοποιούμενα υλικά: υλικό σε τόνους ανά εκατ. ευρώ ή υλικό σε τόνους ανά τόνο προϊόντος
Νερό	Ετήσια κατανάλωση σε m^3	Συνολική ετήσια ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. EUR) (*) ή Συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	m^3 ανά εκατ. EUR ή m^3 ανά τόνο προϊόντος
Απόβλητα	Ετήσιος όγκος αποβλήτων σε τόνους Ετήσια παραγωγή επικίνδυνων αποβλήτων, σε Kg	Συνολική ετήσια ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. EUR) (*) ή Συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	Τόνοι αποβλήτων ανά εκατ. ευρώ ή τόνοι αποβλήτων ανά τόνο προϊόντος Τόνοι επικίνδυνων αποβλήτων ανά εκατ. ευρώ ή Τόνοι επικίνδυνων αποβλήτων ανά τόνο προϊόντος

Χρήση γης όσον αφορά τη βιοποικιλότητα	Εκμετάλλευση της γης σε m^2 οικοδομημένης περιοχής (συμπεριλαμβάνονται οι εκτάσεις με σφραγισμένο έδαφος)	Συνολική ετήσια ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. EUR) (*) ή Συνολική ετήσια υλική παραγωγή (σε τόνους)	m^2 οικοδομημένης περιοχής και/ή m^2 έκτασης με σφραγισμένο έδαφος ανά εκατ. EUR ή m^2 οικοδομημένης περιοχής και/ή m^2 έκτασης με σφραγισμένο έδαφος ανά τόνο προϊόντος
Εκπομπές αερίων θερμοκηπίου	Ετήσιες εκπομπές αερίων θερμοκηπίου σε τόνους ισοδύναμου CO2	Συνολική ετήσια ακαθάριστη προστιθέμενη αξία (σε εκατ. EUR) (*) ή (σε τόνους)	Τόνοι ισοδύναμου CO_2 ανά εκατ. EUR ή Τόνοι ισοδύναμου CO_2 ανά τόνο προϊόντος

6.1.3. ***Άλλοι σχετικοί δείκτες περιβαλλοντικών επιδόσεων***

Η οδηγία για την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες [οδηγία (ΕΕ) 2022/2464] εκσυγχρονίζει και ενισχύει τους κανόνες για την υποβολή κοινωνικών και περιβαλλοντικών πληροφοριών από μεγάλες εταιρείες και από εισηγμένες μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις. Οι εταιρείες που υπόκεινται στην εν λόγω οδηγία θα πρέπει να υποβάλλουν εκθέσεις σύμφωνα με τα ευρωπαϊκά πρότυπα υποβολής εκθέσεων βιωσιμότητας (ESRS), να περιλαμβάνουν τις πληροφορίες αυτές στις εκθέσεις διαχείρισής τους και να τις υποβάλλουν σε εξωτερικό έλεγχο. Τα πρότυπα ESRS ορίζουν απαιτήσεις υποβολής περιβαλλοντικών εκθέσεων όσον αφορά την κλιματική αλλαγή (ESRS E1), τη ρύπανση (ESRS E2), τους υδάτινους και θαλάσσιους πόρους (ESRS E3), τη βιοποικιλότητα και τα οικοσυστήματα (ESRS E4), καθώς και τη χρήση των πόρων και την κυκλική οικονομία (ESRS E5). Όταν ένα από τα θέματα που καλύπτονται από τα εν λόγω πρότυπα αφορά μια εταιρεία, αυτή πρέπει να δημοσιοποιεί τις σχετικές δομές διακυβέρνησης, τις στρατηγικές, τις πολιτικές, τους στόχους και τις δράσεις, καθώς και τους επιλεγμένους δείκτες μέτρησης επιδόσεων. Οι εν λόγω τομείς υποβολής εκθέσεων είναι παρόμοιοι με τα στοιχεία και τη λογική του EMAS. Ως εκ τούτου, το EMAS βοηθά τις εταιρείες να παράγουν τις περιβαλλοντικές πληροφορίες που απαιτούνται για τη συμμόρφωση με τα πρότυπα ESRS.

Οι οργανισμοί ίσως επιθυμούν να χρησιμοποιήσουν διαφορετικούς δείκτες για να παρουσιάσουν τις συνολικές ετήσιες εισροές/εκροές σε διάφορους τομείς. Για παράδειγμα, ένας οργανισμός παροχής υπηρεσιών μπορεί να χρησιμοποιεί τον «αριθμό εργαζομένων» ως τιμή αναφοράς (Β) για τον διοικητικό υποτομέα του και άλλη τιμή αναφοράς, π.χ. «αριθμός πελατών», για την ίδια την παρεχόμενη υπηρεσία.

Είναι σημαντικό να γίνει κατανοητό το σκεπτικό στο οποίο βασίζεται ο καθορισμός των δεικτών και των στοιχείων ευελιξίας που προβλέπει ο κανονισμός για το EMAS (παράρτημα IV του εν λόγω κανονισμού).

Εάν ο οργανισμός επιθυμεί να χρησιμοποιήσει άλλον δείκτη αντί για τον βασικό δείκτη που αναφέρεται στο παράρτημα IV προκειμένου να αντικατοπτρίζει καλύτερα τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του, ο εν λόγω δείκτης πρέπει επίσης να περιλαμβάνει προδιαγραφή εισροής/εκροής Α και προδιαγραφή τιμής αναφοράς Β. Η χρήση αυτής της ευέλικτης διάταξης θα πρέπει πάντα να αιτιολογείται με αναφορά στην εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων του οργανισμού, ώστε να καταδεικνύεται ο τρόπος με τον οποίο ο δείκτης που επιλέγεται αποτυπώνει καλύτερα τις σχετικές περιβαλλοντικές επιδόσεις ([60]).

6.1.4. **Λογοδοσία σε τοπικό επίπεδο** — Παράρτημα IV Δ του κανονισμού EMAS

Στο πλαίσιο του EMAS αποδίδεται μεγάλη σημασία στη λογοδοσία σε τοπικό επίπεδο. Ως εκ τούτου, θα πρέπει να παρέχονται για κάθε χώρο δραστηριοτήτων όλες οι πληροφορίες σχετικά με τις σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις.

([60]) Οδηγία (ΕΕ) 2022/2464 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 14ης Δεκεμβρίου 2022, για την τροποποίηση του κανονισμού (ΕΕ) αριθ. 537/2014, της οδηγίας 2004/109/ΕΚ, της οδηγίας 2006/43/ΕΚ και της οδηγίας 2013/34/ΕΕ, όσον αφορά την υποβολή εκθέσεων βιωσιμότητας από τις εταιρείες (Κείμενο που παρουσιάζει ενδιαφέρον για τον ΕΟΧ) https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/?toc=OJ%3AL%3A2022%3A322%3ATOC&uri=uriserv%3AOJ.L_.2022.322.01.0015.01.ELL

Σε κάθε περίπτωση, πρέπει να παρέχονται για κάθε χώρο δραστηριοτήτων πληροφορίες σχετικά με την εξέλιξη των βασικών δεικτών. Εάν η διαδικασία που περιγράφεται στο τμήμα 7.2. του παρόντος οδηγού χρήστη χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση οργανισμών με περισσότερους από έναν χώρους δραστηριοτήτων, οι πληροφορίες αυτές μπορούν να παρέχονται σε εταιρικό επίπεδο, υπό την προϋπόθεση ότι τα στοιχεία αυτά αποτυπώνουν με ακρίβεια τις εξελίξεις σε επίπεδο χώρου δραστηριοτήτων.

Επιπλέον, θα πρέπει να ληφθεί υπόψη το ότι συνεχείς βελτιώσεις μπορούν να επιτυγχάνονται μόνο στους μόνιμους, και σπάνια στους προσωρινούς χώρους δραστηριοτήτων. Εάν η πτυχή αυτή διαδραματίζει κάποιον ρόλο, θα πρέπει να αναφέρεται στην εκτίμηση περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Επιπλέον, θα πρέπει να λαμβάνεται υπόψη η δυνατότητα θέσπισης εναλλακτικών μέτρων, όπως άλλων «μη υλικών» (ποιοτικών) δεικτών.

6.1.5. **Επικαιροποίηση της περιβαλλοντικής δήλωσης** — Άρθρο 8 του κανονισμού EMAS

Σε περίπτωση που καταχωρισμένος οργανισμός προγραμματίζει ουσιαστικές αλλαγές, ο οργανισμός πρέπει να διενεργεί περιβαλλοντική ανασκόπηση αυτών των αλλαγών, καθώς και των περιβαλλοντικών πτυχών και επιπτώσεών τους.

Έπειτα από περιβαλλοντική ανασκόπηση των αλλαγών, ο οργανισμός πρέπει να επικαιροποιεί την αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση, να τροποποιεί την περιβαλλοντική πολιτική, το περιβαλλοντικό πρόγραμμα και το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και να επανεξετάζει και να επικαιροποιεί αναλόγως την περιβαλλοντική δήλωση στο σύνολό της ([61]).

Ο οργανισμός πρέπει να συντάσσει περιβαλλοντική δήλωση και να μεριμνά για την επικύρωσή της κάθε 3 έτη σύμφωνα με τις απαιτήσεις του παραρτήματος IV. Οι μικροί οργανισμοί μπορούν να ζητήσουν από τον αρμόδιο φορέα, σύμφωνα με το άρθρο 7 του κανονισμού EMAS, απαλλαγή από την υποχρέωση να υποβάλλουν επικαιροποιημένη δήλωση κάθε 2 έτη, και έχουν μόνο την υποχρέωση επικύρωσής της κάθε 4 έτη από τον επαληθευτή περιβάλλοντος. Το αίτημα απαλλαγής γίνεται δεκτό από τον αρμόδιο φορέα, εφόσον πληρούνται οι προϋποθέσεις του άρθρου 7 παράγραφος 1.

6.1.6. **Πρόσβαση του κοινού** — Παράρτημα IV Ε του κανονισμού EMAS

Ο οργανισμός πρέπει να μεριμνά ώστε κάθε ενδιαφερόμενος να έχει εύκολη και ελεύθερη πρόσβαση στην περιβαλλοντική δήλωση. Για τον σκοπό αυτόν, η περιβαλλοντική δήλωση θα πρέπει κατά προτίμηση να δημοσιοποιείται στον δικτυακό τόπο του οργανισμού στην επίσημη γλώσσα ή στις επίσημες γλώσσες του κράτους μέλους ή της τρίτης χώρας όπου βρίσκεται ο χώρος δραστηριοτήτων ή ο οργανισμός.

Σε περίπτωση ενιαίας περιβαλλοντικής δήλωσης για ολόκληρο οργανισμό με περισσότερους από έναν χώρους δραστηριοτήτων, ο οργανισμός πρέπει να μεριμνά ώστε η περιβαλλοντική δήλωση να περιέχει επίσης τις πληροφορίες που αφορούν τους επιμέρους χώρους δραστηριοτήτων.

Κατά τη δημοσίευση συνολικής περιβαλλοντικής δήλωσης σε περισσότερους από έναν χώρους δραστηριοτήτων και χώρες, αυτή πρέπει να δημοσιεύεται είτε σε επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο είναι καταχωρισμένος ο οργανισμός είτε σε γλώσσα που έχει συμφωνηθεί με τον αρμόδιο φορέα που είναι υπεύθυνος για την καταχώριση.

Εάν η περιβαλλοντική δήλωση διατίθεται επίσης και σε άλλες γλώσσες, το περιεχόμενο του μεταφρασμένου εγγράφου πρέπει να είναι συνεπές με το περιεχόμενο της πρωτότυπης περιβαλλοντικής δήλωσης που έχει επικυρωθεί από τον επαληθευτή περιβάλλοντος και πρέπει να δηλώνει σαφώς ότι πρόκειται για μετάφραση του επικυρωμένου εγγράφου.

Βήμα 7: Εξωτερική επαλήθευση — *Άρθρα 18 και 19 του κανονισμού EMAS*

«Επαλήθευση»: η διαδικασία αξιολόγησης της συμμόρφωσης που διενεργείται από επαληθευτή περιβάλλοντος για να αποδείξει κατά πόσον η περιβαλλοντική ανασκόπηση, η περιβαλλοντική πολιτική, το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης και ο εσωτερικός περιβαλλοντικός έλεγχος ενός οργανισμού και η εφαρμογή του πληρούν τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS.

«Επικύρωση»: επιβεβαίωση από τον επαληθευτή περιβάλλοντος που διενήργησε την επαλήθευση ότι οι πληροφορίες και τα δεδομένα που περιέχονται στην περιβαλλοντική δήλωση και στην επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση ενός οργανισμού είναι έγκυρα, αξιόπιστα και ορθά και πληρούν τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS.

([61]) Άρθρο 8 του κανονισμού EMAS https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1221.

7.1. ***Επαλήθευση από τρίτους***

«Επαληθευτής περιβάλλοντος» είναι ένας οργανισμός αξιολόγησης της συμμόρφωσης όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 765/2008 ή οιαδήποτε ένωση ή ομάδα τέτοιων οργανισμών που έχει διαπιστευθεί σύμφωνα με τον παρόντα κανονισμό· ή κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή ένωση ή ομάδα τέτοιων προσώπων που έχει λάβει άδεια επαλήθευσης και επικύρωσης σύμφωνα με τον κανονισμό EMAS.

7.1.1. **Ποιος επιτρέπεται να διενεργεί επαληθεύσεις και επικυρώσεις στο EMAS;**

Μόνο οι επαληθευτές περιβάλλοντος που είναι διαπιστευμένοι ή έχουν λάβει άδεια μπορούν να διενεργούν επαλήθευση.

Ο οργανισμός μπορεί να επικοινωνήσει με τον αρμόδιο για το EMAS φορέα του κράτους μέλους του ή με τον φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης του EMAS που είναι υπεύθυνος για τη διαπίστευση των επαληθευτών EMAS, για πληροφορίες σχετικά με τους διαπιστευμένους επαληθευτές περιβάλλοντος.

Το πεδίο των αρμοδιοτήτων ενός διαπιστευμένου ή αδειοδοτημένου επαληθευτή περιβάλλοντος καθορίζεται σύμφωνα με τους κωδικούς NACE, δηλαδή την ταξινόμηση των οικονομικών δραστηριοτήτων ([62]). Εάν ο οργανισμός ασκεί διάφορες δραστηριότητες που αντιστοιχούν σε περισσότερους του ενός κωδικούς NACE, η επαλήθευση πρέπει να διενεργείται ανά δραστηριότητα NACE. Η συμφωνία πρέπει επίσης να διασφαλίζει την πρόσβαση του επαληθευτή περιβάλλοντος σε όλα τα έγγραφα και στους επιχειρησιακούς τομείς ([63]).

Αφού λάβουν διαπίστευση ή άδεια σε ένα κράτος μέλος, οι επαληθευτές μπορούν να δραστηριοποιούνται σε όλες τις χώρες της ΕΕ. Δεν διαθέτουν όλα τα κράτη μέλη διαπιστευμένους επαληθευτές περιβάλλοντος για κάθε τομέα. Στην περίπτωση αυτήν, ο διαπιστευμένος επαληθευτής πρέπει να προέρχεται από άλλο κράτος μέλος. Ο οργανισμός έχει τη δυνατότητα να επιλέξει σε ποιον διαπιστευμένο/αδειοδοτημένο επαληθευτή περιβάλλοντος θα αναθέσει τη σύμβαση.

Οι οργανισμοί ή οι χώροι δραστηριοτήτων που βρίσκονται εκτός της ΕΕ πρέπει, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3, να μεριμνούν ώστε ο επαληθευτής περιβάλλοντος που θα διενεργήσει την επαλήθευση και θα επικυρώσει το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού να είναι διαπιστευμένος ή να έχει λάβει άδεια στο κράτος μέλος όπου ο οργανισμός υποβάλλει την αίτηση καταχώρισης.

Η επαλήθευση προετοιμάζεται σε συνεργασία με τον περιβαλλοντικό εκπρόσωπο της ανώτατης διοίκησης του οργανισμού, ο οποίος οργανώνει και συντονίζει τις απαιτούμενες ημερομηνίες αξιολόγησης. Το πρόγραμμα ελέγχου καταρτίζεται σε συνεργασία με τον επαληθευτή περιβάλλοντος.

Ο επαληθευτής περιβάλλοντος καθορίζει τι θέλει να δει και με ποιον επιθυμεί να μιλήσει. Για τον σκοπό αυτόν, ο υπεύθυνος περιβαλλοντικής διαχείρισης καταρτίζει χρονοδιάγραμμα και καλεί το αντίστοιχο απαιτούμενο προσωπικό. Ωστόσο, ο επαληθευτής περιβάλλοντος μπορεί να συμπεριλάβει κάθε εργαζόμενο στις συζητήσεις κατά τη διάρκεια της επίσκεψης. Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό να ενημερώνονται όλοι οι εργαζόμενοι σχετικά με την επίσκεψη επαλήθευσης.

Είναι χρήσιμο για τον οργανισμό να επαληθεύει ότι ο επαληθευτής περιβάλλοντος, εάν είναι πιστοποιημένος ή διαπιστευμένος σε άλλο κράτος μέλος, έχει κοινοποιήσει τις πληροφορίες που αναφέρονται στο άρθρο 24 (έκθεση εποπτείας) στον φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης του κράτους μέλους στο οποίο ο οργανισμός έχει την έδρα του ή το κέντρο διοίκησής του. Οι πληροφορίες αυτές θα πρέπει να κοινοποιούνται τουλάχιστον 4 εβδομάδες πριν από την επαλήθευση, ώστε να είναι δυνατή η εποπτεία από τον φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης του κράτους μέλους στο οποίο ο επαληθευτής προτίθεται να αρχίσει τις δραστηριότητές του. Χωρίς εποπτεία, ο αρμόδιος φορέας μπορεί να αρνηθεί την καταχώριση του οργανισμού.

Ως ορθή πρακτική, το διοικητικό προσωπικό γενικά παρίσταται κατά τη διάρκεια της επίσκεψης, τουλάχιστον για να εξετάσει θέματα που αφορούν την περιβαλλοντική πολιτική, την παροχή πόρων και την αξιολόγηση της διαχείρισης.

([62]) Όπως ορίζεται στον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1893/2006 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου. Οι κωδικοί NACE αποδίδονται στις εταιρείες από τις αρμόδιες αρχές.

([63]) Σε ορισμένες ειδικές και τεκμηριωμένες περιπτώσεις θα μπορούσαν να προβλεφθούν ορισμένοι περιορισμοί σε επιχειρησιακούς τομείς, υπό την προϋπόθεση ότι δεν επηρεάζουν σημαντικά τον έλεγχο επαλήθευσης ούτε αφορούν σημαντικό ποσοστό της συνολικής έκτασης. Ο επαληθευτής θα πρέπει να διασφαλίζει ότι ο φορέας διαπίστευσης και αδειοδότησης και ο αρμόδιος φορέας ενημερώνονται για τους εν λόγω περιορισμούς και κρίνουν ότι ο έλεγχος μπορεί να διενεργηθεί υπό τις συνθήκες αυτές σε ad hoc βάση.

Πριν από την επίσκεψη, θα πρέπει να αποσταλούν στον επαληθευτή περιβάλλοντος τα ακόλουθα έγγραφα ώστε να έχει μια γενική εικόνα της τρέχουσας κατάστασης. Σε περίπτωση επικύρωσης προκειμένου να διατηρηθεί η καταχώριση, πρέπει να υποβάλλονται μόνο τα επικαιροποιημένα έγγραφα:

- ✓ βασικές πληροφορίες σχετικά με τον οργανισμό (νομική μορφή, μέγεθος, τοποθεσία, πεδίο δραστηριοτήτων, δομή και οργανόγραμμα)·
- ✓ σχέδιο περιβαλλοντικής δήλωσης και περιβαλλοντικό πρόγραμμα·
- ✓ περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης που εφαρμόζεται στον οργανισμό·
- ✓ έκθεση αξιολόγησης περιβαλλοντικών επιπτώσεων·
- ✓ εκθέσεις περιβαλλοντικών ελέγχων που διενεργήθηκαν και τυχόν διορθωτικών μέτρων που ελήφθησαν στη συνέχεια·
- ✓ πληροφορίες σχετικά με την εφαρμογή της μεθόδου δειγματοληψίας σύμφωνα με το κεφάλαιο 7.2.

Η ανασκόπηση από τη διοίκηση πρέπει επίσης να υποβάλλεται στην ανώτατη διοίκηση για αξιολόγηση πριν από την επαλήθευση (βλ. κεφάλαιο 5.2. Ανασκόπηση από τη διοίκηση

7.1.2. **Επαλήθευση από τον επαληθευτή περιβάλλοντος** — Άρθρο 18 του κανονισμού EMAS

Μπορεί να είναι αρκετά χρήσιμο για τους οργανισμούς να γνωρίζουν τα ειδικά καθήκοντα του επαληθευτή περιβάλλοντος, καθώς αυτά είναι που καθορίζουν την προσέγγισή του ως προς τον έλεγχο του οργανισμού.

Τα καθήκοντα των επαληθευτών περιβάλλοντος είναι τα ακόλουθα.

- ✓ Επαληθεύουν αν ο οργανισμός πληροί όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS όσον αφορά την αρχική περιβαλλοντική ανασκόπηση, το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, τον περιβαλλοντικό έλεγχο και τα αποτελέσματά του, καθώς και την περιβαλλοντική δήλωση.
- ✓ Ελέγχουν αν ο οργανισμός συμμορφώνεται με τις σχετικές ενωσιακές, εθνικές, περιφερειακές και τοπικές νομικές απαιτήσεις σχετικά με το περιβάλλον.
- ✓ Ελέγχουν τη συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού.
- ✓ Ελέγχουν την εγκυρότητα, την αξιοπιστία και την ακρίβεια των δεδομένων που περιλαμβάνονται και χρησιμοποιούνται στην περιβαλλοντική δήλωση και τυχόν περιβαλλοντικών πληροφοριών που πρέπει να επικυρωθούν.
- ✓ Επίσκεψη στον οργανισμό ή στον χώρο δραστηριοτήτων. Οι διαδικασίες που πρέπει να ακολουθούνται για τους οργανισμούς με έναν ή πολλούς χώρους δραστηριοτήτων διαφέρουν και είναι σημαντικό να επισημανθούν οι διαφορές μεταξύ των αντίστοιχων προσεγγίσεων. Ο κανονισμός EMAS (άρθρο 25 παράγραφος 4) προβλέπει την πραγματοποίηση επισκέψεων σε κάθε οργανισμό κάθε φορά που απαιτείται επικύρωση/επαλήθευση.
- ✓ Εάν κατά τη διαδικασία επαλήθευσης εντοπίζονται περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου ή μη συμμόρφωσης με τις νομικές διατάξεις όσον αφορά οργανισμό με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων, όπου έχει εφαρμοστεί η μέθοδος δειγματοληψίας, ο επαληθευτής:
  - — διερευνά σε ποιον βαθμό αυτή η μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του προτύπου ή η μη συμμόρφωση με τις νομικές διατάξεις αφορά τον συγκεκριμένο χώρο ή ενδεχομένως και άλλους χώρους δραστηριοτήτων·
  - — απαιτεί από τον οργανισμό να εντοπίσει όλους τους χώρους δραστηριοτήτων οι οποίοι θα μπορούσαν να επηρεαστούν, να λάβει τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα στους εν λόγω χώρους και να προσαρμόσει το σύστημα διαχείρισης σε περίπτωση που έχει ενδείξεις ότι η μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του προτύπου ή η μη συμμόρφωση με τις νομικές διατάξεις θα μπορούσε να υποδηλώνει συνολική ανεπάρκεια του συστήματος διαχείρισης που θίγει δυνητικά και άλλους χώρους. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου ή μη συμμόρφωσης με τις νομικές διατάξεις που δεν μπορεί να διορθωθεί με την έγκαιρη λήψη διορθωτικών μέτρων, ο επαληθευτής θα πρέπει να αναφέρει στον αρμόδιο φορέα ότι ο οργανισμός θα πρέπει να τεθεί υπό αναστολή ή να διαγραφεί από το μητρώο του EMAS·
  - — να απαιτήσει αποδεικτικά στοιχεία για τις εν λόγω ενέργειες και να επαληθεύσει την αποτελεσματικότητά τους, επεκτείνοντας το μέγεθος του δείγματος, ώστε να καλύπτει και άλλες τοποθεσίες μετά τη λήψη των διορθωτικών μέτρων· και
  - — να επικυρώσει την περιβαλλοντική δήλωση και να υπογράψει τη δήλωση σχετικά με τις δραστηριότητες επαλήθευσης και επικύρωσης, σύμφωνα με το παράρτημα VII του κανονισμού, μόνο όταν ο επαληθευτής είναι ικανοποιημένος με τα στοιχεία που αποδεικνύουν ότι όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS και με όλες τις νομικές απαιτήσεις που σχετίζονται με το περιβάλλον.

Συμπερασματικά, κατά τη διενέργεια της πρώτης επαλήθευσης, ο επαληθευτής θα πρέπει να ελέγχει αν ο οργανισμός πληροί τις ακόλουθες απαιτήσεις:

- ✓ αν εφαρμόζει πλήρως λειτουργικό σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης·
- ✓ αν έχει τεθεί σε εφαρμογή πλήρως σχεδιασμένο πρόγραμμα ελέγχου
- ✓ αν έχει ολοκληρωθεί ανασκόπηση από τη διοίκηση του οργανισμού·
- ✓ αν τηρούνται οι διατάξεις του κεφαλαίου 7.2 του παρόντος οδηγού χρήστη, σε περίπτωση που ο οργανισμός επιθυμεί να χρησιμοποιήσει μέθοδο δειγματοληψίας για την επαλήθευση των χώρων δραστηριοτήτων· και
- ✓ αν έχει συνταχθεί περιβαλλοντική δήλωση του EMAS και αν έχουν ληφθεί υπόψη τα τομεακά έγγραφα αναφοράς, εάν υπάρχουν.

7.1.3. **Συχνότητα επαλήθευσης —** Άρθρα 6, 7 και 19 του κανονισμού EMAS

Κατά κανόνα, ο επαληθευτής περιβάλλοντος, σε συνεννόηση με τον οργανισμό, πρέπει να καταστρώνει πρόγραμμα το οποίο εξασφαλίζει την επαλήθευση όλων των στοιχείων που απαιτούνται για την καταχώριση και την ανανέωση της καταχώρισης, σύμφωνα με τα άρθρα 4, 5 και 6 του κανονισμού EMAS.

Όλοι οι καταχωρισμένοι οργανισμοί, συμπεριλαμβανομένων όλων των χώρων δραστηριοτήτων και των στοιχείων των συστημάτων διαχείρισης των εν λόγω οργανισμών, ελέγχονται ανά τριετία. Κατά την περίοδο που μεσολαβεί μεταξύ των εν λόγω τριετών επαληθεύσεων, ο οργανισμός πρέπει να συνεχίσει να διενεργεί εσωτερικούς ελέγχους, να επικαιροποιεί την περιβαλλοντική του δήλωση και το έντυπο σύμφωνα με το παράρτημα VI, να τα διαβιβάζει στον αρμόδιο φορέα και να καταβάλλει τέλος για τη διατήρηση της καταχώρισης, ανάλογα με την περίπτωση ([64]).

Για τους μικρούς οργανισμούς, το άρθρο 7 του κανονισμού EMAS προβλέπει παρέκκλιση από τη συχνότητα των επαληθεύσεων για ανανέωση, και επιτρέπει τη διενέργειά τους κάθε 4 έτη, με ενδιάμεση επαλήθευση κάθε 2 έτη.

Εάν ένας μικρός οργανισμός επιθυμεί να παρατείνει τη συχνότητα αξιολόγησης και επικύρωσης σε 4 και 2 έτη, αντίστοιχα, σύμφωνα με το άρθρο 7, πρέπει να επιβεβαιώσει ότι πληρούνται οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

- ✓ δεν υφίστανται σημαντικοί κίνδυνοι για το περιβάλλον·
- ✓ δεν έχουν προγραμματιστεί ουσιαστικές αλλαγές κατά την έννοια του άρθρου 8·
- ✓ δεν υφίστανται σημαντικά τοπικά περιβαλλοντικά προβλήματα στα οποία συμβάλλει ο οργανισμός.

Ο αρμόδιος φορέας μπορεί να απορρίψει το αίτημα παρέκκλισης εάν κρίνει ότι δεν πληρούνται οι προϋποθέσεις. Ωστόσο, η απόρριψη πρέπει να είναι δεόντως αιτιολογημένη.

Η διάρκεια της εξωτερικής επαλήθευσης εξαρτάται από το είδος της επαλήθευσης (βλ. πίνακα 8 κατωτέρω), καθώς και από το μέγεθος και την περιβαλλοντική σημασία του οργανισμού. Για τον καθορισμό της συχνότητας της επαλήθευσης, ο επαληθευτής περιβάλλοντος πρέπει να λαμβάνει υπόψη τους κανόνες διαπίστευσης.

Ο κανονισμός EMAS κάνει διάκριση μεταξύ των επαληθεύσεων κατά τη διάρκεια:

- ✓ της πρώτης καταχώρισης σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 του κανονισμού EMAS·
- ✓ της ανανέωσης της καταχώρισης (κάθε 3 ή 4 έτη μετά την πρώτη καταχώριση) σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού EMAS· και
- ✓ της ενδιάμεσης περιόδου μεταξύ της πρώτης καταχώρισης και της ανανέωσης σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού EMAS.

Εκτός από τα τρία είδη επαληθεύσεων που περιγράφονται ανωτέρω, σε περίπτωση ουσιαστικών αλλαγών που αναφέρονται στο άρθρο 8 παράγραφος 3, ενδέχεται να απαιτείται η επαλήθευση και επικύρωση νέων ή τροποποιημένων εγγράφων που σχετίζονται με τροποποιήσεις της αρχικής περιβαλλοντικής ανασκόπησης, της περιβαλλοντικής πολιτικής, του περιβαλλοντικού προγράμματος ή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, καθώς και κάθε σχετικής αναθεώρησης ή επικαιροποίησης ολόκληρης της περιβαλλοντικής δήλωσης.

([64]) Άρθρο 6 του κανονισμού EMAS, https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EL/TXT/PDF/?uri=CELEX:32009R1221.

Ουσιαστικές αλλαγές

Ένας οργανισμός που επιφέρει αλλαγές στη λειτουργία, τη δομή, τη διοίκηση, τη διαδικασία, τις δραστηριότητες, τα προϊόντα ή τις υπηρεσίες του πρέπει να λαμβάνει υπόψη τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις των αλλαγών αυτών, καθώς αυτές ενδέχεται να επηρεάσουν την εγκυρότητα της καταχώρισης στο EMAS. Ελάσσονος σημασίας αλλαγές μπορούν να γίνουν δεκτές, αλλά για ουσιαστικές αλλαγές απαιτείται επικαιροποιημένη περιβαλλοντική ανασκόπηση, πολιτική, πρόγραμμα, σύστημα διαχείρισης και δήλωση. Όλα τα επικαιροποιημένα έγγραφα πρέπει να επαληθεύονται και να επικυρώνονται εντός 6 μηνών. Μετά την επικύρωση, ο οργανισμός πρέπει να υποβάλλει τις αλλαγές στον αρμόδιο φορέα, χρησιμοποιώντας το παράρτημα VI του κανονισμού.

Για παράδειγμα, η επέκταση της παραγωγικής ικανότητας ενός οργανισμού μπορεί να θεωρηθεί ουσιαστική αλλαγή. Ωστόσο, εάν συνδέεται με νέες περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις και εάν αλλάξει η συνάφεια και η σημασία των περιβαλλοντικών πτυχών και επιπτώσεων, τότε μπορεί κανονικά να θεωρηθεί ουσιαστική αλλαγή.

Οι αλλαγές αυτές πρέπει να επαληθεύονται και να επικυρώνονται εντός 6 μηνών από την έλευσή τους.

Το πεδίο εφαρμογής της αξιολόγησης μπορεί να διαφέρει από τη μία επαλήθευση στην άλλη, τόσο ως προς τις τοποθεσίες όσο και ως προς τα στοιχεία του συστήματος διαχείρισης. Οι ελάχιστες απαιτήσεις για το πεδίο της επαλήθευσης παρουσιάζονται στον κατωτέρω πίνακα, σύμφωνα με το άρθρο 18 παράγραφοι 5, 6 και 7.

Πίνακας 9

Συχνότητα επαλήθευσης που απαιτείται βάσει του κανονισμού EMAS

Επαλήθευση πριν από την πρώτη καταχώριση *σύμφωνα με τα άρθρα 4 και 5 του κανονισμού EMAS*	**Ενδιάμεση περίοδος μεταξύ της πρώτης καταχώρισης και της ανανέωσης** *σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 του κανονισμού EMAS*	**Ανανέωση της καταχώρισης (κάθε 3 έτη μετά την πρώτη καταχώριση ή κάθε 4 έτη για ΜΜΕ, εάν έχουν υποβάλει σχετικό αίτημα)** *σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 1 του κανονισμού EMAS*
πλήρως λειτουργικό σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με το παράρτημα II του κανονισμού EMAS		πλήρως λειτουργικό σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης σύμφωνα με το παράρτημα II του κανονισμού EMAS
— έχει τεθεί σε εφαρμογή πλήρως σχεδιασμένο πρόγραμμα ελέγχου — μέρος των προγραμματισμένων ελέγχων διενεργούνται σύμφωνα με το παράρτημα III, ώστε να καλύπτονται τουλάχιστον οι σημαντικότερες περιβαλλοντικές επιπτώσεις	οι εσωτερικοί έλεγχοι διενεργούνται σύμφωνα με το παράρτημα III και καλύπτουν: — τις περιβαλλοντικές επιδόσεις του οργανισμού· και — τη συμμόρφωση με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις σχετικά με το περιβάλλον.	πλήρως λειτουργικό σχεδιασμένο πρόγραμμα ελέγχου, του οποίου ένας κύκλος έχει ολοκληρωθεί σύμφωνα με το παράρτημα III
ολοκλήρωση της ανασκόπησης από τη διοίκηση, όπως αναφέρεται στο μέρος Α του παραρτήματος II		ολοκλήρωση της ανασκόπησης από τη διοίκηση, όπως αναφέρεται στο μέρος Α του παραρτήματος II
	συνεχής συμμόρφωση με τις ισχύουσες νομικές απαιτήσεις σχετικά με το περιβάλλον και συνεχής βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεών του	
σύνταξη περιβαλλοντικής δήλωσης σύμφωνα με το παράρτημα IV και συνεκτίμηση των τομεακών εγγράφων αναφοράς, εάν υπάρχουν	επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση σύμφωνα με το παράρτημα IV και, κατά περίπτωση, συνεκτίμηση των τομεακών εγγράφων αναφοράς	περιβαλλοντική δήλωση σύμφωνα με το παράρτημα IV και συνεκτίμηση των τομεακών εγγράφων αναφοράς, εάν υπάρχουν

Θα πρέπει να σημειωθεί ότι, μετά από κάθε επαλήθευση, ο επαληθευτής περιβάλλοντος υποχρεούται να εκδίδει την υπογεγραμμένη δήλωση που αναφέρεται στο άρθρο 25 παράγραφος 9 και στο παράρτημα VII. Υπογράφοντας την εν λόγω δήλωση, ο επαληθευτής περιβάλλοντος βεβαιώνει «ότι δεν προέκυψαν στοιχεία μη συμμόρφωσης με τις εφαρμοστέες νομικές απαιτήσεις που αφορούν το περιβάλλον».

Υπό ορισμένες προϋποθέσεις, μπορεί να χρησιμοποιηθεί διαδικασία δειγματοληψίας για την επαλήθευση ορισμένων οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων. Σε αυτήν την περίπτωση, οι επαληθευτές χρειάζεται να επισκεφθούν, εντός του τριετούς ή τετραετούς κύκλου, μόνο επιλεγμένους χώρους δραστηριοτήτων που είναι αντιπροσωπευτικοί για τις δραστηριότητες του οργανισμού και καθιστούν δυνατή την αξιόπιστη και έγκυρη αξιολόγηση των συνολικών περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού και της συμμόρφωσής του με τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS.

7.2. *Μέθοδος δειγματοληψίας*

7.2.1. *Απαιτήσεις για την εφαρμογή διαδικασίας δειγματοληψίας για την αξιολόγηση οργανισμών με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων*

Η χρήση διαδικασίας δειγματοληψίας δεν εμποδίζει τους οργανισμούς να χρησιμοποιούν τη δυνατότητα εταιρικής καταχώρισης, όπως ορίζεται στο άρθρο 2 παράγραφος 29 του κανονισμού EMAS για τους αντίστοιχους χώρους δραστηριοτήτων.

Για οργανισμούς με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων, μπορεί να ενδείκνυται η δειγματοληπτική προσέγγιση, ώστε η διαδικασία επαλήθευσης να μπορεί να προσαρμόζεται χωρίς να διακυβεύεται η εμπιστοσύνη στη συμμόρφωση με τις κείμενες διατάξεις και η πλήρης εφαρμογή του συστήματος διαχείρισης, με αποτέλεσμα να επιτυγχάνεται συνεχής βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων σε κάθε χώρο δραστηριοτήτων που καλύπτεται από την καταχώριση στο EMAS. Όσον αφορά την καταχώριση, αυτό θα σήμαινε καταχώριση πολλαπλών χώρων δραστηριοτήτων.

Για την αξιολόγηση οργανισμών με πολλαπλούς χώρους δραστηριοτήτων, κατόπιν αιτήματος του οργανισμού, ο επαληθευτής περιβάλλοντος μπορεί να συμφωνήσει με τη χρήση μεθόδου δειγματοληψίας σύμφωνα με τα κριτήρια που καθορίζονται στο παρόν κεφάλαιο.

7.2.2. *Κριτήρια επιλεξιμότητας για την εφαρμογή της μεθόδου δειγματοληψίας.*

Για οργανισμό με πολλαπλούς χώρους δραστηριοτήτων, η μέθοδος δειγματοληψίας μπορεί να χρησιμοποιηθεί μόνο για ομάδες παρόμοιων χώρων.

Η ομοιότητα των χώρων κρίνεται σύμφωνα με τα ακόλουθα κριτήρια, τα οποία θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικά: τοποθεσία εντός του ίδιου κράτους μέλους ([65])· ίδιος τύπος δραστηριοτήτων· ίδιες διαδικασίες· ίδιο νομικό καθεστώς· παρόμοιες νομικές απαιτήσεις· παρόμοιες περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις· παρόμοια σημασία των περιβαλλοντικών επιπτώσεων· και παρόμοιες διαδικασίες περιβαλλοντικής διαχείρισης και ελέγχου.

Οι ομάδες παρόμοιων χώρων δραστηριοτήτων ορίζονται κατόπιν αιτήματος του οργανισμού και σε αμοιβαία συμφωνία τόσο με τον επαληθευτή περιβάλλοντος όσο και με την αρμόδια αρχή, σύμφωνα με τη διαδικασία που περιγράφεται κατωτέρω. Οι ομάδες αυτές πρέπει να αντικατοπτρίζονται στους εσωτερικούς περιβαλλοντικούς ελέγχους και στην ανασκόπηση από τη διοίκηση, καθώς και σε όλους τους χώρους δραστηριοτήτων εντός των ομάδων που αναφέρονται στην περιβαλλοντική δήλωση και στο μητρώο.

Όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην καταχώριση στο EMAS είναι υπό τον άμεσο έλεγχο, την εξουσία και την εποπτεία του οργανισμού.

Το σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ελέγχεται και διοικείται κεντρικά και υπόκειται σε ανασκόπηση από τη διοίκηση. Όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων που καλύπτονται από την καταχώριση στο EMAS υπόκεινται στον περιβαλλοντικό έλεγχο του οργανισμού. Το πεδίο εφαρμογής του προγράμματος εσωτερικού περιβαλλοντικού ελέγχου περιλαμβάνει όλους τους χώρους δραστηριοτήτων.

Ο οργανισμός πρέπει επίσης να αποδείξει ότι έχει την εξουσία και την ικανότητα να δρομολογήσει οργανωτικές αλλαγές σε όλους τους χώρους δραστηριοτήτων που καλύπτονται από την καταχώριση στο EMAS, με σκοπό την επίτευξη των περιβαλλοντικών σκοπών του. Ο οργανισμός πρέπει επίσης να αποδείξει την ικανότητά του να συλλέγει και να αναλύει δεδομένα από όλους τους χώρους δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της έδρας του.

([65]) Η μόνη εξαίρεση που θα μπορούσε να εξεταστεί για το κριτήριο «τοποθεσία εντός του ίδιου κράτους μέλους» είναι οι εγκαταστάσεις υπουργείων Εξωτερικών ή διεθνών οργανισμών που βρίσκονται εκτός του κράτους μέλους προέλευσης, αλλά των οποίων η διαχείριση και ο έλεγχος ασκείται πλήρως από τα κεντρικά γραφεία, όπως αποστολές ή αντιπροσωπείες διπλωματικών γραφείων.

7.2.3. ***Απαιτήσεις για τον αιτούντα οργανισμό***

Ο οργανισμός παρέχει στον επαληθευτή περιβάλλοντος σαφή και αδιαμφισβήτητη περιγραφή του πλαισίου λειτουργίας του και σύνοψη των δραστηριοτήτων, των προϊόντων και των υπηρεσιών του, καθώς και της σχέσης του με τυχόν μητρικούς ή συνδεδεμένους οργανισμούς ή θυγατρικές, κατά περίπτωση. Η περιγραφή αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνει:

- ✓ τις ομάδες χώρων δραστηριοτήτων, συμπεριλαμβανομένης της διαδικασίας ομαδοποίησης·
- ✓ τους χώρους που ενδέχεται να εξαιρεθούν από τη διαδικασία δειγματοληψίας και τους λόγους του εν λόγω περιορισμού·
- ✓ περιγραφή όλων των σημαντικών άμεσων και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών που έχουν ως αποτέλεσμα σημαντικές περιβαλλοντικές επιπτώσεις του οργανισμού. Θα πρέπει να περιλαμβάνεται επεξήγηση του τρόπου με τον οποίο η φύση των επιπτώσεων σχετίζεται με τις σημαντικές άμεσες και έμμεσες πτυχές, και θα πρέπει να προσδιορίζονται οι σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που συνδέονται με τους χώρους στους οποίους θα εφαρμοστεί η διαδικασία δειγματοληψίας·
- ✓ τους πιθανούς κινδύνους που συνδέονται με αυτές τις περιβαλλοντικές πτυχές·
- ✓ την περιβαλλοντική πολιτική του οργανισμού και σύντομη περιγραφή του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης του οργανισμού, συμπεριλαμβανομένων των σκοπών και στόχων σε συνάρτηση με τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές και επιπτώσεις. Εάν ο οργανισμός δεν διαθέτει ακόμη σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης, θα πρέπει να περιγράφονται το προγραμματισμένο σύστημα και οι κύριοι στόχοι του·
- ✓ αναφορά στους κύριους ισχύοντες περιβαλλοντικούς κανονισμούς·
- ✓ τον κατάλογο των χώρων δραστηριοτήτων που θα υποβληθούν σε διαδικασία δειγματοληψίας.

Συνιστάται στον οργανισμό να ενημερώνει σε πρώιμο στάδιο τους αρμόδιους φορείς και τους φορείς διαπίστευσης και αδειοδότησης για τη σχεδιαζόμενη καταχώριση πολλαπλών χώρων, ώστε να διασφαλίζεται ότι δεν υπάρχουν εμπόδια που θα μπορούσαν να παρεμποδίσουν το εν λόγω εγχείρημα.

7.2.4. ***Κριτήρια αποκλεισμού χώρων δραστηριοτήτων από τη διαδικασία δειγματοληψίας***

Η μέθοδος δειγματοληψίας μπορεί να μην εφαρμοστεί στην περίπτωση:

- ✓ χώρων δραστηριοτήτων ή οργανισμών στους οποίους έχουν χορηγηθεί ουσιαστικά κίνητρα και διοικητικές απλουστεύσεις, με την επιφύλαξη της απαίτησης να αξιολογούνται με διαφορετικό τρόπο·
- ✓ χώρων στους οποίους το εθνικό δίκαιο αποκλείει ρητά μια μέθοδο δειγματοληψίας·
- ✓ χώρων που βρίσκονται σε χώρες εκτός ΕΕ·
- ✓ χώρων οι οποίοι, λόγω των σημαντικών περιβαλλοντικών πτυχών τους, ενέχουν κίνδυνο περιβαλλοντικού ατυχήματος που θα μπορούσε να προκαλέσει τοπικό περιβαλλοντικό πρόβλημα·
- ✓ χώρων που υπόκεινται στη νομοθεσία για τις ουσίες που προκαλούν πολύ μεγάλη ανησυχία ([66])·
- ✓ χώρων που υπόκεινται σε νομοθεσία για τη διαχείριση επικίνδυνων αποβλήτων, με εξαίρεση τους παραγωγούς επικίνδυνων αποβλήτων σε μικρές ποσότητες οι οποίοι υπόκεινται σε εθνικές και/ή περιφερειακές εξαιρέσεις·
- ✓ χώρων που υπόκεινται στην οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([67]) (οδηγία περί βιομηχανικών εκπομπών).
- ✓ χώρων που υπόκεινται στην οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου ([68]) (οδηγία Seveso).

([66]) Όπως ορίζονται στην πρόταση για κανονισμό για τη θέσπιση πλαισίου για τον καθορισμό απαιτήσεων οικολογικού σχεδιασμού όσον αφορά τα βιώσιμα προϊόντα https://environment.ec.europa.eu/system/files/2022-03/COM_2022_142_1_EN_ACT_part1_v6.pdf.

([67]) Οδηγία 2010/75/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 24ης Νοεμβρίου 2010, περί βιομηχανικών εκπομπών (ολοκληρωμένη πρόληψη και έλεγχος της ρύπανσης) (ΕΕ L 334 της 17.12.2010, σ. 17).

([68]) Οδηγία 2012/18/ΕΕ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 4ης Ιουλίου 2012, για την αντιμετώπιση των κινδύνων μεγάλων ατυχημάτων σχετιζόμενων με επικίνδυνες ουσίες και για την τροποποίηση και στη συνέχεια την κατάργηση της οδηγίας 96/82/ΕΚ του Συμβουλίου (ΕΕ L 197 της 24.7.2012, σ. 1).

7.2.5. ***Κατευθυντήριες γραμμές για τη χρήση διαδικασίας δειγματοληψίας για την αξιολόγηση οργανισμών με πολλαπλούς χώρους δραστηριοτήτων***

Ο οργανισμός πρέπει να καθορίζει με σαφήνεια το προτεινόμενο πεδίο εφαρμογής της μεθόδου δειγματοληψίας (αριθμός χώρων δραστηριοτήτων, κατάλογος όλων των χώρων που καλύπτονται με σύντομη περιγραφή των δραστηριοτήτων τους, αναφορά των χώρων που εξαιρούνται από τη διαδικασία δειγματοληψίας κ.λπ.) σύμφωνα με τις απαιτήσεις που αναφέρονται ανωτέρω.

Οι χώροι που προτείνονται από τον οργανισμό για να συμπεριληφθούν στη διαδικασία δειγματοληψίας πρέπει να ταξινομούνται σε μία ή περισσότερες ομάδες παρόμοιων χώρων. Ο βαθμός ομοιότητας μιας ομάδας χώρων δραστηριοτήτων πρέπει να εγγυάται ότι η αξιολόγηση δείγματος χώρων είναι ιδιαιτέρως αντιπροσωπευτική ολόκληρης της ομάδας. Όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων που δεν περιλαμβάνονται σε ομάδα λόγω της ανομοιότητάς τους, εξαιρούνται από τη διαδικασία δειγματοληψίας και πρέπει να αξιολογούνται χωριστά.

7.2.6. ***Διαδικασία για την εφαρμογή της μεθόδου δειγματοληψίας για οργανισμούς με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων***

Παρότι ο οργανισμός μπορεί να προτείνει τη δειγματοληψία, εναπόκειται στον επαληθευτή να κρίνει αν αυτό είναι σκόπιμο ή όχι. Επομένως, στο πλαίσιο της προετοιμασίας της συμφωνίας με τον οργανισμό, ο επαληθευτής πρέπει να κρίνει αν ο οργανισμός είναι επιλέξιμος για δειγματοληψία, αν πληρούνται οι απαιτήσεις για την εφαρμογή της και αν θα πρέπει να υπάρξουν εξαιρέσεις από τη δειγματοληψία.

Από τα αρχεία του επαληθευτή πρέπει να προκύπτει ο τρόπος με τον οποίο συνάγονται τα εν λόγω συμπεράσματα, ενώ τα αρχεία αυτά πρέπει να τίθενται στη διάθεση των φορέων διαπίστευσης και αδειοδότησης για επανεξέταση κατά τη διάρκεια της εποπτείας. Αυτά θα πρέπει να περιλαμβάνουν τη συμφωνία του επαληθευτή με το προτεινόμενο πεδίο εφαρμογής, τους ορισμούς της φύσης κάθε ομάδας χώρων δραστηριοτήτων και (προ)σχέδιο επαλήθευσης, το οποίο πρέπει να περιλαμβάνει περιγραφή της μεθοδολογίας και των κριτηρίων που εφαρμόζονται για τον καθορισμό των ομάδων των χώρων, τη μέθοδο που θα εφαρμοστεί για την επιλογή των χώρων (τόσο για τα τυχαία όσο και τα μη τυχαία μέρη) και τη χρονική στιγμή της επαλήθευσης. Το εν λόγω σχέδιο επαλήθευσης πρέπει επίσης να περιλαμβάνει τις βασικές δραστηριότητες και διαδικασίες κάθε ομάδας χώρων, τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που σχετίζονται με κάθε ομάδα χώρων, καθώς και εκτίμηση του επιπέδου κινδύνου περιβαλλοντικών ατυχημάτων που σχετίζεται με τις πτυχές αυτές.

Ο επαληθευτής περιβάλλοντος πρέπει να αξιολογεί επίσης τη διαφάνεια της ομαδοποίησης όμοιων χώρων δραστηριοτήτων που ενδεχομένως απαιτείται, καθώς και τον αντίκτυπο της ομαδοποίησης αυτής στο περιεχόμενο της περιβαλλοντικής δήλωσης και τη συνολική περιβαλλοντική επίδοση του οργανισμού. Τα αποτελέσματα της αξιολόγησης αυτής πρέπει να τεκμηριώνονται στην έκθεση του επαληθευτή.

Όταν ο επαληθευτής περιβάλλοντος έχει συμφωνήσει με το προτεινόμενο πεδίο εφαρμογής (συμπεριλαμβανομένης προσέγγισης δειγματοληψίας), προσδιορίζει τα χαρακτηριστικά κάθε ομάδας χώρων και καταρτίζει σχέδιο επαλήθευσης το οποίο περιγράφει τη διαδικασία και τα κριτήρια για τον προσδιορισμό τους, τη διαδικασία επιλογής των χώρων (για τα τυχαία και μη τυχαία μέρη) και τη χρονική στιγμή της επαλήθευσης. Το σχέδιο επαλήθευσης περιλαμβάνει επίσης τις βασικές δραστηριότητες και διαδικασίες κάθε ομάδας χώρων, τις σημαντικές περιβαλλοντικές πτυχές που συνδέονται με κάθε ομάδα, και εκτίμηση του κινδύνου περιβαλλοντικών ατυχημάτων που συνδέονται με τις εν λόγω πτυχές.

Ο επαληθευτής περιβάλλοντος θα πρέπει να αξιολογεί το επίπεδο κινδύνου που συνδέεται με τη φύση των δραστηριοτήτων και των διεργασιών που διεξάγονται σε κάθε χώρο που περιλαμβάνεται στο πεδίο εφαρμογής της δειγματοληψίας. Μπορεί επίσης να αποφασίσει να περιορίσει τη διαδικασία δειγματοληψίας εάν το δείγμα των χώρων που έχει επιλεγεί δεν είναι κατάλληλο για την παροχή επαρκούς διασφάλισης όσον αφορά την αποτελεσματικότητα του συστήματος διαχείρισης, λόγω συγκεκριμένων γεγονότων. Οι εν λόγω περιορισμοί πρέπει να καθορίζονται από τον επαληθευτή περιβάλλοντος σε σχέση με τα ακόλουθα στοιχεία:

- ✓ περιβαλλοντικές συνθήκες ή άλλες σχετικές πτυχές που συνδέονται με το πλαίσιο λειτουργίας του οργανισμού·
- ✓ διαφορές στην επιτόπια εφαρμογή του συστήματος διαχείρισης, λαμβανομένων υπόψη των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών των επιμέρους χώρων·
- ✓ συμμόρφωση του οργανισμού με τους κανόνες (π.χ. αρχεία της υπηρεσίας επιβολής του νόμου, αριθμός καταγγελιών, αξιολόγηση διορθωτικών μέτρων).

Στη συνέχεια, ο επαληθευτής θα πρέπει να τεκμηριώνει τους συγκεκριμένους λόγους που περιορίζουν την καταλληλότητα του οργανισμού για τη χρήση δειγματοληπτικής προσέγγισης.

Όταν χρησιμοποιείται δειγματοληπτική προσέγγιση, αυτό πρέπει να περιλαμβάνεται στην κοινοποίηση που προβλέπεται στα άρθρα 23 και 24. Τουλάχιστον 4 εβδομάδες πριν από την επαλήθευση, ο επαληθευτής περιβάλλοντος κοινοποιεί στον φορέα διαπίστευσης και αδειοδότησης και στον αρμόδιο φορέα κατάλογο όλων των χώρων του οργανισμού που έχει προγραμματιστεί να υποβληθούν στη διαδικασία δειγματοληψίας, καθώς και όλων των χώρων που υπόκεινται σε χωριστή επαλήθευση.

Οι αρμόδιοι φορείς πρέπει να διαθέτουν διαδικασίες για την επιβολή περιορισμών στην εφαρμογή της δειγματοληψίας όταν η δειγματοληψία χώρων δραστηριοτήτων είναι ακατάλληλη μέθοδος για να εξασφαλιστεί επαρκής αξιοπιστία της αποτελεσματικότητας του υπό έλεγχο συστήματος διαχείρισης.

Ο φορέας διαπίστευσης και αδειοδότησης και ο αρμόδιος φορέας για την καταχώριση πολλαπλών χώρων μπορούν επίσης να χρησιμοποιούν τα ουσιώδη αποδεικτικά στοιχεία που έχουν λάβει, για παράδειγμα μέσω γραπτής έκθεσης από την αρμόδια ή τις αρμόδιες εκτελεστικές αρχές, σύμφωνα με το άρθρο 13 παράγραφος 2 στοιχείο γ) του κανονισμού EMAS, προκειμένου να διασφαλιστεί ότι δεν υπάρχουν στοιχεία που να τεκμηριώνουν παράβαση των εφαρμοστέων νομικών απαιτήσεων σχετικά με το περιβάλλον.

Στο μητρώο EMAS, οι αρμόδιοι φορείς μπορούν να αναφέρουν, σε επίπεδο οργανισμού, τους χώρους δραστηριοτήτων που υπόκεινται σε διαδικασία δειγματοληψίας πολλαπλών χώρων.

Στις ετήσιες συνεδριάσεις τους, οι αρμόδιοι φορείς μπορούν να υποβάλλουν εκθέσεις σχετικά με τη χρήση της μεθόδου δειγματοληψίας στις αντίστοιχες χώρες τους και να συμπεριλαμβάνουν την πτυχή αυτή στις τακτικές διαδικασίες αξιολόγησης από ομοτίμους.

7.2.7. ***Επιλογή και υπολογισμός του δείγματος***

Τα δείγματα πρέπει να επιλέγονται κατά τρόπον ώστε να διασφαλίζεται ότι ο επαληθευτής έχει αντιπροσωπευτική και ολοκληρωμένη εικόνα των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού και ότι είναι σε θέση να ελέγχει την αξιοπιστία των δεδομένων και τη λογοδοσία σε τοπικό επίπεδο.

Θα πρέπει να ακολουθούνται ορθές πρακτικές για την επιλογή των τεχνικών δειγματοληψίας και οι επαληθευτές θα πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους ακόλουθους παράγοντες κατά την επιλογή των χώρων που θα συμπεριληφθούν στο πρόγραμμα επαλήθευσης:

- ✓ την περιβαλλοντική πολιτική και το περιβαλλοντικό πρόγραμμα·
- ✓ την πολυπλοκότητα του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης, τη σημασία των άμεσων
- ✓ και έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών και επιπτώσεων και την πιθανή αλληλεπίδραση με ευαίσθητα περιβάλλοντα.
- ✓ τις απόψεις των ενδιαφερόμενων μερών (καταγγελίες, δημόσιο συμφέρον για κάποιον χώρο)·
- ✓ την κατανομή του προσωπικού του οργανισμού στους χώρους δραστηριοτήτων·
- ✓ το ιστορικό περιβαλλοντικών προβλημάτων, τουλάχιστον κατά τα προηγούμενα 3 έτη·
- ✓ τα αποτελέσματα προηγούμενων επαληθεύσεων και εσωτερικών ελέγχων.

Ο χώρος δραστηριοτήτων πρέπει να υπόκειται σε μεμονωμένη επαλήθευση εάν:

- ✓ το μέγεθος, η κλίμακα και η φύση των δραστηριοτήτων/εργασιών του στον χώρο έχουν αναγνωριστεί ως διαφορετικά από εκείνα άλλων χώρων δραστηριοτήτων του ίδιου οργανισμού·
- ✓ οι εσωτερικοί έλεγχοι και η ανασκόπηση από τη διοίκηση έχουν καταδείξει την ανάγκη λήψης διορθωτικών μέτρων που δεν έχουν εφαρμοστεί·
- ✓ έχουν προκύψει ουσιαστικές αλλαγές στο σύστημα περιβαλλοντικής διαχείρισης ή στις εργασίες στον χώρο δραστηριοτήτων μετά την τελευταία επαλήθευση.

Για παράδειγμα, η έδρα δεν θα πρέπει να αποτελεί μέρος του δείγματος, αλλά θα πρέπει να υπόκειται σε χωριστή επαλήθευση κατά τη διάρκεια κάθε κύκλου.

Η μέθοδος δειγματοληψίας για την επιλογή των χώρων δραστηριοτήτων στο εσωτερικό της κάθε ομάδας για τις επιτόπιες αξιολογήσεις πρέπει να πληροί τις απαιτήσεις που περιγράφονται κατωτέρω.

- ✓ Από κάθε ομάδα συγκρίσιμων χώρων δραστηριοτήτων λαμβάνεται αντιπροσωπευτικό δείγμα.
- ✓ Το δείγμα διαμορφώνεται εν μέρει σε επιλεκτική βάση, σύμφωνα με τους παράγοντες που εξηγούνται κατωτέρω, και εν μέρει σε μη επιλεκτική βάση (τυχαία), με αποτέλεσμα ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα διαφόρων χώρων δραστηριοτήτων.

- ✓ Σε κάθε ομάδα, το δείγμα των χώρων πρέπει να είναι τουλάχιστον κατά 50 % (στρογγυλοποιημένο στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό) τυχαίο (μη επιλεκτικό). Ο επαληθευτής περιβάλλοντος πρέπει να τεκμηριώσει τη διαδικασία που χρησιμοποιήθηκε για αυτήν την τυχαία επιλογή.
- ✓ Η διαδικασία για το υπόλοιπο τμήμα της επιλεκτικής δειγματοληψίας πρέπει να είναι σύμφωνη με τις ακόλουθες διατάξεις.

Πρέπει να διασφαλίζεται ότι, για κάθε νέα επαλήθευση, οι χώροι μιας ομάδας που ανήκουν στο δείγμα είναι διαφορετικοί από εκείνους που συμπεριλήφθηκαν στο δείγμα στην ίδια ομάδα κατά τη διάρκεια προηγούμενων επαληθεύσεων. Κατά την πρώτη επαλήθευση και σε κάθε επόμενο κύκλο επαλήθευσης, τα κεντρικά γραφεία πρέπει να περιλαμβάνονται στο πρόγραμμα επαλήθευσης. Η επαλήθευση μπορεί να λαμβάνει υπόψη τα αποτελέσματα του εσωτερικού ελέγχου εκτίμησης κινδύνου, ο οποίος, κατά γενικό κανόνα, θα πρέπει να διενεργείται σε όλους τους χώρους δραστηριοτήτων του οργανισμού.

Ο ελάχιστος αριθμός χώρων δραστηριοτήτων που θα πρέπει να συμπεριληφθούν στο δείγμα και λαμβάνεται από κάθε ομάδα χώρων δραστηριοτήτων υπολογίζεται με βάση τον ακόλουθο τύπο.

Παράδειγμα υπολογισμού δείγματος για οργανισμό με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων

Για εταιρεία που δραστηριοποιείται στον τομέα του λιανικού εμπορίου ειδών ένδυσης με 504 τοποθεσίες:

— *503 σημεία πώλησης,*

— *1 έδρα.*

1. *Διαμόρφωση ομάδων χώρων δραστηριοτήτων για την εφαρμογή της μεθόδου δειγματοληψίας:*

— *Ομάδα 1: 100 σημεία πώλησης > 150 m2*

— *Ομάδα 2: 400 σημεία πώλησης < 150 m2*

— *Επιμέρους τοποθεσίες:*

3 σημεία πώλησης διαφόρων μεγεθών και περιεχομένων

1 έδρα.

2. *Αξιολόγηση πριν από την αρχική καταχώριση και πριν από την ανανέωση της καταχώρισης:*

— *Όλοι οι επιμέρους χώροι (3 σημεία πωλήσεων, 1 κεντρικό κατάστημα)*

— *Ομάδα 1: τουλάχιστον √100 σημεία πώλησης = 10 σημεία πώλησης*

— *Ομάδα 2: τουλάχιστον √400 σημεία πώλησης = 20 σημεία πώλησης*

Για την αρχική καταχώριση στο EMAS και για την ανανέωση, ο αριθμός αυτός ισούται με την **τετραγωνική ρίζα του αριθμού των χώρων δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται σε κάθε ομάδα** και στρογγυλοποιείται στον πλησιέστερο ακέραιο αριθμό (π.χ. για μια ομάδα 100 χώρων δραστηριοτήτων: √100 = 10).

Ο επαληθευτής περιβάλλοντος πρέπει να τηρεί λεπτομερή αρχεία για κάθε εφαρμογή διαδικασίας δειγματοληψίας σε οργανισμούς με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων, στα οποία αιτιολογείται η διαδικασία και οι παράμετροι / τα κριτήρια που χρησιμοποιήθηκαν και καταδεικνύεται ότι η διαδικασία δειγματοληψίας έχει εφαρμοστεί σύμφωνα με το παρόν έγγραφο.

7.2.8. ***Διαδικασία σε περίπτωση αποκλίσεων***

Οι οργανισμοί θα πρέπει να εξετάζουν τον κίνδυνο απώλειας της κοινής καταχώρισης για όλους τους χώρους δραστηριοτήτων σε περίπτωση παράβασης των κανονιστικών απαιτήσεων σε έναν μόνο χώρο δραστηριοτήτων. Λαμβάνοντας υπόψη τον εν λόγω κίνδυνο, οι οργανισμοί μπορούν επίσης να καταχωρίζουν τις συγκεκριμένες αυτές τοποθεσίες χωριστά.

Εάν διαπιστωθούν περιπτώσεις μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου ή μη συμμόρφωσης με τις νομικές διατάξεις κατά την αξιολόγηση οργανισμού με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων όπου χρησιμοποιήθηκε δειγματοληπτική προσέγγιση, ο ελεγκτής πρέπει να ενεργήσει ως εξής.

- ✓ Θα πρέπει να διερευνηθεί σε ποιον βαθμό η μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του προτύπου ή η μη συμμόρφωση με τις νομικές διατάξεις αφορά τον συγκεκριμένο χώρο ή και άλλους χώρους δραστηριοτήτων.

- ✓ Ο οργανισμός πρέπει να εντοπίσει όλους τους χώρους δραστηριοτήτων οι οποίοι μπορεί να επηρεαστούν, να λάβει τα αναγκαία διορθωτικά μέτρα στους εν λόγω χώρους και να προσαρμόσει το σύστημα διαχείρισης σε περίπτωση που υπάρχει υπόνοια ότι η μη συμμόρφωση με τις απαιτήσεις του προτύπου ή η μη συμμόρφωση με τις νομικές διατάξεις μπορεί να υποδηλώνει συνολική ανεπάρκεια του συστήματος διαχείρισης που μπορεί να επηρεάσει και άλλους χώρους. Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις απαιτήσεις του προτύπου ή μη συμμόρφωσης με τις νομικές διατάξεις η οποία δεν μπορεί να διορθωθεί με έγκαιρα διορθωτικά μέτρα, ο επαληθευτής δεν θα πρέπει να επικυρώσει την περιβαλλοντική δήλωση του οργανισμού. Σε περίπτωση ανανέωσης, πρέπει να γνωστοποιήσει στον αρμόδιο φορέα ότι η περιβαλλοντική δήλωση δεν έχει επικυρωθεί. Ο αρμόδιος φορέας μπορεί να αποφασίσει ότι η καταχώριση του οργανισμού ή του χώρου δραστηριοτήτων θα πρέπει να ανασταλεί ή να διαγραφεί από το μητρώο EMAS. Δεν είναι δυνατή μόνο η αναστολή ή η διαγραφή του χώρου όπου διαπιστώθηκε η αρχική μη συμμόρφωση από το μητρώο EMAS.

- ✓ Απαιτούνται αποδεικτικά στοιχεία για τα μέτρα αυτά και η επαλήθευση της αποτελεσματικότητάς τους από τον επαληθευτή περιβάλλοντος, ο οποίος θα επεκτείνει το δείγμα ώστε να συμπεριλάβει πρόσθετους χώρους μόλις ληφθούν διορθωτικά μέτρα.

- ✓ Η περιβαλλοντική δήλωση επικυρώνεται και η δήλωση για τις δραστηριότητες επαλήθευσης και επικύρωσης σύμφωνα με το παράρτημα VII του κανονισμού υπογράφεται μόνο όταν ληφθούν ικανοποιητικά στοιχεία που αποδεικνύουν ότι όλοι οι χώροι δραστηριοτήτων συμμορφώνονται με τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS και με όλες τις περιβαλλοντικές νομικές απαιτήσεις.

7.2.9. ***Τεκμηρίωση που πρέπει να περιλαμβάνεται στην περιβαλλοντική δήλωση με αιτιολόγηση του μεγέθους του δείγματος και της διαδικασίας δειγματοληψίας.***

Οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί για τους οποίους ο επαληθευτής περιβάλλοντος έχει εφαρμόσει σύστημα δειγματοληψίας/επαλήθευσης σύμφωνα με το παρόν τμήμα του οδηγού χρήστη θα πρέπει να τεκμηριώνουν το εν λόγω σύστημα δειγματοληψίας στην περιβαλλοντική δήλωσή τους. Η περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να αιτιολογεί (εν συντομία) τη διαδικασία ομαδοποίησης των χώρων και το μέγεθος του δείγματος. Η περιβαλλοντική δήλωση απαριθμεί όλους τους χώρους δραστηριοτήτων και κάνει σαφή διάκριση μεταξύ χώρων στους οποίους έχει πραγματοποιηθεί επίσκεψη και χώρων στους οποίους δεν έχει πραγματοποιηθεί επίσκεψη.

7.3. ***Έκθεση του επαληθευτή περιβάλλοντος***

Μετά την επιτόπια επαλήθευση, ο επαληθευτής περιβάλλοντος πρέπει να συντάσσει γραπτή έκθεση σχετικά με την έκβαση της επαλήθευσης, σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφοι 6 και 7 του κανονισμού EMAS, με το ακόλουθο περιεχόμενο.

- ✓ Όλα τα θέματα σχετικά με τις εργασίες που εκτέλεσε ο επαληθευτής περιβάλλοντος.

- ✓ Περιγραφή της συμμόρφωσης με όλες τις απαιτήσεις του EMAS, συμπεριλαμβανομένων των αποδεικτικών στοιχείων, διαπιστώσεων και πορισμάτων· η έκθεση θα πρέπει να αναφέρεται ιδίως στα αποδεικτικά στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν για την αξιολόγηση της συμμόρφωσης με τις κείμενες διατάξεις (εκθέσεις μέτρησης, αναλύσεις ή παρόμοια στοιχεία). Η έκθεση πρέπει επίσης να αναφέρει τη βάση για την αξιολόγηση των απαιτήσεων του άρθρου 7 σχετικά με πιθανή εξαίρεση.

- ✓ Σύγκριση των περιβαλλοντικών επιδόσεων και στόχων σε σχέση με προηγούμενες περιβαλλοντικές δηλώσεις, και αξιολόγηση των περιβαλλοντικών επιδόσεων του οργανισμού και της συνεχούς βελτίωσης των περιβαλλοντικών επιδόσεων· η έκθεση θα πρέπει να προσδιορίζει συγκεκριμένες ευκαιρίες βελτίωσης στο πλαίσιο της αξιολόγησης των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

- ✓ Κατά περίπτωση, τις τεχνικές αδυναμίες που διαπιστώθηκαν κατά τη διάρκεια της περιβαλλοντικής ανασκόπησης ή του ελέγχου του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και άλλων σχετικών διαδικασιών.

- ✓ Σε περίπτωση μη συμμόρφωσης με τις διατάξεις, πρόσθετες πληροφορίες σχετικά με τις διαπιστώσεις και τα σχετικά πορίσματα και τα αποδεικτικά στοιχεία στα οποία βασίζονται οι εν λόγω διαπιστώσεις και τα πορίσματα.

- ✓ Αντιρρήσεις σχετικά με το σχέδιο περιβαλλοντικής δήλωσης ή την επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση, καθώς και λεπτομέρειες για τις αλλαγές ή τις προσθήκες που θα πρέπει να γίνουν στην περιβαλλοντική δήλωση ή στην επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση.

Η έκθεση θα πρέπει να συντάσσεται σε διάλογο με τον οργανισμό, ώστε να είναι δυνατή η ταχεία απάντηση σε τυχόν ανοικτά ερωτήματα. Με τον τρόπο αυτόν, τα προβλήματα που εμποδίζουν την επικύρωση μπορούν ήδη να αντιμετωπιστούν κατά την τελική συνεδρίαση και να καταγραφούν γραπτώς με τη μορφή αποκλίσεων.

Εάν ο επαληθευτής κρίνει ότι οι επιμέρους απαιτήσεις δεν πληρούνται επαρκώς, ο περιβαλλοντικός εκπρόσωπος της ανώτατης διοίκησης του οργανισμού μπορεί να προβεί στις αναγκαίες αλλαγές. Σε μεμονωμένες περιπτώσεις, η απόκλιση μπορεί να είναι τόσο σοβαρή ώστε ο επαληθευτής περιβάλλοντος να πρέπει να επαληθεύσει εκ νέου τη διόρθωση επί τόπου. Ωστόσο, κατά κανόνα, τα επαληθεύσιμα αποδεικτικά στοιχεία είναι επαρκή και πρέπει να υποβάλλονται στον επαληθευτή περιβάλλοντος πριν από την επιβεβαίωση της επικύρωσης.

Η έκθεση πρέπει να υποβάλλεται στον εκπρόσωπο περιβαλλοντικής διαχείρισης και, εάν είναι δυνατόν, στην ανώτατη διοίκηση.

7.4. **Επικύρωση της περιβαλλοντικής δήλωσης** — Άρθρα 6, 7 και 19 του κανονισμού EMAS

Εάν ο επαληθευτής περιβάλλοντος κρίνει ότι πληρούνται όλες οι απαιτήσεις του κανονισμού EMAS, επικυρώνει την περιβαλλοντική δήλωση με την υπογραφή του και βεβαιώνει στον οργανισμό τις δραστηριότητες επαλήθευσης και επικύρωσης.

Επικυρώνοντας την περιβαλλοντική δήλωση, ο επαληθευτής περιβάλλοντος βεβαιώνει ότι:

- ✓ η περιβαλλοντική δήλωση πληροί όλες τις απαιτήσεις του EMAS·
- ✓ οι πληροφορίες και τα δεδομένα είναι αξιόπιστα και ορθά και συμμορφώνονται με τους κανονισμούς για το EMAS· και
- ✓ δεν υπάρχουν στοιχεία που να αποδεικνύουν τη μη συμμόρφωση με τους ισχύοντες περιβαλλοντικούς κανονισμούς.

Η βεβαίωση αυτή καταγράφεται με τη μορφή σημείωσης επαλήθευσης στην περιβαλλοντική δήλωση. Εναλλακτικά, η δήλωση σύμφωνα με το παράρτημα VII (*Βεβαίωση του επαληθευτή περιβάλλοντος σχετικά με τις δραστηριότητες επαλήθευσης και επικύρωσης*), υπογεγραμμένη σύμφωνα με το άρθρο 25 παράγραφος 9, μπορεί να ενσωματωθεί στην περιβαλλοντική δήλωση.

Κάθε 3 έτη (κατ' εξαίρεση κάθε 4 έτη για τις μικρές επιχειρήσεις), η περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να ανανεώνεται πλήρως, μαζί με την καταχώριση στο EMAS που πρέπει να επικυρώνεται από τον επαληθευτή περιβάλλοντος και να υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα. Κατά τα ενδιάμεσα έτη, η περιβαλλοντική δήλωση πρέπει να επικαιροποιείται από την εταιρεία, να επικυρώνεται από τον επαληθευτή και να διαβιβάζεται στον αρμόδιο φορέα.

Εάν ένας μικρός οργανισμός χρησιμοποιεί τον τετραετή κύκλο για την επικύρωση, εξακολουθεί να καταρτίζει επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση κατά τα ενδιάμεσα έτη σύμφωνα με το άρθρο 6 παράγραφος 2 και το άρθρο 7 του κανονισμού EMAS. Ωστόσο, αυτή δεν ελέγχεται από τον επαληθευτή και υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα χωρίς επικύρωση.

Σύμφωνα με το άρθρο 19 παράγραφος 2, κάθε επικαιροποιημένη πληροφορία της περιβαλλοντικής δήλωσης ή της επικαιροποιημένης περιβαλλοντικής δήλωσης πρέπει να επικυρώνεται από τον επαληθευτή περιβάλλοντος κατά διαστήματα που δεν υπερβαίνουν τους 12 μήνες.

Αποτελεί ορθή πρακτική να παρέχεται στον επαληθευτή περιβάλλοντος σχέδιο της περιβαλλοντικής δήλωσης πριν από την επίσκεψή του.

Βήμα 8: Καταχώριση στο μητρώο EMAS — *Άρθρα 4, 5 και 6 του κανονισμού EMAS*

Ο κανονισμός EMAS περιέχει ορισμένους γενικούς κανόνες για την καταχώριση. Τα κράτη μέλη μπορούν να τους προσαρμόζουν στους εθνικούς περιβαλλοντικούς κανονισμούς τους. Μετά την εφαρμογή και επαλήθευση του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης και την επικύρωση της περιβαλλοντικής δήλωσης EMAS, ο οργανισμός υποβάλλει αίτηση στον αρμόδιο φορέα για καταχώριση στο EMAS.

8.1. **Η διαδικασία καταχώρισης** — *Άρθρα 4, 5 και 6 του κανονισμού EMAS*

Οι οργανισμοί θα πρέπει να έρχονται σε επαφή με τους κατάλληλους επαληθευτές περιβάλλοντος κατά τη φάση του σχεδιασμού. Στόχος είναι να υπάρχει αρκετός χρόνος για τον προγραμματισμό των αναγκαίων συναντήσεων ή για να συμφωνηθεί με τον επαληθευτή το πεδίο εφαρμογής της επαλήθευσης, π.χ. σε σχέση με την επαλήθευση παρόμοιων χώρων στο πλαίσιο της διαδικασίας δειγματοληψίας. Σύμφωνα με το άρθρο 4 παράγραφος 4 του κανονισμού EMAS, οι οργανισμοί έχουν τη δυνατότητα να ζητούν πληροφορίες από τον επαληθευτή περιβάλλοντος.

Το EMAS χρησιμοποιεί την ταξινόμηση οικονομικών δραστηριοτήτων της ΕΕ τόσο για την ταξινόμηση του οργανισμού σε οικονομικό τομέα όσο και για τη διαπίστευση των επαληθευτών περιβάλλοντος. Η ταξινόμηση αυτή ρυθμίζεται σύμφωνα με τον κωδικό NACE (ονοματολογία οικονομικών δραστηριοτήτων). Επομένως, ο τομέας διαπίστευσης των επαληθευτών περιβάλλοντος πρέπει να αντιστοιχεί στον οικονομικό τομέα του οργανισμού. Σε περίπτωση αμφιβολίας ως προς την ορθή ταξινόμηση του οργανισμού στον σωστό κωδικό NACE, ο αρμόδιος φορέας ή οι φορείς διαπίστευσης είναι διαθέσιμοι για να βοηθήσουν τους οργανισμούς να επιλέξουν τον σωστό κωδικό NACE.

Υπεύθυνος αρμόδιος φορέας

Ο οργανισμός υποβάλλει την αίτηση καταχώρισης στο μητρώο EMAS στον αρμόδιο φορέα με τοπική ευθύνη ([69]).

Πίνακας 10

Αρμόδιοι φορείς για τις διάφορες καταχωρίσεις

Κατάσταση	**Πού πραγματοποιείται η καταχώριση;**
Οργανισμός με έδρα στην ΕΕ	Αρμόδιος φορέας που ορίζεται επίσημα από το κράτος μέλος στο οποίο είναι εγκατεστημένος ο οργανισμός.
Οργανισμός με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων σε ένα κράτος μέλος.	Αρμόδιος φορέας που ορίζεται από το κράτος μέλος.
Καταχώριση οργανισμών με πολλαπλούς χώρους δραστηριοτήτων σε διάφορα κράτη μέλη της ΕΕ (καταχώριση σε επίπεδο ΕΕ)	Στην περίπτωση εταιρικής καταχώρισης σε επίπεδο ΕΕ, η τοποθεσία της έδρας ή του κέντρου διοίκησης του οργανισμού (με αυτήν τη σειρά προτεραιότητας) είναι καθοριστικής σημασίας για να αποφασιστεί ο κύριος αρμόδιος φορέας.
Καταχώριση οργανισμών με έναν ή περισσότερους χώρους δραστηριοτήτων σε τρίτες χώρες (καταχώριση τρίτων χωρών)	Εάν ένα κράτος μέλος αποφασίσει να προβλέψει την καταχώριση τρίτης χώρας, σύμφωνα με το άρθρο 3 παράγραφος 3 του κανονισμού EMAS, η καταχώριση στο συγκεκριμένο κράτος μέλος εξαρτάται, στην πράξη, από τη διαθεσιμότητα διαπιστευμένων επαληθευτών. Ο δυνητικός επαληθευτής θα πρέπει να είναι διαπιστευμένος στο συγκεκριμένο κράτος μέλος που προβλέπει την καταχώριση τρίτης χώρας, για τη συγκεκριμένη τρίτη χώρα και για τον/τους συγκεκριμένο/-ους οικονομικό/-ούς τομέα/-είς (που καθορίζονται με βάση τους κωδικούς NACE).
Οργανισμοί με πολλούς χώρους δραστηριοτήτων σε κράτη μέλη και σε τρίτες χώρες (καταχώριση παγκόσμιας εμβέλειας)	Το κράτος μέλος στο οποίο θαβρίσκεται ο αρμόδιος φορέας που είναι υπεύθυνος για τη διαδικασία αυτή είναι εγκατεστημένο βάσει των όρων με την ακόλουθη σειρά προτίμησης: 1) όταν ο οργανισμός έχει την έδρα του σε κράτος μέλος που προβλέπει την καταχώριση τρίτης χώρας, η αίτηση θα πρέπει να υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους μέλους· 2) εάν η έδρα του οργανισμού δεν βρίσκεται σε κράτος μέλος που προβλέπει την καταχώριση τρίτης χώρας, αλλά διαθέτει εκεί διοικητικό κέντρο, η αίτηση θα πρέπει να υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους μέλους· 3) εάν ο οργανισμός που υποβάλλει αίτηση για συνολική καταχώριση δεν έχει ούτε έδρα ούτε διοικητικό κέντρο σε κράτος μέλος που προβλέπει την καταχώριση τρίτης χώρας, τότε ο οργανισμός πρέπει να δημιουργήσει ένα ad hoc διοικητικό κέντρο σε κράτος μέλος το οποίο προβλέπει την καταχώριση τρίτης χώρας και η αίτηση θα πρέπει να υποβάλλεται στον αρμόδιο φορέα του εν λόγω κράτους μέλους. Σημείωση: Εάν η αίτηση καλύπτει περισσότερα του ενός κράτη μέλη, πρέπει να ακολουθείται η διαδικασία συντονισμού μεταξύ των αρμόδιων φορέων, όπως ορίζεται στο τμήμα 3 παράγραφος 2 του *οδηγού γιατην καταχώριση εταιρειών της ΕΕ, την καταχώριση τρίτων χωρών και την παγκόσμια καταχώριση δυνάμει του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1221/2009*. Στη συνέχεια, ο εν λόγω αρμόδιος φορέας θα ενεργεί ως κύριος αρμόδιος φορέας.

Σημείωση: Σε ό,τι αφορά την καταχώριση, ενδέχεται να διαφέρουν οι σχετικές δομές στα κράτη μέλη. Συνήθως υπάρχει ένας αρμόδιος φορέας σε κάθε κράτος μέλος. Ωστόσο, σε ορισμένα κράτη μέλη συστήνονται διάφοροι αρμόδιοι φορείς σε περιφερειακό επίπεδο.

([69]) https://ec.europa.eu/environment/emas/emas_contacts/competent_bodies_en.htm

8.1.1. ***Απαραίτητα έγγραφα για την καταχώριση στο EMAS.***

Πρέπει να υποβάλλονται τα ακόλουθα έγγραφα στο μητρώο:

- ✓ η επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση EMAS (ηλεκτρονική ή έντυπη μορφή)·
- ✓ η δήλωση υπογεγραμμένη από τον επαληθευτή περιβάλλοντος με την οποία πιστοποιείται ότι η επαλήθευση και η επικύρωση έχουν διενεργηθεί σύμφωνα με τον κανονισμό (παράρτημα VII του κανονισμού)·
- ✓ η συμπληρωμένη αίτηση στην επίσημη γλώσσα του κράτους μέλους στο οποίο επιθυμεί να καταχωριστεί ο οργανισμός (παράρτημα VI του κανονισμού), καθώς και οι πληροφορίες που απαιτούνται στο παράρτημα VI, αριθ. 2·
- ✓ αποδεικτικό πληρωμής των οφειλόμενων τελών, κατά περίπτωση.

8.1.2. ***Καταχώριση***

Ο αρμόδιος φορέας ελέγχει την πληρότητα και την ορθότητα των εγγράφων που υποβάλλονται και κρίνει, με βάση τα διαθέσιμα αποδεικτικά στοιχεία, αν ο οργανισμός πληροί όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού EMAS.

Προϋποθέσεις που πρέπει να πληρούνται πριν από/κατά τη διάρκεια της διαδικασίας καταχώρισης στο EMAS:

1) διενέργεια της επαλήθευσης και της επικύρωσης σύμφωνα με τον κανονισμό·
2) δεόντως συμπληρωμένη αίτηση, συνοδευόμενη από όλα τα δικαιολογητικά έγγραφα·
3) ικανοποίηση του αρμόδιου φορέα από τα ουσιώδη αποδεικτικά στοιχεία που τεκμηριώνουν ότι δεν υφίσταται παράβαση των νομικών απαιτήσεων σχετικά με το περιβάλλον. Κατάλληλο αποδεικτικό στοιχείο αποτελεί η γραπτή έκθεση της εκτελεστικής αρχής, όπου αναφέρεται ότι δεν έχει διαπιστωθεί σχετική παράβαση·
4) απουσία σχετικών καταγγελιών από τα ενδιαφερόμενα μέρη· ή ικανοποιητική επίλυση των καταγγελιών·
5) ικανοποίηση του αρμόδιου φορέα, με βάση τα αποδεικτικά στοιχεία τα οποία έχει λάβει και τα οποία τεκμηριώνουν ότι ο οργανισμός πληροί όλες τις απαιτήσεις του κανονισμού·
6) είσπραξη του απαιτούμενου τέλους, κατά περίπτωση, από τον αρμόδιο φορέα.

Έτσι, η περιβαλλοντική διαχείριση του οργανισμού γνωστοποιείται στις αρχές και του παρέχει τη δυνατότητα να επωφελείται, για παράδειγμα, από πιθανά προνόμια στο πλαίσιο του EMAS στο αντίστοιχο κράτος μέλος. Εάν οι εκτελεστικές αρχές δεν απαντήσουν αρνητικά εντός καθορισμένης προθεσμίας ούτε υπάρχουν καταγγελίες από ενδιαφερόμενα μέρη, ή εάν έχουν επιλυθεί ικανοποιητικά τυχόν καταγγελίες, ο οργανισμός λαμβάνει αριθμό καταχώρισης και αρχίζει η διαδικασία καταχώρισης.

Μόλις ο οργανισμός καταχωριστεί στο εθνικό και στο ευρωπαϊκό μητρώο EMAS ([70]), μπορεί να χρησιμοποιεί τον λογότυπο του EMAS με τον αντίστοιχο αριθμό καταχώρισης για σκοπούς εμπορικής προώθησης (π.χ. στον ιστότοπό του, σε επιστολόχαρτα ή στην περιβαλλοντική δήλωση), αλλά όχι στα προϊόντα ή στη συσκευασία τους, ή προκειμένου να αποφευχθεί η σύγχυση με οικολογικές σημάνσεις προϊόντων. Οι οργανισμοί EMAS πρέπει να δημοσιεύουν την περιβαλλοντική δήλωση στον ιστότοπό τους εντός 1 μηνός από την καταχώριση ή την ανανέωση της καταχώρισής τους ([71]) και να κοινοποιούν εγκαίρως τον εν λόγω σύνδεσμο στον αρμόδιο φορέα. Με τον τρόπο αυτόν διασφαλίζεται η πρόσβαση στην τρέχουσα περιβαλλοντική δήλωση μέσω του μητρώου EMAS.

Οι αρμόδιοι φορείς των διαφόρων κρατών μελών παρέχουν πληροφορίες σχετικά με τις αντίστοιχες εθνικές καταχωρίσεις τους κατόπιν αιτήματος ή μέσω των ιστοτόπων τους.

8.1.3. ***Διάρκεια της διαδικασίας καταχώρισης***

Θεωρείται ορθή πρακτική ο αρμόδιος φορέας να λαμβάνει την τελική απόφαση σχετικά με την καταχώριση ενός οργανισμού στο EMAS εντός 3 μηνών από την επιτυχή ολοκλήρωση της αίτησης. Η παράταση του χρονικού διαστήματος για τη λήψη της τελικής απόφασης σχετικά με την καταχώριση μπορεί να δικαιολογηθεί μόνο σε εξαιρετικές περιπτώσεις, π.χ. πολύπλοκες εταιρικές καταχωρίσεις στις οποίες συμμετέχουν περισσότεροι του ενός αρμόδιοι φορείς στην ΕΕ.

([70]) Μητρώο EMAS https://green-business.ec.europa.eu/eco-management-and-audit-scheme-emas/about-emas/statistics-and-graphs-0_en#paragraph_1123

([71]) Άρθρο 6 παράγραφος 3 του κανονισμού EMAS.

8.1.4. ***Αναστολή ή διαγραφή καταχώρισης στο EMAS***

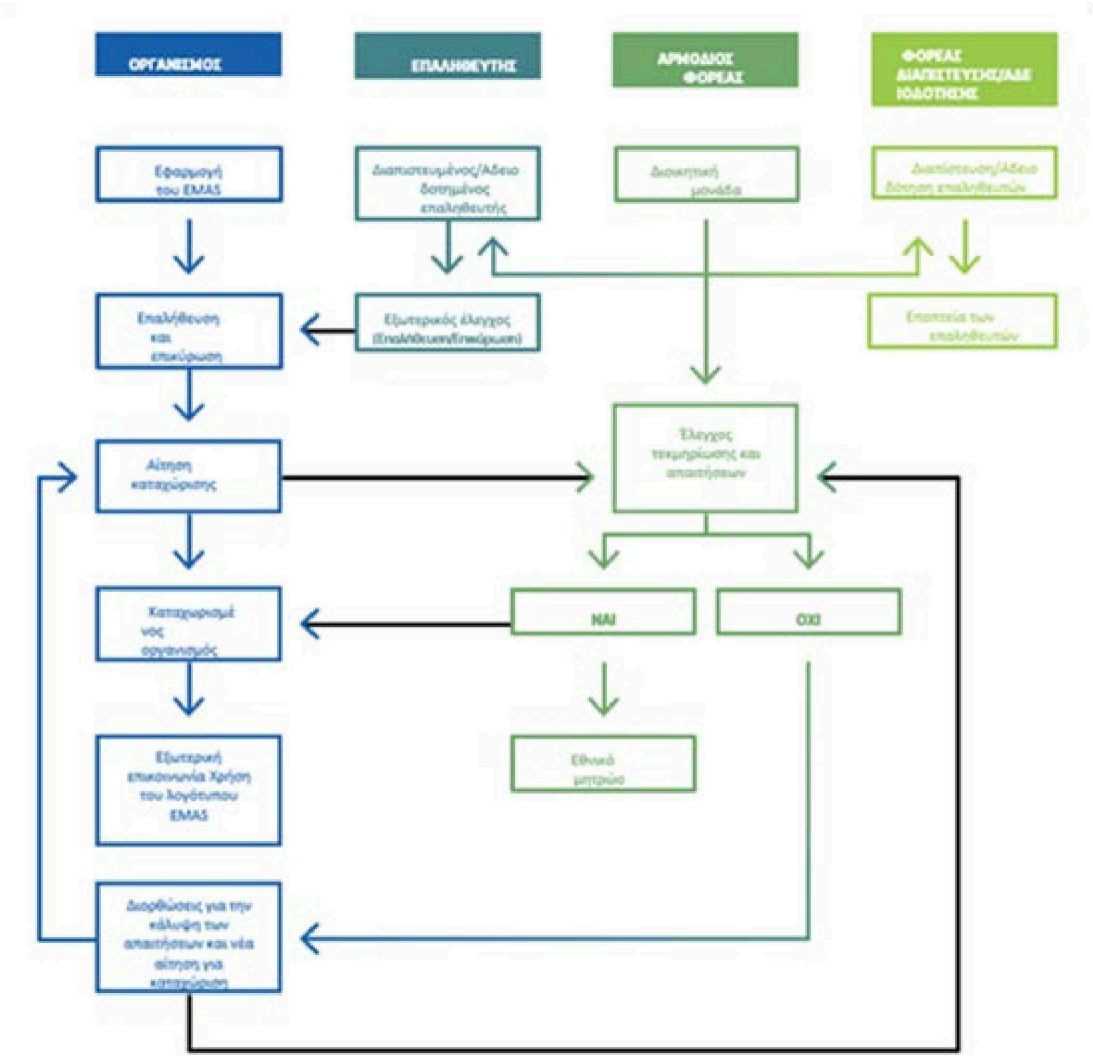
Αυτό συμβαίνει όταν:

- ✓ ένας αρμόδιος φορέας έχει λόγους να πιστεύει ότι ένας οργανισμός δεν συμμορφώνεται με τον κανονισμό·
- ✓ ο αρμόδιος φορέας λαμβάνει γραπτή έκθεση εποπτείας από τον φορέα διαπίστευσης ή αδειοδότησης με αποδεικτικά στοιχεία ότι ο επαληθευτής περιβάλλοντος δεν εκτέλεσε καθήκοντα σύμφωνα με τις διατάξεις του κανονισμού·
- ✓ ένας οργανισμός δεν υποβάλει στον αρμόδιο φορέα οποιοδήποτε από τα ακόλουθα έγγραφα εντός 2 μηνών από την ημερομηνία που του ζητήθηκε: επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση· επικαιροποιημένη περιβαλλοντική δήλωση ή δήλωση σχετικά με τις δραστηριότητες επαλήθευσης και επικύρωσης, υπογεγραμμένη από τον επαληθευτή (παράρτημα VII)· το έντυπο της αίτησης (παράρτημα VI)·
- ✓ ο αρμόδιος φορέας ενημερωθεί για παράβαση των νομικών περιβαλλοντικών απαιτήσεων, μέσω γραπτής έκθεσης της εκτελεστικής αρχής.

Ο αρμόδιος φορέας μπορεί να ανακαλέσει την αναστολή μόνο εάν λάβει επαρκείς πληροφορίες ότι ο οργανισμός συμμορφώνεται με τον κανονισμό.

Η διάρκεια της αναστολής δεν προσδιορίζεται στον κανονισμό EMAS και, ως εκ τούτου, πρέπει να προσδιορίζεται από τον οικείο αρμόδιο φορέα ή το κράτος μέλος. Ωστόσο, η διάρκειά της δεν θα πρέπει να υπερβαίνει τους 12 μήνες.

Σχήμα 21
Κύριοι παράγοντες και σύστημα διακυβέρνησης του EMAS

8.1.5 ***Συνεχής βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων με το EMAS***

Το EMAS είναι μια συνεχής διαδικασία και δεν τελειώνει με την καταχώριση στο μητρώο EMAS ή την ανανέωση της καταχώρισης.

Ο κύκλος διαχείρισης συνεχίζεται αδιάκοπα. Οι οργανισμοί συνεχίζουν: να καταρτίζουν το περιβαλλοντικό πρόγραμμα· να προσδιορίζουν πιθανούς τομείς με περιθώριο βελτίωσης· να διενεργούν νέους περιβαλλοντικούς ελέγχους όταν επέρχονται αλλαγές· να εκπαιδεύουν τους εργαζομένους σε συνεχή βάση· να ολοκληρώνουν εσωτερικούς επιχειρησιακούς ελέγχους· και να επικαιροποιούν την περιβαλλοντική δήλωση. Εν ολίγοις, όλα τηρούνται ενήμερα, τεκμηριώνονται σε συνεχή βάση και οδηγούν σε συνεχή βελτίωση των περιβαλλοντικών επιδόσεων.

Ως εκ τούτου, είναι σημαντικό οι οργανισμοί να καθορίζουν τους αρχικούς περιβαλλοντικούς σκοπούς και στόχους τους, παράλληλα με μια μακροπρόθεσμη προοπτική που μπορεί να βελτιωθεί κατά τη διάρκεια των κύκλων επικύρωσης.

Σε ένα ορισμένο στάδιο, μπορεί να επιτευχθεί ένα επίπεδο όσον αφορά τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις, όπου τα μέτρα που απαιτούν μεγάλη προσπάθεια οδηγούν σε μικρές μόνο βελτιώσεις. Ωστόσο, η περιβαλλοντική διαχείριση δεν σταματά στο σημείο αυτό. Στόχος της περιβαλλοντικής διαχείρισης είναι πάντα να ενεργεί με γνώμονα την τη βιωσιμότητα και την αποδοτικότητα χρήσης των πόρων. Εάν οι δυνατότητες βελτίωσης μιας βασικής περιβαλλοντικής πτυχής έχουν εξαντληθεί σε μεγάλο βαθμό, αυτό μπορεί να προσφέρει μια ευκαιρία διερεύνησης νέων πεδίων, π.χ. εντοπισμός και διαχείριση έμμεσων περιβαλλοντικών πτυχών, όπως οι εκπομπές του πεδίου εφαρμογής 3 στο πλαίσιο του πρωτοκόλλου για τα αέρια του θερμοκηπίου ή η βιώσιμη ευθυγράμμιση της αλυσίδας εφοδιασμού. Η παρατήρηση του σχετικού πλαισίου μπορεί να αποτελέσει πηγή έμπνευσης και ώθησης, όπως και ο ενεργός διάλογος με άλλα ενδιαφερόμενα μέρη.

Η πείρα και οι καινοτομίες μπορούν να μεταβιβαστούν και σε άλλους, ώστε να μπορούν και αυτοί να συμβάλουν σε περιβαλλοντικές βελτιώσεις. Ομοίως, μπορούν να αποκτηθούν πολλές γνώσεις από άλλους οργανισμούς, οι οποίες μπορούν να μεταβιβαστούν στον συγκεκριμένο οργανισμό. Οι οργανισμοί θα πρέπει να αξιοποιούν αυτές τις ευκαιρίες. Σε ορισμένα κράτη μέλη υπάρχουν ήδη αντίστοιχα όργανα ή σημεία επαφής στα οποία μπορεί κανείς να απευθυνθεί. Αξίζει να αναφερθούν εν προκειμένω τα αρμόδια υπουργεία Περιβάλλοντος και οι αρμόδιοι φορείς των κρατών μελών, καθώς και οι εθνικοί και περιφερειακοί σύλλογοι EMAS.

8.2 **Χρήση του λογότυπου του EMAS** — Άρθρο 10 του κανονισμού EMAS

Ο λογότυπος του EMAS είναι ιδιαίτερα κατάλληλος για την προβολή της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης ενός οργανισμού στον έξω κόσμο. Προκειμένου να αυξηθεί η ευαισθητοποίηση του κοινού σχετικά με το EMAS, οι οργανισμοί του ενθαρρύνονται να κάνουν εκτεταμένη χρήση του λογότυπου. Μόνο ο επίσημος λογότυπος είναι έγκυρος. Ο λογότυπος πρέπει να φέρει πάντοτε τον αριθμό καταχώρισης του οργανισμού, εκτός εάν χρησιμοποιείται σε δραστηριότητες προβολής και προώθησης του συστήματος EMAS. Ο λογότυπος θα πρέπει να εμφανίζεται στην περιβαλλοντική δήλωση, εάν αυτό είναι εφικτό.

Σχήμα 22

Ο λογότυπος του EMAS

8.2.1. ***Ποιος μπορεί να χρησιμοποιεί τον λογότυπο;***

Ο λογότυπος του EMAS με τον αριθμό καταχώρισης μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο από καταχωρισμένους οργανισμούς του EMAS και μόνο κατά τη διάρκεια ισχύος της καταχώρισης. Για να παρουσιάζονται με αξιόπιστο τρόπο τα χαρακτηριστικά τα οποία αντιπροσωπεύει ο λογότυπος, οι οργανισμοί που είναι καταχωρισμένοι στο EMAS πρέπει να τηρούν τα ακόλουθα:

- ✓ Πρέπει να υπάρχει ευδιάκριτη σχέση μεταξύ του λογότυπου και του οργανισμού. Ο αριθμός καταχώρισης προσδιορίζει με σαφήνεια τον οργανισμό EMAS. Ως εκ τούτου, ο λογότυπος του EMAS πρέπει να χρησιμοποιείται πάντα με τον αριθμό καταχώρισης.

- ✓ Οι δημοσιευμένες περιβαλλοντικές πληροφορίες μπορούν να φέρουν τον λογότυπο του EMAS, εάν έχουν επαληθευτεί.

Εάν οι πληροφορίες αφορούν την πιο πρόσφατη (επικαιροποιημένη) περιβαλλοντική δήλωση του οργανισμού και έχουν επικυρωθεί από τον επαληθευτή περιβάλλοντος, μπορούν να φέρουν τον λογότυπο του EMAS (βλ. άρθρο 10 παράγραφος 5). Οι πληροφορίες αυτές περιλαμβάνουν, για παράδειγμα, αποσπάσματα της περιβαλλοντικής δήλωσης ή περιβαλλοντικές δηλώσεις προϊόντων.

Εξαίρεση αποτελεί η χρήση του λογότυπου από «ενδιαφερόμενους» για σκοπούς εμπορίας και προβολής που σχετίζονται με το EMAS (βλ. άρθρο 35 παράγραφος 2). Αυτοί οι «ενδιαφερόμενοι» είναι οι αρμόδιοι φορείς και οι φορείς διαπίστευσης και αδειοδότησης. Ωστόσο, περιλαμβάνονται επίσης εικόνες του λογότυπου σε δημοσιεύματα των μέσων ενημέρωσης (εφημερίδες, διαδίκτυο κ.λπ.), διδακτικό υλικό (βιβλιογραφία και σχολικά βιβλία) και άλλες χρήσεις που εξυπηρετούν τις δημόσιες σχέσεις του EMAS. Στις περιπτώσεις αυτές, πρέπει να είναι απολύτως σαφές ότι πρόκειται για διαφήμιση και ενημέρωση για το EMAS. Δεν πρέπει να δημιουργείται η εντύπωση ότι ο «διαφημιζόμενος» είναι ο ίδιος καταχωρισμένος στο EMAS, όταν αυτό δεν ισχύει.

Η καταχώριση οργανισμών στο EMAS ισχύει μόνο για τον χώρο ή τους χώρους δραστηριοτήτων που περιλαμβάνονται στην επαλήθευση από τον επαληθευτή περιβάλλοντος και αναφέρονται στο πιστοποιητικό καταχώρισης. Άλλοι συναφείς ιστότοποι που δεν είναι καταχωρισμένοι δεν πρέπει να χρησιμοποιούν τον λογότυπο.

8.2.2 ***Ποιος χορηγεί τον λογότυπο;***

Η χορήγηση του αριθμού καταχώρισης και του λογότυπου του EMAS αποτελεί ευθύνη των αρμόδιων φορέων. Μαζί με τα πιστοποιητικά καταχώρισης στο EMAS, οι αρμόδιοι φορείς μπορούν επίσης να παρέχουν τον λογότυπο με αριθμό καταχώρισης ως αρχείο εικόνας. Ο λογότυπος του EMAS πρέπει να δημιουργείται μέσω της εφαρμογής δημιουργίας λογότυπων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής ([72]). Οι οργανισμοί EMAS με περισσότερους από έναν καταχωρισμένους χώρους δραστηριοτήτων ή οργανωτικές μονάδες μπορούν να διαφημίζονται με κοινό λογότυπο.

Οι οργανισμοί χρησιμοποιούν όλο και περισσότερο την επιλογή της εταιρικής καταχώρισης ή της καταχώρισης πολλών χώρων δραστηριοτήτων. Στην περίπτωση αυτήν, η καταχώριση πραγματοποιείται σε κεντρική τοποθεσία, συνήθως στην τοποθεσία της έδρας της εταιρείας. Η διαχείριση όλων των επιμέρους χώρων που αξιολογούνται πραγματοποιείται με κοινό αριθμό καταχώρισης. Στην περίπτωση της εταιρικής καταχώρισης, η επιλογή αυτή είναι επίσης διαθέσιμη και εκτός των εθνικών συνόρων.

([72]) https://ec.europa.eu/environment/emas/join_emas/logo_generator_en.htm

Παραδείγματα ορθής χρήσης του λογότυπου

1. *Ο λογότυπος σε επιστολή, φάκελο, εταιρική κάρτα ή στολή, εταιρικό Η/Υ, τσάντα ή σημαία EMAS του καταχωρισμένου οργανισμού και άλλη ανάλογη χρήση του λογότυπου του EMAS για σκοπούς προβολής σε εταιρικό επίπεδο.*

2. *Ο λογότυπος σε κεφαλίδα εγγράφου, που υποβάλλεται στις αρχές και περιλαμβάνει επικυρωμένα δεδομένα σχετικά με τις επιδόσεις του οργανισμού.*

3. *Ο λογότυπος σε φάκελο που περιέχει έκθεση σχετικά με οργανισμό που δεν έχει καταχωριστεί στο σύνολό του.*

4. *Ο λογότυπος σε περιοδικό (που διανέμεται κατά την πτήση) καταχωρισμένης αεροπορικής εταιρείας, συνοδευόμενο από μερικά επικυρωμένα στοιχεία.*

5. *Ο λογότυπος σε αεροπλάνο, τρένο, λεωφορείο, εταιρικό αυτοκίνητο ή φορτηγό, ή σε μετρό εταιρείας καταχωρισμένης στο EMAS.*

6. *Ο λογότυπος τοποθετημένος στο φορτηγό καταχωρισμένης εταιρείας διανομής μαζί με την επωνυμία της εταιρείας, δίπλα σε επικυρωμένη δήλωση που αναφέρει: «Από το 2009 έως το 2012 μειώσαμε τη μέση κατανάλωση ντίζελ των φορτηγών μας κατά 20 % φτάνοντας τα x λίτρα ανά 100 km».*

7. *Σφραγίδα με τον λογότυπο σε κατάλογο καταχωρισμένου γραφείου ταξιδίων, ο οποίος περιλαμβάνει επικυρωμένες πληροφορίες για τα μέτρα βιώσιμου τουρισμού που εφαρμόζει ο οργανισμός.*

8. *Ο λογότυπος τοποθετημένος σε εσωτερικό έντυπο για τους υπαλλήλους, το οποίο περιέχει αποκλειστικά επικυρωμένες πληροφορίες σχετικά με τη λειτουργία του συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης.*

9. *Ο λογότυπος στο ενημερωτικό δελτίο ή το εξώφυλλο φυλλαδίου για πελάτες και προμηθευτές, με περιεχόμενο που λαμβάνεται από την επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση.*

10. *Ο λογότυπος στην ετήσια περιβαλλοντική έκθεση μιας εκμετάλλευσης που περιλαμβάνει καταχωρισμένους και μη καταχωρισμένους χώρους δραστηριοτήτων, στον τίτλο του κεφαλαίου σχετικά με την επικυρωμένη περιβαλλοντική δήλωση στο οποίο είναι σαφώς αναγνωρίσιμοι οι καταχωρισμένοι στο EMAS χώροι δραστηριοτήτων του οργανισμού.*

11. *Ο λογότυπος ως υποκείμενο γραφικό για συλλογή επικυρωμένων περιβαλλοντικών δεδομένων σε επιχειρηματική έκθεση.*

12. *Ένα γενικό φυλλάδιο κυβερνητικού οργανισμού που πραγματεύεται τον τρόπο με τον οποίο οι καταχωρισμένοι στο EMAS οργανισμοί μπορούν γενικά να ανακυκλώνουν ή να επεξεργάζονται τα διάφορα κλάσματα αποβλήτων τους.*

13. *Ο λογότυπος δίπλα σε επικυρωμένες περιβαλλοντικές πληροφορίες σε ιστότοπο οργανισμού.*

14. *Ο λογότυπος στα εκθεσιακά περίπτερα του καταχωρισμένου οργανισμού, που προωθεί τον ίδιο τον καταχωρισμένο οργανισμό.*

15. *Ο λογότυπος σε εκθεσιακά περίπτερα καταχωρισμένου οργανισμού, αλλά προώθηση του EMAS ως συστήματος περιβαλλοντικής διαχείρισης εν γένει.*

16. *Χρήση του λογότυπου χωρίς αριθμό καταχώρισης από μη καταχωρισμένο οργανισμό για σκοπούς προβολής.*

17. *Ο λογότυπος στα εισιτήρια καταχωρισμένου δημοτικού οργανισμού μεταφορών.*

18. *Ο λογότυπος σε (σύντομη) ταινία ενός οργανισμού καταχωρισμένου στο EMAS.*

19. *Ο λογότυπος χωρίς αριθμό καταχώρισης σε ταινία (μικρού μήκους).*

20. *Ο λογότυπος σε ιστότοπο οργανισμού καταχωρισμένου στο EMAS.*

21. *Ο λογότυπος χωρίς αριθμό καταχώρισης σε ιστότοπο.*

22. *Ο λογότυπος σε αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.*

23. *Ο λογότυπος χωρίς αριθμό καταχώρισης στις εισφορές στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης.*

8.2.3. ***Περιορισμοί στη χρήση του λογότυπου***

Ο λογότυπος δεν μπορεί να χρησιμοποιείται (άρθρο 10 παράγραφος 4 του κανονισμού EMAS):

- ✓ σε προϊόντα ή στη συσκευασία τους, ούτε καν στην εξωτερική συσκευασία και στη συσκευασία μεταφοράς.
- ✓ σε σχέση με συγκριτικούς ισχυρισμούς που αφορούν άλλες δραστηριότητες και υπηρεσίες.
- ✓ κατά τρόπο που ενδεχομένως να δημιουργεί σύγχυση με οικολογικές σημάνσεις προϊόντων.

Ο λογότυπος του EMAS χορηγείται για τις περιβαλλοντικές επιδόσεις οργανισμών και δραστηριοτήτων, και όχι για φιλικά προς το περιβάλλον προϊόντα. Ως εκ τούτου, πρέπει να αποφεύγεται ο κίνδυνος σύγχυσης με τις οικολογικές σημάνσεις προϊόντων. Ομοίως, οι οικολογικές σημάνσεις προϊόντων, όπως το οικολογικό σήμα της ΕΕ, δεν επιτρέπουν καμία δήλωση σχετικά με την επιχειρησιακή περιβαλλοντική προστασία της εταιρείας. Η δέσμευση προς το EMAS μπορεί να αναγράφεται μόνο σε μορφή κειμένου στα προϊόντα. Ο οργανισμός είναι υπεύθυνος για την ορθή χρήση του λογότυπου. Οι απαιτήσεις του κανονισμού EMAS είναι άμεσα δεσμευτικές για τον εκάστοτε χρήστη του λογότυπου. Πρέπει να αποθαρρύνεται η εσφαλμένη χρήση που βλάπτει το EMAS και, ως εκ τούτου, την αξιοπιστία και την ποιότητά του. Η παράνομη χρήση του λογότυπου μπορεί να τιμωρείται σύμφωνα με τη νομοθεσία που θεσπίζουν τα κράτη μέλη για την εφαρμογή του κανονισμού EMAS. Ο επαληθευτής περιβάλλοντος πρέπει να ελέγχει αν οι κανονισμοί σχετικά με τη χρήση του λογότυπου του EMAS συμμορφώνονται με το άρθρο 10 και το παράρτημα V του κανονισμού EMAS.

Παραδείγματα περιπτώσεων όπου δεν πρέπει να χρησιμοποιείται ο λογότυπος.

1. *Ο λογότυπος σε προϊόν που φέρει την ένδειξη «οικολογικό». Δεν είναι ορθή η χρήση του, καθώς θα μπορούσε να δημιουργηθεί σύγχυση με τις οικολογικές σημάνσεις προϊόντων.*

2. *Σφραγίδα με τον λογότυπο σε μη καταχωρισμένη φωτογραφία τουριστικού καταλύματος, η οποία περιλαμβάνεται σε κατάλογο καταχωρισμένου γραφείου ταξιδίων. Όχι, η χρήση του λογότυπου προκαλεί σύγχυση. Ο λογότυπος μπορεί να χρησιμοποιείται μόνο από το γραφείο ταξιδίων.*

3. *Ο λογότυπος σε εφημερίδα, ως υπόβαθρο σε κοινή διαφήμιση δύο εταιρειών που αναδεικνύει την περιβαλλοντική συνεργασία τους κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού (η μία είναι καταχωρισμένη και η άλλη όχι). Όχι, δημιουργείται σύγχυση, καθώς ο ένας από τους οργανισμούς δεν είναι καταχωρισμένος.*

4. *Ο λογότυπος σε (σύντομη) ταινία ενός οργανισμού καταχωρισμένου στο EMAS. Όχι, εάν η ταινία αφορά ένα προϊόν και όχι τον οργανισμό.*

5. *Ο λογότυπος σε ιστότοπο οργανισμού καταχωρισμένου στο EMAS. Όχι, εάν δεν είναι αναγνωρίσιμη ούτε η αναφορά στον οργανισμό ούτε σε περιβαλλοντικές πληροφορίες.*

6. *Ο λογότυπος σε αναρτήσεις στα μέσα κοινωνικής δικτύωσης. Όχι, εάν στην ανάρτηση δεν είναι αναγνωρίσιμη η αναφορά ούτε στον οργανισμό ούτε στις περιβαλλοντικές πληροφορίες.*

Όταν η μη εξουσιοδοτημένη χρήση του λογότυπου έχει ως στόχο την αποκόμιση οικονομικού οφέλους, μπορεί να είναι δυνατή η άσκηση ποινικής δίωξης.